

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 394
Παρασκευή
10 Φεβρουαρίου 1989
Δρχ. 150

- Ο ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΣΤΡΙ ΣΤΗΝ ΠΑΛΛΗΝΗ;
- ΜΙΡΑΖ: ΟΙ ΑΠΟΡΡΗΤΕΣ ΥΠΕΡΤΙΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ
- ΤΑ ΧΑΪ-ΚΑΪ ΤΟΥ ΜΠΟΣΤ

05 SEP. 2005

(1x2) **αντί** *ΠΡΟ-ΠΟ*

ΜΕΝΙΟΣ	ΑΝΔΡΕΑΣ	Χ
ΛΟΥΒΑΡΗΣ	ΜΕΝΙΟΣ	1
ΚΑΣΤΡΙ	ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ	Χ2
ΒΕΡΟΝΑ	ΓΙΟΥΒΕΝΤΟΥΣ	2

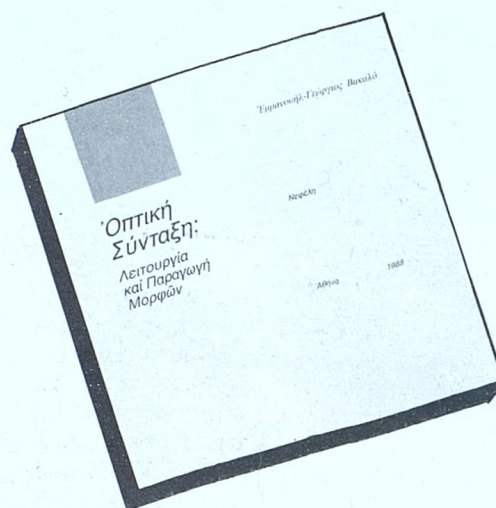
ΕΜΑΝΟΥΗΛ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΚΑΛΟ

ΟΠΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Βιβλίο-όδηγός για αρχιτέκτονες, πολεοδόμους, ζωγράφους, γλύπτες, κινηματογραφιστές, σχεδιαστές, για κάθε χειριστή μορφών.

Ταυτόχρονα ένα βιβλίο που αφορά τον καθένα μας, όσο μάς άφορούν τα σπίτια που κατοικούμε, τα αντικείμενα που χρησιμοποιούμε και γενικότερα η αισθητική αλλά και η χρησιμότητα των μορφών που περιβάλλουν την καθημερινή μας ζωή.

Ένα βιβλίο πρωτοποριακό.

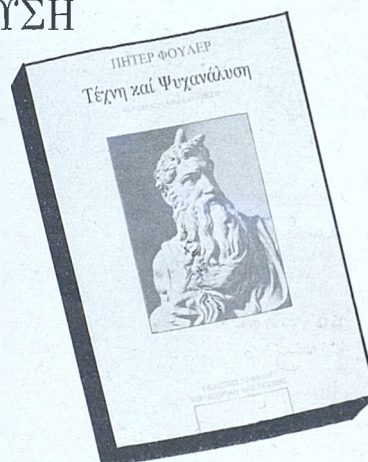

ΝΕΦΕΛΗ

ΠΗΤΕΡ ΦΟΥΛΕΡ

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ

- Μία διαφορετική ανάγνωση των φαινομένων της Τέχνης.
- Οι ανεπάρκειες της παραδοσιακής μαρξιστικής αισθητικής και των διαφόρων σχολών της.
- Ο ρόλος της ψυχανάλυσης στη μελέτη της Τέχνης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΠΙΘΑΝΑΤΙΟΙ ΣΠΑΣΜΟΙ

ΑΚΟΜΑ και οι δικτατορίσκοι που κυβερνούσαν τις λεγόμενες «δημοκρατίες της μπανάνας» πολλά θα είχαν να διδαχθούν από τον κ. Α. Παπανδρέου. Γιατί είναι αμφίβολο αν, ακόμη και αυτοί, έφτασαν ποτέ στο σημείο να καλούν τα κόμματα της αντιπολίτευσης να συζητήσουν τον εκλογικό νόμο τέσσερις ακριβώς μήνες προ των εκλογών. Είναι αμφίβολο αν τόλμησαν ποτέ να δείξουν τόση περιφρόνηση προς την κοινή γνώμη και τον Τύπο, αν αρνήθηκαν με τόση κυνικότητα να δώσουν οποιαδήποτε εξήγηση για όσα τους καταμαρτυρούν. Και είναι συζητήσιμο αν, ακόμη και στις εποχές της «ελέω θεού βασιλείας», οι ερωτοδουλειές του μονάρχη δημιουργήσαν τέτοιες πολιτικές δίνες.

ΚΙ ΟΜΩΣ όλα αυτά συμβαίνουν εν έτει 1989 στην Ελλάδα, χώρα με 155 έτη κοινοβουλευτικού βίου, την οποία επιπλέον κυβερνά κόμμα που παίζεται ότι είναι σοσιαλιστικό. Όλοι οι Έλληνες, πλην των Λακεδαιμονίων του Ταύρου, είναι πεπεισμένοι ότι η σήψη και η κρίση έχουν φτάσει στο απροχώρητο, ότι αν υπάρχει κάποια συμμορία αυτή είναι η των κυβερνώντων - και αυτοί επιδίδονται σε πολιτικάντικους τακτικούς ελιγμούς για το εκλογικό σύστημα έχοντας την ψευδαίσθηση ότι στριμώχνουν τους αντιπάλους τους, ότι δημιουργούν πολιτικά γεγονότα.

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΜΕ να υποθέσουμε ότι πρόκειται για ηλίθιους που δεν καταλαβαίνουν τίποτα ή για αμήχανους ενόχους που προσπαθούν να καθυστερήσουν όσο μπορούν τη στιγμή της δίκης. Υπάρχει όμως το συγκρότημα Κουρή και η επιθετικότητά του, οι υπαινιγμοί του Μένιου Κουτσόγιωργα, ο περιέργως σιωπηλός εσχάτως Θεοφάνης Τόμπρας για να μας θυμίζουν ότι ο πρωθυπουργός δεν σκοπεύει να αποδεχθεί «έντιμη ήττα» — δηλαδή δεν σκοπεύει να αποδεχθεί ήττα, γιατί τα περί εντιμότητας θυμίζουν συζήτηση για σκοινί στο σπίτι του κρεμασμένου. Η απειλή είναι γνωστή και αιωρείται καιρό. Το ζήτημα είναι αν, τότε, ποιοι και πώς θα την υλοποιήσουν.

ΑΣ ΜΗΝ υποτιμούμε την απειλή, τις απελπισμένες σπασμωδικές κινήσεις του Α. Παπανδρέου και της Εκκλησίας: θα κάνει ό,τι μπορεί για να αποτρέψει τον πολιτικό του θάνατο, που θα τον αναγγείλουν και τυπικά οι επερχόμενες εκλογές. Είναι ικανός να προσπαθήσει να δημιουργήσει μείζονες κρίσεις, ελπίζοντας ότι θα καταφέρει να βγει ο ίδιος από το αδιέξοδο. ΠΑΣΟΚ και κυβέρνηση ταυτίστηκαν μαζί του, του έδωσαν τη δυνατότητα να έχει αυτός ως την τελευταία στιγμή την πρωτοβουλία. Για ό,τι επώδυνο συμβεί από εδώ και πέρα, κανείς τους δεν θα μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι αθώος. Εκτός κι αν καταφέρουν να συμμαζέψουν, έστω και την ύστατη στιγμή, τον απελπισμένο τυχοδιώκτη αρχηγό τους και τον πείσουν να αποδεχθεί την ανέντιμη έστω, ήττα του.

ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ

**ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**
 Δημοχάρους 60
 115 21 ΑΘΗΝΑ
 Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

- Περίοδος Β'
- Χρόνος 16ος
- Τεύχος 394

Παρασκευή 10 Φεβρουαρίου 1989
 δρχ. 150

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Σχέσεις Λούβαρη - Τσάτσων - χουντικών	12
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Η αλήθεια για την αγορά των Μιράζ	16
Ο κ. Χαραλαμπίδης επιμένει	19
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Ο Γιωργάκης και οι φίλοι του	20
ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	
Στην ποδιά της Θέμιδος σφάζονται παλικάρια	22
ΜΑΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΙΔΗΣ	
Και ο Λαμπράκης στην Παλλήνη	26
ΜΠΟΣΤ	
Άπιστευτα και όμως αληθινά	30
ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ	
Σκάνδαλα και κοινωνικός εκσυγχρονισμός	32
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	

Τα πρώτα βήματα του Συνασπισμού	34
Π. ΒΗΤΑΣ	
Το υστερόγραφο της προεδρίας	36
ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΙΣΤΗΣ	
Ένα χρόνο Νταβός	38
ΤΕΤΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	
Το σύμφωνο της Βαρσοβίας... διαφωνεί	42
ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΖΕΛΗΣ	
Αυταρχισμός και ανώτατη παιδεία στην Αγγλία	50
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΞΥΔΗΣ	
Ισάμου Νογκούτσι	51

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΩΝΗΣ	
Ο «επιστήθιος» φίλος και ο συνειρμός Μιττεράν-Παπανδρέου	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ	10
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	15
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	21
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	44
Κινηματογράφος: Η. Κανέλλης, Αρχιτεκτονική: Δ. Φιλίππιδης, Εικαστικά: Α. Ξύδης, Α. Μπελεζίνης, Χορός: Λήδα Καζαντζάκη, Μουσική: Ν. Μητρόπουλος, Ραδιόφωνο: Κ. Χατζιδάκης.	
ΒΙΒΛΙΟ	52
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	55

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

πολιτικό 15ημέρο

Ο «επιστήθιος» φίλος και ο συνειρμός Μιττερράν- Παπανδρέου

ΔΥΟ «μείζονα γεγονότα» θα σημάδευαν την Τρίτη 7 Φεβρουαρίου. Έτσι, τουλάχιστον, είχε προγραμματισθεί, από πλευράς ΠΑΣΟΚ... Το πρώτο: Η επιστολή που θα έστελνε (και έστειλε) ο υπουργός Εξωτερικών Α. Τσοχατζόπουλος σε όλα τα πολιτικά κόμματα, περιλαμβανομένης και της ΕΠΕΝ: *Ελάτε, αγαπητοί κύριοι, να συζητήσουμε περί των «αρχών» και της «φιλοσοφίας» ενός (μη κατονομαζομένου) εκλογικού νόμου!* Το δεύτερο: Η μεγάλη σύσκεψη που θα γινόταν (και έγινε) υπό την προεδρία του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου, με στόχο τον «συντονισμό» δραστηριοτήτων κυβέρνησης και κινήματος. Η σύσκεψη θα αποδείκνυε, μεταξύ άλλων, ότι «σιδερένιος και γερός» ο πρωθυπουργός αναλαμβάνει και

πάλι να οδηγήσει τον «σοσιαλιστικό μετασχηματισμό» σε νέες περιφανείς νίκες!

ΕΤΣΙ είχαν «προγραμματισθεί» τα πράγματα, όταν, ξαφνικά, ενέσκηψαν οι αποκαλύψεις του «δικού μας» Γ. Λούβαρη στην εξεταστική επιτροπή της Βουλής: Ούτε λίγο, ούτε πολύ, ο «επιστήθιος φίλος» του Α. Παπανδρέου αποκάλυψε ότι ο πρωθυπουργός «τω όντι» είχε συμφάγει, το 1985, στη Ρώμη, με τον σεσημασμένο λαθρέμπορο όπλων Μουστάφα Αζάμ, του οποίου η είσοδος στην Ελλάδα είχε απαγορευθεί! Φυσικά, παρενέβη, εν τω άμα, ο πρόεδρος της εξεταστικής επιτροπής Δ. Παγορόπουλος: *Τι είναι αυτά που λέτε, σύντροφε Λούβαρη για τον πρωθυπουργό μας; Και ο «σύντροφος» Λούβαρης, άνθρωπος ευφυής, αντελήφθη αμέσως ότι κάπου είχε υπερβεί τα εσκαμμένα: Με παρεξηγήσατε, σύντροφε πρόεδρε, δεν εννοούσα ακριβώς αυτό, αλλά εκείνο, το άλλο, ότι, δηλαδή, το άλλο, το εκείνο, το... Ήταν, όμως, ήδη αργά... Την άλλη μέρα, ο «σκανδαλοκατασκευαστής» και «κακός» ελληνικός Τύπος, βγήκε με κάτι θηριώδη «οκτάστηλα» (κι ας είναι εξάστηλα...) που έλεγαν ότι: «Ο Λούβαρης μίλησε», ότι «Ο φίλος μπλέκει τον Ανδρέα» ή «Μεσάζων όπλων ο Ανδρέας» ή «Ο «φίλος» Λούβαρης έκαψε τον Ανδρέα», κ.λπ. Υπήρχαν βέβαια, και οι συγκρατημένοι τίτλοι, όπως λ.χ. της «Καθημερινής» («Συνάντηση με έμπορο όπλων») ή του «ΡΙζοσπάστη» («Συνάντηση Παπανδρέου με καταζητούμενο Αιγύπτιο επιχειρηματία»), αλλά η ουσία παρέμενε η ίδια.*

ΑΛΛΑ, ΜΗΠΩΣ η επιστολή Τσοχατζόπουλου βρήκε πρόθυμους αποδέκτες; Η «Αυγή» επισήμανε, αμέσως, ότι πρόκειται για μια νέα απόπειρα του ΠΑΣΟΚ να «εγκλωβίσει τις άλλες πολιτικές δυνάμεις σε ένα ατέρμονα διάλογο χωρίς περιεχόμενο», ενώ, από την πλευρά του ο «ΡΙζοσπάστης» έγραψε ότι, αντί για νομοσχέδιο, η κυβέρνηση έστειλε «γράμμα Άκη»... Πιο συγκεκριμένα, η αντίδραση της Αριστεράς βρήκε έκφραση στη θέση: *Συζητάμε μόνο πάνω σε συγκεκριμένο σχέδιο εκλογικού νόμου και πέραν ου!* Όσο για τη Νέα Δημοκρατία, η αντίδρασή της εκδηλώθηκε με μια σύντομη ανακοίνωσή της που έλεγε ότι η κυβέρνηση υποτιμά τη νομοσύνη του πολιτικού κόσμου, ότι η επιστολή Τσοχατζόπουλου αποτελεί «προκλητικό τέχνασμα» και ότι, όπως και να έχει το πράγμα, η αξιωματική αντιπολίτευση είναι διατεθειμένη να συζητήσει «μόνον επί συγκεκριμένου σχεδίου νόμου».

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ, όμως, δεν πήγαν καλά ούτε στη μεγάλη σύσκεψη κυβερνητικών και κομματικών, υπό την προεδρία του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου. Πρώτο, γιατί δεν στάθηκε δυνατόν να ληφθεί οποιαδήποτε συγκεκριμένη απόφαση. (Γι' αυτό η σύσκεψη ενδέχεται να επαναληφθεί και σήμερα). Δεύτερο, γιατί ο κάθε

υπουργός ζητούσε οι «προτεραιότητες» (στις οποίες αναφέρθηκε ο πρωθυπουργός...) να ισχύουν στον δικό του τομέα. Τρίτο, γιατί η επάνοδος στην «αρχή του ενός ανδρός» (ο πρωθυπουργός θα εποπτεύει τις νέες προσλήψεις, ο πρωθυπουργός θα εποπτεύει τα νέα έργα...) «δυσaráστησε» —έτσι ελέχθη— τους οπαδούς της... «συλλογικότητας»! Δεν έλειψαν, άλλωστε, οι «κακεντρεχείς», οι οποίοι, στη νέα αυτή «συγκέντρωση εξουσιών» στο πρόσωπο του πρωθυπουργού, «διδίκαν» κάποιο κλάδεμα των εξουσιών και αρμοδιοτήτων του «πρώτου τη τάξει» υπουργού Μένιου Κουτσόγιωργα! Κατά τα άλλα, η σύσκεψη δεν παρουσίασε καμιά πρωτοτυπία, πέρα ίσως από το γεγονός ότι πήρε μέρος σε αυτή και ο κ. Ν. Κοτοπούλης, σύζυγος της κ. Κοτοπούλη, φίλης της κ. Δήμητρας Λιάνη, κ.λπ. (Για όσους έχουν ασθενή μνήμη, υπενθυμίζεται ότι ο κ. Ν. Κοτοπούλης κατέχει σήμερα θέση «συμβούλου του πρωθυπουργού».

Άλλο Ρώτης, άλλο κυβέρνηση...

ΑΛΛΑ ΟΙ κυβερνητικοί «πονοκέφαλοι» δεν έχουν τελειωμό... Λες και δεν ήταν αρκετά όλα τα άλλα (η αίσθηση διάλυσης, οι εσωτερικές αντιθέσεις, οι σφυγμομετρήσεις που φέρνουν το ΠΑΣΟΚ δεύτερο κόμμα, κ.λπ.), «επέπρωτο» να εμφανισθεί και ο υπουργός Δικαιοσύνης Β. Ρώτης για να «θυμίσει» ότι όσο διαρκεί μια ανακριτική διαδικασία, θα πρέπει να αποφεύγεται ο σχολιασμός των ανακριτικών πράξεων ή των δικαστών που τις χειρίζονται... Οι διατυπώσεις ήταν κομψές. Όμως το «μήνυμα» ήταν σαφές: Κύριε πρωθυπουργέ, κύριοι υπουργοί, παύσετε, επιτέλους, να ελεεινολογείτε κάθε μάρτυρα (του «καλού κόσμου» ή του «υποκόσμου...») που οι καταθέσεις του ενοχλούν! Παύστε να επηρεάζετε το έργο της δικαιοσύνης εφόσον όλοι κοπτόμεθα για την «ανεξαρτησία» της!

ΦΥΣΙΚΑ, για τέτοια δήλωση δεν μπορούσε να μείνει αναπάντητη από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο Σ. Κωστόπουλο, «προασπιστή των θεσμών». Γι' αυτό και αντέδρασε όπως ξέρεi να αντιδρά: Ο κ. Ρώτης —τόνισε— *εξέφρασε την προσωπική του άποψη η οποία είναι σεβαστή...* Αλλά εγώ, ως κυβερνητικός εκπρόσωπος, εκφράζω τις πάγιες θέσεις της κυβερνητικής πολιτικής, η οποία είναι «ενιαία και αδιαίρετη, χωρίς την παρεμβολή οιασδήποτε προσωπικών απόψεων». Συνεπώς, αν πρόκειται να επιλέξετε μεταξύ Ρώτη και Κωστόπουλου, σας παρακαλώ να με προτιμάτε!

ΑΠΟ ΤΗΝ άλλη, παραμένει γεγονός ότι ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ξέρεi —όταν χρειάζεται— να σιωπά... Έτσι, όταν ο «πρώτος τη τάξει» Μ. Κουτσόγιωργα δήλωσε, την περασμένη εβδομάδα, κατά τα εγκαίνια της «Αυριανής» (Θεσσαλονίκη) ότι «λαός και στρατός, αδελφωμένοι, θα αποτελέσουν ανασχετικό παράγοντα στην επιδιωκόμενη όξυνση του

Books and comics from USA

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.) at very cheap prices.

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

προεκλογικού κλίματος», ο Σωτήρης Κωστόπουλος φρόντισε (κατόπιν «άνθρωπεν εντολών» — όπως λέγεται...) να μην καλύψει τον «φίλο του Μένιο». Η κάλυψη, βέβαια, ήταν δυσχερής, μια και η πάντοτε «κακόπιστη» αντιπολίτευση βγήκε στο μείνταϊν για να ισχυρισθεί ότι το ΠΑΣΟΚ μπλέκει τον στρατό στην πολιτική αντιπαράθεση. Άλλωστε και η «συγκυρία» δεν βοηθούσε, μια και λίγες μέρες πριν, ένα αμερικανικό περιοδικό (το «Αμερικανικά Νέα και Παγκόσμια Επιθεώρηση») είχε δημοσιεύσει κάποιες «περιέργες» πληροφορίες, σύμφωνα με τις οποίες ο Ανδρέας Παπανδρέου πιθανόν να καθυστερήσει τις εκλογές και πέραν του Ιουνίου και να προχωρήσει σε «εξτρεμιστικές ενέργειες», για να διατηρηθεί στην εξουσία. Είναι πράγματα αυτά;

ΟΠΩΣ ΑΝΑΜΕΝΟΤΑΝ, ο Μ. Κουτσόγιωργας αισθάνθηκε την ανάγκη (την άλλη μέρα) να επανορθώσει, διαβεβαιώνοντας πως «για μια ακόμα φορά, παραποιήθηκε από μερίδα του Τύπου, η έννοια των δηλώσεών του». Και με την ευκαιρία, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος επανήλθε στη γνώριμη πλέον κυβερνητική επωδό: Υπάρχουν (μη κατονομαζόμενα) «διεθνή κέντρα», που έταξαν ως μοναδικό σκοπό της ζωής τους τη δυσφήμιση του πρωθυπουργού και της κυβέρνησής του. (Ξεπερνώντας την αοριστία των δηλώσεων Κωστόπουλου, τα έντυπα του αυριανού μας πληροφόρησαν ότι τα «διεθνή»

αυτά κέντρα έχουν ένα διπλό στόχο: Να ανατρέψουν τον Φρανσουά Μιττεράν, στη Γαλλία, και τον Ανδρέα Παπανδρέου στην Ελλάδα, τους δυο, δηλαδή, μεγάλους και συνεπείς σοσιαλιστές του ευρωπαϊκού χώρου. Σημείωση: Λέγεται ότι υπεδείχθη στους αδελφούς Κουρή να ταυτίζουν, συνεχώς, τους δυο αυτούς άνδρες. «Τέτοιου είδους συνειρμοί βοηθούν πολύ, εν όψει εκλογών»).

Το «τίμημα» μιας ένταξης

ΚΑΤΑ ΤΑ ΆΛΛΑ, μέσα στο δεκαπενθήμερο επιβεβαιώθηκε ότι, πράγματι, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ υπέβαλε, από τον περασμένο Δεκέμβριο, υπόμνημα στη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση με το οποίο εκδηλώνει «ενδιαφέρον» για να καταστεί μέλος της. Αυτό που δεν ανακοινώθηκε (επισήμως), αλλά το έφερε στο φως η «Αυγή», είναι ότι η κυβέρνηση υιοθετεί, «άνευ επιφυλάξεων» τις θεμελιώδεις θέσεις της Χάγης πράγμα που στην απλοελληνική σημαίνει ότι η Ελλάδα δέχεται, πρώτο, τη χρησιμοποίηση όχι μόνο συμβατικών, αλλά και πυρηνικών όπλων, «σε μια στρατηγική κλιμακούμενης απάντησης» (διάβαζε αντεπίθεσης, σε περίπτωση επίθεσης από χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας...) και, δεύτερο, δέχεται τον «εκσυγχρονισμό των πυρηνικών όπλων στην Ευρώπη, όπου αυτός κρίνεται αναγκαίος»...

ΟΛΑ ΑΥΤΑ μπορούν να ηχούν παράξενα

για μια κυβέρνηση που επαίρεται για τη συμμετοχή της στην πρωτοβουλία των «Έξι» και τις διακηρύξεις της περί «πρωτοπορίας» στην προάσπιση της ειρήνης, κ.λπ. Για τις νέες αυτές επιλογές, η κυβέρνηση αναζήτησε κάλυψη στο ότι και η Ισπανία «που έχει ανάλογες θέσεις με την Ελλάδα» έγινε πρόσφατα μέλος της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης. Πλην θα ήταν ειλικρινέστερη η κυβέρνηση αν έλεγε ότι την απόφασή της για ένταξη στην Δ.Ε.Ε. υπαγόρευσε το ενδιαφέρον που εξεδήλωσε, προς την ίδια κατεύθυνση, η Τουρκία. Μόνο που εκεί κανείς Οζάλ δεν ενεφανίσθη κοπτόμενος ότι θα εκδιώξει τα πυρηνικά όπλα από τη χώρα του ή ότι θα εργασθεί υπέρ μιας «απύραυλης Βαλκανικής», «απύραυλης Ευρώπης», κ.λπ. Η διαφορά είναι ποιοτική. Και σχετίζεται, ως ένα βαθμό, με το πώς αντιλαμβάνεσαι την απόσταση μεταξύ λόγων και έργων.

ΘΕΜΑ συνέπειας είναι και οι συνεχιζόμενες ελληνοαμερικανικές διαπραγματεύσεις για τις βάσεις. Αλλά ίσως για την πορεία του θέματος αυτού, κάτι θα έχει να μας πει ο αναμενόμενος, στην Αθήνα νέος υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Τζαίμς Μπαϊκερ. Θυμάσθε εκείνα τα ωραία: «Οι βάσεις φεύγουν - Ο αγώνας τώρα δικαιώνεται»;... Ο λαός τα θυμάται. Η μόνη που δεν τα θυμάται είναι η κυβέρνηση...

ANTHΝΩΡ

ΕΞΑΝΤΑΣ

Νίκος Παρασκευόπουλος
Η καταστολή της χηλής ναρκωτικών στην Ελλάδα
ΕΞΑΝΤΑΣ

Mario Vargas LLOSA
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ ΜΟΜΙΝΟΣ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΙ ΣΙΖΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΞΑΝΤΑΣ

Τζαβέλλα 1 Αθήνα 106 81
Τηλ. 36.13.065 - 36.04.885

ημερο δονκτής

ΤΕΤΑΡΤΗ 25.1 - ΤΡΙΤΗ 7.2

ΤΕΤΑΡΤΗ, 25.1.89

Το αμερικανικό μαντείο των Δελφών άλλως «Φροστ και Σάλλιβαν» προλέγει πιθανότητες για μετεκλογικές κυβερνήσεις: ΝΔ 45%, ΠΑΣΟΚ 30%, ΑΡΙΣΤΕΡΑ 25%. Παιζτε όσο γυρίζει.

Νέα λίστα ευεργετηθέντων από τον Κοσκωτά. Και καλά τα 50 εκατ. στον Σαλιαρέλη, άντε και τα 30 στον Χάρυ Κλυν. Αλλά και 11 εκατ. στον Παναθηναϊκό — αυτό παραπάει.

Ήταν τόσο ψυχρό το κλίμα κατά τη συνάντηση Παπανδρέου - Σαρτζετάκη ώστε ο πρωθυπουργός έτρεξε άμεσα μετά στον οδοντίατρο του - για νέα μασέλα.

Παρά το γεγονός ότι στο ελπίς 600 μοτοσυκλέτες, 200 αυτοκίνητα, 2 ελικόπτερα και 3.000 νέοι δικαστικοί κλητήρες θα προστατεύουν τους δικαστικούς από τη «17Ν», οι εισαγγελείς συνεχίζουν την απεργία τους — προς μεγάλη χαρά όλων των υποδίκων.

Ο Πικασό πέθανε προ καιρού, ο Νταλί κηδεύεται σήμερα κι εγώ δεν αισθάνομαι καθόλου καλά τώρα τελευταία.

Κηδεύτηκε κι ο εισαγγελέας Αν. Βερνάρδος, θύμα της «1ης Μάη».

Αναγγέλθηκε η δημιουργία νέου κόμματος στη Γιουγκοσλαβία με τίτλο Ακαδημαϊκή Αναρχική Συμμαχία. Η Ακαδημία Αθηνών ζητά να διακοπούν οι διπλωματικές σχέσεις με τη γείτονα χώρα.

Τους «κλωσέλληνες» υβρίζει ο κ. Σαββόπουλος στις παραστάσεις που άρχισε σήμερα. Εγώ πάντως είμαι Γραικός.

«Θέλει να με διώξει», της είπα πρωί-πρωί. «Τον απειλεί ο παλιός Ημεροδότης κι αυτός φοβάται». Με άκουσε σιωπηλή και ξεκίνησε για το σπίτι του Αφεντικού. Τι ακριβώς έγινε δεν ξέρουμε. Το βράδυ όμως εκείνος μετέφερθη εσπευσμένως στο νοσοκομείο: έχασε τη μιλιάν του!

ΠΕΜΠΤΗ, 26.1.89

«Ακόμα και με τον διάολο θα συμμαχήσουμε για να υπερασπίσουμε τη δημοκρατία», δήλωσε ο Χαρ. Φλωράκης στη Βουλή κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου για την απλή αναλογική. Ο Θ. Πάγκαλος με επιστολή του στην Ιερά Σύνοδο ζητά τον αφορισμό του.

Η συζήτηση όμως για το νομοσχέδιο των «15 βουλευτών» δεν ολοκληρώθηκε. Μπορούμε να τρέφουμε φρούδες ελπίδες μέχρι τις 23 Φεβρουαρίου που θα ξαναέρθει στη Βουλή.

Την εισαγωγή μαθήματος σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα νηπιαγωγεία, ανακοινώνει ο Γ. Παπανδρέου Β'. Και με τους γέροντες τι θα γίνει άστοργε πρωθυπουργική υιέ;

«Ματαιοπονούν οι γιατροί», μου ψιθύρισε στ' αυτή η Μάρα. «Αν δεν σε κρατήσει, και μάλιστα με μισθό, τη φωνή του δεν την ξαναβρίσκει».

Διαμαρτύρεται το υπ. Εξωτερικών της Τουρκίας για την καταπάτηση βοσκοτόπων που νέμονταν Τούρκοι της Θράκης. Επιτέλους, βρήκαμε συμμάχους στον αγώνα κατά των δασοκτόνων Ποττάκη - Τσιγαρίδα.

Οι «συντηρητικοί θα ανατρέψουν τον Γκορμπατσόφ» δηλώνει ο νομπελίστας Ζαχάρωφ στο Παρίσι — και η καρδιά του κ. Τσολάκη αγαλιάζει.

Ο στρατηγός Δροσογιάννης τους ακούμπανε, ο σιτιστής Πέτσος βλέπει «πράσινο φως» για τους τρομοκράτες. Ο πρώτος έπαθε ηλεκτροπληξία, ο δεύτερος κινδυνεύει να τυφλωθεί.

Κι ενώ το νέφος πνίγει την Αθήνα, αποκαλύπτεται ότι μια στις τρεις εταιρείες πωλούν ρυπογόνο πετρέλαιο στις πολυκατοικίες. Οι άλλες δυο από υπερβολική οικολογική ευαισθησία το πωλούν νερωμένο.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 27.1.89

Στη σκευωρία περί βαλίστων προσθέτει ο «ΕΛ. Τύπος» τις αθλιότητες για κουτιά Πάμπερς που δήθεν είχαν μέσα πεντοχιλίσια. Τα τελευταία, με τη μηδενική τους απορροφητικότητα, είναι άχρηστα στην περίπτωση γεροντικής ακράτειας έργων, λόγων και ούρων.

27 παιδιά και 4 μητέρες άρπαξαν έιτζ στην ΕΣΣΔ από μολυσμένες σύριγγες νοσοκομείου. Σκεφθείτε να επικρατήσουν και οι συντηρητικοί τι έχει να γίνει.

Οι αριστεροί του ΠΑΣΟΚ κατηγορούν την κ. Μαρούδα και οι δεξιοί την κ. Σωτηρήλη ως υπεύθυνες για τη διαρροή των περί Ασπασίας - Περικλή της κ. Δημήτρας. Το ζήτημα θα τεθεί υπό την κρίση του αναμενόμενου Συνεδρίου.

Όσο για το ζήτημα εάν ο κ. ή η κ. Παπανδρέου είναι υπεύθυνος για τη μη συνάντησή τους θα λυθεί στο συνέδριο των ΕΓΕ.

«ΜΕ ΑΠΕΙΛΗ ΝΑ ΜΕ ΣΚΟΤΩΣΗ, ΑΝ ΣΕ ΚΡΑΤΙΣΩ», έγραψε με κεφαλαία πάνω στο χαρτί, για ν' αποφύγει να βάλει πνεύματα και τόνους. Ύψωση αδιάφορα τους ώμους. «ΠΡΕΠΕΙ ΩΠΟΣΔΗΠΟΤΕ ΝΑ ΔΩ ΤΗ ΜΑΡΑ» ξανάγραψε. Είπα ότι έχω ημέρες να την δω και ότι θέλω 200.000 το μήνα. Το Αφεντικό κοιτούσε απελπισμένο - και αμίλητο.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 28.1.89

Ούτε μια, ούτε δυο: Πέντε φορές επισκέφθηκε ο Κοσκωτάς τον κυρ-Μέντιο κρατώντας σακ-βουαγιάζ που, όταν έφευγε, δεν τα έπαιρνε ξανά μαζί του. Με τόση αφηρημάδα πώς να πάει μπροστά ο δρ;

Στο «Πόρτο-Καράς» της Χαλκιδικής συναντήθηκαν κρυφίως πέρσι το καλοκαίρι ο δρ. με τον Γ. Παπανδρέου Β', αποκαλύπτει επίσης ο «ΕΛ. Τύπος». Αυτή τη φορά δεν υπήρχαν ούτε βαλίτσες, ούτε Πάμπερς, ούτε σακ-βουαγιάς: ολόκληρα κόττερα πηγαυοερχόντουσαν.

Δεν τα βρήκαν οι παρατάξεις που συνεδριάζουν για να καθορίσουν προεδρεία της ΓΣΕΕ. Ως συνήθως, οι φιλοδοξίες είναι περισσότερες από τις θέσεις.

«ΔΕΝ ΘΑ ΥΠΟΚΙΩΩ ΣΤΟΝ ΠΑΛΙΟ ΗΜΕΡΟΔΙΚΤΗ! ΘΑ ΣΕ ΚΡΑΤΙΣΩ», μου έγραψε σ' ένα χαρτί μοσκαθισμένος στο κρεβάτι του νοσοκομείου. «Με τι μισθό;», τον ρώτησα. «ΘΑ ΤΟ ΣΙΖΗΤΗΣΟΥΜΕ ΑΡΓΟΤΕΡΑ», ξανάγραψε. Του εξήγησα ότι αν δεν δώσει τουλάχιστον 150.000 δεν πρόκειται ποτέ να

συζητήσουμε: αυτός θα γράφει και γω θα μιλάω. Το Αφεντικό μου έδειξε την πόρτα, κι εγώ βέβαια σηκώθηκα κι έφυγα.

Συνδικαλιστής αγρότης αυτοκτόνησε στον Άγιο Ηλία Πύργου γιατί η ΑΤΕ δεν του έδωσε δάνειο. Μα γιατί δεν απευθύνθηκε στον γαλαντόμο Κοσκωτά;

ΚΥΡΙΑΚΗ, 29.1.89

Πανηγυρική συνεδρίαση των Οργανωτικών Επιτροπών Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ. «Μακριά από μας η λογική της "έντιμης ήττας"», είπε ο πρωθυπουργός. Οπωσδήποτε θα πρόκειται απλώς για ήττα. Έντιμη, αποκλείεται.

«Ανθρακες ο θησαυρός», αναφώνησε ο κ. Παπανδρέου αναφερόμενος στα δισεκατομμύρια του καρβουνιάρη Κοσκωτά. Μα τι περίμενε να χωρέσει σε ένα κουτί Πάμπερς; Τρισεκατομμύρια;

Αποζημίωση 50.000.000 ζητά η Ολομέλεια Εφετών για τα θύματα τρομοκρατικών επιθέσεων. Αν είναι έτσι, προσφέρω και εγώ για θύμα.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 30.1.89

Των Τριών Ιεραρχών και οι ευτυχείς μαθητές αργούν. Άραγε τους «τρεις μεγίστους φωστήρες της τρισηλίου θεότητος», να είχε στο νου του ο κ. Γεννηματάς για την τρόικα; Ο κ. Στάθης Γιώτας ανακοίνωσε σε συνέντευξη Τύπου ότι προσχωρεί στο Συνασπισμό της Αριστεράς. Καλή αρχή.

Νέα αποτυχία για την εκλογική προεδρεία στη ΓΣΕΕ. Ο κ. Ραυτόπουλος της ΠΑΣΚΕ θέλει οπωσδήποτε να είναι πρόεδρος. Μόνο εμένα αναγνωρίζει η εργατική τάξη και η «1η Μάη», δήλωσε.

Με τον Χ. Φλωράκη συναντήθηκε ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας και πασών των Αφρικών Παρθένιος, ο οποίος δήλωσε ότι διαφωνεί με τον Συνασπισμό και συμφωνεί με τον Γ. Μπανιά.

«Δεν έπρεπε να δεχθείς μόνο με 10.000», μου είπε η Μάρα. «ΚΟΝΤΕΨΕ ΝΑ ΜΕ ΠΝΙΞΕΙ», της έγραφα σε ένα χαρτί και της έδειξα τις δαχτυλιές στο λαιμό μου. Με εξέτασε προσεκτικά. «Εδώ δεν πίνουν μάγια, είπε. Πρέπει να πας στο νοσοκομείο». «ΤΟ ΑΦΕΝΤΙΚΟ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΜΕ ΣΤΕΙΛΕΙ ΣΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟ», της έγραφα. «Αστειεύεσαι, απάντησε. Εκεί σήμερα έκοψαν το χτυπημένο πόδι του ταλαίπωρου Ανδρουλιδάκη!».

ΤΡΙΤΗ, 31.1.89

Απεργούν από σήμερα ι-

διωτικά σχολεία και ΑΕΙ. Από χτες, άρχισε το **Αφεντικό** να μιλάει.

Μετά τον Πατριάρχη Παρθένιο και το ΚΚΕ εσ. - Αν. Αρ. τάχθηκε και το **ΕΚΚΕ** κατά του Συνασπισμού της Αριστεράς. Μα τι θέλει ολόκληρο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών να ασχολείται με την πολιτική;

«**Δικοί μας είναι οι βοσκοτοποί** κι ότι θέλουμε τους κάνουμε», απάντησε ο κ. (:) Κωστόπουλος στους Τούρκους. Μέχρι και οικοπέδα.

Η πασοκική πλειοψηφία της Εξεταστικής Επιτροπής δεν θέλει να εξετάσει ως μάρτυρα τον φυλακισμένο **δρ.** Ούτε τα προσχήματα δεν κρατούν πια.

Έκθεση για τα δέκα χρόνια από το Νόμπελ του Ελύτη θα οργανώσει η **ΑΤΕ**. Και τριήμερο μνημόσυνο για τον αγρότη που αυτοκτόνησε.

Αυθημερόν κατήγγειλαν οι εκδόσεις «Γνώσεις» πως είναι αντιγραμμένο από **βιβλίο** τους το «μυστικό σχέδιο ανατροπής του Αντρέα» που «αποκάλυψε» το έγκυρο συγκρότημα του Ταύρου. Αποδεικνύεται ότι οι ταύροι εκτός από τα υαλοπωλεία αποφεύγουν και τα βιβλιοπωλεία.

Διάλογο με τα κόμματα για το εκλογικό νομοσχέδιο θα ανοίξει ο κ. Άκης. Έτσι πρέπει: στους ευφύστερους να ανατίθενται οι δυσκολότερες αποστολές.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 1.2.89

Αρχίζει ο **Κουτσοφλέβαρος**. Αυτού του ταλαίπωρου του τσάκισε τα πόδια η «17N» για να εκδικηθεί τους μήνες που περνούν και κάνουν τους προλετάριους να γερνάνε.

Διάρρηξη και στο γραφείο της κ. **Ε. Βλάχου**. Τι να βρουν; Όλα τα έδωσε στον Κοσκωτά — κράτησε μόνο τις αναμνήσεις και τα εκατομμύρια.

Ραδιοσταθμοί και γιγαντοαφίσες διαφημίζουν μανιωδώς και επί πληρωμή την αυριανή **απεργία**. Οι διαφημιστές ετοιμάζουν πυρετωδώς και τη διαφημιστική καμπάνια για την επικείμενη **εξέγερση**.

«**ΕΓΩ ΠΑΝΤΩΣ ΔΕΝ ΤΟΝ ΦΟΒΑΜΑΙ**» απάντησα γραπτός στο **Αφεντικό** όταν μου επέδειξε νέα απειλητική επιστολή του **Παλιού Ημεροδότη**. Με κοίταξε με συμπόνια: «**Κακομοίρη**, μου είπε, **σκέψου τα δόντια του αντί για τα δάχτυλά μου στο λαιμό σου και μετά μου λες αν τον φοβάσαι...**».

ΠΕΜΠΤΗ, 2.2.89

Παρά το γεγονός ότι δεν διαθέτει προεδρείο, ξύμπασα

τη **εργατική τάξη** της χώρας **απεργεί**. Αν αποκτήσει προεδρείο θα κάνει και **σοβιέτ**. Κι αν γίνει και **συνέδριο**, η εξουσία είναι δική της.

Εν τέλει τι ζητά η κ. **Μαργαρίτα** για να δώσει το διαζύγιο; 100 εκατ. δολάρια εφ' άπαξ λέγουν οι μεν, 5 εκατ. δραχμές τον μήνα υποστηρίζουν άλλοι, **βουλευτική έδρα**, ισχυρίζονται τρίτοι. Το βέβαιο είναι ότι τον Παρθενώνα ο **Περικλής** τον έχει γράψει της Μιμής.

Ο φίλτατός μας **Γ. Λούβαρης** διώκεται, επί τέλους, για

Ο παλιός μας φίλος Γ. Λούβαρης τη στιγμή που ετοιμάζεται να εξαναγκάσει τη σιωπή του Νέου Ημεροδότη.

αποδοχή **προϊόντων εγκλήματος**. Ο κ. Παπανδρέου κάθεται σε **αναμμένους ανθρώπους**. Πόσο θα αντέξουν τα **μουσκεμένα** πάμπερς;

Επιστολή - μετάφραση από τον Μπαλζάκ στέλνει η «17N» στην «**Ελευθεροτυπία**». Η φαντασία και τα επιχειρήματα στερεύουν — μόνο οι **σφαίρες** δείχνουν ανεξάντλητες.

Έκοψαν και το άλλο πόδι του εισαγγελέα **Ανδρουλιδάκη**. Μήπως αυτό θυμίζει στη «17N» το «**La peau du chagrin**» — το **δέρμα που ολοένα μικραίνει**; Κι αυτό του Μπαλζάκ είναι.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 3.2.89

Πρώτη εμφάνιση του **Συνασπισμού της Αριστεράς** με προκαθήμενους τους **Κύρκο-Φλωράκη**. Όχι όλοι μαζί όμως στο εξής παιδιά: **δεν σας χωρούν οι φωτογραφίες**.

«**Δεν το κουνάει ρούπι**» ο Σ. Κωστόπουλος από τη θέση ότι όσοι καταθέτουν **περί πάμπερς** είναι «αργυρώνητοι». Σ'

αυτή τη **θέση** ας μείνει όσο θέλει: από τη **θέση** του κυβερνητικού εκπροσώπου να του δίνει το **συντομότερο**.

Απειλεί με **παραίτηση** ο διευθυντής του «9,84» κ. **Γ. Τζαννετάκος** γιατί ο Μ. Έμπερ του φόρεσε **καπέλλο** τον Στ. Ξαρχάκο. Εκλογές έρχονται. Και ο κ. δήμαρχος θέλει **νεοδημοκρατικές μονωδίες**, κι όχι **πολυφωνίες**.

Ο **δικτάτωρ** της Παραγούδας **Στρέσενερ** ανετράπη από τον **υπαρχηγό** του και κατέφυγε στον **Πινόσέ** της Χιλής. Ελπίζουμε εκεί να καταφύγει γρήγορα κι ο **ανατροπέας** του και μετά «**όλοι μαζί σε ένα βαθύ μπουντρούμι**».

Ο **Αρχηγός** του Στόλου (αλλά όχι και του **Ναυτικού**) ναύαρχος **Λυμπέρης** παραιτήθηκε από τη **διαπραγματευτική ομάδα** για τις **βάσεις**. **Δημοψήφισμα** μυρίζει.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 4.2.89

Εκεί ψηλά στον **Υμηττό** γίνονται **συνεχές** φασαρίες για τις **κεραίες** της Τ.Ο. που θέλει να τοποθετήσει η Τ.Α. Ο Χατζιδάκις όμως προτίμησε την «**Κεραία**» του Κυριακού.

Με ανακοίνωσή του ο κ. Κ. Τσουκαλάς διευκρινίζει ότι κατά του **Συνασπισμού** στάχθη το **Επαναστατικό Κομμουνιστικό Κίνημα Ελλάδος** και όχι το **Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών**.

Η «**Ένωση Πολιτών**» **συνεδριάζει** στο Πολυτεχνείο για να **προετοιμάσει** **ευρωεκλογικό οικολογικό ψηφοδέλτιο**. Αν δεν υπάρξει **διχόνοια**, ίσως τα καταφέρουν.

Τα **σημάδια** από το **λαιμόεφυγαν**, η **φωνή** μου επανήλθε κι αν ήμουν **καλλιφώντας** θα τραγουδούσα **Γιγκαρό**.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 5.2.89

Τεράστια, έγχρωμη, πρωτοσέλιδη, φωτογραφία στην «**Ακρόπολη**» από τη **συγκέντρωση** της «**Οργάνωσης για την Αναγέννηση του ΚΚΕ**» κατά της «17N». **Αντιτρομοκρατική** **ενότητα** στη βάση.

Στα εγκαίνια της «**Αυριανής Βύρειας Ελλάδας**» ο **κυρ-Μέντιος** ξεσπαθώνει **εναντίον** όλων. Ήτοι: Ο **Μένιος εν Ταύροις** **κουρεύεται**.

Χωρίς γκολ το **ματς** **ΑΕΚ-ΠΑΟ** και με **λίγες συλλήψεις**.

Συνελήφθη **αρχιφύλακας**, **προσωπικός φρουρός** της κ. **Μαργαρίτας** και του κ. **Χρήστου** ως **έμπορος ηρωίνης**! Τι άλλο θα ακούσουμε σε αυτόν τον τόπο;

Σφαχτήκανε στα **Μανιάτικα** του Πειραιά για μια **θέση** **παρκαρισματος**. Η **Μάνη** **ποτέ** **δεν πεθαίνει** - οι **Μανιάτες** **συχνά**. «**Δεν αντέχω άλλο**» με εκ-

βιάζει, με απειλεί, μου στέλνει νεκροκεφαλές», είπε το **Αφεντικό**. Βήματισε **νευρικά**. «**Υποχώρησε όμως χάριν της Μάρας** και δέχεται στο **εξής** **θα γράφετε εναλλάξ τον Ημεροδότη**». Έμεινα **ξανά** **άλλο**. «**Και βεβαίως ο μισθός σου γίνεται 5.000**», συμπλήρωσε. Τότε **λιποθύμησα**.

Επιτέλους! **Habemus Προεδρείου ΓΣΕΕ**. Μένει να **δείξει** και σαν **habet**.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 6.2.89

Ως «**κυρία πρωθυπουργού**» που θα προτιμούσε να είναι «**κυρία πρωθυπουργός**» η **Μ. Παπανδρέου** δηλώνει στην **Ιταλία** ότι το **ΠΑΣΟΚ** έχει **ανάγκη** **περισυλλογής**. Μετά τις **εκλογές** θα έχει **απλώς** **ανάγκη** **συλλογής** των **θρυμμάτων** του.

7.000 **κωλοέλληνες** θα σκοτώσει **φέτος** το **τσιγάρο**. Τέτοιοι **που** είναι **καλά** να **πάθουν**.

Πεννηντάρης **πυροβόλησε** στο **αίθριο** την **εικοσάχρονη** **ερωμένη** του που ήθελε να τον **εγκαταλείψει**. Ουδέν **σχόλιον**. Το **μέλλον** **θα δείξει**.

«**Πρέπει να σπάσουμε τον πάγο**», δήλωσε ο **Βαλέσα** **κατά** την **έναρξη** των **συνομιλιών** **Αλληλεγγύης-κυβέρνησης**. Θα **χρειαστεί** **σοβιετικό** **παγοθραυστικό**.

ΤΡΙΤΗ, 7.2.89

Όλο «**είπα-ξείπα**» είναι ο **Γ. Λούβαρης** στην **Εξεταστική Επιτροπή**. Χειρότερος και από το **αφεντικό** του.

Επιστολή στα **κόμματα** για να **αρχίσει ανταλλαγή απόψεων** για τον **εκλογικό νόμο** έστειλε ο κ. Άκης. Έτσι όπως **πάμε**, **πρώτα** **θα γίνουν** οι **εκλογές** και **μετά** ο **εκλογικός νόμος**.

Στο **Μέγαρο Μαξίμου** **συνεδριάζουν** οι **μεγαλοπασόκοι** και **προετοιμάζουν** **μεγάλα έργα** **αντάξια** **ενός** **Περικλή** — ο οποίος όμως **σκοτώνεται** στο **Μέγαρο** της **Εκάλης** με την **Ασπασία**.

Δεν είναι νοσογόνο το **νέφος** **δήλωσε** ο **υπουργός** **Περιβάλλοντος** **Γ. Κτενάς**. **Προφανώς** **συναγωνίζεται** τον κ. **Άκη** σε **ευφύια**.

Γιὰ χαρά!
(ίσως και αντίο)

Ο ΝΕΟΣ ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ
ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ
ΣΕΞ, ΕΡΩΤΑΣ
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ.
Από τον μοναδικό,
τον γνήσιο
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗ.

ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Σε καιρούς δύσκολους το να γιορτάζεις 400 επετείους —έστω και τευχών του ΑΝΤΙ— αξίζει άραγε τον κόπο; Εμείς λέμε ναι και το λέμε με πράξεις: μ' ένα εξαήμερο εκδηλώσεων, που θα συνδυάζει «άρτον και θεάματα».

Ένα εξαήμερο όπου θα δηλώνουμε Κέντρο κι όχι Περιφέρεια των αναγκών και του εαυτού μας, μ' όλα τα επακόλουθα: κουβέντες για πράγματα που αληθινά μας αφορούν —πλήρης αδιαφορία για πάνες και βρακάκια— μήπως προφθάσουμε να δούμε τι γίνεται με την πόλη, τη χώρα, την οικονομία μας, κι ακόμα, με τη ζωγραφική, τη φωτογραφία, τον κινηματογράφο, το θέατρο, τη μουσική, την εξέλιξη στην πληροφορική κι άλλα σοβαρά θέματα.

Μιλάμε με δυο λόγια, για μια γιορτή, που θα γίνει από τις 6 ως και τις 11 του Απριλίου στο χώρο ενός εγκαταλειμμένου εργοστασίου, στην οδό Πειραιώς 256.

Πιστεύουμε πως θα 'μαστε όλοι μαζί, ν' ασχοληθούμε με ό,τι, επιτέλους, μας καίει: την αισθητική μιας ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΑ. Αλλά και να αφεθούμε, να διασκεδάσουμε. Αληθινά, χωρίς όρια.

«Ειρηνικές» διαμεσολαβήσεις

Η προμήθεια όπλων από την ΕΒΟ στους δυο εμπόλεμους του περσοϊρακινού πολέμου είναι γνωστή. Όπως γνωστή είναι επίσης και η χρήση χημικών όπλων από τις δυο χώρες, το Ιράν και το Ιράκ, στην προσπάθειά τους να βγουν νικητές από αυτόν τον μακροχρόνιο και αιματηρό πόλεμο.

Οι Τάιμς της Νέας Υόρκης απέκαλυσαν την άμση ανάμιξη της χώρας μας σε αυτή ακριβώς την τραγικότερη πτυχή του πολέμου, τη διαμεσολάβηση στην προμήθεια προς το Ιράν χημικών ουσιών

για την κατασκευή των χημικών του όπλων.

Ελληνική εταιρεία της Θεσσαλονίκης, εισήγαγε από τη Γερμανία μέσω Ρότερνταμ, βαρέλια με χημικές ουσίες οι οποίες στη συνέχεια διαμέσου Τουρκίας και Συρίας με φορτηγά κοντέινερς έφτασαν στο Ιράν. Οι χημικές αυτές ουσίες δεν μπορούν να μεταφερθούν κατευθείαν στο Ιράν από την Γερμανία λόγω του εμπάργκο που έχει επιβάλλει στις εξαγωγές της προς αυτό.

Η εξαγωγή των χημικών ουσιών από την Ελλάδα προς τη χώρα του προορισμού τους έγινε νόμιμα με παραστατικά του υπουργείου Εμπορίου και της Τράπεζας της Ελλάδος όπως απέκλυσε η εφημερίδα «Πρώτη».

Ακόμα λοιπόν μια συμβολή της Ελλάδας και της κυβερνήσεως του ΠΑΣΟΚ στο εμπόριο όπλων και δη χημικών.

Αλλά δυστυχώς η υπόθεση για τα χημικά όπλα δεν τελειώνει εδώ. Η κ. Βιργινία Τσουδερού κατέθεσε στη Βουλή ερώτηση προς τον αρμόδιο υπουργό, για το πώς προτίθεται να αντιδράσει η Ελλάδα στην κατασκευή από την Τουρκία εργοστασίου χημικών όπλων.

Για τον «Ελαιώνα»

● Συζήτηση για τον «Ελαιώνα» της Αθήνας έγινε στο ινστιτούτο Γκαίτε στα πλαίσια ενός διήμερου (6-7 Φεβρουαρίου) με θέμα την επαναχρησιμοποίηση βιομηχανικών εκτάσεων. Έλαβαν μέρος ο καθηγητής νομικών επιστημών του πανεπιστημίου Καίζερσλάουτερν Ρούντολφ Στιχ, ο αρχιτέκτων-πολεοδόμος και καθηγητής στο ίδιο πανεπιστήμιο Άλμπερτ Σπέερ, ο τοπογράφος και γενικός γραμματέας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Γιώργος Αυγερίκος, η αρχιτέκτων-πολεοδόμος και πρόεδρος του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Ράνια Κλουταινιώτη, ο αντιδήμαρχος Αθηναίων Ηλίας Σκαλαίος. Τη συζήτηση συντόνισε ο αρχιτέκτων πολεοδόμος Γιάννης Μιχαήλ.

● Οι Γερμανοί ειδικοί, οι οποίοι είχαν προηγουμένως επισκεφθεί τον «Ελαιώνα», έκαναν ορισμένες πρώτες εκτιμήσεις για το πρόβλημα. Πάντως δεν μπόρεσαν να κρίνουν την έκπληξή τους για το θέμα που αντίκρουσαν.

● Το ΑΝΤΙ είχε «ανοίξει» το θέμα του «Ελαιώνα», πέρσι τον Ιούλιο, και είχε κάνει συγκεκριμένη πρόταση: Ο «Ελαιώνας» από σκουπίδοτοπος χρήσεων να γίνει χώρος ζωής, χώρος πρασίνου.

Μπουλντόζες εκπολιτισμού

Όταν πριν από λίγο καιρό το ΑΝΤΙ έπαιρνε την πρωτοβουλία να θέσει το ζήτημα της αξιοποίησης της περιοχής του

«ελαιώνα» (αυτής της άχαρης και βρώμικης περιοχής κοντά στον Κηφισό) δεν φανταζόταν τι μπορεί να σημαίνει αξιοποίηση για ορισμένους δημοτικούς άρχοντες γειτονικών δήμων. Τις τελευταίες μέρες ο δήμαρχος του Αιγάλεω ανέλαβε να «αξιοποιήσει» μια πολύτιμη περιοχή πρασίνου, το γνωστό, παλιό «Μπαρουτάδικο», με τον εξής τρόπο: ξεριζώσε δέντρα για να φτιάξει, λέει, υπαίθριο θέατρο 1500 θέσεων, πλανητάριο (!), και άλλα μεγαλειώδη. Φαίνεται πως γι' αυτόν η «ανάβαση» περνά μέσα από την αποψίλωση.

Μπροστά στο νέο αυτό δόγμα, ούτε οι φωνές και οι πάμπολλες υπογραφές διαμαρτυρίας των κατοίκων μετρούν, ούτε το γεγονός ότι θα μπορούσαν να βρεθούν άλλες εκτάσεις για τα σχέδιά του.

Ποιος θα σταματήσει λοιπόν τις μπουλντόζες του «εκπολιτισμού»;

Ερωτική φωλιά:

ΠΛΟΥΤΙΣΑΝΤΕΣ ΕΠΙ ΚΑΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΙΣΑΝΤΕΣ ΕΠΙ ΑΛΛΑΓΗΣ

«Η προσωπική προσφορά μου ανταποκρίνεται σε στοιχειώδεις καθήκον φιλοξενίας απέναντι στον παγκόσμια καταξιωμένο και μεγάλο πολιτικό Ανδρέα Παπανδρέου, που για 25 συναπτά χρόνια με τιμά με την προσωπική του φιλία, όπως εξάλλου και ο Αειμνήστος πατέρας του, ο Γέρος της Δημοκρατίας, από το 1948».

Αυτά μεταξύ άλλων δήλωνε ο ιδιώτης κ. Ιπποκλείδης Βογιατζόπουλος σε κείμενο που διένειμε η Γενική Γραμματεία Τύπου! Αφορούσε την παραχώρηση της «ερωτικής φωλιάς του Ανδρέα και της Μιμής», στην οδό Μυρτιάς, στην Εκάλη.

Ποιος όμως είναι ο κ. Ιππ. Βογιατζόπουλος, εργολάβος οικοδομών; Με ποια προσόντα είχε διοριστεί υποδιοικητής στην Κτηματική Τράπεζα; Αλλά και για ποιο λόγο έφυγε λίγο αργότερα; Αυτά είναι τα ερωτήματα. Υπάρχουν όμως και πληροφορίες για τον άλλο αυτόν «φιλό του πρωθυπουργού».

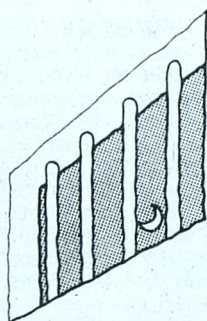
Ο κ. Ιππ. Βογιατζόπουλος έχει χαρακτηριστεί ως «πλουτίσας επί κατοχής» γιατί αγόρασε τουλάχιστον ένα ακίνητο στα μαύρα εκείνα χρόνια.

Το 1950, ο πρωθυπουργικό φίλος έκαμε τις ρυθμίσεις που ο νόμος προέβλεπε πληρώνοντας επιπλέον τίμημα και φόρους. Αλλά ο ηθικός χαρακτηρισμός του «πλουτίσαντος επί κατοχής» παρέμεινε: αυτός δεν εξαλείφεται με χρήματα. Στην εισηγητική έκθεση του σχετικού νόμου (1945) αναφέρεται:

«Κατά την περίοδον ταύτην ώρισμένα πρόσωπα, γενόμενα ως επί τό πλείστον, επιλήσιμονα των προς την Κοινωνίαν και την φυλήν μας υποχρεώσεων των, επλούτισαν. Τά πλούτη ταύτα, κτηθέντα κυρίως διά της συνεργασίας μετά των Αρχών Κατοχής ή καί άνευ ταύτης, διά της έκμεταλλεύσεως της δυστυχίας του Έλληνικού Λαού, ούδένα όφρον επλήρωσαν».

Επιλήσιμονα «των προς την κοινωνίαν και την φυλήν» άτομα υπήρξαν και επί Κατοχής και επί «Αλλαγής». Αλλά κάποτε - κάποτε, προκύπτει ότι τιμούν ο ένας τον άλλο με «προσωπικές φιλίες» και θαυμασμό!

ΕΝΤΑΞΕΙ...
ΜΠΗΚΑΤΕ ΣΤΟ ΧΡΥΣΟΧΟΕΙΟ!...
ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΠΩΣ ΣΑΣ ΠΙΑΣΑΝΕ;
ΧΤΥΠΗΣΕ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ;

ΟΧΙ!!
ΑΠΛΩΣ ΔΕΝ ΣΥΝΔΕΘΗΚΑΜΕ
ΦΙΛΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΕΣΒΥΠΟΥΡΓΟ

Για την καρδιά ή την τσέπη;

«Κυρία πρωθυπουργού» αυτοαποκαλείται στις ανακοινώσεις της η κ. Μαργαρίτα Παπανδρέου κι όλα δείχνουν πως ο καθγας με την κ. Λιάνη δεν γίνεται για την καρδιά (ή έστω για το σώμα) του πρώην συζύγου της αλλά για όσα τον περιβάλλουν: τιμές, δόξες, αξιώματα, ενδύματα —κυρίως για το αποκρυφότερο σημείο των ενδυμάτων, την τσέπη. Η απαιτία να βρεθεί και να πει για τελευταία φορά «ενώπιον ενώπιω» με τον «άνδρα που πέρασε μαζί του 40 χρόνια» έπαψε πλέον να συγκινεί: πληθαίνουν οι φήμες πως το πρώην ζεύγος στα οικονομικά διαφωνεί, διότι η κ. Μαργαρίτα έχει υπέρογκες απαιτήσεις. Με το δικό της ίσως: αν το δαχτυλίδι της κ. Λιάνη κοστίζει 50 εκατομμύρια γιατί η κ. Παπανδρέου να μην ζητήσει πολλαπλάσια; Πριν όμως δικαιωθεί πλήρως, θα πρέπει να μας πληροφορήσει αυτή πρώτη από το «τρίγωνο» πόθεν προέρχεται η λεία για την οποία γίνεται σκυλοκαθγας. Από τον ιδρώτα της πρωθυπουργικής οικογενείας ή από τις πηγές για τις οποίες βοά ο τύπος εδώ και μήνες; Η κ. Παπανδρέου είναι προφανώς καλύτερα από κάθε άλλον

πληροφορημένη αλλά φαίνεται ότι η βοή δεν έχει φτάσει στ' αυτιά της για να απαντήσει. Όμως το σκληρό παζάρι στο οποίο έχει εμπλακεί είναι εύγλωττο: τα προϊόντα του οικογενειακού μόχθου δεν δικαιολογούν τέτοια σύγκρουση. Στο κάτω-κάτω όπως ως τώρα την άερνη κ. Μαργαρίτα τη συντηρούσε ο σύζυγός της, θα μπορούσαν στο μέλλον να την συντηρούν τα παιδιά της — παλαιότατη ελληνική προφεμιστική παράδοση. Δεν ανησυχεί λοιπόν η τέως κυρία Παπανδρέου ότι θα διωχθεί και αυτή για «αποδοχή προϊόντων εγκλήματος» όπως ο οικογενειακός φίλος κ. Λούβαρης; Και, επιπλέον, είναι ανάγκη όλα αυτά να επενδυθούν με τόσες φεμιστικές (ή απλώς γυναικείες) αερολογίες; Η κ. Μαργαρίτα, αφού θέλει να παραμείνει και άνευ συζύγου δημόσιο πρόσωπο, οφείλει και δημόσιες εξηγήσεις.

Ερωτήματα για τα «πάμπερς»

Κάποτε ο «σερ Μπάζιλ», ο μεγαλύτερος έμπορος όπλων στα παγκόσμια χρονικά, επισκέφθηκε τον υπουργό Άμυνας του τελευταίου Τσάρου της Ρωσίας για να «κλείσει» μια παραγγελία όπλων.

Η συζήτηση είχε αίσιο αποτέλεσμα,

αλλά τη στιγμή που ο σερ Μπάζιλ εγκατέλειπε το υπουργείο έσπευσε να τον σταματήσει ο υπασπιστής του υπουργού. «Ξεχάσατε το πορτοφόλι σας στο γραφείο του υπουργού κύριε» του είπε και του έτεινε ένα πορτοφόλι από δέρμα κροκοδείλου γεμάτο ρούβλια.

Προς μεγάλη έκπληξη του υπασπιστού, ο σερ Μπάζιλ έβγαλε τότε και του έδειξε ένα εντελώς ίδιο πορτοφόλι.

«Κάποιο λάθος κάνετε, να το δικό μου» του είπε.

Το «λάδωμα» του υπουργού είχε γίνει με άψογο τρόπο. Η αγαπημένη όπερα του σερ Μπάζιλ ήταν η «Μαντάμ Μπατερφλάου» και οι τρόποι του ήταν το ίδιο άψογοι. Δεν επέτρεπε ποτέ στον εαυτό του να προσβάλει τον συνομιλητή του με λέξεις όπως «μίζα» και «λάδωμα». Άφηνε το πορτοφόλι του και έφευγε.

Στην Ελλάδα του Ανδρέα, του Κοσκωτά και του Λούβαρη παρατηρείται έκπτωση των ηθών και απουσία αισθητικής. Οι «μίζες» δεν μεταφέρονται σε πορτοφόλια κροκοδείλου, ούτε καν σε τσάντες «σαμσοναίτ». Μεταφέρονται σε κούτες «πάμπερς». Μόλις ο μικρός γιος τον Γ. Κοσκωτά, ο Ανδρέας Γεωργίου Κοσκωτάς τελειώνει ένα κουτί με «βρακάκια», το έπαιρνε αμέσως ο κ. Λούβαρης, το γέμιζε με πεντοχίλιαρα και το μετέφερε στο Χέρφληντ, στον άλλο Ανδρέα Γεωργίου.

Μάθαμε για την ύπαρξη του Ανδρέα Γεωργίου Κοσκωτά, όταν βουλευτής της Εξεταστικής Επιτροπής ρώτησε καταθέτοντας σωματοφύλακα του Κοσκωτά «αν υπήρχαν πάμπερς» στο σπίτι του τελευταίου. Η ερώτηση έγινε προφανώς από γνώστη της αποδεικτικής διαδικασίας και η απάντηση ήταν «ναι, τα θέλαμε για τον γιο του κ. Κοσκωτά».

Στο σημείο αυτό εντοπίσαμε ένα νομικό κενό. Ο κ. βουλευτής δεν ρώτησε αν και ο άλλος Ανδρέας Γεωργίου είχε λόγο να εφοδιάζεται με «πάμπερς». Διαφορετικά, με ποια δικαιολογία μετέφερε τις πολυδιαφημισμένες κούτες ο κ. Λούβαρης;

Αναρμόδιος νομάρχης

Το Σεπτέμβριο του 1986 ο σεισμός που έπληξε την πόλη της Καλαμάτας προξένησε εκτεταμένες ζημιές οι οποίες ακόμα δεν έχουν επουλωθεί.

Ο Δήμος της Καλαμάτας ξεκίνησε αμέσως μια μελέτη αντισεισμικής προσαρμογής του σχεδίου της πόλης. Μετά από δυο χρόνια περιπετειών και εξανεισμού, λόγω πληθωρισμού, των δανείων που δόθηκαν η μελέτη εγκρίθηκε από το περιφερειακό συμβούλιο χωροταξίας του Νομού Μεσσηνίας και στάλθηκε για υπογραφή στο Νομάρχη. Αυτός όμως επικαλούμενος αναρμοδιότητα αρνήθηκε να το υπογράψει. Παρ' ότι εδώ και δυο μήνες έχει πάρει απάντηση από το ΥΠΕΧΩΔΕ ότι όντως είναι δικής του αρμοδιότητας ζήτημα η υπογραφή του σχεδίου, συνεχίζει να κωλυσιεργεί.

Δεν νομίζει ο κ. Νομάρχης ότι δυόμισι χρόνια ταλαιπωρίας είναι αρκετά για τους κατοίκους της Καλαμάτας;

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΑ

Αυτό είναι ένα έθιμο στις απολυταρχικές χώρες, που δεν πλησιάζουν τον ανώτερό τους, όποιος κι αν είναι, ούτε και τους βασιλιάδες, χωρίς να τους κάνουν ένα δώρο. Ο αυτοκράτορας της Μογγολίας δεν δέχεται τις αιτήσεις των υπηκόων του, αν δεν υπάρχει ταυτόχρονα κάποιο πράγμα σαν δώρο (προσφορά). Αυτό γίνεται σ' ένα καθεστώς, όπου κανένας δεν θεωρείται πολίτης, όπου πιστεύουν απόλυτα στην ιδέα, ότι ο ανώτερος δεν οφείλει τίποτα στον κατώτερο· όπου οι άνθρωποι δεν πιστεύουν, ότι έχουν άλλο σύνδεσμο μεταξύ τους απ' τις ποινές, που οι μιν επιβάλλουν στους δε· σε μια κυβέρνηση που υπάρχουν ελάχιστες δημόσιες υποθέσεις και που σπάνια έχουν ανάγκη να παρουσιάζονται μπροστά σ' έναν μεγάλο να του διατυπώσουν αιτήματα, κι ακόμα λιγότερο παράπονα.

Σε μια δημοκρατία, τα δώρα είναι πράγμα απαράδεκτο, επειδή η αρετή δεν έχει ανάγκη απ' αυτά. Στη μοναρχία, η τιμή είναι ένα κίνητρο πιο ισχυρό απ' τα δώρα. Αλλά στο δεσποτικό κράτος, όπου δεν υπάρχει ούτε τιμή, ούτε αρετή, δεν έχει τη διάθεση κανείς να δράσει παρά μόνο ελπίζοντας στις ευκολίες της ζωής.

Γι' αυτό στις αντιλήψεις του για τη δημοκρατία, ο Πλάτων (Νόμοι, βιβλίο XII) ήθελε, αυτοί που δέχονται δώρα για να κάνουν το καθήκον τους, να τιμωρούνται με θάνατο. «Δεν χρειάζεται να παίρνουμε, έλεγε ούτε για τα καλά, ούτε για τα κακά». Γι' αυτό ήταν πολύ κακός εκείνος ο Ρωμαϊκός νόμος, που επέτρεπε στους άρχοντες να παίρνουν μικρά δώρα, αρκεί να μην ξεπερνούσαν το ποσόν των εκατό ταλάνων όλο το χρόνο. Αυτοί, που δεν δίνουν τίποτα, δεν επιθυμούν και τίποτα, αυτοί που δίνουν ένα μικρό δώρο, σε λίγο επιθυμούν κάτι περισσότερο, και ύστερα πολύ. Άλλωστε δεν είναι εύκολο να πείσουμε αυτόν που, αν και δεν πρέπει να πάρει τίποτα, ωστόσο παίρνει κάτι, ότι αυτό που πήρε είναι περισσότερο, όταν θα έπρεπε να πάρει κάτι λιγότερο, γιατί αυτός βρίσκει πάντα προφάσεις και δικαιολογίες.

Το παραπάνω κείμενο δεν είναι ούτε σχόλιο του ΑΝΤΙ, ούτε κατά παραγγελία άρθρο για τη σημερινή πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα. Περιέχεται στο *Πνεύμα των Νόμων* του Μοντεσκιέ (Τμήμα XVI, κεφάλαιο Ε', Ελληνική έκδοση Α-ναγνωστήδης, Μετάφραση Γρ. Λιόνη). Σήμερα συμπληρώνονται 300 χρόνια από τη γέννηση του μεγάλου διαφωτιστή (18 Ιανουαρίου 1689, με το όνομα Σαρλ - Λουί ντε Σεκοντά) και 200 χρόνια από τη Γαλική Επανάσταση, η ανάλυσή του όμως παραμένει τραγικά επίκαιρη. Μόνο που σήμερα, δεν θα υπήρχε ανάγκη να ανατρέχει σε παραδείγματα αρχόντων της Μογγολίας! Θα μπορούσε να συλλέξει το υλικό του από τους σημερινούς άρχοντες της πατρίδας του Πλάτωνα.

ΤΟ ΕΥΤΕΛΕΣ ΤΙΜΗΜΑ

Το σκάνδαλο έδωσε στο Πανελλήνιο αφορμή για απασχόληση αριθμητική και γεωμετρική. Κυβίζουμε πάκα χαρτονομισμάτων κουτιά οικιακής χρήσης, σακκούλες και ταξιδιωτικούς σάκους. Καταμετρούμε τον όγκο, την επιφάνεια ή το μήκος σε μονό και διπλό ζυγό καθώς και τον αριθμό των ετών που θα πρέπει να εργάζεται κάποιος για να πετύχει το ανάλογο και πάντα προκύπτουν εντυπωσιακά μεγέθη που τροφοδοτούν περαιτέρω λογαριασμούς και ρητορικά σχήματα.

Ωστόσο, ας πάρουμε μια απόσταση από τα πράγματα. Έστω ότι προκύπτει κατάχρηση 35 δις — χωρίς να προδικάσουμε τα νούμερα της Τράπεζας της Ελλάδος και της Εξεταστικής (!) Επιτροπής. Στην ουσία αποτελεί ένα ελάχιστο κυματάκι στη θάλασσα ακριβέστερα στη λίμνη, που λέγεται ελληνική οικονομία. Εντέλει μόνο σαν αναδιανομή του εισοδήματος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί τα χρήματα δεν εξαφανίστηκαν όσο και αν αυτό μπορεί να βόλευε μερικούς.

Τι αντιπροσωπεύουν αυτά τα 35 δις; Είναι βέβαια ένα σοβαρό ποσό αλλά είναι σαφέστατα μέσα στις δυνατότητες του συνόλου. Σαν να λέμε τάξη μεγέθους κλάσμα υπουργικού προϋπολογισμού. Άλλωστε και ο Κοσκωτάς σαν πολιτικό πρόσωπο πρέπει να λογίζεται, περίπου υπουργικής κλάσεως. Αν δεν υπήρχε το ποινικό ζήτημα της υπεξαίρεσης η ευθύνη του Κοσκωτά θα ήταν όση και ενός αποτυχημένου υπουργού. Αλλά και τώρα όπως έχουν τα πράγματα στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής η διαδικασία θυμίζει συζήτηση για άρση της ασυλίας βουλευτού της πλειοψηφίας.

Ποσοτικά τα 35 δις είναι ένα μικρό κλάσμα, περίπου το 1/5 του κόστους των προβληματικών. Είναι μια αναλογία που έχει χρησιμοποιηθεί πολύ τελευταία, ακόμα και από την 17 Νοέμβρη. Η έννοια «κόστος προβληματικών» είναι βέβαια πολύπλοκη αλλά αντιστοιχα πολύπλοκο είναι και το «κόστος του σκανδάλου». Θα

έπρεπε κάποτε να μελετηθεί βαθύτερα ο οικονομικός αντίκτυπος από την κάλυψη των ζημιών των προβληματικών καθώς και από το σκάνδαλο. Για να ξεφύγουμε από τα τετριμμένα θα χρησιμοποιήσω μια πιο εξωτική περίπτωση πολιτικής παρέμβασης που περιέχει επίσης στοιχεία χάρης και απώλειας πόρων για το δημόσιο: Οι γείτονες Ιταλοί χάρισαν στον κ. Γκαρντίνι, επιχειρηματία, τέσσερις φορές 35 δις σε φόρους υπεραξίας απλήρωτους προκειμένου να συγχωνεύσει δύο εταιρείες κολοσσούς. Βέβαια, η χάρη δεν έχει τίποτα το επιλήψιμο, έγινε εν πλήρει οικονομοτεχνική συνειδήσει ενώ οι εδω αποφάσεις το λιγότερο εν μέτρια συγχύσει περί την ωφέλεια των νέων τζακιών.

Ας μην είμαστε απαισιόδοξοι και ξενομανείς. Το σκάνδαλο μπορεί να λειτουργήσει και καθαριστικά για την κοινωνία μας αν ξεπεράσει το φάσμα της συγκάλυψης. Στην προοπτική αυτή τα 35 δις είναι ένα ευτελέστατο τίμημα για μια τέτοια φιλοσοφική λίθο στα πολιτικά μας πράγματα. Για την ακρίβεια πρόκειται για αντίστροφη φιλοσοφική λίθο καθώς αποκαλύπτει τους ευτελείς μάλλον παρά το χρυσάφι. Το σκάνδαλο εξευτελίζεται πολύ αποτελεσματικά, δαρβινεαία. Πώς αλλιώς θα μπορούσαν οι πολιτικοί άνδρες που έχουν κάνει τέχνη το απυρόβλητο να δοκιμαστούν και να φανερωθούν έστω και την τελευταία ώρα; Μόλις με το 1% του δικού τους φιλολαϊκού και αναπτυξιακού προϋπολογισμού έβαλαν τους εαυτούς τους στην πιο αποτελεσματική (αυτο-)καταστροφική διαδικασία.

Στέλιος Π. Καφαντάρης

ΣΟΔΟΜΑ ΚΑΙ ΓΟΜΟΡΡΑ

● Άγνωστος και ανώνυμος, ο αναγνώστης μας που τα έβαλε με τον ΜΠΟΣΤ:

Άγαπητοί κύριοι συντάκται του περιοδικού ΑΝΤΙ.

Όπως τυχαίως έπεσε στά χέρια μου τό ύπ' αριθμ. 388 τής 18ης Νοεμβρίου 1988 περιοδικό σας ΑΝΤΙ. Διαβάζοντάς το έφτασα στη σελίδα 31 που δημοσιεύετε τά άπίστευτα καί όμως άληθινά.

Πράγματι διάβασα πράγματα σφόδρα άπίστευτα καί όμως γραμμένα. Άναφέρομαι στό πρώτο σας σχόλιο πού διάβασες εις τό βιβλίον ρεκόρ ΓΚΙΝΕΣ πού γράφει γιά τή μεγάλη άκρίβεια πού υπάρχει στην Έλλάδα πού γιά μία έπίσκεψη... ζητεί 7.000.000 δολάρια. Όσο γιά τήν άναδημοσίευση αύτή δέν ξέρω πόσοι άναγνώστες χάρηκαν, γιά τή μεγάλη άκρίβεια όμως δέν δίστασες νά έπικαλεσθής τό όνομα τού Θεού. Τί άκρίβεια είναι αύτή θεέ μου...

Τό Θεό δέν τόν φοβήθηκες, από τούς άναγνώστες τού περιοδικού σας δέν ντράπηκες λίγο; Μιά νύχτα πού θά έχεις άύπνινά, άνοιξε τήν Παλαιά Διαθήκη πού τήν έχεις πάντοτε εις τό προσκέφαλόν Σου καί κάνε τόν κόπο νά διαβάσεις στό ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ κεφ. Ε' τό στίχο 11 νά

δείς τί λέγει, καί κανόνισε Μέ τό Θεό Σου.

Καί τώρα στό πέμπτο κατά σειρά σχόλιο.

Δημοσιεύεις πώς διάβασες τελευταύεις εἰς τήν Π. Διαθήκην, πού τήν ἔχεις πάντοτε εἰς τό προσκέφαλόν Σου, γιά τήν καταστροφή Σόδομα καί Γόμωρα, καί τήν περίπτωση τοῦ Λώτ μέ τίς θυγατέρες του. Καί γιά νά ὠφεληθεῖς τοὺς ἀναγνώστες σου φεύγεις ἀπό τό νόημα τῆς ἱστορίας, ἀπό τήν αἰτία τῆς καταστροφῆς Σοδόμων καί Γομόρρας τῇ θλιβερῇ κατάπτωση τῆς ἀσελείας καί τῆς ἀκολασίας, γιά νά ἐρμηνεύσεις μέ τά πιό εἰρωνικά σου λόγια τήν περίπτωση Λώτ καί τῶν θυγατέρων του, καί τοῦτο γιά νά χλευάσῃς ὅσο τό δυνατόν παραστατικώτερα μιὰ μερίδα ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι ἐναντιώθηκαν εἰς τήν προβολήν τῆς πιό ἀντίχρηστης ταινίας, τοῦ βλασφήμου (ὅπως τόν λέγει) Σκορτσέζε.

Καί οἱ μέν παραθρησκευτικές ὁργανώσεις πέτυχαν ἐκεῖνο πού πίστευαν.

Σύ δέ μέ αὐτά τά δημοσιεύματά σου τί ὠφελήθηκαν;

Ἀφοῦ ὅπως γράφεις εἶσαι ἀναγνώστης τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἄς ἐβρησκες τά κατάλληλα χωρία νά διαφωτίσεις αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, πού στηρίζετε αὐτό τό ἔργο.

Γράφεις λοιπόν στό σχόλιο ἐρμηνεύοντας τά λόγια τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Πάντοτε ὅταν ἔχω ἀϋπνίαν διαβάζω. Διάβασα τελευταύως εἰς τήν Π. Διαθήκην, τήν ὁποῖαν πάντοτε ἔχω εἰς τό προσκέφαλόν Μου, ὅτι ὅταν κατεστράφησαν τά Σόδομα κέ Γόμωρα κέ ἐπέζησαν μόνον ὁ Λώτ μέ τὰς 2 θυγατέρας του, ἡ μία κόρη ὑποφέρουσα καί πάσχων ἀπό τήν παντελῇ ἐλειψίν ἀνδρῶν, ἐκοιμήθη μετά τοῦ πατέρα τῆς. Ἐμεῖνε δέ τόσο ἐφχαριστημένη πού τήν ἐπάβριον ἐπεισε τήν ἀδελφήν τῆς νά δοκιμάσῃ καί ἐκεῖνη.

Καί τό ἀπτό ἐσπέρας ἐδοκίμασεν καί ἡ ἄλλη. Καί ἡφχαριστήθη καί ἀφητ σφόδρα. Ἐτσι λέγει ἡ Ἁγία Γραφή.

Καί τό συμπέρασμα: Σκέφθηκες, σέ κυρίεψε φόβος μήπως τό μάθαν ἀπτό οἱ παραθρησκευτικαί ὁργανώσεις... καί γίνει κατάσχεση τῶν Ἁγίων Γραφῶν, καί ὕστερα τί θά διαβάζεις ὅταν δέν σέ πιάνει ὕπνος. Γιά τά τελευταῦα λόγια πού εἶναι γραμμένα στό σχόλιο, δέν μπορεῖ νά γίνη λόγος διότι εἶναι (αἰσχρόν ἐστι καί λέγειν) πόσο μάλλον νά τά γράφῃς.

Ἀφοῦ ἐρμηνέβης τά λόγια τῆς Ἁγίας Γραφῆς μέ τέτοιον ἀνορθόδοξο τρόπο, συμπληρώνεις: Ἐτσι λέγει ἡ Ἁγία Γραφή.

Ποῦ τό εἶδες γραμμένο, (πῶς νά σέ πῇ ὁ ἀνθρωπος) νά λέγει, ἡ Ἁγία Γραφή ὑποφέρουσα, πάσχων, ἐφχαριστημένη, νά δοκιμάσῃ, ἐδοκίμασεν, ἡφχαριστήθη, καί σφόδρα!

Λίγο εὐσέβεια, ὀλίγος φόβος Θεοῦ δέν ὑπάρχει ὅταν ἀναφέρεσαι στήν Ἁγία Γραφή;

Ἡ Ἁγία Γραφή λέγει: «εἶπε δέ ἡ πρεσβυτέρα πρὸς τήν νεωτέρα: ὁ πατήρ ἡμῶν πρεσβύτερος, καί οὐδεὶς ἐστίν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅς εἰσελεύσεται πρὸς ἡμᾶς... δεῦρο καί ποτίσωμεν τόν πατέρα ἡμῶν οἶνον καί κοιμηθῶμεν μετ' αὐτοῦ καί ἐξαναστήσωμεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σπέρμα». Αὐτός ἦταν ὁ σκοπὸς τῶν θυγατέρων τοῦ Λώτ, διὰ νά ἐξαναστήσουν σπέρμα. Οὔτε ἐπασχον, οὔτε ὑπέφεραν, οὔτε ἐδοκίμασαν, οὔτε ἡφχαριστήθηκαν. Καί αὐτό φαίνεται πῶς δέν ἦταν σκοπὸς ἡδονῆς ἢ ἀκολασίας, διότι μιάν καί μόνον φοράν κοιμήθηκαν μέ τόν πατέρα των, καί οὐδέν πλέον. Διάβασε λοιπόν μέ προσοχή τό ΙΘ' Κεφάλαιο τῆς Γένεσις νά εἴδῃς πῶς ἔχει, γιατί πολὺ φοβᾶμαι ὅτι δέν τό διάβασες, μάλλον ἄλλος στά ὑπαγόμενα.

Γιά τό φόβο νά μή τό μάθουν τό περιστατικό Λώτ οἱ παραθρησκευτικαί ὁργανώσεις, μή στεναχωριέσαι, διότι ἀπό αὐτοὺς οἱ περισσότεροι τό γνωρίζουν καί δέν σκανδαλίζονται. Ἐκεῖνο πού πρέπει νά σᾶς φοβίζει εἶναι νά μήν τό μάθουν οἱ θυγατέρες σας καί θελήσουν κι αὐτές νά δοκιμάσουν γιά νά ἐφχαριστηθοῦν σφόδρα. Τότε ἐσεῖς τί θά κάνετε;

Εὐχομαί νά εἶναι ἀπίστευτο. Ἄν ὅμως γίνει ἀληθινόν;

Καί δεύτερο πού εἶναι καί τό χειρότερο, νά ἔχετε τό φόβο νά μήν ἀκούσῃ καί ἡμεῖς τά φοβερά ἐκεῖνα λόγια πού ἔλεγε ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του. «Λέγω δέ ὑμῖν - Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καί Γομόρρας ἐν ἡμέρα κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκεῖνη». Ματθ. ι. 15.

Ὑστερα ἀπὸ τήν ἐμφάνιση στὸν καιρὸ μας ἔργα σάν αὐτό τοῦ Σκορτσέζε ὁ τελευταῖος πειρασμός, καί δημοσιεύματα σάν αὐτά τά ἀπίστευτα καί ὅμως γραμμένα, ἓνα πράγμα θά μᾶς σώσει: Ἡ Μετάνοια.

Ὁ Θεὸς περισσότερο συγχωρεῖ, καί λιγότερον τιμωρεῖ.

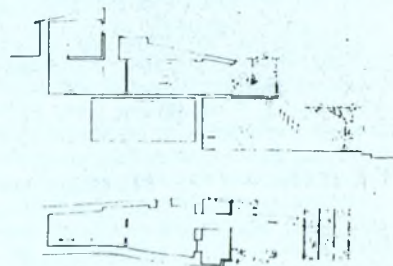
Ἀγαπᾶ τόσο πολὺ τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε καί δέκα ἀνθρωποὶ ἐάν ἦταν καλοὶ στά Σόδομα καί Γόμορρα, δέν θά τιμωροῦσε κανέναν, ἐνεκεν τῶν δέκα. Ἐτσι λέγει ἡ Ἁγία Γραφή. Γένεσις ΙΗ', 32.

Τό ὄνομά μου δέν σᾶς τό γράφω. Ἄν θέλετε νά γράψετε κάτι γράψτε το στό ὑπ' ἀρ. 342 περιοδικό σας, ἐγὼ θά φροντίσω νά τό διαβάσω.

Μέ πολλήν λύπην καί ἀγάπην
Σὰς χαιρετῶ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Δεινοκράτους 131
Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

Το βιβλίο που πρέπει να διαβαστεί
από όλους

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΜΥΣΤΙΚΑ

Η Τέχνη της Έκστασης στον Έρωτα
μέσα από διδασκαλίες του Ινδουϊστικού Πολιτισμού - ΤΑΟ, ΚΑΜΑ ΣΟΥΤΡΑ κτλ.

Πάνω από 600 φωτογραφίες και
πλήθος από ανέκδοτες γκραβούρες.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗ
Μαυρομιχάλη 1 - 3618502

ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΤΑΙ

Διαβάζοντας το «ΑΝΤΙ» μπορεί να μην είστε «ΙΝ», αλλά είστε πληροφορημένοι. Όλα όσα αναγκάστηκε να αποκαλύψει ο Γ. Λούβαρης στην Εξεταστική Επιτροπή για το Μουσταφά Αζάμ, την ΑΓΕΤ και τους Τσάτσους, τη χρηματοδότηση του ΠΑΣΟΚ από τους τελευταίους, τις χουντικές διασυνδέσεις τους με τον Κομνόπουλο και τους άλλους, έχουν γραφεί εδώ και πολύ καιρό στο ΑΝΤΙ.

Δεν χρειάζεται, λοιπόν, να επαναλάβουμε τα ίδια. Θα υπενθυμίσουμε μόνο στον αναγνώστη τα σχετικά δημοσιεύματα του περιοδικού, όπου μπορεί να αναζητήσει όλες τις λεπτομέρειες που είδαν το φως της δημοσιότητας αυτές τις ημέρες.

- 23.10.87 (τχ. 358). Αποκαλύπτουμε το «τέλεξ» που αποδεικνύει τις σχέσεις του Λούβαρη με τα ΜΙΡΑΖ και τον έμπορο όπλων Αλέξ. Τσάτσο, εξαδελφο του Γιώργου Τσάτσου της ΑΓΕΤ.

- 6.11.87 (τχ. 359). Εμφανίζεται ο κ. Μουσταφά Αζάμ, στενός φίλος του Λούβαρη και ομοτράπεζος του Α. Παπανδρέου στη Ρώμη κάποιο βράδυ του 1985. Στο ίδιο τεύχος δημοσιεύουμε για πρώτη φορά λεπτομέρειες για τον τρόπο που οι Αζάμ-Λούβαρης (ο τελευταίος ως πρόεδρος της κρατικής ΙΤΣΟ) συνέχιζαν να ελέγχουν την αγορά της ΑΓΕΤ προς όφελος των Τσάτσων.

- 20.11.87 (τχ. 360). Συνεχίζουμε το ρεπορτάζ για τις σχέσεις Ανδρέα-Λούβαρη-Τσάτσων και αποκαλύπτουμε ότι άνθρωποι της ΑΓΕΤ είχαν αρχίσει να προσλαμβάνονται από τον Κοσκωτά. Διατυπώνουμε επίσης ερωτήματα για την κάλυψη που πρόσφερε ο υπουργός Εθν. Οικονομίας κ. Ρουμελιώτης στο Λούβαρη, όταν ο τελευταίος ήταν ακόμα πρόεδρος της ΙΤΣΟ και δούλευε για τον Αζάμ.

- 16.12.88 (τχ. 390). Ο Λούβαρης αρχίζει να «καίει» τον Α. Παπανδρέου και σε συνέντευξή του στο ΑΝΤΙ επιβεβαιώνει ότι ο Α. Παπανδρέου συναντήθηκε με τον Αζάμ στη Ρώμη το 1985. Αποκαλύπτει επίσης ότι πρότεινε στο Γ. Τσάτσο να δώσει 200 εκ. στην προεκλογική εκστρατεία του ΠΑΣΟΚ το 1981.

Στο ίδιο τεύχος ο Γιάννης Παπανικολάου αποκαλύπτει ότι ο Α. Παπανδρέου εκθειάζει το Γ. Τσάτσο ως «νέο και υγιή επιχειρηματία». Λίγα χρόνια αργότερα ο Ανδρέας χαρακτήριζε με τον ίδιο τρόπο και τον Κοσκωτά. Τώρα ξέρουμε ότι δεν ήταν σύμπτωση.

ΑΠΟΡΡΗΤΗ ΕΚΘΕΣΗ

του Βασίλη Ζήση

Το έγγραφο που δημοσιεύουμε σήμερα πιστοποιεί τις ευθύνες και την ενοχή του Ανδρέα Παπανδρέου. Πρόκειται για μια απόρρητη έκθεση των μυστικών υπηρεσιών του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας που συντάχθηκε το 1984 και αποκαλύπτει όλες τις παράνομες δραστηριότητες του ομίλου εταιρειών του Αλέξ. Τσάτσου για τον οποίο εργάστηκε, αν δεν εξακολουθεί να «εργάζεται» ο Γιώργος Λούβαρης.

Η έκθεση συντάχθηκε από το Α2 του ΓΕΑ αποκλειστικά για τον πρωθυπουργό το 1984 και παραδόθηκε στα χέρια από τον τότε υπασπιστή του σμήναρχο Στέλιο Πετρουλάκη. Στόχος των συντακτών της ήταν να προειδοποιήσουν τον Α. Παπανδρέου για τις παράνομες δραστηριότητες του φίλου του Γιώργου Λούβαρη και να «προστατεύσουν» την «Αλλαγή», από όσους «βυρσοδομούσαν» εναντίον της.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου παρέλαβε την έκθεση, αλλά δεν έκανε τίποτα εναντίον του Λούβαρη και των Τσάτσων. Φρόντισε μόνο να παραδώσει την έκθεση στο φίλο του για να εντοπίσει τη «διαρροή», με αποτέλεσμα να απολυθούν από τις εταιρείες του Τσάτσου κάποιοι απόστρατοι αξιωματικοί που θεωρήθηκαν «ένοχοι». Αποσπάσματα της έκθεσης έχουμε δημοσιεύσει και άλλες φορές (τχ. 389) αλλά σήμερα αποκτά επικαιρότητα η δημοσίευση ολόκληρου του κειμένου.

Πέρασαν μήνες, οι συντάξαντες την έκθεση αξιωματικοί άρχισαν να ανησυχούν και όταν διαπίστωσαν ότι ο Λούβαρης συνέχιζε να δρα ανενόχλητος υπέβαλαν νέα έκθεση στον πρωθυπουργό, μέσω του τότε αρχηγού της ΚΥΠ Φίλιππα Μακέδου. Ο κ. Μακέδος παρέδωσε τη νέα έκθεση —αντίγραφο της δημοσιεύουμε σήμερα— στον Α. Παπανδρέου στο Καστρί και του είπε προφορικά «προσέξτε το Λούβαρη κ. Πρόεδρε». Η δεύτερη έκθεση αναφέρει επί λέξει για τον πρωθυπουργικό φίλο «τον έχουν (οι Τσάτσοι) για το πλησίασμα των ανθρώπων που τους ενδιαφέρουν».

Ο Α. Παπανδρέου ευχαρίστησε θερμά τον κ. Μακέδο για τις «υπηρεσίες του προς την Αλλαγή», τον φίλησε ως άλλος Ιούδας και ύστερα από λίγους μήνες τον απομάκρυνε από την ΚΥΠ. Φυσικά δεν έκανε πάλι τίποτα εναντίον του Λούβαρη.

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΛΟΥΒΑΡΗ-ΤΣΑΤΣΩΝ-ΧΟΥΝΤΙΚΩΝ

Για όλα αυτά έχουμε ξαναγράψει. Η έκθεση αυτή αποδεικνύει ότι ο πρωθυπουργός της Ελλάδας:

- Γνώριζε από το 1984 τουλάχιστον ότι ο στενός φίλος του Γιώργος Λούβαρης συνεργαζόταν με μια ομάδα χουντικών που είχαν έδρα τον όμιλο εταιρειών του εμπόρου όπλων Άλεξ. Τσάτσου και ανοικτή γραμμή επικοινωνίας με τους έγκλειστους στον Κορυδαλλό και δεν έκανε τίποτα για να προστατεύσει την πολιτεία από την απειλή που αντιπροσώπευε το «δίκτυο».

- Γνώριζε από το 1984 τουλάχιστον ότι κύρια δραστηριότητα αυτού του ομίλου και του Λούβαρη ήταν η υπονόμευση, της «αγοράς του αιώνα» με σκοπό να προτιμηθούν τα γαλλικά προϊόντα που αντιπροσώπευαν. Ο Α. Παπανδρέου όχι μόνο δεν έκανε τίποτα για να προστατεύσει το κράτος από τους μεσάζοντες —τους οποίους δημοσίως και ψευδώς «αποκήρυττε»— αλλά στο τέλος αγόρασε «γαλλικά».

- Γνώριζε από το 1984 τουλάχιστον ότι ο Λούβαρης διατηρούσε στενές επαφές με τους Τσάτσους και τον άνθρωπό τους τον Αζάμ με σκοπό την υπονόμευση της νέας διοίκησης της ΑΓΕΤ αλλά και πάλι δεν έκανε τίποτα. Άραγε μόνο για να εξοφλήσει την επιταγή των 200 εκατομμυρίων που ο ίδιος ο Λούβαρης ομολόγησε ότι ζήτησε για λογαριασμό του από τον Γιώργο Τσάτσο;

Δεν νομίζουμε ότι χρειάζεται να προσθέσουμε και άλλα στοιχεία. Ο κύκλος έκλεισε. Η έκθεση που δημοσιεύουμε σήμερα συμπληρώνει τα στοιχεία που αποκάλυψε ο Λούβαρης στην κατάθεσή του στην Εξεταστική Επιτροπή και αποκαλύπτεται το πραγματικό πρόσωπο του Ανδρέα Παπανδρέου, ως εμπόρου της «Αλλαγής» και προστάτη των εμπόρων όπλων. Τι άλλο του μένει από την παραίτησή; Ας κάνει επιτέλους μια έντιμη πράξη.

Οδηγίες προς ναυτιλομένους στα σκάνδαλα

Οι εκθέσεις των μυστικών υπηρεσιών συντάσσονται σε κωδική γλώσσα, ώστε ακόμα και αν παραπέσει ένα έγγραφο στα χέρια κάποιου «κοινού θνητού» να μην είναι εύκολη η αναγνώριση των προσώπων που αναφέρονται.

Είναι απαραίτητο λοιπόν να προηγηθεί ένας «οδηγός» που θα βοηθήσει τον αναγνώστη στην αναγνώριση όσων συντακτικών αποκαλύπτονται.

1. Η έκθεση εννοεί ότι ο «άνθρωπος

τους στην ΚΥΠ» είναι ο αδελφός του Μένιου, **Τέλης Κουτσόγιωργας**, που υπηρετούσε στη χωροφυλακή, αποτάχθηκε επί χούντας και μετά τον Οκτώβριο του 1981 επανήλθε και μετατέθηκε στην ΚΥΠ όπου, αν δεν κάνουμε λάθος, υπηρετούσε ως σύνδεσμος με το υπουργείο Προεδρίας. Επικεφαλής του υπουργείου ήταν τότε ο **Μένιος Κουτσόγιωργας**.

Το όνομα του «Τέλη Κουτσόγιωργα» αναφέρθηκε στον πρωθυπουργό από τους συντάκτες της έκθεσης. Εμείς είχαμε πληροφορίες για όλα αυτά, οι οποίες και επιβεβαιώθηκαν μετά από τηλεφώνημα που μας έκανε ο ίδιος ο «κ. Τέλης», πριν από αρκετό καιρό.

2. Το «κέντρο» (Κορυδαλλός) είναι φυσικά η σημερινή έδρα των «συνταγματάρχων», οι φυλακές Κορυδαλλού. Από εκεί έφευγαν οι οδηγίες προς τα πρωτοπαλλίκαρα του Ιωαννίδη **Κομνόπουλο** και **Σταύρου** που εργαζόντουσαν στο εμπόριο όπλων για τους Τσάτσους.

3. Το όνομα του ανθρώπου όπου έφταναν τα μηνύματα από τον Κορυδαλλό και η διεύθυνσή του είναι γνωστά στο ΑΝΤΙ αλλά δεν τα αποκαλύπτουμε για την ώρα για λόγους δημοσιογραφικής έρευνας. Είναι πάντως στη διάθεση των δικαστικών αρχών.

3. Ο «όμιλος» είναι οι εταιρείες των Τσάτσων. Μετά την εκδίωξή τους από την ΑΓΕΤ, το κέντρο του «ομίλου» πέρασε στην ΚΕΣΤΡΕΛ, την εταιρεία του **Άλεξ. Τσάτσου** (ξάδελφος του Γιώργου Τσάτσου της ΑΓΕΤ). Στην ΚΕΣΤΡΕΛ εργαζόταν ο **Γ. Λούβαρης**.

4. Δεν αποκαλύπτουμε, τέλος, τα ονόματα των «πηγών» των μυστικών υπηρεσιών για λόγους προστασίας της ζωής τους.

Η μυστική έκθεση

1. Ο *άνθρωπος τους στην ΚΥΠ, είναι επανελθών Συντ/χης*. Τροφοδοτώντας τον με χρήμα και πληροφορίες που εξυπηρετούν την ΚΥΠ/κυβέρνηση, αλλά είναι μη ζημιόγones γι' αυτόν τον έχουν καταστήσει μαριονέττα τους. Για αντάλλαγμα του ζητούν να έχουν ευμενείς εισηγήσεις/αποφάσεις για τα υλικά που αντιπροσωπεύουν. Αυτό γίνεται με δυο τρόπους:

(α) Με ενημερωτικά της ΚΥΠ. (Τα προκαλεί).

(β) Με παρασκηνιακή παρέμβαση του στους υπευθύνους (επιτροπές - κ.λπ.).

Οι παρακολουθήσεις τηλεφώνων των αξ/κών που ήταν υπεύθυνοι για το Ν.Μ.Α. (Σ.Σ. *Νέο Μαχητικό Αεροσκάφος*) είχαν σαν αποτέλεσμα να ενημερωθεί η Π.Α. Όταν όμως έμαθαν ότι ο Σταφυλίδης διατηρεί τη θέση του πήραν τηλεφώνω

(Κομνοπούλος) το Συντ/χη και του είπαν πως αυτό είναι αδιανόητο - χαρακτηριστικά του είπε: «Φεύγουν όλοι, αλλά ο Σταφυλίδης πώς είναι δυνατόν να μένει;».

2. Δεν υπάρχει αμφιβολία για τους Ηλία Γκότση και Οικονομόπουλο. (Να μην χάνουμε χρόνο).

3. Οι εντολές από το κέντρο (Κορυδαλλός), διοχετεύονται και υλοποιούνται κατά τον εξής τρόπο:

α) Στην αδελφή του Ιωαννίδη επιτρέπονται οι επισκέψεις στον αδελφό της. Αυτά που της λέει αυτός τα μεταφέρει κατά τις ώρες επισκεπτηρίου στην Κλινική Κυανούς Σταυρός, εκεί υπάρχει νοσοκόμα με το όνομα Δέσποινα (ανεπιβεβαίωτο), με την σειρά της τα μεταφέρει στον (...) —είναι— και αυτός στον προτελευταίο παραλήπτη τον πατέρα του Κομνόπουλου (Γραφεία ΜΑΡΣ Χαλάνδρι 25ης Μαρτίου 9). Τελικός παραλήπτης ο γιός του. Εκεί υπάρχουν 3 τηλεφώνω. Το ένα, χρώματος μαύρου, χρησιμοποιείται μόνο για εντολές που διοχετεύονται από εκεί. Αν κάποιος πάρει τηλέφωνο έστω κατά λάθος, ο αριθμός του τηλεφώνου αλλάζει. Οι αριθμοί τηλεφώνων και τα γραφεία τους αλλάζουν κάθε 3/4 μήνες. Αυτό δεν συμβαίνει με τα γραφεία του Χαλανδρίου. Τα προηγούμενα γραφεία τους ήταν στην Δραγατσάνιου 8. Εκεί είναι και της ΑΓΕΤ. Μετά το σκάνδαλο της ΑΓΕΤ έφυγαν αμέσως.

4. Οι άνθρωποι του ομίλου γνωρίζουν όλα τα μακρόπνοα προγράμματα προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων και συστηματικά εργάζονται με τους ΑΞ/κούς που συνδέονται για την σωστή έγκαιρη πληροφόρησή τους για να είναι οι προσφορές τους τέτοιες ώστε να επιλέγονται. Ο κύκλος συναλλαγών μόνο από ανταλλακτικά αρμάτων (των γαλλικών *ΑΜΧ-301*) έφτασαν τα 960.000.000 δρχ. και αφορά μια μόνο από τις δραστηριότητες της εταιρείας ΚΕΣΤΡΕΛ Α.Ε.

5. Η νεοεποπτευμένη Δ/ση της ΑΓΕΤ θεωρείται από τους ανθρώπους του ομίλου ότι σίγουρα θα αποτύχει, γιατί αφ' ενός σμποτάρεται από μέσα με ανθρώπους δικούς τους.

«Καθημερινή ενημέρωση για όλα στον Τσάτσο Γεώργιο μέσω Κομνόπουλου, τηλέφ. από κ. Σίσου» (πρόκειται για την *ιδιαιτέρα του προέδρου της ΑΓΕΤ*) και αφ' ετέρου οι δουλειές-συμφωνίες που κλείνει η εταιρεία με το εξωτερικό κλείνονται μέσω Γερμανίας και Ισπανίας και αποκλείεται η ΑΓΕΤ. Έχει αρχίσει μια

προσπάθεια να κατευθύνονται όλοι οι πελάτες των ΤΣΑΤΣΩΝ/ΑΓΕΤ σε άλλες εταιρείες του εξωτερικού που έχουν συμφέροντα οι ίδιοι.

Πρόσφατα έκλεισαν μια παραγγελία πολύ μεγάλη με 52\$ τον τόνο, όπως προαναφέρθηκε η παραγγελία δόθηκε μέσω Γερμανίας στην Ισπανία. Στην όλη ιστορία παράγοντας συνδετικός εκτός των άλλων είναι η εταιρεία ΤΣΑΤΣΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ η οποία ασχολείται με παραγγελίες κυρίως εξωτερικού. Στα ετήσια οικονομικά της και τους ελέγχους που γίνονται και θα γίνουν παρουσιάζει πάντα την εικόνα της εταιρείας που ίσα-ίσα στέκεται.

6. Στο ίδιο κτίριο των γραφείων στεγάζεται και η εταιρεία ΔΕΛΤΑ ΟΙΛ. Την εταιρεία τυπικά εκπροσωπεί ο ΧΩΡΕΜΗΣ. Στους οικονομικούς ελέγχους όμως συμπαρίσταται και παίρνει θέση ο ΚΟΜΝΟΠΟΥΛΟΣ. Οι άνθρωποι αυτοί, μπλέκουν συνεχώς τα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι αδύνατο σε οποιονδήποτε να βγάλει άκρη (περίπτωση ΑΓΕΤ). Πρόσφατα χωρίς καν να ενημερωθεί ο Βολίκας, (Σ.Σ. αντιστράτηγος εν αποστρατεία) ο Κομόνπουλος τον τοποθέτησε πρόεδρο της ΚΕΣΤΡΕΛ. Ο λόγος είναι απλός, ο ΒΟΛΙΚΑΣ ο οποίος έφυγε επί ΝΔ θεωρείται δημοκρατικός και αποτελεί σοβαρή επιφανειακή κάλυψη για την Εταιρεία.

7. Μετά το σκάνδαλο της ΑΓΕΤ/ΤΣΑΤΣΟΙ —οι εταιρείες που στεγαζόταν στην

Δραγατοανίου 8 (ίδιο κτίριο με τα γραφεία της ΑΓΕΤ)— μετακομίσανε στην οδό Γρηγορίου Θεολόγου 1, στο ύψος της ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 140. Μεταξύ των εταιρειών που πήγαν εκεί, είναι και οι παρακάτω:

- (α) ΚΕΣΤΡΕΛ Α.Ε.
- (β) ΔΕΛΤΑ ΟΙΛ
- (γ) ΤΣΑΤΣΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ

8. Μεγάλο ποσοστό των κερδών που έχουν οι εταιρείες καταλήγει σε ταμείο το οποίο χρησιμοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς φθοράς της παρούσας κυβέρνησης. Βασικός εντολοδόχος συντονιστής ο ΚΟΜΝΟΠΟΥΛΟΣ. Βασικά όλοι κινούνται με ιδιαίτερη προφύλαξη εκτός του ΑΛΦΑΝΤΑΚΗ. (Σ.Σ. ο γνωστός χουντικός δικηγόρος). Άλλα γνωστά βασικά στελέχη είναι ο ΑΛΑΖΡΑΚΗΣ (Σ.Σ. ιδιοκτήτης της κλινικής «Κυανού Σταυρού») και ο ΣΤΑΥΡΟΥ.

Στα σχέδιά τους μέσα η με κάθε τρόπο σπίλωση - εξόντωση ΑΡΣΕΝΗ. Μάλιστα, έχει εξυφανθεί έτοιμο ήδη σχέδιο, ότι ο ΑΡΣΕΝΗΣ είναι πούστης —σ' αυτό βοηθά η παρούσα του κατάσταση, διαzeugμένος κ.λπ.

Συnergάζονται ακόμη με ανθρώπους οι οποίοι είναι μέσα στο ΠΑΣΟΚ (θα προσκομισθούν έγγραφα ντοκουμέντα). Πάνω σ' αυτό αναφέρθηκε το ταξίδι του πρώην υφυπουργού Εθν. Αμύνης ΠΕΤΣΟΥ στο Παρίσι. Την ίδια ημερομηνία συναντήθηκαν άνθρωποι του Γ. ΤΣΑΤΣΟΥ και του ΠΕΤΣΟΥ και συμφώνησαν, μετά δε τα-

ξίδεψαν στην Ελβετία. Ο ΠΕΤΣΟΣ είχε συνάντηση με τον ΤΣΑΤΣΟ. Οι άνθρωποι αυτοί παραμένουν ακόμη στους χώρους του ΠΑΣΟΚ ανεξάρτητα αν έφυγε ο ΠΕΤΣΟΣ, ο οποίος φυσικά συνεχίζει να παίρνει τα ποσοστά των συμφωνηθέντων στο ΠΑΡΙΣΙ.

● Στην εταιρεία Μ.Α.Ρ.Σ. (Σ.Σ. άλλη εταιρεία του ομίλου) εργάζεται άτομο το οποίο παρείχε την πληροφορία προς τον ... ότι ο άνθρωπος του ΙΩΑΝΝΙΔΗ στην αεροπορία ήταν ο ΦΡΑΓΚΟΓΙΑΝΝΗΣ (Σ.Σ. αξιωματικός της Αεροπορίας). Σε απάντηση του αξ/κού «Ότι δεν είναι δυνατό - πιστευτό κάτι τέτοιο» το άτομο αυτό απήντησε ότι αυτό είναι αλήθεια, γιατί ο ίδιος μετέφερε το υλικό που έδινε ο ΦΡΑΓΚΟΓΙΑΝΝΗΣ στον ΙΩΑΝΝΙΔΗ.

Ο (...) όταν του ζητήθηκε να μας παρέχει περισσότερα στοιχεία και πληροφορίες τόσο για τις επαφές του στην Πρεσβεία όσο και για τα κυκλώματα ανθρών της εταιρείας Μ.Α.Ρ.Σ. μας διαβεβαίωσε ότι θα μας βοηθήσει όσο μπορεί με γραπτά στοιχεία και πληροφορίες.

Σημ. Η παράγ. 2 είναι μόνο για μας και ζητήσε να μην γίνει ποτέ χρήση του ονόματός του, μια και οι Σματζήδες (Σ.Σ. «Σματζήδες» είναι οι απόφοιτοι της Σχολής Μηχανικών Αεροπορίας ΣΜΑ οι οποίοι συνήθως μετά την αποστρατεία τους εργάζονται για αντιπροσωπείες) είναι παντού.

Ανακοίνωση στην Ακαδημία Αθηνών του βιβλίου του Καθηγητή Π. Γέμτου «Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών».

Στη Συνεδρία της 2.2.1989 της Ολομέλειας της Ακαδημίας Αθηνών ο Άκαδημαϊκός Γ. Μητσόπουλος παρουσίασε το βιβλίο του Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Π. Γέμτου «Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών» (τόμοι 2, εκδ. Παπαζήση). Ο κ. Μητσόπουλος ανέλυσε εκτενώς τις συμβολές του έργου στη φιλοσοφία και Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών που

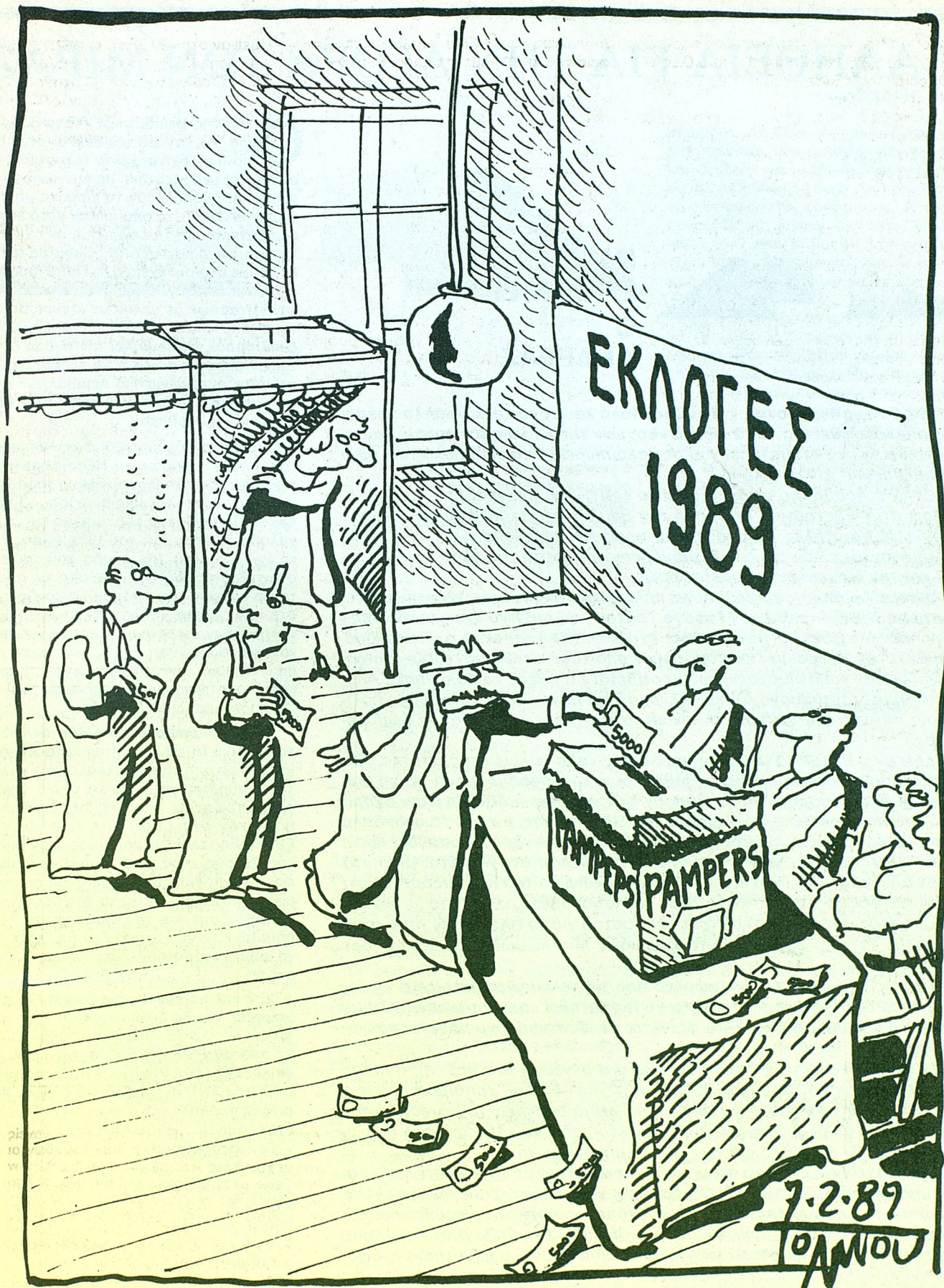
χαρακτήρισε ιδιαίτερα πρωτότυπες. Ο συγγραφέας είπε «συλλαμβάνει με ακρίβεια δομή, λειτουργίες και κοινωνική σημασία της επιστήμης, διατυπώνει γενικές μεθοδολογικές αρχές για όλες τις κοινωνικές επιστήμες και αναλύει τις μεθοδολογικές ιδιαιτερότητες κάθε ειδικής κοινωνικής επιστήμης με συστηματική της ένταξη στη συζήτηση και διαμόρφωση των γενικών μεθοδολογικών αρχών». Με αυτό τον τρόπο κατασκευάζεται ένα γενικό πλαίσιο ρυθμιστικών κανόνων που στηρίζεται στη μεθοδολογική ενότητα των επιστημών και παρέχει στέρεες βάσεις διεπιστημονικής τους συνεργασίας. Και ο κ. Μητσόπουλος κατέληξε: «Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα πρωτότυπο έργο που φιλοδοξεί να καλύψει όλα τα πεδία της φιλοσοφίας και της Κοινωνιολογίας της επιστήμης καθώς και της κριτικής των ιδεολογιών, γραμμένο με βαθειά γνώση των σύγχρονων φιλοσοφικών και επιστημολογικών ρευμάτων και σεβασμό στην πνευματική τους προσφορά αλλά και με την επιδίωξη να προσφερθεί μια συμβολή στη διαμόρφωση συνεπών μεθοδολογικών αρχών για όλες τις κοινωνικές επιστήμες».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
ΝΙΚΗΤΑΡΑ 2 10678 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 3622498-3608150

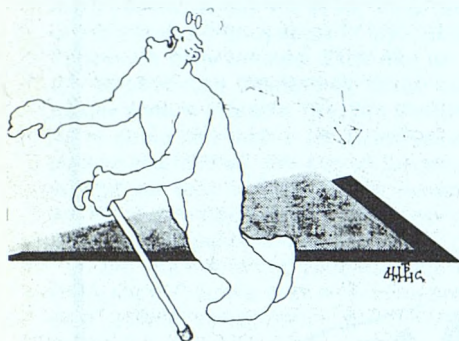

Κατά κύριο λόγο απευθύνεται προς τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, οι οποίοι θέλουν να είναι ενήμεροι των εξελίξεων στον τομέα της μάθησης που αποτελεί και το μόνο θέμα που αφορά τους ίδιους και τους μαθητές τους. Αλλά και το ευρύτερο αναγνωστικό κοινό θα βρει στο βιβλίο αυτό χρήσιμα και ενδιαφέροντα θέματα γιατί έχουν άμεση σχέση με τον άνθρωπο και την ύπαρξή του.

του Γιάννη Ιωάννου

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΜΙΡΑΖ

ΝΑ ΕΓΚΛΗΘΕΙ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ

ΤΙ ΑΛΛΟ να γράφει κανείς για τα σκάνδαλα και τις «μίζες»; Τι άλλο πρέπει να αποκαλυφθεί για να πεισθεί ο «άρχων» της Εκάλης ότι πρέπει να παραιτηθεί και να σταματήσει να μας ταλαιπωρεί με τα σκάνδαλά του, προφασισόμενος τον ανήξερο;

ΟΤΑΝ ο Λούβαρης επιβεβαιώνει το «ΑΝΤΙ» και αναγκάζεται να ομολογήσει στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής ότι παραλάμβανε από τον Κοσκωτά επιστολές με υποδείξεις προς τον πρωθυπουργό, όλοι αντιλαμβάνονται πλέον ότι ο Α. Παπανδρέου κρυβόταν πίσω από τον Κοσκωτά και τον διευκόλυνε ποικιλοτρόπως.

ΟΤΑΝ ο Λούβαρης επιβεβαιώνει πάλι το «ΑΝΤΙ» και δηλώνει στην ίδια επιτροπή ότι πρότεινε στον Γιώργο Τσάτσο της ΑΓΕΤ να χρηματοδοτήσει την προεκλογική εκστρατεία, όλοι έχουν αντιληφθεί ότι ο Α. Παπανδρέου δεχόταν «δωράκια» εκατομμυρίων από τους επιφανέστερους εκπροσώπους του «συστήματος», που υποτίθεται ότι ήθελε να πολεμήσει. Αποδεικνύεται ταυτόχρονα ότι είναι ένοχος όχι μόνο της μεγαλύτερης πολιτικής απάτης στη νεότερη ελληνική ιστορία, αλλά και ένοχος δωροληψίας.

ΔΕΝ ΘΑ ΑΝΑΦΕΡΘΟΥΜΕ στις υπόλοιπες «αποδείξεις» της απάτης. Παραπέμπουμε, όσους ακόμα αμφιβάλλουν, στα προηγούμενα τεύχη του «ΑΝΤΙ», όπου μπορούν να διαβάσουν λεπτομερώς τι συνέβη στην αγορά του αιώνα, στην ΙΤΣΟ, στις αγορές της Ολυμπιακής, σε όλα τα σκάνδαλα όπου αναμίχθηκε ο Λούβαρης εξ ονόματος του Ανδρέα Παπανδρέου.

ΘΑ ΣΗΜΕΙΩΣΟΥΜΕ μόνον ότι όταν ο Λούβαρης αναγκάζεται μπροστά στην αλήθεια των γεγονότων να καλύψει το φίλο του ισχυριζόμενος ότι «δεν παρέδωσε τις επιστολές στον Α. Παπανδρέου, αλλά στο... "ΑΝΤΙ"» και ότι «το ποσό που ζήτησε από τον Τσάτσο για το ΠΑΣΟΚ δεν ήταν τόσο μεγάλο» τότε το έργο καταντά κωμωδία. Μια κωμωδία όμως που δεν βγάζει γέλιο.

ΤΟ «ΑΝΤΙ» αισθάνεται δικαιωμένο από τις τελευταίες εξελίξεις.

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ Παπανδρέου πρέπει να παραιτηθεί και να παραπεμφθεί με βάση το «πόθεν έσχες». Αλλά φαίνεται ότι δυστυχώς χρειάζεται να επιμείνουμε και άλλο.

ΣΕ ΔΙΠΛΑΝΕΣ στήλες δημοσιεύουμε μια σύντομη ιστορία της αγοράς των ΜΙΡΑΖ, η οποία αποδεικνύει τη διπλή γλώσσα που χρησιμοποιούσε ο Ανδρέας Παπανδρέου, όταν από τη μια μεριά απέκλειε τους μεσάζοντες και από την άλλη υποχρέωνε τις ξένες εταιρείες να καταφεύγουν στις υπηρεσίες του Λούβαρη και των άλλων υπηρετών του.

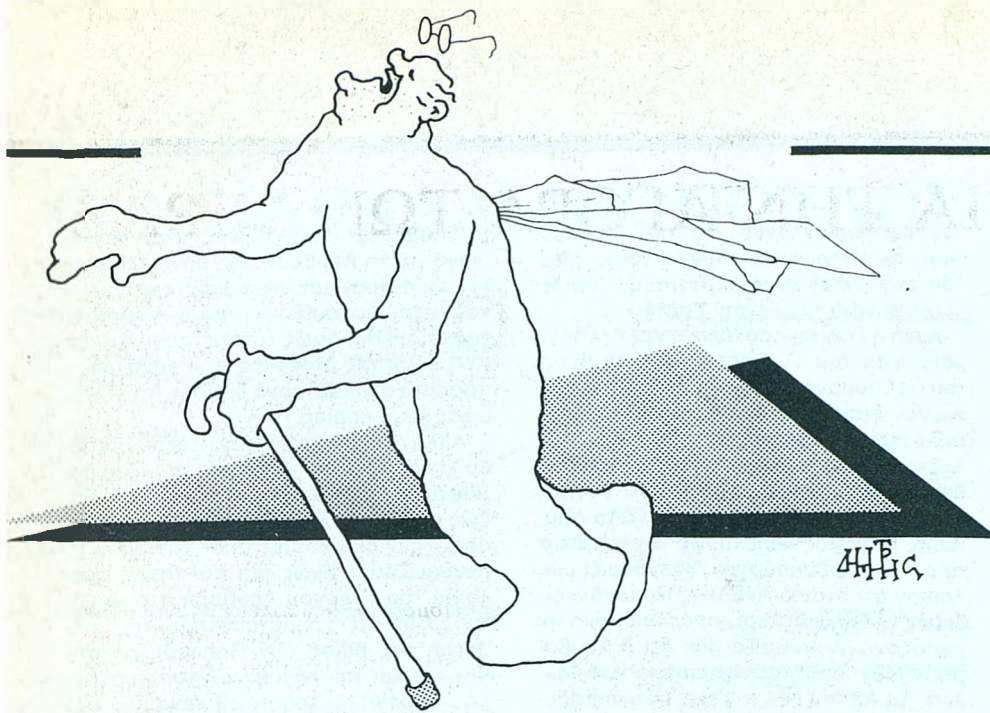
ΕΛΠΙΖΟΥΜΕ ότι αυτά τα στοιχεία σε συνδυασμό με τα παλιότερα δημοσιεύματα του περιοδικού θα προσφέρουν σε όποιον εισαγγελέα ενδιαφέρει το κατάλληλο υλικό για να φτάσει σε αυτόν που κρύβεται πίσω από το Λούβαρη. Και αν η Δικαιοσύνη διστάζει δεν υπάρχουν επιτέλους σε αυτή τη χώρα δέκα πολίτες για να υποβάλλουν μια μηνυτήρια αναφορά εναντίον του Ανδρέα Παπανδρέου;

Ο διεθνής μειοδοτικός διαγωνισμός για την «αγορά του αιώνα» ήταν από την αρχή μέχρι το τέλος μια παρωδία και μεθοδεύτηκε με αποκλειστικό σκοπό να αγοραστούν τα γαλλικά μαχητικά ΜΙΡΑΖ 2000, τα οποία ήταν κατά 25% ακριβότερα από τα εφάμιλλα, αν όχι καλύτερα, αμερικανικά F-16. Όπως θα αποδείξουμε στη συνέχεια ο Α. Παπανδρέου φρόντισε από την αρχή, πριμοδοτώντας την «Ντασσώ» με γελοίους ισχυρισμούς του τύπου «διαφοροποίηση των πηγών εξοπλισμού», να επιβάλει την αγορά δύο τύπων αεροσκαφών και να εξουδετερώσει κάθε ανταγωνιστικό περιβάλλον για τη γαλλική εταιρεία. Οι κόποι του βεβαίως και αμείφθηκαν.

Οι διαπραγματεύσεις για την «αγορά του αιώνα» άρχισαν επί Νέας Δημοκρατίας, αλλά διακόπηκαν τον Μάιο του 1981 λόγω της προεκλογικής περιόδου. Ο Ανδρέας Παπανδρέου έσπευσε να τις επαναλάβει το Νοέμβριο του 1981, είκοσι μόνο ημέρες μετά την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία. Δηλαδή, μια από τις πρώτες ενέργειες του Ανδρέα Παπανδρέου στα πλαίσια της «Αλλαγής» ήταν η επανάληψη των διαπραγματεύσεων για την «αγορά του αιώνα», αρχής γενομένης από «Ντασσώ». Υπήρχε όμως ένα σοβαρό εμπόδιο στην ειλημμένη απόφασή του να αγοράσει «γαλλικά».

Όπως αναλύουμε σε άλλες σελίδες, τα γαλλικά ΜΙΡΑΖ 2000 ήταν κατά 25% ακριβότερα από τα εφάμιλλα, αν όχι καλύτερα, αμερικανικά F-16, τα οποία είχαν έρθει πρώτα σε όλες τις αξιολογήσεις που είχαν γίνει μέχρι τότε. Επιπλέον το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας ήταν υπέρ της αγοράς ενός μόνο τύπου αεροσκάφους —για επιχειρησιακούς και οικονομικούς λόγους. Σ' αυτά τα δύο πρέπει να προσθέσουμε και την Ουάσιγκτον η οποία με κανέναν τρόπο δεν θα δεχόταν να μην αγοραστούν αμερικανικά αεροσκάφη.

Έπρεπε λοιπόν να εφευρεθεί ένα επιχείρημα που θα δικαιολογούσε την αγορά των ΜΙΡΑΖ. Το 1983 η επιτροπή που είχε συσταθεί για την αγορά του αιώνα με επικεφαλής το γνωστό στους αναγνώστες του ΑΝΤΙ αντιπρόεδρο Γιάννη Μαρινάκη πρόβαλε την άποψη ότι η επιλογή ενός τύπου μαχητικού αεροσκάφους —δεν αποτελούσε— όπως υποστήριζε μέχρι τότε το ΓΕΑ— «επιτακτική ανάγκη», αλλά απλώς και μόνο «προτίμηση». Στρώθηκε έτσι ο δρόμος για τη μεγάλη απάτη. Ο κ. Μαρινάκης είχε προσφέρει στον Α. Παπανδρέου το «τεχνοκρατικό επιχείρημα» που θα δικαιολογούσε την αγορά δύο τύπων αεροσκαφών —συνε-

του Βασίλη Ζήση

πώς και των ΜΙΡΑΖ— διότι περί αυτού ε-
πρόκειτο.

(Θα υπενθυμίσουμε ότι ο κ. Μαρινά-
κης ήταν το δεξί χέρι του σημερινού αρ-
χηγού ΓΕΕΘΑ κ. **Νίκου Κουρή** και έχει ε-
πικριθεί από αυτές τις σελίδες για την
ανάμιξη του σε μια σειρά σκανδαλώδεις
συμβάσεις. Η σημερινή οικονομική του
επιφάνεια (βίλλα με πισίνα στην Κηφι-
σιά) προκαλεί τους συναδέλφους του.
Όλα αυτά δεν προβληματίζουν καθό-
λου τον κ. **Σπ. Καρατζαφέρη** της πασο-
κικής ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑΣ και γνωστό ειδή-
μονα περί τα στρατιωτικά, ο οποίος μαζί
και με τον κ. Μαρινάκη, εκδίδει το πε-
ριοδικό «Αμυντικά Θέματα»).

Μετά τη δήλωση της επιτροπής Μαρι-
νάκη ήταν η σειρά του Ανδρέα Παπαν-
δρέου. Στις αρχές του 1984 αποφάσισε,
ύστερα από πολύμηνη απραξία, να επιτα-
χύνει την «αγορά του αιώνα» και έκανε,
από το Λονδίνο, όπου βρισκόταν τότε,
την παρακάτω «περιεργή» δήλωση: «Εί-
μαστε απόλυτα αποφασισμένοι μέσα σε
πάρα πολύ αυστηρούς κανόνες να εγγυ-
ηθούμε ότι κανείς δημόσιος υπάλληλος
ή άτομο κατ' άλλα ανεξάρτητο δεν πρό-
κειται να πάρει ούτε μια δεκάρα προμή-
θεια. Αν δεν εξασφαλίσουμε αυτό δεν α-
γοράζουμε αεροπλάνα».

Η δήλωση του πρωθυπουργού αναδη-
μοσιεύτηκε στις φιλοκυβερνητικές εφη-
μερίδες με διθυραμβικά σχόλια του τύ-
που «τέρμα στους μεσάζοντες». Διαβά-
ζοντάς την όμως προσεκτικά και με βάση
τα σημερινά δεδομένα η φράση «... κα-
νείς δημόσιος υπάλληλος ή άτομο κατ'
άλλα ανεξάρτητο δεν πρόκειται να πάρει
ούτε μια δεκάρα προμήθεια», ακού-
γεται πολύ περίεργα. Γιατί ο Ανδρέας
Παπανδρέου διατύπωσε μια τόσο πολύ-
πλοκη φράση τη στιγμή που έφτανε να
πει ξεκάθαρα «κανείς δεν πρόκειται να
πάρει προμήθεια»; Και γιατί η δήλωση
αυτή προβλήθηκε ως «μια σημαντική α-

πόφαση» του Ανδρέα Παπανδρέου, ενώ
ήταν γνωστό, στους ενδιαφερόμενους ό-
τι από την εποχή της «Νέας Δημοκρα-
τίας», ακόμα το ΓΕΑ είχε ήδη διαμηνύσει
στις ξένες εταιρείες ότι δεν θα δεχθεί
αντιπροσώπους και μεσολαβητές; (Σχετι-
κή απόφαση υπάρχει σε απόρρητη έκθε-
ση της πρώτης επιτροπής αξιολογήσεως
των αεροσκαφών με ημερομηνία 26.6.81,
δηλαδή πριν την «Αλλαγή»).

Η απάντηση στο ερώτημα δόθηκε εν-
νέα μήνες αργότερα. Στις 9 Σεπτεμβρίου
1984 το έγκυρο αμερικάνικο περιοδικό
Defence and Foreign Affairs Weekly δη-
μοσίευσε την εξής ανταπόκριση:

«Πληρωμές στο ΠΑΣΟΚ: Διεθνείς εται-
ρείες πολεμικού υλικού ανησυχούν όλο
και περισσότερο από τις απαιτήσεις που
γίνονται στο παρασκήνιο από τον Έλλη-
να πρωθυπουργό κ. Παπανδρέου για να
σταματήσουν να χρησιμοποιούν τους
αντιπροσώπους τους στην Αθήνα για τις
μεγάλες διαπραγματεύσεις όπλων (Σ.Σ.
εννοεί φυσικά την «αγορά του αιώνα»)
Αντίθετα, οι πληρωμές θα γίνονται με τη
μορφή διακριτικών δωρεών στο κόμμα
του πρωθυπουργού, το ΠΑΣΟΚ, σύμφωνα
με έμπιστους πηγές».

Οι τέσσερις μεγάλες αεροπορικές ε-
ταιρείες που εργάζονται για την πώλη-
ση μαχητικών αεροσκαφών στην ελλήνι-
κη αεροπορία είπαν αρχικά ότι δεν θα υ-
πακούσουν σε αυτή τη μυστική διευθέτη-
ση. Αλλά ύστερα από μερικούς μήνες η
συνοχή τους ως προς αυτό το θέμα φαί-
νεται να παρουσιάζει ρήγματα. Σημειώ-
νεται δε ότι αυτής της μορφής διαφθορά
οδήγησε στο πραξικόπημα που έγινε
στη Νιγηρία στις 31 του παρελθόντος
Δεκεμβρίου. Ήδη, δύο ανώτατοι Έλλη-
νες στρατηγοί (Σ.Σ. εννοεί προφανώς
πτεράρχους, επειδή ο βαθμός αυτός δεν
υπάρχει στις ΗΠΑ), παραιτήθηκαν σε έν-
δειξη διαμαρτυρίας».

Υπενθυμίζουμε ότι πριν από δύο τεύχη
γράφαμε ποια εταιρεία υπαινίσσεται το

περιοδικό ότι έσπασε τον κώδικα τιμής,
την «ομερτά» των εμπόρων του θανάτου
και δέχθηκε να «λαδώσει» προκειμένου
να προτιμηθούν τα δικά της προϊόντα, ό-
πως υπαινίσσεται το δημοσίευμα. Όλες
οι ενδείξεις συγκλίνουν στη γαλλική
«Ντασσώ», επειδή ούτως ή άλλως θα α-
γοράζαμε αμερικανικά, τα δικά της
προϊόντα ήταν πανάκριβα, υπάρχει ο κ.
Λούβαρης και, τέλος, είναι αδιανόητο
για ένα αμερικάνικο αμυντικό περιοδικό
να επιτεθεί σε αεροναυπηγική εταιρεία
της πατρίδας του. Εξίσου σαφές είναι ότι
το δημοσίευμα προέρχεται από μια από
τις αμερικανικές εταιρείες που συμμετεί-
χαν στην αγορά του αιώνα και κατά πά-
σαν πιθανότητα τη «Μακντόνελ Ντάγ-
κλας» επειδή αποκλείσθηκε.

Ένα πράγμα σημαίνουν όλα αυτά: Δη-
μοσίως ο Ανδρέας Παπανδρέου δήλωνε
ότι «απαγορεύονται οι μεσάζοντες» και
κατ' ιδίαν ζητούσε μίζες για την αγορά
του αιώνα από την Ντασσώ. Με τη φράση
«κανένας δημόσιος υπάλληλος ή άτομο
κατ' άλλα ανεξάρτητο δεν θα πάρει προ-
μήθεια» έστειλε στην πραγματικότητα
μήνυμα στις ξένες εταιρείες ότι οι μίζες
δεν θα πήγαιναν όπως συνήθως στους
στρατιωτικούς (δημόσιοι υπάλληλοι) και
τους αντιπροσώπους (άτομα ανεξάρτη-
τα) αλλά σε εκείνους που θα επέλεγε ο ι-
διος, δηλαδή το **Γιώργο Λούβαρη**.

Σε όποιον αμφιβάλλει γι' αυτό το συλ-
λογισμό θα του θυμίσουμε ότι έχει ήδη α-
ποδειχθεί ότι ο Γιώργος Λούβαρης εισέ-
πραξε μίζα από την αγορά του αιώνα.
Στις 28.10.87 το «ΑΝΤ1» αποκάλυψε το πε-
ρίφημο «τέλεξ» με το οποίο η παραγγε-
λία για τους πυραύλους των ΜΙΡΑΖ 2000
ανατέθηκε στη γαλλική ΜΑΤΡΑ. Όπως
φαίνεται στη φωτοτυπία που δημοσιεύ-
ουμε σήμερα το όνομα «**Λούβαρης**» προ-
στέθηκε στο «τέλεξ» εκ των υστέρων, ύ-
στερα από απαίτηση του Λούβαρη. Γιατί,
όμως, ο Λούβαρης επέμεινε να αναγρά-
φει το όνομά του σε ένα επίσημο έγγρα-
φο, με κίνδυνο να ξεσπάσει σκάνδαλο αν
το ανακάλυπταν ποτέ;

Η απάντηση υπάρχει στην διεθνή πρα-
κτική των μεσάζοντων. Για να μην εκθέ-
σουν τον εαυτό τους, αλλά και τους με-
σάζοντες, οι ξένες πολεμικές βιομηχα-
νίες δεν καταβάλλουν τις προμήθειες με
τραπεζικές επιταγές, αλλά με μια «αντε-
πιστέλλουσα εντολή πληρωμής» (Irrevo-
cable Letter of Credit) η οποία κατατίθε-
ται κατά πάγια τακτική σε μια ελβετική
τράπεζα. Η εντολή αυτή είναι ανώνυμη
και γράφει συνήθως ότι «όποιος αποδεί-
ξει με αδιάσειστα στοιχεία ότι χάρη στις
ενέργειές του και μόνο έκλεισε η τάδε
δουλειά δικαιούται να εισπράξει και το
ποσό που αντιστοιχεί στην εντολή». Έ-

Συμπεράζονται ακόμη με ανθρώπους που είναι μέσα στο ΠΑΣΟΚ (θα προσκομίστούν έγγραφα ντοκουμέντα). Πάνω σ' αυτό αναφέρθηκε το ταξίδι του πρώην υφυπουργού Εθνικής Άμυνας Πέτρου του Παρίσι. Την ίδια ημερομηνία

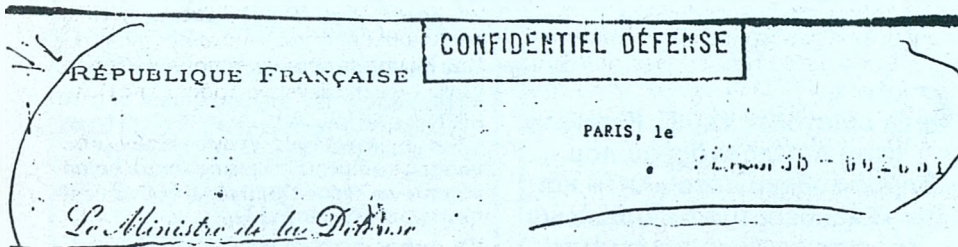
Αναφέραμε προηγουμένως ότι στις καταγγελίες για τον Πέτσο ο Α. Παπανδρέου αντέδρασε απομακρύνοντάς τον από

Τα στοιχεία και μόνο που δημοσιεύουμε σήμερα αρκούν για να θεμελιωθεί εναντίον του Παπανδρέου η κατηγορία του «πόθεν έσχες» και να διερευνηθούν επιτέλους οι οικονομικές δόσοληψίες που με το Γιώργο Λουβαρη στα πλαίσια της ανοράς του αιώνα. □

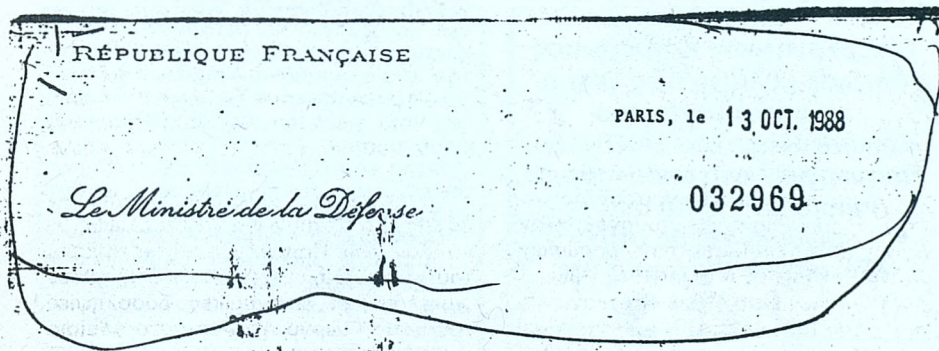
[illegible]

Σόλωνος 84 - τηλ. 3608180

Ο κ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ ΕΠΙΜΕΝΕΙ...

Η πρώτη επιστολή Σεβενεμάν. Η ημερομηνία έχει «σβηστεί».

Και η δεύτερη επιστολή. Ημερομηνία και ο αριθμός πρωτοκόλλου φαίνονται καθαρά.

- Από τον υπουργό Άμυνας κ. Γ. Χαραλαμπίδου πήραμε και δημοσιεύουμε την ακόλουθη επιστολή:

Κύριε Διευθυντά,
Σχετικά με σχόλια που δημοσιεύονται στο τελευταίο τεύχος του «ΑΝΤΙ» της 27 Ιαν. '89, θέλω να σας πληροφορήσω τα εξής:

1. Δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι «δεν κινήθηκε ποτέ ποινική δίωξη» για την υπόθεση της προμήθειας των Αρμάτων LEOPARD. Είναι σε όλους γνωστό και έχει κατ' επανάληψη ανακοινωθεί και δημοσιευθεί στον τύπο ότι το υπουργείο Άμυνας παρέπεμψε την Ε.Δ.Ε. στον Εισαγγελέα από τις 17 Δεκ. '86. Η ενέργεια αυτή έγινε κατόπιν εντολής μου και με σχετικό έγγραφο, το οποίο σας επισυνάπτω, το έχει υπογράψει ο τότε ΥΦΕΘΑ κ. Στάθης. Είναι επίσης γνωστό ότι η Δικαιοσύνη αποφάσισε να θέσει την υπόθεση στο αρχείο.

2. Όσον αφορά την επίσκεψη του Γάλλου ΥΕΘΑ κ. Σεβενεμάν σας πληροφορώ ότι την περίοδο εκείνη βρισκόταν στην Ελλάδα σε διακοπές και εξέφρασε την επιθυμία να με επισκεφθεί για μια συνάντηση γνωριμίας. Κατά τη συνάντησή μας έθεσα υπόψη του κ. Σεβενεμάν το θέμα που δημιουργήθηκε από μερίδα του τύπου αλλά και από την Αντιπολίτευση σχετικά με την αγορά των MIRAGE-2000

από τη Γαλλία, δηλαδή ότι εμείς δηθεν τα αγοράσαμε σε πολύ υψηλότερες τιμές σε σχέση με άλλες χώρες. Ο κ. Σεβενεμάν μου είπε ότι θα με ενημέρωνε μετά την επιστροφή του στη Γαλλία. Για τη συνάντησή αυτή και για τα διαμειφθέντα κατέστησα πλήρως ενήμερο τον κ. Γιώτα με τον οποίο, εξάλλου, είχα συνεχή συνεργασία επί όλων των θεμάτων της αρμοδιότητάς του.

Πράγματι ο κ. Σεβενεμάν μου απάντησε με επιστολή του την οποία μου διαβίβασε τελικά ο Γάλλος Πρέσβης την 16 Σεπτεμβρίου 1988. Την επιστολή αυτή, κατόπιν εντολής μου, τη διαβίβασε το Στρατιωτικό Γραφείο μου, στο Γραφείο του κ. Γιώτα την 20 Σεπτεμβρίου. Φωτοαντίγραφο του σχετικού διαβιβαστικού σας εσωκλείω. Επομένως και το σχόλιό σας ότι «...ποτέ δεν έδωσα την επιστολή αυτή στον υφιστάμενό μου...» καθώς επίσης το ότι «...προσπαθούσα να κρατήσω στο σκοτάδι τον κ. Γιώτα κατ' εντολή του Ανδρέα Παπανδρέου...» είναι εντελώς ανυπόστατα.

Από τα παραπάνω αποδεικνύεται ότι οι πληροφορίες σας είναι τελείως ανακριβείς και παρακαλώ για την αποκατάσταση της αλήθειας να δημοσιεύσετε στο επόμενο τεύχος του περιοδικού σας την παρούσα επιστολή καθώς και τα σχετικά διαβιβαστικά που σας επισυνάπτω.

Γιάννης Χαραλαμπίδου

Και η απάντηση του ΑΝΤΙ:

Ευχαριστούμε, κατ' αρχάς, τον κ. Χαραλαμπίδου που είχε την ευαισθησία να απαντήσει στο προηγούμενο δημοσίευσμά μας επιβεβαιώνοντάς το. Ας μας επιτρέψει όμως να έχουμε επιφυλάξεις για τους ισχυρισμούς του και να διατυπώσουμε αρκετά ερωτήματα.

Πρώτον, ισχυρίζεται ο κ. Χαραλαμπίδου ότι κατά τη διάρκεια της επίσκεψής που πραγματοποίησε ο κ. Σεβενεμάν στην Αθήνα τον Ιούλιο του 1988 «του έθεσε το θέμα των τιμών των MIRAZ». Η αλήθεια είναι ότι πρώτα έθεσε το θέμα ο κ. Γιώτας με την επιστολή του προς τον κ. Σεβενεμάν. Και έχουμε λόγους να πιστεύουμε ότι ο κ. Χαραλαμπίδου δεν θα διανοείτο να θέσει ποτέ το θέμα, αν δεν έπαιρνε την πρωτοβουλία ο κ. Γιώτας.

Δεύτερον, εφόσον ο κ. Χαραλαμπίδου γνώριζε ότι είχε προηγηθεί η επιστολή Γιώτα γιατί δεν κάλεσε και τον κ. Γιώτα στη συνάντησή με τον κ. Σεβενεμάν; Μήπως επειδή δεν έπρεπε ο «ενοχλητικός» κ. Γιώτας να ακούσει κάποιες «εξηγήσεις»;

Τρίτον, όσον αφορά το πότε παρέδωσε την επιστολή-απάντηση του κ. Σεβενεμάν στον κ. Γιώτα, εδώ ο κ. Χαραλαμπίδου μας «μπέρδεψε». Κατ' αρχάς στις μια από τις δυο επιστολές του κ. Σεβενεμάν που έδωσε στη δημοσιότητα, στην επίμαχη που αναφέρει το ΑΝΤΙ, η ημερομηνία αποστολής δεν φαίνεται καθαρά. Όπως αποδεικνύεται από τις φωτοτυπίες που δημοσιεύουμε.

Ο κ. Χαραλαμπίδου γράφει ότι διαβίβασε την επιστολή της 20 Σεπτεμβρίου. Δεν μπορούμε παρά να συμφωνήσουμε. Πότε, όμως, την έλαβε; Μήπως, άραγε, αναγκάστηκε να τη διαβιβάσει όταν νωρίτερα τον ίδιο μήνα ο κ. Παπαστράτης, έθεσε θέμα τιμής των MIRAZ στον κ. Σεβενεμάν στην σύνοδο του IEPG;

Τέταρτο, όσον αφορά την υπόθεση των «Λέοπαρντ» διερωτόμεθα αν ο κ. Χαραλαμπίδου προσπαθεί να μας πείσει ότι η δικαιοσύνη είναι «ανεξάρτητη» και έθεσε την υπόθεση στο αρχείο. Κι αυτό επειδή γνωρίζουμε ότι είχε προηγηθεί πόρισμα ΕΔΕ που διεξήγαγε ο τότε αρχηγός της Στρατιωτικής Δικαιοσύνης α/γος κ. Φωτάκης, ο οποίος χαρακτήρισε την υπόθεση «σκάνδαλο». Τι συνέβη λοιπόν; Ποιος έκανε «λάθος», ο κ. Φωτάκης του οποίου η τιμιότητα και το φρόνημα είναι γνωστά ή κάποιοι άλλοι; Και πώς μπορεί να τεθεί στο αρχείο μια υπόθεση στην οποία ενέχεται η ΑΧΧΟΝ του κ. Λιακουδάκου την οποία το ΓΕΕΘΑ κήρυξε έκπτωτη μόλις πριν από λίγες ημέρες επειδή «αποδεδειγμένα αποδείχθηκε κακής πίστης»;

Κατά τα άλλα κάταννοούμε τις σκοπιμότητες που υπαγόρευαν στον κ. Χαραλαμπίδου αυτή την «απάντηση». Ο συντάκτης της όμως θα μπορούσε να είναι πιο «λιτός».

Ο ΓΙΩΡΓΑΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ

του Ρεπόρτερ

«**Ε**πιτέλους ας σταματήσει να πληττει το «ΑΝΤΙ» τους πολιτικούς που κάνουν το καθήκον τους». Έτσι τελείωνε η δήλωση του πρωθυπουργικού υιού Γ. Παπανδρέου, που αναφερόταν στην αποκάλυψη της επίστολής του «δρ» Γ. Κοσκωτά στον πατέρα του για την υπόθεση της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδας, την οποία αποκάλυψε το ΑΝΤΙ στο προηγούμενο τεύχος του.

Ο Γ. Παπανδρέου στη δήλωσή του για την επιστολή, την οποία επιβεβαίωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, λέει ακόμη ότι η ανάμιξη του ονόματός του «από τον Κοσκωτά είχε, προφανώς, παρόμοια κίνηση και επιδιώξεις που είχε και το πλαστό έγγραφο που αποκάλυψε στις 28/10/88».

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος λέει ότι «ο πρωθυπουργός ουδέποτε ενημερώθηκε για το συγκεκριμένο θέμα από τον Γ.Α. Παπανδρέου ούτε για οτιδήποτε άλλο σχετικό με την Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδας». (Ο απατεώνας στην επιστολή του την οποία επιβεβαίωσε ο κ. Κωστόπουλος αναφέρει ότι ενημέρωσε για τις κινήσεις του τον Γ.Α. Παπανδρέου τηλεφωνικά στο Καστρί με σκοπό την έγκαιρη ενημέρωση του πατέρα του).

Σημειώνουμε τα παραπάνω γιατί όχι μόνο επιβεβαιώνουν τις σχέσεις και στην υπόθεση της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδας αλλά και γιατί προκαλούν νέα ερωτήματα τόσο για τον Α. Παπανδρέου όσο και για τον Γ.Α. Παπανδρέου, ερωτήματα για τα οποία δεν υπήρξε καμιά απάντηση.

Όπως εύστοχα επισήμανε και η «Ελευθεροτυπία» ο πρωθυπουργός οφείλει να εξηγήσει, αφού όπως ισχυρίζεται ο γιός του, ο Κοσκωτάς του έλεγε ψέματα για το τηλεφώνημα στο Καστρί, γιατί εμπιστεύτηκε έναν ψεύτη και στη συνέχεια τον στήριξε μέχρι τέλους;

Γιατί δεν έδωσε στη δημοσιότητα την επιστολή καταγγέλλοντας τον Κοσκωτά ως ψεύτη και συκοφάντη;

Γιατί πρόσφερε όλες τις δυνατότητες στον «δρ» (τον «ψεύτη και συκοφάντη») να αποκτήσει τέτοιο «θάρρος» για να του κάνει μάλιστα και υποδείξεις — οι οποίες έγιναν, ορισμένες, πράξη — όπως αποκάλυφθηκε από την επίσηψη του «δρ» στον ίδιο, που αποκάλυψε η «Ελευθεροτυπία» και το υπόμνημα που αποκάλυψε το «ΑΝΤΙ»;

Γιατί, λοιπόν, ο Ανδρέας ανέχεται έναν ψεύτη (και «συκοφάντη» του γιού του) από το 1986 μέχρι το 1988;

Και γιατί, όπως αποκάλυψε το «ΑΝΤΙ» ο Κοσκωτάς μετά το '86 όταν έχασε τη «βουλεία» στην υπόθεση της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδας πήρε άδεια εξαγωγής του συναλλάγματος που ουδέποτε εισήγαγε (7,5 εκ. δολάρια), πήρε άδεια για σαράντα πέντε νέα υποκαταστήματα της «Κρήτης» αγόρασε τον «Ολυμπιακό» κ.λπ. με σύμφωνη γνώμη του Παπανδρέου;

Οι επιστολές του Γ. Κοσκωτά στον Α. Παπανδρέου που δημοσιεύθηκαν στο «ΑΝΤΙ» και την «Ελευθεροτυπία» καθώς και το «ενημερωτικό σημείωμα» που έστειλε το καλοκαίρι του 1988 ο «δρ» στον πρωθυπουργό επιβεβαιώθηκαν, απ' όλες τις πλευρές.

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος δήλωσε μάλιστα πως «και η επιστολή αυτή (που δημοσιεύθηκε στο «ΑΝΤΙ») θα επισυναφθεί στο υπόμνημα το οποίο θα υποβάλει ο πρωθυπουργός στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής».

Ο Γ. Παπανδρέου τώρα, που καταγγέλλει ως «ανύπαρκτη» τη σχέση του με τον Κοσκωτά, τότε που ο «δρ» έγραφε στον πατέρα του ότι αυτός ήταν ο μαντατοφόρος του στο Καστρί πώς μετά συνέχισε να έχει συναντήσεις με έναν ψεύτη; Πώς εμπιστευόταν τις «επενδυτικές» δραστηριότητες του Κοσκωτά και είχε επαφές μαζί του;

Τι είδους «απομόνωση του Κοσκωτά» εννοεί ο Γ. Παπανδρέου όταν μετά την επιστολή αυτή ο Κοσκωτάς είχε συναντήσεις με τον πρωθυπουργό και επαφές με τον ίδιο, ενώ ο «δρ» έστειλε και άλλες επιστολές, και υπομνήματα που είναι επιβεβαιωμένα στον πρωθυπουργό;

Αυτές οι «επαφές» — απλώς για θέματα ειρήνης και περιβάλλοντος — τις χαρακτήρισε ο Γ. Παπανδρέου στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής ήταν μέρος του σχεδίου των «νέων τζακιών» στο οποίο πρωταγωνιστικό ρόλο είχε ο Γ. Κοσκωτάς.

Ως γνήσιος «ειρηνιστής» και «οικολόγος» φαίνεται ο Γ. Κοσκωτάς, στα χνάρια κι αυτός του Ανδρέα, συμμετείχε στις συσκέψεις των «νέων επιχειρηματιών», στις «κλειστές διαλέξεις» του Γ. Παπανδρέου στο κτίριο της «Ιντεραμερικαν», κ.λπ. Και ο Γ. Παπανδρέου όπως και ο Α. Παπανδρέου έκαναν ως πολιτικοί το καθήκον τους. Τον αγάλισαν. Ποιον όμως; Τον «ψεύτη» που δεν κατήγγειλαν το '86; Ή τον «νέο επιχειρηματία» με τον οποίο συνέχισαν μετά να έχουν επαφές;

Οι επαφές αυτές, όπως σημειώσαμε στο περασμένο τεύχος, κατέληξαν στην «Ένωση Νέων Επιχειρηματιών». Στο σχετικό σχόλιο του περασμένου τεύχους

λόγω χώρου δεν δημοσιεύσαμε όλα τα στοιχεία για την «Ελληνική Ένωση Νέων Επιχειρηματιών» με τις ιδιόχειρες υπογραφές των μελών του στα οποία φιγουράρουν οι «νέοι επιχειρηματίες» Γ. Κοσκωτάς και Θ. Μαργέλλος.

Οι «νέοι επιχειρηματίες»

Η επιχείρηση των «νέων τζακιών» αυτοδιαλύθηκε όπως σημειώσαμε μετά τις τελευταίες αποκλύψεις. Δεν ήταν τίποτε άλλο παρά μια στήριξη προσπάθειας του πρωθυπουργικού υιού και ορισμένων μεσαζόντων και μεταπρατών, στους οποίους βασικό ρόλο έπαιξε ο Γ. Κοσκωτάς. Μια προσπάθεια στήριξης του «σχεδίου Κοσκωτά» και δημιουργίας συναίνεσης από οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες.

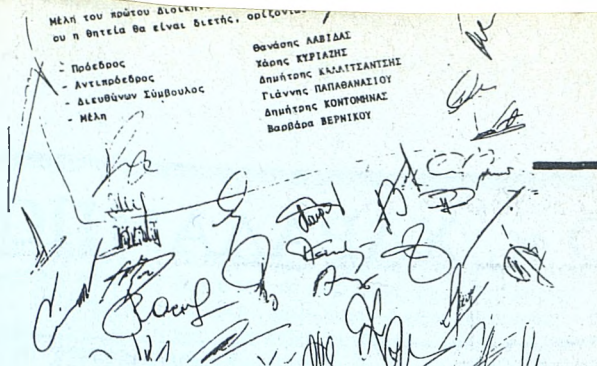
Μέλη του πρώτου Δ.Σ. του οποίου η θητεία ήταν διετής όπως σημειώνεται στο καταστατικό ήταν οι εξής:

Πρόεδρος: Θ. Λαβίδας, Αντιπρόεδρος: Χ. Κυριαζής, Διευθύνων Σύμβουλος: Δ. Καλλιτσάντης, Μέλη: Γ. Παπαθανασίου, Δ. Κοντομηνάς, Βαρβάρα Βερνίκου.

Από τα ιδρυτικά μέλη απουσιάζει μόνο το όνομα του Θ. Μαργέλλου στενού φίλου του Γ. Παπανδρέου. Στο διάστημα της υπογραφής του τελικού πρακτικού το σκάνδαλο για το «γιοιγκοσλαβικό καλαμποκι» ήταν σε δικαστική εξέλιξη. Και η υπογραφή του δεν θα «πρόσφερε» πολλά στους «νέους επιχειρηματίες».

Να ποια είναι τα 44 ιδρυτικά μέλη:

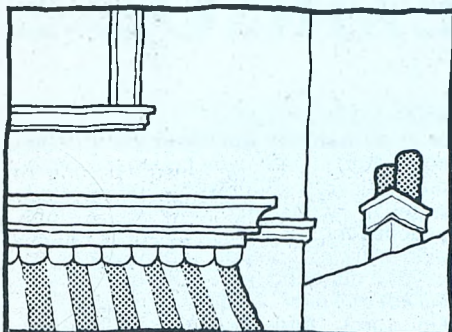
Θανάσης Λαβίδας, Στέλιος Σταυρίδης, Δημήτρης Κιρμιλίδης, Χάρης Κυριαζής, Γιάννης Παπαθανασίου, Δημήτρης Καλλιτσάντης, Στάμος Στράτος, Δημήτρης Κοντομηνάς, Βασίλης Μ. Νειαδάς, Πάνος Τσουπίδης, Οδυσσεύς Κυριακόπουλος, Γεώργιος Κοσκωτάς, Αντώνης Φωτόπουλος, Στέφανος Φόρος, Κώστας Καισάρης, Λεωνίδας Ιωάννου, Μηνάς Τανές, Βαρβάρα Βερνίκου, Πέτρος Κωνσταντινίδης, Στάθης Μ. Μηναΐδης, Θάνος Κοντός, Παύλος Λάσκαρης, Νίκος Κιολεΐδης, Πέτρος Αλιβιζάκης, Πέτρος Γ. Δούκας, Κωνσταντίνος Σ. Μπουτάρης, Νικόλαος Φιλίππου-Βαρλής, Αδαμάντιος Λαδένης, Νίκος Ε. Ευθυμιάδης, Τόλης Γ. Βακάκης, Γιώργος Π. Καλλιτσής, Δημήτρης Θ. Μπερτζελέτος, Γιάννης Άγγλος, Αλέξης Σγουμποπούλος, Δημήτρης Κωνσταντίνου, Γιάννης Β. Τρικάρδος, Κωνσταντίνος Μ. Φωστηρόπουλος, Θανάσης Μαρτίνος, Κωνσταντίνος Χρ. Κουλουβάτος, Νικόλαος Α. Κανελλόπουλος, Παναγιώτης Δ. Κανελλόπουλος, Δημήτρης Αρ. Δασκαλόπουλος, Ιωάννης Ε. Αργυρός, Θεοδόσης Δ. Μπουντουράκης.

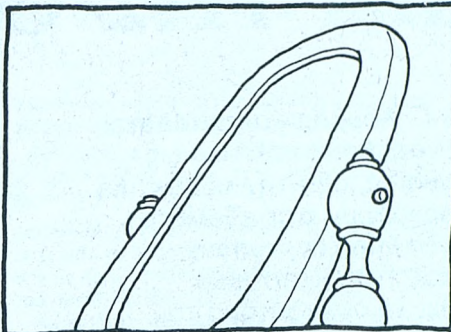
Το καταστατικό της «Ελληνικής Ένωσης Νέων Επιχειρηματιών».

Ο Καθρέφτης

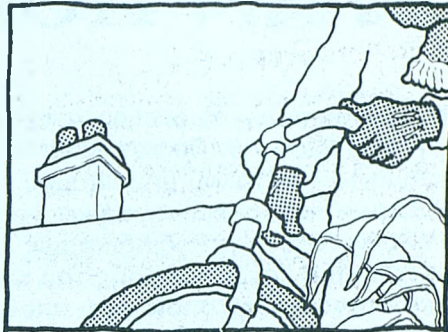
του Δημήτρη Χαντζόπουλου

«ΤΩΡΑ ΕΧΕΙΣ ΕΙΔΩΛΑ ΓΙΑΤΙ ΕΙΣΑΙ ΝΕΟΣ,
ΟΛΟΙ ΟΙ ΝΕΟΙ ΕΧΟΥΝ...»

«...ΑΜΑ ΜΕΓΑΛΩΣΕΙΣ ΘΑ ΣΟΥ ΧΑΡΙΣΩ
ΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΜΟΥ».

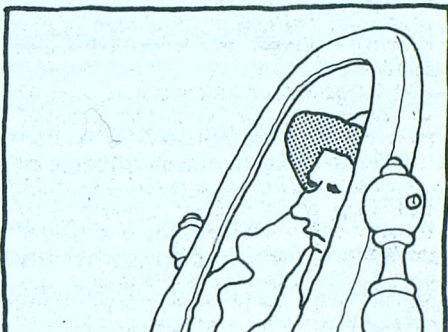
ΤΑ ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΦΩΤΩΣ
ΤΑΣΙΔΕΨΑΝ ΠΟΛΛΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ...

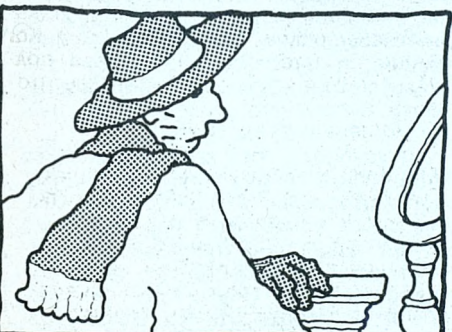
...ΓΙΑ ΝΑ ΤΑ ΘΥΜΗΘΕΙ. ΗΤΑΝ ΤΥΦΛΗ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΓΑΠΟΥΣΕ ΠΟΛΥ.

ΚΟΙΤΟΥΣΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΚΑΙ Τ' ΑΥΤΙΑ
ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΕΙΔΩΛΟΥ ΤΟΥ, ΜΕΣΑ...

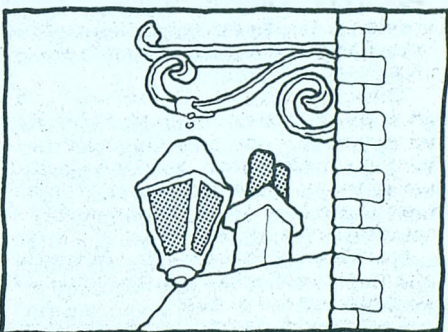

...ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΤΗΣ.
ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΑΙΡΟ ΕΙΧΑΝ...

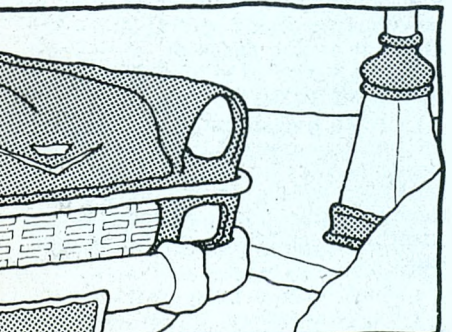

...ΚΟΥΡΑΣΤΕΙ ΤΟΣΟ ΠΟΛΥ.
ΥΠΕΡΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣΑΝ.

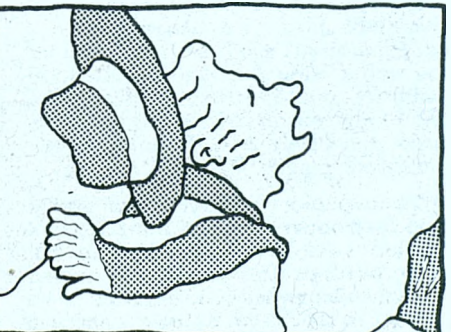
ΕΝΩ ΑΦΗ, ΓΕΥΣΗ ΚΑΙ ΟΣΦΡΗΣΗ, ΞΕΚΟΥΡΑΣΤΕΣ
ΚΑΙ ΝΕΚΡΕΣ. ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΟΤΙ ΣΤΟΥΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΤΟ ΑΝΑΠΟΔΟ.
ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΕΠΙΣΗΣ ΝΑ ΒΓΑΛΕΙ
ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥ, ΝΑ ΚΟΨΕΙ Τ' ΑΥΤΙΑ ΤΟΥ
ΚΑΙ ΝΑ ΤΟΥΣ ΤΑ ΣΤΕΙΛΕΙ.
Ή ΑΚΟΜΑ ΝΑ ΤΟΥΣ ΠΙΑΣΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΤΟΥΣ
ΚΟΨΕΙ ΧΕΡΙΑ, ΜΥΤΕΣ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΕΣ
ΚΑΙ ΝΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗΣΕΙ.
Ή ΑΚΟΜΑ...
ΣΚΕΦΤΟΤΑΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΚΑΙ ΣΙΓΑ-ΣΙΓΑ...

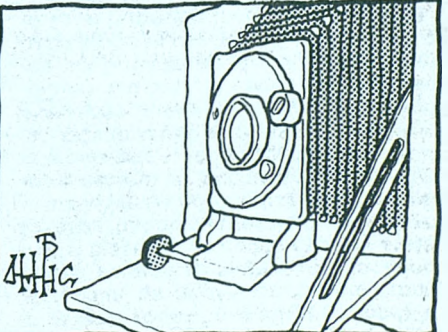
...ΑΡΧΙΣΕ ΝΑ ΜΗΝ ΑΚΟΥΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΗ ΒΛΕΠΕΙ.
ΒΗΚΕ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ. ΗΤΑΝ ΣΑΝ ΤΡΕΛΟΣ.

ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ
ΠΟΥ ΠΗΓΑΙΝΕ ΓΡΗΓΟΡΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ...

...ΤΟΝ ΣΚΟΤΩΣΕ ΚΟΣΜΟΣ ΓΕΜΑΤΟΣ ΟΡΓΗΣ
ΑΡΧΙΣΕ ΝΑ ΜΑΖΕΥΕΤΑΙ ΓΥΡΩ...

...ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΙ ΝΑ ΤΟΝ ΒΡΙΖΕΙ.
ΜΕΣΑ Σ' ΑΥΤΟΥΣ ΚΙ Ο ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ.

ΣΤΗΝ ΠΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΜΙΔΟΣ ΣΦ

Η άσκηση ποινικής δίωξης κατά του Γ. Λούβαρη σηματοδοτεί την απόφαση των δικαστών να αυτονομηθούν πολιτικά ως τμήμα του κρατικού μηχανισμού εξουσίας, από την ασφυκτική κυβερνητική κηδεμόνευση και να παρέμβουν στις εξελίξεις. Ρόλο καταλύτη στις διαδικασίες αυτές έπαιξαν, τόσο η επιχείρηση καταρράκωσης του κύρους των δικαστικών λειτουργιών στην οποία έχει αποδωθεί το συγκρότημα του Ταύρου με σαφή κυβερνητική ενθάρρυνση όσο και το γεγονός ότι αυτού του είδους τα ιδεολογήματα χρησιμοποιούνται ως άλλοθι από τους τρομοκράτες για τις επιθέσεις εναντίον δικαστικών.

Το μέτωπο κυβέρνησης -δικαστών διευρύνεται από μέρα σε μέρα, ενώ ταυτόχρονα αναδεικνύεται σε καμβά πάνω στον οποίο πλέκεται η σύγκρουση του πρωθυπουργού και του περιβάλλοντός του με τον κ. Κουτσόγιωργα, ο οποίος κινδυνεύει τώρα, περισσότερο παρά ποτέ, να βρεθεί εκτός κυβέρνησης. Σ' ένα δεύτερο επίπεδο δημιουργείται άλλο ενδοκυβερνητικό ζήτημα γύρω από τον υπουργό Δικαιοσύνης κ. Β. Ρώτη, ο οποίος δείχνει ότι προτιμά να τελειώσει την καριέρα του τυλιγμένος με τη δικαστική τήβεννο παρά με τη σημαία του ΠΑΣΟΚ.

«... Οι προσδοκίες εναποτίθενται στους ίδιους εκείνους δικαστικούς λειτουργούς, που μέσα σε αυτή την τραγωδία, διατηρούν τις συνειδήσεις τους και τολμούν να συνεχίζουν με θάρρος τις προσπάθειες που έχουν ξεκινήσει...».

Το πιο πάνω απόσπασμα από το κύριο άρθρο της «Καθημερινής» της 4ης Φεβρουαρίου 1989, παρόλο που είχε συνταχθεί με ύφος προτρεπτικό, στην ουσία είχε διαπιστωτικό χαρακτήρα.

Και τούτο γιατί είχε προηγηθεί η απόφαση - τομή για τις πολιτικές εξελίξεις γύρω από το σκάνδαλο Κοσκωτά, του εισαγγελέα εφετών κ. Δημ. Δωρή, για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά του στενού —και κατ' επιβεβαίωση του κυβερνητικού εκπροσώπου— φίλου του πρωθυπουργού Γιώργου Λούβαρη και για την απαγόρευση εξόδου του από τη χώρα.

Είναι γεγονός ότι η απόφαση αυτή αποτέλεσε έναν εξαιρετικά δυσάρεστο αιφνιδιασμό για την κυβέρνηση και κυρίως για τους ιθύνοντες της ηγετικής ομάδας του ΠΑΣΟΚ, που περιβάλλουν τον κ. Α. Παπανδρέου. Εφόσον όλοι είχαν εφησυχάσει, πως η άσκη —ομολογουμένως— προσπάθεια του κ. Μένιου Κουτσόγιωργα να χειραγωγήσει, μέχρι και εξανδραποδισμού τη δικαιοσύνη, κατά τη θητεία του στο έχον την εποπτεία της υπουργείου, δεν άφηνε περιθώρια στους δικαστικούς λειτουργούς να υπερβούν τα προδιαγεγραμμένα —κατά τα «καλά» και «συμφέροντα» στο κυβερνών κόμμα— πλαίσια άσκησης των καθηκόντων τους, σε διάφορες «ζέουσες» υποθέσεις, αυτού του είδους.

Αυτή όμως η αντιδιαλεκτική νοοτροπία της κυβερνητικής και της κομματικής καθοδήγησης, που εντροφούσε (ή διέδιδε ότι εντροφούσε) στον Μαρξ, «για να αγαπήσει τον Φρόντ» (κατά παραφθορά του γνωστού αποφθέγματος Λαλιώτη...), δεν της επέτρεψε να κοιτάξει γύρω της για να διαπιστώσει τις ραγδαίες μεταβολές που σημειώθηκαν στο πολιτικό σκηνικό τους τελευταίους μήνες. Μεταβολές που έθιξαν και ορισμένες κρίσιμες παραμέτρους στο χώρο της δικαιοσύνης.

Πολιτική αυτονομία

Η απόφαση Δωρή για την άσκηση δίωξης στον Λούβαρη είναι απότοκος μιας σειράς διεργασιών πολιτικής αυτονομίας, που βρίσκονται σε εξέλιξη στο χώρο των δικαστικών λειτουργιών.

Οι διεργασίες αυτές δρομολογήθηκαν λίγο καιρό μετά την ανάληψη από τον κ. Κουτσόγιωργα της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Δικαιοσύνης και κορυφώθηκαν τους τελευταίους μήνες, κάτω από το συντριπτικό βάρος των αντικειμενικών συνθηκών που διαμορφώθηκαν. Πιο συγκεκριμένα:

- Η παρουσία του Μένιου στο υπουργείο Δικαιοσύνης, που συμπίπτει (χρονικά, διότι κατά τα άλλα μόνον σύμπτωση δεν ήταν!...) με τις αλλεπάλληλες αποκάλυψεις κυβερνητικών σκανδάλων, με κορυφαίο το σκάνδαλο Κοσκωτά, έκανε ασφυκτικό τον εναγκαλισμό των δικαστικών λειτουργιών από την κυβερνητική εξουσία. Οι πιέσεις για τη συγκάλυψη ευθυνών και για το κλείσιμο υποθέσεων έ-

γιναν πλέον αφόρητες...

- Η «επιχείρηση Κουτσόγιωργα» παρακολούθηθηκε από έναν ορμαγδό δημοσιευμάτων της «Αυριανής», που προσδιόριζαν το «ιδεολογικό άλλοθι» της όλης μεθοδεύσης: Οι δικαστές για την εφημερίδα ήταν εξ ορισμού «πουλημένοι» σε μεγάλα συμφέροντα, «τα έπιαναν από εδώ και από εκεί...», «δούλευαν για τη Δεξιά...» κτλ. Άρα ήθελαν τον «Επίτροπο της Αλλαγής» (φώναζε με Μένιο!...) να τους περάσει τα χαλινάρια, για να λειτουργήσει η δικαιοσύνη «όπως πρέπει»...

Δεν είναι υπερβολή να λεχθεί ότι ό-ποιοι δικαστής ανέλαβε μία κρίσιμη υπόθεση, στην οποία είχαν επενδυθεί πολιτικά συμφέροντα από τους κυβερνώντες και επέμεινε να φέρει σε πέρας την αποστολή του, αγνοώντας τα κυβερνητικά κελεύσματα, βρέθηκε στο στόχαστρο. Τότε «ανακαλύφθηκε» ότι «ο πατέρας του ήταν δοσίλογος» ή ότι «ο ξάδελφός του ήταν στην ΕΚΟΦ» και «η γυναίκα του συγγένευε με κομματάρχες της Δεξιάς...».

- Με δεδομένους τους δύο παράγοντες, που προαναφέρθηκαν, η επέλευση και ενός τρίτου πυροδότησε τις εσωτερικές εκείνες διεργασίες στο χώρο των δικαστικών λειτουργιών, που οδήγησαν στην πολιτική αυτονομία τους από τους άλλους μηχανισμούς της κρατικής εξουσίας. Πρόκειται για τις τρομοκρατικές επιθέσεις σε βάρος των εισαγγελέων Ανδρουλιδάκη, Ταρασουλέα και Βερνάρδου, οι οποίες κόστισαν τη ζωή του τελευταίου και έθεσαν σε σοβαρό και παρόντα, ακόμη, κίνδυνο τη ζωή του πρώτου, βοηθώντας και του ΕΖΥ...

Τα γεγονότα αυτά είχαν καταλυτικές επιδράσεις στην ψυχολογία των δικαστικών λειτουργιών. Στο μέτρο, μάλιστα, που οι δύο τουλάχιστον από τους τρεις συναδέλφους τους, συμπεριλαμβανομένου και του δολοφονηθέντος, αντισταγγελέα του Αρείου Πάγου Αναστ. Βερνάρδου ήταν γνωστό ότι δεν διάκειντο εχθρικά προς την κυβέρνηση, στο επίπεδο των πολιτικών τους φρονήσεων.

Ανεξάρτητα από αυτό και οι τρεις διακρίνοντο για τον έντιμο τρόπο με τον οποίο ασκούσαν τα καθήκοντά τους, με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τον Βερνάρδο, ο οποίος έμενε σε νοικιαζόμενο σπίτι στα Κάτω Πατήσια και δεν διέθετε ούτε ιδιόκτητο αυτοκίνητο!...

Τα λόγια αγανάκτησης που ακούστηκαν από τους ομιλητές στην κηδεία του αντισταγγελέα, του Αρείου Πάγου ήταν απολύτως ενδεικτικά του καταλυτικού τρόπου με τον οποίο επέδρασαν οι τρομοκρατικές επιθέσεις στους δικαστικούς.

Οι ευθύνες στον Μένιο...

Η απόφαση Δωρή εντάσσεται μέσα σε αυτό το κλίμα και δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι ο συγκεκριμένος εισαγγελέας

ΑΖΟΝΤΑΙ ΠΑΛΙΚΑΡΙΑ

του Πάνου Παναγιωτόπουλου

βρήκε άμεσα συμπαραστάτη την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων, η οποία με ψυχραιμίες αλλά αυστηρές παρεμβάσεις της κάνει πλέον ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία της στο σημερινό σκηνικό.

Είναι σαφές ότι η πολιτική αυτονομία των δικαστικών δεν σημαίνει ότι προσδέθηκαν στο άρμα κάποιου άλλου κόμματος της αντιπολίτευσης, για να αντιπολιτευθούν το ΠΑΣΟΚ.

Αντιθέτως, η διαδικασία αυτή αφορά την αυτοεξάιρεση ενός σημαντικού μέρους του κρατικού μηχανισμού άσκησης της εξουσίας από την κυρίαρχη κομματική λογική που διέπει τον ίδιο αυτόν τον μηχανισμό, για λόγους κοινωνικής αλλά κυρίως βιολογικής αυτοσυντήρησης!... Το μέτριο δικαστικών λειτουργών και κυβέρνησης έχει ήδη διευρυνθεί. Καθώς ο ίδιος ο πρωθυπουργός, δια του εκπροσώπου του, επιβεβαίωσε, δημοσίως, ότι ο Λούβαρης «είναι φίλος του», όχι, βεβαίως, για να αποδείξει στο γνωστό για τη... μεταφραστική του δεινότητα μεγαλομεσάζοντα το πόσο... «μπεσαλής» είναι, αλλά για να καταστήσει σαφές ότι «όποιος χτυπάει τον Λούβαρη, χτυπάει τον ίδιο...».

Σ' αυτό ήρθαν να προστεθούν οι αλληπάλληλες δηλώσεις τόσο του κ. Κωστόπουλου, όσο και του κ. Κουτσόγιωργα, σε συνδυασμό με δημοσιεύματα μερίδας του φιλοκυβερνητικού Τύπου, με τους ισχυρισμούς ότι οι τρεις μάρτυρες (Μαμανέας, Σκορδούλης και Τσαρμπόπουλος) στις καταθέσεις των οποίων στηρίξε την άσκηση δίωξης ο κ. Δωρής είναι «αργυρώνητοι» και «ανήκουν στον υπόκοσμο».

Το σκηνικό που διαμορφώνεται ήρθε να συμπληρωθεί η δημόσια τοποθέτηση της ΝΔ, δια του προέδρου της Κων. Μητσotάκη, ο οποίος κατά την περιόδεια του στο νομό Κορινθίας, την Κυριακή 6 Φεβρουαρίου, επισήμανε ότι «η κυβέρνηση σπεύδει να προκαταλάβει τη δικαστική κρίση, μιλώντας για "αργυρώνητους ψευδομάρτυρες"». ... Καί προειδοποίησε ότι «η Δικαιοσύνη δεν θα λυγίσει...».

Από την πλευρά της η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων αντέδρασε στην πρόδηλη κυβερνητική παρέμβαση με ανακοίνωσή της, που δημοσιεύθηκε στον Τύπο στις 6/2/89. Στην προσεκτικά διατυπωμένη ανακοίνωσή της Ένωσης γίνονταν οι ακόλουθες επισημάνσεις:

«...με δεδομένο ότι κάθε ενέργεια μπορεί να οδηγήσει σε προσπάθεια άμεσου ή έμμεσου επηρεασμού των δικαστικών λειτουργών σε εκκρεμείς υποθέσεις είναι απαγορευμένη, πρέπει να αποφεύγεται οποιοσδήποτε χαρακτηρισμός ή αξιολόγηση μαρτυρικών καταθέσεων ή άλλων αποδεικτικών στοιχείων και μάλιστα από επίσημα χείλη πριν από την τελική απόφαση των αρμόδιων δικαστικών αρχών. Τέτοιοι χαρακτηρισμοί ή αξιολογήσεις μπορούν να δημιουργήσουν εντυπώσεις έμμεσης υπόδειξης για ανάλογη εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων από δικαστικούς λει-

τουργούς που αγωνίζονται υπεράνθρωπα να επιτελέσουν το έργο τους»...

Εξάλλου, ο εισαγγελέας Δωρής δήλωσε για το ίδιο θέμα στην «Πρώτη» (6/2/89):

«Δεν είναι δυνατόν να πτοούνται οι δικαστές από τέτοιου είδους δηλώσεις. Ο κάθε δικαστικός λειτουργός επιβεβαιώνει το καθήκον του με τις πράξεις του και το βίο του.

Άσκει το λειτουργήμα του όχι μόνο σήμερα αλλά και πάντα ανεξάρτητος και χωρίς να επηρεάζεται από κανέναν».

Δεν είναι καθόλου υπερβολικό να λεχθεί ότι η πρωτοβουλία των δικαστών ανέτρεψε όλη την κυβερνητική μεθοδευση για τη συγκάλυψη των πραγματικών υπευθύνων του σκανδάλου Κοσκωτά.

Και τούτο διότι, σύμφωνα με πληροφορίες του «ΑΝΤΙ» το «σενάριο» περιελάμβανε την έκδοση από την Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής ενός πορίσματος, που θα συνέτασσε η κυβερνητική πλειοψηφία και στο οποίο θα απεδίδοντο ευθύνες μόνο σε δευτερεύοντα πρόσωπα.

Το πόρισμα αυτό θα αποτελούσε, στην ουσία, φραγμό για την πορεία της εξέλιξης του σκανδάλου, στο χώρο της Δικαιοσύνης και για τις έρευνες των δικαστικών αρχών, εφόσον όλα τα πολιτικά πρόσωπα του κυβερνητικού χώρου που φέρονται αναμειγμένα θα είχαν αποδειχθεί «λευκές περιστέρες», από την Επιτροπή της Βουλής!...

Να, όμως που το σχέδιο χάλασε, λίγες ώρες πριν την κατάθεση Λούβαρη στην αρμόδια υποεπιτροπή της Βουλής!...

Η είδηση για τη δίωξη κατά Λούβαρη προκάλεσε «σοκ» στο πρωθυπουργικό περιβάλλον αλλά και στον ίδιο τον πρωθυπουργό.

Σε ανεπίσημες αλλά ουσιαστικές διαβουλεύσεις, που είχε με τους συνεργάτες του εξετάστηκαν οι ακόλουθες λύσεις:

- Να φύγει ο Λούβαρης και να του φορτωθούν όλα στην πλάτη, εν τη απουσία του και εφόσον αυτός θα είναι εξασφαλισμένος εκτός των ελληνικών συνόρων.

- Να αποδοκιμασθεί ο Λούβαρης και να αποκοπεί από το πρωθυπουργικό περιβάλλον με το στίγμα του «ανθρώπου που καταχράσθηκε την εμπιστοσύνη του πρωθυπουργού». Κάποιο από το πρωθυπουργικό περιβάλλον, μάλιστα, πρότειναν για να ενισχυθεί η συγκεκριμένη εκδοχή, να εμφανισθεί κατ'αντιστοιχία —και τηρουμένων των αναλογιών— με την περίπτωση Σωσσίδη, αν υπάρξει υπερβολική πίεση από την αντιπολίτευση.

- Να προσφερθεί πλήρης κάλυψη στον Λούβαρη και να αντιπαράταχθεί η κυβέρνηση με τη δικαιοσύνη και με την αντιπολίτευση για να τον διασώσει πάση θυσία. Με άξονα τη θέση ότι «όλα είναι, σκευωρία για αποσταθεροποίηση και φθορά του πρωθυπουργού».

Τελικά επελέγη η τρίτη λύση. Ίσως γιατί, όπως λέγεται, στους διαδρόμους της Εκάλης «ο Λούβαρης ξέρει πολλά

και το κυριότερο, τρομάζει εύκολα...».

Ο Μένιος Κουτσόγιωργας τάχθηκε υπέρ της δεύτερης λύσης. Δεν φαίνεται όμως να έπεισε κανένα —δηλαδή τον Ανδρέα.

Και τούτο γιατί ο πάλοι ποτέ παντοδύναμος αντιπρόεδρος της κυβέρνησης θεωρήθηκε ότι έχει μηδενική αξιοπιστία στη συγκεκριμένη υπόθεση.

Ρήξη Ανδρέα και Μένιου

Η επιδείνωση στις σχέσεις Παπανδρέου - Κουτσόγιωργα προϋπήρξε της δίωξης κατά Λούβαρη. Είχε προηγηθεί η έμμεση υπόδειξη στον υπουργό Προεδρίας να παραιτηθεί οικειοθελώς από το υπουργικό συμβούλιο, διακηρύσσοντας ότι το κάνει «για λόγους ευθείας» και «για να αντιμετωπίσει τους συκοφάντες του», έως ότου βγει το πόρισμα της Εξεταστικής. Η πρόταση που έγινε προς τον Μένιο από τον πρωθυπουργό, όταν δημοσιοποιήθηκαν οι καταθέσεις των τριών σωματοφυλάκων του Κοσκωτά περιελάμβανε τη σαφή δέσμευση ότι μόλις βγει το, κατ'εντολήν, αθωωτικό πόρισμα που θα απήλλασε και τον ίδιο, ο σημερινός υπουργός Προεδρίας θα επέστρεφε στην κυβέρνηση θριαμβευτικά και συγχρόνως θα ανέλαμβανε το συντονισμό του προεκλογικού αγώνα.

Ο Μένιος όμως —κατά το κοινώς λεγόμενο— «δεν μάσησε τον ταραμά!...».

«Εγώ δεν θα φύγω από την κυβέρνηση με το στίγμα του λωποδύτη», αντέτεινε στον Ανδρέα και στα μέλη του ΕΓ που εισηγήθηκαν την απομάκρυνσή του.

Ίσως οι τελευταίοι δεν γνώριζαν ότι ο πονηρός Αχαιός είχε ψάξει πολύ καλά τα περιεχόμενα του νόμου περί ευθύνης υπουργών και είχε αντιληφθεί ότι ως υπουργός εν ενεργεία δεν φθάνει, με τίποτα, στο ποινικό δικαστήριο τουλάχιστον μέχρι τις εκλογές, ακόμη κι αν το θέλουν όλοι οι δικαστές της χώρας αφού ο νόμος προβλέπει ειδική δοσιδία.

Πάντως με την πρόταση Παπανδρέου προς Κουτσόγιωργα, για «εθελουσία έξοδο» από το κυβερνητικό όχημα σηματοδοτήθηκε η ρήξη των σχέσεων των δύο ανδρών, η οποία οδήγησε τον Μένιο σε ένα προσωπικό πολιτικό παιχνίδι επιβίωσης με κύριο μοχλό το συγκρότημα Κουρή.

Ενώ, λοιπόν, είχε διαμορφωθεί αυτό το σκηνικό προέκυψε η απόφαση Δωρή για τη δίωξη κατά Λούβαρη.

Το πρωθυπουργικό περιβάλλον με πρώτον και κύριο τον Αντώνη Λιβάνη κατ'αλόγισσε ευθύνες στον κ. Κουτσόγιωργα, κατηγορώντας τον ότι προσπαθεί να πλήξει τον πρωθυπουργό, με το μηχανισμό της δικαιοσύνης, τον οποίο ελέγχει.

Μάλιστα, ο διευθυντής του πολιτικού γραφείου του πρωθυπουργού απέδωσε και τη διαρροή της επιστολής Κοσκωτά στην «Ελευθεροτυπία» στον υπουργό Προεδρίας. Προσπαθώντας, μάλιστα, να

κερδίσει το «χαμένο έδαφος» στην εύνοια του Ανδρέα, προθυμοποιήθηκε να οργανώσει την «αεράμυνα» στην περίπτωση Λούβαρη.

Με πρωτοβουλία, λοιπόν, του κ. Λιβάνη οργανώθηκε το «φροντιστήριο» για την προετοιμασία της κατάθεσης Λούβαρη, με τη συμμετοχή ορισμένων βουλευτών, όπως οι κ. Παγορόπουλος και Κατσιμπάρδης.

Ο τελευταίος, μάλιστα, έφθασε στο σημείο, μετά την κατάθεση Λούβαρη στην υποεπιτροπή της Βουλής, να συντάξει ένα κείμενο, που απέδιδε κατά την κρίση του λεχθέντα από το μεγαλομεσάζοντα και να το διανείμει μέσω της Γραμματείας, στις εφημερίδες, καθώς και στην ΕΡΤ. Η οποία το αναμετάδωσε ε-

πανειλημμένως στα δελτία ειδήσεων.

Άλλωστε, άνθρωπος του πρωθυπουργικού περιβάλλοντος και προσωπικός προστατευόμενος του κ. Λιβάνη ο Ντίνος Μπαλέρμπας, πρώην αναπληρωτής, διευθυντής του ΟΤΕ και τώως τεχνικός σύμβουλος του κ. Α. Παπανδρέου ήταν ο οδηγός της μαύρης «Πόρσε», με την οποία ο Λούβαρης πήγε στη Βουλή. Μέχρι να βγει από την υποεπιτροπή ο «στενός φίλος του Προέδρου», ο Μπαλέρμπας, περιμένε στο γραφείο του κ. Λιβάνη.

Αλλά οι «πυροσβεστικές» πρωτοβουλίες του διευθυντή του Πολιτικού Γραφείου του πρωθυπουργού δεν εξαντλούνται εδώ. Όπως, λέγεται, ο κ. Λιβάνης είχε την ιδέα να καταθέσουν τρεις βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, από κοινού με τον

κ. Αρσένη, πρόταση στην Επιτροπή για να εξετασθεί ο **Τομ Μπίλης**, προκειμένου να στηριχθεί το άλλοθι περί «*συνωμοσίες κατά της κυβέρνησης και του Ανδρέα*».

Βεβαίως το ερώτημα που ανακύπτει δεν αφορά ούτε τους κυβερνητικούς βουλευτές, ούτε τον κ. Λιβάνη, αλλά τον κ. Γερ. Αρσένη που οφείλει να διευκρινίσει «*τι ήθελε η αλεπού στο παζάρι*».

Αν πάντως αυτή η πράξη προβλημάτιζε τους φίλους του προέδρου του ΕΣΚ, είναι εξίσου βέβαιο ότι ικανοποίησε τους εχθρούς του. Είναι απολύτως χαρακτηριστικό από αυτή την άποψη το εγκώμιον που του έπλεξε την ημέρες εκείνες, από τις στήλες του «*Δημοκρατικού Λόγου*» ο χρονογράφος κ. Μακρίδης.

Ο κομματικός έλεγχος στη Δικαιοσύνη

Ο κ. Μένιος Κουτσόγιωργας κατά τη θητεία του στο υπουργείο Δικαιοσύνης παρήγαγε «σημαντικό» κομματικό έργο, κυρίως στον τομέα της ασφυκτικής χειραγώγησης των δικαστών. Οι περιβόητοι «*δικαστικοί κώδικες*» ήταν ένα από τα πολλά «κατορθώματά του».

Χαρακτηριστική της εν γένει νοοτροπίας και συλλογιστικής με την οποία κατηύθυνε το υπουργείο του είναι και η ακόλουθη ακριτομυθία του προς τον βουλευτή της ΝΔ **Ηλία Βουγιουκλάκη** κατά τη συζήτηση νομοσχεδίου των δικαστικών κωδίκων στη Βουλή. Η όλη σκηνή εκτυλίχθηκε ως εξής: Στο βήμα αγορεύει ο Ηλ. Βουγιουκλάκης, επικρίνοντας την κυβέρνηση για το νομοσχέδιο. Σε μια διακοπή της ομιλίας του τον πλησιάζει ο Μένιος και του λέει απερίφραστα: «*Τι φωνάζετε έτσι; Είναι μια πρώτη τάξεως ευκαιρία να βάλουμε το παλούκι στους δικαστές!... Σήμερα εμείς, αύριο εσείς!...*».

Ο Μένιος, όμως, παρά την εγνωσμένη «ικανότητά» του να φέρει σε πέρας τέτοιες αποστολές, ίσως να μην είχε καταφέρει τα επιδιωκόμενα, αν δεν είχε έναν «πολύ άξιο» συνεργάτη...

Πρόκειται για τον Γενικό Γραμματέα του υπουργείου Δικαιοσύνης κ. **Γ. Ασημακόπουλο** που παραμένει ακλόνητος στο πόστο του από το 1981.

Συμπατριώτης του Μένιου από την Αχαΐα διορίστηκε στη θέση του Γ.Γ. του υπουργείου χάρις στην εύνοια του σημερινού υπουργού Προεδρίας.

Η αλήθεια είναι ότι σε μια εποχή όπου το φυτόν της αχαριστίας φύεται παντού, ο κ. Ασημακόπουλος αποδείχθηκε ευγνώμων και καθ' όλη τη διάρκεια της θετούς θητείας του «α-ναλώθηκε» στην εξυπηρέτηση του

σκοπού της κομματικής άλωσης της δικαιοσύνης.

Το κλειδί της επιρροής του, που τον ανέδειξε σε απόλυτο «άρχοντα» του δικαστικού χώρου, αλλά και του σφραγιστικού μηχανισμού (φυλακές κ.λπ.), ήταν η τοποθέτηση δικαστικών πλήρως ελεγχόμενων από τον ίδιο στις νευραλγικές θέσεις, από όπου διακινούνται όλα τα μείζονος σημασίας θέματα, που θίγουν άμεσα πολιτικά συμφέροντα.

Τέτοιες θέσεις είναι οι προϊσταμένοι των *πρωτοδικείων* και των *εφετειών Αθηνών, Πειραιώς, και Θεσσαλονίκης*, καθώς και οι αντίστοιχες *εισαγγελίες*.

Με εξασφαλισμένο τον έλεγχο των θέσεων αυτών, προωθείτο δια των προϊσταμένων η συμφέρουσα, κατά περίπτωση, επιλογή των ανακριτών που ανελάμβαναν τις «ευαίσθητες» υποθέσεις, των εισαγγελικών που ασκούσαν ποινική δίωξη και των προέδρων των ποινικών τμημάτων.

Δεν είναι τυχαίο από αυτή την πλευρά, το γεγονός ότι η υπόθεση Κοσκωτά ανατέθηκε στον ανακριτή κ. **Γ. Παπανδρέου**, μέλος της κλαδικής του ΠΑΣΟΚ πριν μπει στο δικαστικό σώμα. Ενώ η υπόθεση των σκανδάλων με τα όπλα στην κ. **Διονυσία Μπιτσούνη**, επίσης μέλος της κλαδικής, η οποία ασκήθηκε στο γραφείο του κ. **Γ. Σκουλαρίκη** (και όχι του κ. Κουτσόγιωργα, όπως γράφτηκε στον Τύπο).

Σε μια άλλη κρίσιμη υπόθεση (αίτηση ακύρωσης της εκλογής της διοίκησης της ΓΣΕΕ) κινήθηκαν «γη και ουρανός» για να αφαιρεθεί η όλη υπόθεση από τα χέρια της ειρηνοδικού κ. **Μορφοπούλου**, με την υποβολή ένστασης εξαίρεσής της, με τον ισχυρισμό ότι «*ήταν οπαδός του ΚΚΕ*»! Τελικά η όλη μεθόδευση δεν πέρασε και η εκλογή της διοίκησης της ΓΣΕΕ, υπό

τον **Γ. Ραφτόπουλο**, ακυρώθηκε.

Άλλη κραυγαλέα περίπτωση είναι εκείνη του προϊσταμένου —μέχρι πρότινος— εισαγγελέα εφετών Θεσσαλονίκης κ. **Φρ. Πασχαλίδη**, ο οποίος τελικά απομακρύνθηκε από το πόστο του, όταν δεν τα κατάφερε να καταδικάσει το δήμαρχο της πόλης κ. **Σωτ. Κούβελα**, που ήταν κατηγορούμενος στα πλαίσια του «πολέμου των κεραίων».

Σημαντικό «χαρτί» στα χέρια της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Δικαιοσύνης ήταν ο έλεγχος και της *Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων* στο παρελθόν, μέσω του προεδρείου που συγκροτούσαν οι κ. **Παν. Γαλάνης** και **Παν. Αθανασόπουλος**. Ο τελευταίος θεωρείται στενός φίλος του κ. Γιάννη Σκουλαρίκη.

Η ασφυκτική πίεση που εδέχοντο —και εξακολουθούν να δέχονται— οι δικαστές προκάλεσε ισχυρές αντιδράσεις. Με αποτέλεσμα η Ένωση να φύγει από τον κομματικό έλεγχο του ΠΑΣΟΚ και να διεκδικήσει *αυτόνομο παρεμβατικό ρόλο*.

Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετώπισε τα πρόσφατα γεγονότα δείχνει ότι είναι πλέον αποφασισμένη να εκφέρει το δικό της λόγο, αντιπαρatiθέμενη προς τα οργανωμένα κομματικά —και άλλα— συμφέροντα.

Αν ανησυχείτε, πάντως, για την τύχη του κ. Γ. Ασημακόπουλου εν όψει της προδιαγραφόμενης απώλειας της εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ, σας πληροφορούμε ότι αμφιταλαντεύεται μεταξύ της λίστας της Αχαΐας και της Β' Αθηνών. Με την μεγαλύτερη πιθανότητα να καταλήξει στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια, εφ' όσον για τον Πελοποννησιακό νομό ετοιμάζεται ένας άλλος «Αχαιός», ο κ. **Σωτήρης Κωστόπουλος**.

Π.Π.

Τρώγεται ο Μένιος;

Μετά τις τελευταίες εξελίξεις είναι σαφές ότι ο κ. Α. Παπανδρέου ετοιμάζεται να προχωρήσει στην επομένη πράξη του δράματος, που παίζεται εναλλασσόμενο στα δύο είδη του: Άλλοτε κωμωδία και άλλοτε τραγωδία. Δηλαδή στον «αποκεφαλισμό» του κ. Κουτσόγιωργα, με έναν επικείμενο ανασχηματισμό.

Ωστόσο η απομάκρυνση του Μένιου μπορεί να είναι πολιτικά ανώδυνη για την κυβέρνηση μόνο αν ο ίδιος πεισθεί να συναινέσει. Για την ώρα, όμως, συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο.

Ο κ. Κουτσόγιωργας θυμίζει στον πρωθυπουργό με κάθε ευκαιρία και κυρίως δια μηνυμάτων προς τρίτους, που λειτουργούν ως «ενδιάμεσοι» ότι είχε για δεκαετίες ολόκληρες «σχέσεις εμπιστοσύνης» με την οικογένεια Παπανδρέου, υπαινισσόμενος ότι έχει διαφυλάξει πολλά «κοινά μυστικά».

Διακηρύσσει δε, προς κάθε κατεύθυνση ότι «όλες οι ενέργειές του στην υπόθεση Κοσκωτά ετύχχαναν της προσωπικής έγκρισης του πρωθυπουργού».

Πολύ άσχημες πάντως είναι οι σχέσεις του κ. Κουτσόγιωργα με τον κ. Γιώργο Α. Παπανδρέου, τον οποίο ο υπουργός Προεδρίας κατηγορεί ότι «προσπαθεί να τα φορτώσει όλα στον ίδιο» για να διασωθεί.

Επί του παρόντος ο Μένιος προσπαθεί να οργανώσει την άμυνά του, κυρίως μέσω του συγκροτήματος Κουρή, αντιδρώντας στην αυστηρή λογοκρισία που του ασκεί η κυβερνητική ΕΡΤ, κατ' εντολήν του κ. Μαρούδα, με αποκορύφωμα το κόψιμο της εκτενέστατης δήλωσης που έκανε, σε αρχηγικό τόνο («αισθάνομαι την ανάγκη να απευθυνθώ στον ελληνικό λαό...») μετά την αποκάλυψη από τον Δημήτρη Ρίζο, στον «Ελεύθερο Τύπο» των καταθέσεων των σωματοφυλάκων Κοσκωτά.

Έτσι ενώ το Σάββατο 4/2/89 υποχρεώθηκε να μιλήσει στα Χανιά μπροστά σε άδειες καρέκλες, όταν πήγε εκεί για να παραβρεθεί στο κόψιμο της πίτας της νομαρχιακής οργάνωσης του ΠΑΣΟΚ, την Κυριακή 5/2/89 πήρε τη «ρεβάνς» στο Νέο Ρίσιο Θεσσαλονίκης, κατά τα εγκαίνια των εγκαταστάσεων της «Αυριανής της Βόρειας Ελλάδας».

Το ρεπορτάζ της ίδιας εφημερίδας, την επομένη ήταν κάτι περισσότερο από εύγλωττο και είχε τους αποδέκτες του κυρίως μέσα στην κυβέρνηση. Έγραφε η «Αυριανή»:

«Αξίζει όμως να σταθούμε ιδιαίτερα στη συγκλονιστική αποθέωση που γνώρισε ο Μ. Κουτσόγιωργας, ο οποίος χωρίς υπερβολή κινδύνευε να... λυντσαριστεί απ' τον κόσμο, ο οποίος «δέχτηκε» το παραλήρημα του λαού, ο οποίος έζησε μια πρωτόγνωρη συγκίνηση απ' τις εκδηλώσεις των χιλιάδων ανωνύμων πολιτών.

Και αξίζει να σταθούμε σ' αυτό γιατί ο λαός έδωσε τη δική του απάντηση στους συκοφάντες. Διατράνωσε, έκφρασε την αγάπη του σ' αυτόν που έχει δεχτεί τόνους λάσπης και διαβολής, τον αγκάλιασε. Έκφρασε τη δική του ε-

τυμγορία».

Εκείνο που πρέπει να υπογραμμισθεί είναι ότι ένα από τα συνθήματα που ακούστηκαν, για τον Μένιο με ιδιαίτερη επιμονή, ήταν το «είσαι ο μεγάλος, είσαι ο πρώτος, είσαι ο καλύτερος μέσα στο ΠΑΣΟΚ...».

Ενώ ο κ. Κουτσόγιωργας ανταπέδωσε την «εμπιστοσύνη», με την οποία τον περιέβαλλαν οι «αυριανιστές», πλέκοντάς τους το εγκώμιο. Τους αποκάλεσε «ένα γνήσιο λαϊκό κομμάτι, που προστατεύει τα όσα και τα ιερά, τη δημοκρατία και τους θεσμούς».

Παράλληλα ο υπουργός Προεδρίας επέλεξε το διάστημα της παραμονής του στη Θεσσαλονίκη, για να ταυτίσει, για μία ακόμη φορά τον εαυτό του με την πλέον ακραία και αδιάλλακτη πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ και για να εμφανισθεί ο πλέον γνήσιος και ταυτόχρονα αναντικατάστατος εκφραστής της. Αυτό το σκοπό υπηρέτούσε η δήλωσή του στο ραδιοφωνικό σταθμό του δήμου Καλαμαριάς ότι: «Λαός και στρατός αδελφωμένοι θα αποτελέσουν ανασχετικό παράγοντα στην επιδιωκόμενη όξυνση του προεκλογικού κλίματος».

Η δήλωση αυτή εξόργισε τον κ. Α. Παπανδρέου, ο οποίος την πληροφορήθηκε από τον κ. Κωστόπουλο. Και μέσω του κ. Μαρούδα ζήτησε από τον κ. Κουτσόγιωργα να ανασκευάσει τα όσα είπε. Όπερ και εγένετο...

Νέος Σαρτζετάκης

Και ενώ ο Μένιος αγωνίζεται για την πολιτική του διάσωση, σε εξαιρετικά δύσκολη θέση έχει περιέλθει και ο προστατευόμενος του υπουργός Δικαιοσύνης κ. Β. Ρώτης.

Σύμφωνα με πληροφορίες του «ΑΝΤΙ» ο κ. Ρώτης την Παρασκευή 3/2/89, ζήτησε από τον κ. Δ. Δωρή —εκτελώντας όπως είπε εντολές, άνωθεν προερχόμενες— να επανεξετάσει το θέμα Λούβαρη. Αλλά ο τελευταίος αντέδρασε ακαριαία και απείλησε με παραίτηση και με ταυτόχρονη καταγγελία στον Τύπο. Ο κ. Ρώτης ανέπεμψε πρῶμην...

Άλλες πληροφορίες φέρουν τον υπουργό Δικαιοσύνης να εκμυστηρεύεται σε στενούς φίλους και τώως συναδέλφους του ότι «είναι παγιδευμένος» και ότι «σκέπτεται να τα τινάξει όλα στον αέρα» γιατί «δεν ανέχεται να κηλιδωθεί τώρα μία δικαστική σταδιοδρομία δεκαετιών...».

Η αμφιταλάντευση του κ. Ρώτη δεν φαίνεται πάντως να κράτησε πολύ. Την Τρίτη 7.2 μιλώντας προς τους δημοσιογράφους του υπουργείου του, αποδοκίμασε σαφέστατα τις παρεμβάσεις Κουτσόγιωργα και Κωστόπουλου στο έργο της δικαιοσύνης, τασσόμενος εμμέσως αλλά σαφώς με το μέρος των παλιών συναδέλφων του. Η δήλωση Ρώτη, η οποία αποδοκιμάστηκε την επομένη από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο δημιούργησε ενδοκυβερνητικό ζήτημα και άνοιξε το δρόμο για την αποπομπή του υπουργού Δικαιοσύνης από την κυβέρνηση. Το όλο θέμα μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές παρέμενε ανοικτό. □

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ
GUTENBERG

FRANCO SELLERI

Η ΔΙΑΜΑΧΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΒΑΝΤΙΚΗ
ΘΕΩΡΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΝΙΚΟΣ ΤΑΜΙΑΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ
GUTENBERG

Ε. Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΚΑΙ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΘΕΜΕΛΙΩΜΕΝΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ
GUTENBERG

ΟΙ
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ
ΣΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΟΜΑΔΑ
ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ
ΕΡΕΥΝΑΣ

GUTENBERG

ΚΑΙ Ο ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΛΛΗΝΗ

του Μάριου Βικελίδη

Η «αδέσποτη» Παλλήνη ετοιμάζεται να δεχθεί νέους ανθρώπους. Όχι όμως όπως πριν. Στο διάστημα από την κατάρρευση με τη φυγή του «δρ», οι εδώ προστάτες της φρόντισαν να μπει σε έναν καινούργιο δρόμο.

Με «νομικές» ρυθμίσεις έωλες και διάτρητες, που δεν θα μπορούσαν να γίνουν αν το Καστρί δεν παρέμβαινε, η «Γραμμή ΑΕ» νοικιάζεται σε επιχειρηματίες, οι οποίοι, θα λειτουργούν ως «εργολάβοι» πλέον.

Βέβαια η «Γραμμή ΑΕ» ανήκει στο παρελθόν, με τη μορφή και τις δραστηριότητες που είχε γίνει γνωστή. Οι τίτλοι όμως των εντύπων της μπήκαν σε μια νέα τροχιά μέσα από δρόμους που αξίζει να διερευνηθούν γιατί φέρνουν στο φως ένα άλλο σχέδιο, που αποκαλύπτει ευθύνες των κυβερνήσεων και προκαλεί τεράστια ερωτηματικά για τη νομιμότητα και εγκυρότητα των ρυθμίσεων.

Ταυτόχρονα μέσα από τις ρυθμίσεις που αποκαλύπτει στη συνέχεια το «ΑΝΤΙ» φαίνεται να διαμορφώνονται νέοι συσχετισμοί στον Τύπο και να αναδεικνύονται άγνωστες σχέσεις που ενισχύθηκαν ή και διαμορφώθηκαν στο προσκήνιο και το παρασκήνιο της «μετάβασης» της «Γραμμής ΑΕ» στο νέο «στάτους».

Η μοίρα της «Γραμμής ΑΕ» ήταν προδιαγραμμένη από τότε που στήθηκε. Μια «εύρωστη εταιρία», όπως αυτή δεν είχε άλλη λύση παρά τη διάλυση. Εκτός ελληνικών προδιαγραφών —με εγκαταστάσεις πέραν των δυνατοτήτων αγοράς στο χώρο των εντύπων— ήταν έργο - βιτρίνα για την εξυπηρέτησή και άλλων σχεδίων των εμπνευστών της, που η ταυτότητά τους θα πρέπει να αναζητηθεί στον απατεώνα —Γ. Κοσκωτά ως «κτίστη» και τον Ανδρέα Παπανδρέου ως «αρχιτέκτονα», ο οποίος μετά την αποτυχία του αξέχαστου Πόπωτα —την έμπνευση του Αντ. Λιβάνη— ενεθάρρυνε τον νεαρό «δρ» στο μεγαλεπήβολο έργο του.

Το κτίσιμο ήταν έργο δύσκολο και γι' αυτό οι σχεδιασμοί ενισχύθηκαν με κάθε τρόπο από την εξουσία.

Η διάλυση βέβαια ήταν αναπόφευκτη. Αυτός είναι ένας επιπλέον λόγος για τον οποίο φέρουν τεράστιες ευθύνες υπουρ-

Ο Τύπος και η εξουσία ποτέ δεν έπαψε να είναι επίκαιρο θέμα. Το ίδιο και οι έσω και περί τον Τύπο φανερές, κρυφές και υπόγειες αντιθέσεις. Ίσως σ' αυτή τη συγκυρία να βρισκόμαστε μάλιστα στην πλέον ιδιόμορφη έκφραση αυτών των αντιθέσεων σε όλο το φάσμα του Τύπου.

Και αυτό για δύο λόγους: πρώτον πολιτικούς και δεύτερον αναδιανομής. Οι πρώτοι συνδέονται άμεσα με την εξουσία, την κυβέρνηση, τα κόμματα, οικονομικά και άλλα συμφέροντα. Οι δεύτεροι με την ονομαζόμενη «πίτα» που περιλαμβάνει το αναγνωστικό κοινό, τη διαφήμιση, τις ανακατατάξεις, τις σχέσεις και αντιθέσεις μεταξύ συγκροτημάτων κλπ. Και οι δύο συνδέονται και οι δύο δεν είναι άσχετοι με μηχανισμούς, διαδικασίες, συμφέροντα.

Η πρόσφατη θεαματική «παραίτηση» του διοικητού συμβουλίου της ΓΡΑΜΜΗΣ και η δικαστική αναβάθμισή του σε συνδιασμό με το κλείσιμο της Βραδυλής ενίσχυσαν τη ρευστότητα στο χώρο του Τύπου.

Δύο στοιχεία της τωρινής συγκυρίας οι επικείμενες εκλογές και η έκρηξη του σκανδάλου Κοσκωτά δίνουν επιπλέον τόνο.

Το «ΑΝΤΙ» φέρνει σήμερα στο φως ορισμένες ρυθμίσεις που αφορούν τη «Γραμμή ΑΕ» ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες για τις εξελίξεις στο χώρο του Τύπου. Με τις ρυθμίσεις αυτές η «Γραμμή ΑΕ» «σαλαμοποιείται» και με δύο μορφών συμβάσεις (που αφορούν τίτλους και εγκαταστάσεις) νέοι και παλιοί εκδότες διαμορφώνουν μια νέα κατάσταση.

Τα νέα ονόματα είναι ο κ. Π. Ζερίτης ιδιοκτήτης της χαρτοποιίας DIANA, ο Ζαν - Ζακ Λυζιέρ και ο κ. Αρ. Αλαφούζος εφοπλιστής που μαζί με έναν παραδοσιακό εκδότη τον κ. Χρ. Λαμπράκη συνεργάζεται για «εκδοτικές και τυπογραφικές εργασίες», έχοντας κοινή εταιρεία.

Τα όσα ακολουθούν αναφέρονται στη «διανομή» της «Γραμμής ΑΕ» και θίγουν ορισμένα μόνον θέματα αναδιανομής του Τύπου άμεσα συνδεόμενα με το τι γίνεται σήμερα στην πάλαι ποτέ «κραταιά αυτοκρατορία» Κοσκωτά.

γοί όπως ο **Τ. Ρουμελιώτης** που με όλη του την άνεση και ευκολία μαζί με τους υπεύθυνους της Ιονικής Τράπεζας και της ΕΤΕΒΑ χορηγούσαν δάνεια στο «γίγαντα», που δεν έλεγε να ξυπνήσει, χωρίς να ελέγχουν ούτε μελέτες σκοπιμότητας, ούτε τη βιωσιμότητα της επιχείρησής κλπ.

Ομαλή η μετάβαση

Όταν λοιπόν κατέρρευσε το φιάσκο της αυτοκρατορίας Κοσκωτά και αποκαλύφθηκαν τα όσα αφήνουν ύπνους σήμερα βουλευτές και ανακριτές που ασχολούνται με την «Τράπεζα Κρήτης» και τα άλλα σκάνδαλα του οίκου Κοσκωτά ο «γίγαντας» - «Γραμμή ΑΕ» έλυσε πιο γρήγορα απ' όσο λυώνουν και τα κεράκια της Λαμπρής.

Τότε η κυβέρνηση —το Καστρί δηλαδή— θα μπορούσε να αντιμετωπίσει την περίπτωση ως μία «προβληματική επιχείρηση» μιας και υπήρχε και υπάρχει άλλωστε σοβαρό θέμα με τους εργαζόμενους. Δεν το έπραξε, αλλά και ούτε καν τόλμησε να ανακινήσει το θέμα. Όχι γιατί ο ΟΑΕ —που θα μπορούσε να παίξει τέτοιο ρόλο— πάει από το κακό στο χειρότερο, ούτε γιατί η όλη «περί προβληματικών» προβληματική των κυβερνώντων καταχωσιάστηκε στα «χρονοντούλαπα της ιστορίας». Δεν το έπραξε, γιατί το Καστρί φοβήθηκε ότι θα αποδεικνυόταν για άλλη μια φορά η συνενοχή με τον Κοσκωτά, αφού αυτή η διαδικασία θα επέβαλλε διαφάνεια σε βασικές επιλογές, αλλά και γιατί δεν ήθελε να αντιμετωπίσει μια επιπλέον κατακραυγή όπως έγινε με την περίπτωση Αρφάνη - Χιώνη που έτρεξαν να αγοράσουν την Τράπεζα Κρήτης, διευκολύνοντας την προσπάθεια συγκάλυψης των σκανδάλων.

Έτσι αναγκαστικά είχε μείνει η Παλλήνη «αδέσποτη» παρά τις προσπάθειες του Δ.Σ. της «Γραμμής ΑΕ» (**Χ. Μπου-**

σπουρέλης πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος, **Γ. Τσουτσιας**, **Γ. Αμανατίδης**, **Τ. Παπαδόπουλος** και **Γ. Ρουμπάτης**).

Ο επόμενος «γύρος» όμως ήταν πλέον αποτελεσματικός αφού η «κατάτμηση» των τίτλων και η ενοικίαση των εγκαταστάσεων διευκολύνθηκε με τις «νομικές» ρυθμίσεις που έγιναν. Η τακτική που επιλέχθηκε ήταν η ενοικίαση των τίτλων πλην του τίτλου της «Καθημερινής». Και η «εργολαβική μίσθωση» των εγκαταστάσεων της «Γραμμής» στην Παλλήνη.

Κατ' αρχήν ο τίτλος της «Καθημερινής» αποδεσμεύτηκε με απόφαση του Πρωτοδικείου στις 30/1. Είχε κατασχεθεί μαζί με όλα τα περιουσιακά στοιχεία της «Γραμμής» για να εξοφληθούν τα χρέη του Κοσκωτά στην Τράπεζα Κρήτης και στις εταιρείες «Παπιετερί ντε κοντάντ» και «Χάιντλ παπιέρ» που προμήθευαν χαρτί στα έντυπά του.

Ο τίτλος της «Κ» εξαιρέθηκε από την κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων με συναίνεση, του κυβερνητικού επιτρόπου στην «Κρήτη» κ. Ι. Καμάρα, κατ' εντολή του διοικητή της Τράπεζας Ελλάδας κ. Δ. Χαλικιά. Η απόφαση ορίζει ότι ο αγοραστής της «Κ» κ. Αρ. Αλαφούζος πρέπει να εκπληρώσει το χρέος παλιού εκδοτικού δανείου στην Εθνική που είχε συνάψει η κ. Ελένη Βλάχου ύψους 160 εκατ. δρχ. και αντικαθιστά την κατάσχεση με το ποσό των 350 εκατ. δρχ. που θα βρίσκεται κατατεθημένο σε έντοκο λογαριασμό της Τράπεζας Εργασίας.

Οι ρυθμίσεις αυτές ήταν σε γνώση και είχαν την έγκριση της κυβέρνησης. Η συγκατάθεση της Τράπεζας Ελλάδας δόθηκε χωρίς να υπάρξουν ενστάσεις από τις εταιρείες που προμήθευαν χαρτί.

Τα ακίνητα της «Κ» δεν αποδεσμεύθηκαν, αφού δεν τα παίρνει ο κ. Αλαφούζος. Αντίθετα η «Κ» μετακινείται σε νέα νοικιασμένα γραφεία στη Σταδίου 5 και

επίσης επεκτείνεται και σε ένα άλλο τμήμα του κτιρίου που είναι κληροδότημα του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ερωτηματικά

Το πρώτο ερώτημα είναι γιατί εξαιρέθηκε ο τίτλος της «Κ» και δεν συνέβη το ίδιο για τα περιοδικά των οποίων οι τίτλοι αξίζουν κάμποσα εκατομμύρια και επιλέχθηκε η λύση της ενοικίασης;

Το ΚΑΙ βγαίνει ενοικιαζόμενο από τις «Αθηναϊκές Εκδόσεις» του κ. **Ζαν - Ζακ Λυζιέρ** ο οποίος βγάζει το «Playboy» και το Elle τείνοντας έτσι να στήσει ένα μικρό «τραστ» στο χώρο των περιοδικών εκδόσεων.

Το ΕΝΑ και το ΜΙΑ, που θα βγουν στις 4 και 15 Μαρτίου αντίστοιχα, νοικιάστηκαν από τον κ. **Πάνο Ζερίτη** ιδιοκτήτη της χαρτοποιίας ΔΙΑΝΑ Α.Ε. Η εταιρεία που θα εκδίδει τα δύο περιοδικά έχει τίτλο «Μ.Ν. Α.Ε» (Μία και Ένα) και διευθύνων σύμβουλός της είναι ο κ. **Θ. Καστανιώτης**. Διευθυντής του ΕΝΑ θα είναι ο κ. **Βλαστάρης**.

Για το Ράδιο-SKY για ένα διάστημα έπαιξε το ρόλο του «εργολάβου», με σκοπό να προχωρήσει και εδώ η ενοικίαση, ο εφοπλιστής **Μ. Κυριακού** (του «Αντένα») ο οποίος όμως κατήγγειλε τη συμφωνία και δεν συνέχισε. Ο σταθμός συνέχισε έτσι να βγαίνει στον αέρα οιονεί «αυτοδιαχειριζόμενος».

Για τα υπόλοιπα έντυπα της «Γραμμής» ΤV3 -ΤΕΤΑΡΤΟ και ΔΥΟ δεν ενδιαφέρθηκε κανείς. Όλα φαίνεται... στη «Γραμμή ΑΕ» σταμάτησαν εκεί που ξεκίνησαν στο ΕΝΑ και το ΜΙΑ.

Η απόφαση λοιπόν του Πρωτοδικείου εξυπηρέτησε τον εφοπλιστή Αλαφούζο αφού πέρασε με ευκολία τις συμπληγάδες των ασφαλιστικών, ενώ με τις άλλες ρυθμίσεις πετυχαίνεται η επαναλειτουργία των «χρήσιμων» εντύπων με την ερ-

Παναμάς
Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΤΟΡΡΙΧΟΣ

Γ. Θεοδωράκης
ΥΠΕΡ ΒΩΜΩΝ ΚΑΙ ΛΣΤΕΙΩΝ

Ε. Σουάρες
49 ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Χ. Κορτάσαρ
ΜΠΡΕΝΤΑ ΡΟΤΕΛ,
ΤΟΣΟ ΒΙΑΙΑ ΓΑΥΚΙΑ

Α. Καρπεντιέρ
ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΜΠΑΡΡΟΚΟ

Δ. Σάντσες
ΟΜΩΣ ΕΙΜΑΙ ΠΑΝΤΑ Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Στ. Παυλίδης
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

εκυκλοφόρησε

ΟΜΩΣ ΕΙΜΑΙ ΠΑΝΤΑ ΒΑΣΙΛΙΑΣ
ΔΑΒΙΔ ΣΑΝΤΣΕΣ ΧΟΥΛΙΑΟ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ-ΠΡΟΛΟΓΟΣ:
ΔΑΝΑΗ ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Α' Βραβείο
ΚΟΛΟΜΒΙΑΝΙΚΗΣ ΝΟΥΒΕΛΛΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΕΙΣ»
Χ. Τραπεζίας 22, 106 79 Αθήνα
Τηλ. 36.19.138 - 36.27.153

ΑΛΕΧΟ ΚΑΡΠΕΝΤΙΕΡ

ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΜΠΑΡΡΟΚΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΔΑΝΑΗ ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

γολαβία - ενοικίαση τίτλων και πιεστηρίων.

Η εργολαβική μίσθωση των μηχανημάτων της Παλλήνης έχει γίνει ως εξής:

● **Ζ. Λυζιέρ:** έκανε δύο συμβάσεις εκμετάλλευσης εκδόσεως και εργολαβικής μισθώσεως. Στην πρώτη σύμβαση μεταξύ «Αθηναϊκής Εκτυπωτικής» και «Γραμμής ΑΕ» περιλαμβάνεται η μίσθωση του μηχανολογικού εξοπλισμού (ενός πιεστηρίου και βιβλιοδετιού) έναντι 7 εκατ. το μήνα.

Στη δεύτερη για το ΚΑΙ στη σύμβαση (εκμετάλλευση εκδόσεως) μεταξύ των «Αθηναϊκών Εκδόσεων» και της «Γραμμής ΑΕ» περιλαμβάνεται η δέσμευση ότι θα απασχοληθεί όλο το προσωπικό του ΚΑΙ και ότι από τα κέρδη το 15% θα δίδεται στη «Γραμμή» για τον τίτλο και τα διατεθέντα γραφεία και το 85% θα πηγαίνει στις «Αθηναϊκές Εκδόσεις». Ανάλογες είναι και οι συμφωνίες με τον επόμενο «εργολάβο εκδόσεων»:

● **Π. Ζερίτης:** Ο νέος εκδότης του ΕΝΑ και του ΜΙΑ έχει μισθώσει ένα (το τέταρτο) ταχυπιεστήριο για περιοδικά έναντι 7 εκατ. 250 χιλ. δρχ. μηνιαίως. Στη συμφωνία περιλαμβάνεται και το βιβλιοδετικό συγκρότημα και εκείνο που κάνει την πλαστικοποίηση και φακελοποίηση των περιοδικών.

Να σημειωθεί ότι οι εγκαταστάσεις είναι ξεχωριστές και σε αυτονομημένους χώρους.

● **Αρ. Αλαφούζος:** Με παρόμοια εργολαβική μίσθωση «νοίκιασε» τα δύο ταχυπιεστήρια για εφημερίδες, πέραν της αγοράς του τίτλου της «Καθημερινής».

Λαμπράκης - Αλαφούζος

Ξαφνικά εμφανίζεται και ο κ. Χρ. Λαμπράκης. Πριν 10 μέρες περίπου και ενώ έχουν γίνει οι ρυθμίσεις για την «Καθημερινή» που αποφάσισε το Πρωτοδικείο, ο κ. Χρ. Λαμπράκης έκανε συμφωνία με τον κ. Αλαφούζο και ίδρυσαν την εταιρεία «ΑΝΑΦΗ ΑΕ» η οποία δεν έχει καταχωρηθεί ακόμα στο ΦΕΚ. Η εταιρεία αυτή στην οποία οι μετοχές ανήκουν από 50% σε Λαμπράκη - Αλαφούζο έγινε προκειμένου να συνεργάζονται σε «εκδοτικές και τυπογραφικές εργασίες».

Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι ο κ. Αλαφούζος εκχωρεί στον κ. Λαμπράκη το μισό μέρος της «εργολαβίας εκδόσεων» αφού ήδη έχει μισθώσει τα δύο πιεστήρια.

Με αυτό τον τρόπο ο κ. Χρ. Λαμπράκης αποκτά τη δυνατότητα χρήσης των πιεστηρίων για τις εφημερίδες του. Ο κ. Λαμπράκης πλησίασε μάλιστα και τον κ. Ζερίδη διαμέσου του κ. Μπιλιρή υπεύθυνου δημοσίων σχέσεων του ΔΟΛ για σύναψη παρόμοιας συμφωνίας με εκείνη της «ΑΝΑΦΗΣ Α.Ε.», ώστε να μπορεί να κά-

νει χρήση και των πιεστηρίων για περιοδικά.

Αρχικά ο Οργανισμός Λαμπράκη ήθελε τα μηχανήματα, μέσω της «σαλαμοποίησης» της «Γραμμής ΑΕ». Για να γίνει όμως αυτό έπρεπε να κινηθούν 3 τράπεζες (Ιονική - ΕΤΕΒΑ και Κρήτης) με νομικές διαδικασίες χρονοβόρες. Η λύση που επελέχθηκε και η οποία τελικά υλοποιήθηκε ήταν η έμμεση σαλαμοποίηση με τη μίσθωση τίτλων και την «εργολαβία» - χρήση των μηχανημάτων.

Βαρδινογιάννης, Κόκκαλης κ.λπ...

Ουσιαστικά δηλαδή ο Λαμπράκης με τον Αλαφούζο γίνονται «εργολάβοι» —όπως και ο Ζερίτης με το Λυζιέρ— με στόχο να χρησιμοποιήσουν και να εκμεταλλευθούν τα μηχανήματα και όχι την ιδιοκτησία, αφού σημασία έχει η χρήση και όχι η ιδιοκτησία.

Σε σχετική ερώτησή μας αν πήρε χρήματα από τον κ. Λαμπράκη αφού του εκχωρεί τη χρήση των μηχανημάτων, ο κ. Αλαφούζος μας απάντησε αρνητικά. Οι πληροφορίες όμως του περιοδικού λένε ότι η συμφωνία δεν ήταν αφλοκερδής, για την «ΑΝΑΦΗ», και ότι ο κ. Λαμπράκης για να κάνει αυτό το νέο άνοιγμα εξασφάλισε οικονομικούς πόρους από τον κ.

Β. Βαρδινογιάννη.

Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι οι δύο άνδρες συναντήθηκαν στο τέλος Ιανουαρίου και αμέσως μετά έγινε η συμφωνία Λαμπράκη - Αλαφούζου την οποία τα δύο μέρη δεν επιθυμούν προς το παρόν να γνωστοποιηθεί.

Μεσολαβητικό ρόλο για τη δημιουργία της «ΑΝΑΦΗΣ» είχε ο κ. Χ. Μπουσμπουρέλης ο οποίος παρόλη την πικρία που έχει με το ΔΟΛ δεν έπαψε ποτέ να έχει επαφές με τον πρώην εργοδότη του.

Σύμφωνα τώρα με ορισμένες πληροφορίες στο συγκρότημα των δύο πιεστηρίων της Παλλήνης για τις εφημερίδες θα τυπώνονται πλέον της «Καθημερινής», τα «Νέα», η «Εξόρμηση» και ίσως η «Βραδυνή». Ας σημειωθεί επίσης ότι οι ίδιες πληροφορίες λένε ότι ετοιμάζεται καθημερινή έκδοση του «Βήματος», το οποίο φυσικά, αν γίνει καθημερινό, θα τυπώνεται και αυτό στην Παλλήνη.

Ενδιαφέρουσα είναι εδώ η «παλινωδία» που εμφανίζεται στο «Βήμα» σε σχέση με τη γραμμή του και η επανάκαμψη σε μια γραμμή πλήρους στήριξης του Ανδρέα, γραμμή που ακολουθούν και τα «Νέα» σε κρίσιμα ζητήματα. Ανταπόδοση, σε αυτό λέγεται ότι είναι η βοήθεια από το Καστρί για να γίνουν και να διευκολυνθούν οι ρυθμίσεις που αναφέραμε πριν.

Ένας ακόμη λόγος είναι και το γεγο-

νός ότι ο Λαμπράκης έχει σχέσεις και συμφέροντα με το άλλο μεγάλο «τζάκι» της «Αλλαγής» τον κ. Σ. Κόκκαλη.

Οι δύο, Κόκκαλης - Λαμπράκης, μετέχουν σε μια θυγατρική εταιρεία της ΕΛΒΗΛ (γνωστή θυγατρική του ΟΤΕ) στην οποία μετέχουν ιδιώτες και αναλαμβάνει την κινητή τηλεφωνία. Η θυγατρική αυτή που θα αναλάβει την εγκατάσταση της κινητής τηλεφωνίας (51% η ΕΛΒΗΛ και 49% οι ιδιώτες) καταγγέλθηκε από τους εργαζόμενους ως «ξεπούλημα του ΟΤΕ» που ανοίγει το δρόμο στην ιδιωτικοποίηση. Στο 49% των ιδιωτών της εταιρείας μετέχουν οι εξής: 23% η αγγλική Ρακάλ, 19% η Ιντρακόμ του κ. Κόκκαλη και 7% ο κ. Λαμπράκης.

Και οι «επενδύσεις»;

Τι γίνεται όμως με τις υποχρεώσεις της «Γραμμής»; Μέχρι τώρα είναι δεσμευμένες οι μετοχές του Κοσκωτά (5 δις) και 15 δις που προέρχονται από την Τράπεζα Κρήτης.

Ο Κοσκωτάς έλεγε ότι οι πάγιες εγκαταστάσεις της «Γραμμής» στοίχισαν 14 δις δρχ. αλλά στην πραγματικότητα στοίχισαν γύρω στα 5 δις. Λιγότερο από 1 δις κόστισαν τα κτίρια και 4-5 δις είναι η αξία των εγκαταστάσεων. Οι υπερτιμολογήσεις που έγιναν είναι μία ακόμα πλευρά της δράσης του απατεώνα.

Επανερχεται λοιπόν το ερώτημα γιατί δεν επενέβη ο ΟΑΕ. Βέβαια με τις «νομικές» ρυθμίσεις που έγιναν και την επιλογή για μίσθωση το ΔΣ της «Γραμμής» εξασφάλισε 1 δις για μισθοδοσία και 400 εκατ. περίπου ετησίως από ενοίκια.

Υπάρχει όμως μια περίεργη αδράνεια του κράτους. Αξίζει να υπενθυμίσουμε εδώ ότι η «Αυριανή» εκτός του ότι έλεγε ότι «αγοράζουμε την "Κ"» μιλούσε και για «κρατικό έλεγχο του εργοστασίου».

Πώς τώρα δεν μιλά και γιατί μπήκε ξαφνικά ο Λαμπράκης και συνέστησε την «ΑΝΑΦΗ ΑΕ» με τον Αλαφούζο;

Οι «ενοικιαστές - εργολάβοι» των πιεστηρίων Ζερίδη και Λυζιέρ επιθυμούν όπως είναι φυσικό να αναλαμβάνουν τυπογραφικές εργασίες για να δουλεύουν τα μηχανήματα.

Λογικά και ο κ. Αλαφούζος για να μπορέσει να αντεπεξέλθει θα πρέπει να λειτουργεί τα πιεστήρια, άρα να αναλαμβάνει δουλειές. Με την «ΑΝΑΦΗ ΑΕ» δεν το κάνει μόνος του, αλλά με τον κ. Λαμπράκη. Ο πρώτος εξασφαλίζει σίγουρες δουλειές και ο δεύτερος εξασφαλίζει τα έντυπά του.

Βέβαια ο ΔΟΛ έχει υπογράψει μια συμφωνία με την «Τυποεκδοτική» και τώρα έχει πρόβλημα γιατί θα πρέπει να «σπάσει» τη συμφωνία.

Μια εργασία του ΔΟΛ, που θα γίνεται

στην Παλλήνη στα πιεστήρια για τα περιοδικά, σύμφωνα με ανεπιβεβαιωτές πληροφορίες θα είναι και η έκδοση του Marie-Claire.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω πρόκειται για μια μεσοπρόθεσμη λύση που οι ρυθμίσεις της ευνοούν ορισμένα συμφέροντα στο χώρο του Τύπου και βεβαίως δημιουργούν νέες σχέσεις. Όμως επειδή ακριβώς είναι μεσοπρόθεσμη θέτει προβλήματα τόσο επί της ουσίας, όσο και επί της διαδικασίας, αλλά και της νομικής βάσης στην οποία στηρίζονται οι ρυθμίσεις στο βαθμό που δεν έχει ξεκαθαρισθεί τίποτα γύρω από το σκάνδαλο Κοσκωτά.

Τα όσα περιγράψαμε δείχνουν ότι πρόκειται για μια λύση που μοιάζει με την ενοικίαση ενός «σπιτιού», που δεν έχει όμως ιδιοκτήτη (είναι η «Γραμμή»; το Κράτος; η Τράπεζα Κρήτης;) —γιατί όλα έχουν κατασχεθεί— αλλά θα λειτουργεί με ενοικιαστές-εργολάβους και βεβαίως προς όφελός τους.

Τι θα γίνουν οι εγκαταστάσεις όταν μετά από χρόνια θα έχουν «γεράσει» και οι ενοικιαστές θα έχουν φύγει; Το αρχικό κεφάλαιο (αυτά που έκλεψε δηλαδή ο

«δρ» για να αγοράσει τα μηχανήματα) ποιος το πληρώνει; Πώς θα αποσβεσθεί; Ποιοι θα αναλάβουν μετά από τη λήξη των συμβολαίων να κάνουν απολογισμό; Πιστεύουμε ότι και για την περίπτωση αυτή πρέπει να κινηθεί η διαδικασία για την «ευθύνη υπουργών». Γιατί κάποιοι εμποτεύοντες υπουργοί; (λ.χ. ο κ. Τ. Ρουμελιώτης) υπέχουν ευθύνη για τη διασπάθιση τόσο χρήματος.

Εκτός όμως αυτών προκύπτει εκ των πραγμάτων θέμα ανακατατάξεων στον Τύπο με πολλαπλές επιπτώσεις και πολύμορφες εξαρτήσεις (σχέσεις με εξουσία, πολιτική στάση, κυκλοφορίες, αναγνωστικό κοινό, κατανομή διαφημίσεων). Και τα πρώτα συμπτώματα μπορεί ο αναγνώστης να τα προσέξει όχι μόνον από την προσεκτική ανάγνωση των μέσα σελίδων, αλλά και από την φευγαλέα ματιά στους τίτλους.

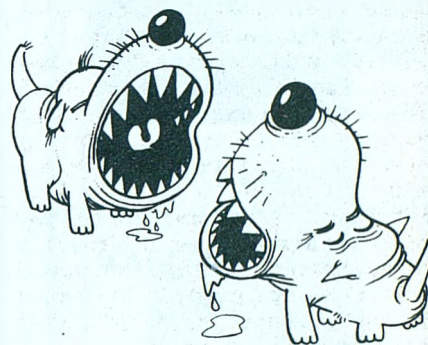
Αυτά —και κυρίως η πολιτική των εφημερίδων— είναι ένα άλλο θέμα ιδιαίτερα σημαντικό για τα οποία το ΑΝΤΙ θα επανέλθει.

Σε σχέση λοιπόν με τα όσα αναφέρουμε πριν για το τι γίνεται σήμερα στη «Γραμμή ΑΕ» έχει ενδιαφέρον —και από

μόνο του— και το ποια στάση θα διαμορφώσει ο υπόλοιπος Τύπος με δεδομένη μια «αναδιανομή» στον χώρο του Τύπου και ευρύτερα των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Ραδιόφωνο και Τηλεόραση).

Διερευνητέα είναι από αυτή την άποψη η στάση του οριζόμενου ως «μη δεξιού Τύπου». Οι μέχρι τώρα πληροφορίες λένε ότι αποστασιοποιημένος από αυτό το παιχνίδι στη «Γραμμή Α.Ε.» είναι ο εκδότης του «Έθνους» κ. Γ. Μπόμπολας.

Ίσως ο εκδοτικός πόλεμος και ο ανταγωνισμός να πάρει και άλλες «μορφές». Με το χρόνο θα δούμε...

Κυκλοφορεί σύντομα
στα βιβλιοπωλεία από τις
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΧΥ

Κεντρική διάθεση:
«ΠΡΟΟΔΟΣ»
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ
Α. ΚΩΣΤΑΜΠΑΡΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.
ΖΑΛΟΓΓΟΥ 6 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 36.21.001 - 36.30.889

Έκδόσεις Στιγμή
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

Γεωργίου Χορτάτση
ΕΡΩΦΙΛΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Στυλιανός Άλεξίου - Μάρθα Άποσκίτη

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

1. Όδυσσέως Σχεδία
Η πέμπτη ραψωδία τῆς Όδύσσειας
Μετάφραση - σχόλια: Δ. Ν. Μαρωνίτης
2. Ίσαάκ Μπάμπελ
Στό υπόγειο
καί άλλες Ιστορίες
Μετάφραση: Σπύρος Τσακνιάς
3. Έρνεστ Χεμινγκουάι
Ό γέρος και ή θάλασσα
Μετάφραση: Νίκος Κάσδαγλης
4. Ίβάν Γκόλ
Μαλαισιακά Τραγούδια
Μετάφραση: Έ. Χ. Γονατάς

Ένας θαυμάσιος εκλαϊκευτής
της επιστήμης μεταφράζεται
για πρώτη φορά
στην Ελλάδα

Richard Dawkins
Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης
**το εγωιστικό
γονίδιο**

Μεταφράστηκε σε έντεκα
γλώσσες. Μόνο στην Αγγλία
πουλήθηκαν 150.000 αντίτυπα.

- «Η πρώτη εκλαϊκευμένη εισαγωγή στη νέα θεωρία της εξέλιξης, η νέα εικόνα του ανθρώπου μέσα στα αδελφά του είδη...»

John Pfeiffer

The New York Times Books Review

- «Αξιζει να σημειώσουμε τη σαφήνεια και την απλότητα με την οποία εκφράζονται τα πράγματα χωρίς να ζημιώνεται η ακρίβεια...»

American Scientist

- «Αυτό το βιβλίο πρέπει, και μπορεί να διαβαστεί από τον καθενα...»

W.D. Hamilton
Science

Εκδόσεις Κάτοπτρο, σελ. 384, 1600 δρχ.

KΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΡΟΧΑΛΙΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Γριβαίων 5 (πάροδος Σκουφά 64)
106 80 Αθήνα — Τηλ. 36 46 426

Μουσ62.

ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΑΙ

Ή άείμνηστος μυτέρα Μου, μού είχε μεγάλην άδυναμία και έφρόντιζε διά τό μέλον Μου. Σκαλίζω πρό ήμερών εις τό συρτάρι ενός μικροεπίπλου πού τής είχεν φέρει ο πατέρας μου από την Σιγκαπούρη διά νά έβρω την απόδειξιν ενός ζέβγους ύποδημάτων πού ήγόρασα τό 1988 ώστε νά μού έκπεσθί από την Έφορείαν, άνευρον τυχώς ένα κιτριτισμένον χαρτί μέ τόν γραφικόν χαρακτήρα τής αποβίόσαντος μυτρός Μου πού έλεγεν ΒΕΒΑΙΟΣΙΣ, κέ έγραφεν τά έξης:

«Βεβεώ, ως έμπορος και άχθοφόρος μεγάλου όνόματος διη ό υίός μου εις μικράν ήλικίαν επιβένων μοτοσυκλέτας και κτυπήσας έπαθεν σοβαράν έγκεφαλκήν διάσεισιν. Έάν λάβη μέρος εις ληστείαν σοϋπερμάρκετ και άποκομίσθ θ έκατομήρια, παρακαλώ θερμώς τούς έναπομείνοντας άρτιμελείς εισαγγελείς κέ δικαστάς νά λάβουν ύπ' όψιν την κατάστασιν του έγκεφάλου του κέ νά τόν κρίνουν επιεικώς. Επίσης ο ρεπόρτερ πού θά έμφανίσθ τόν υιόν μου εις την τηλεόρασιν νά ύπενθυμίσθ εις τούς άκροατάς την βλάβην τής κεφαλής του και νά τονίσθ ότι εάν ήτο υγιής θά έκλεπτε περισσότερα. Άφτά είχα νά πώ και κλείνω ως γυνάικα».

(ύπογραφή δησανάγνωστος)

Ή, πολύκλαφτος μυτέρα... Πόσον ή στοργή Σου δι' έμέ περιορίζει μέ άφτό τό κείμενον την δραστηριότητά μου εις έποχάς όπου κανείς δέν καταδέχεται πλέον νά άσχοληθί μέ τόνσον έφτελή ποσά.

Προτιμώ νά κάψω άφτό τό κατάπτυστον χειρόγραφον παρά νά έκλιπαρήσω την άδόοσιν Μου ως μειομένης άποδοτικότητος ένώπιον έξεταστικής επιτροπής όπου καταθέτουν μέ τό κεφάλι ύψηλά τóσοι και τόσοι ύγιεις ύποπτοι.

★ ★ ★

Ό πατέρας Μου ήτο πολή ριψοκίνδυνος. Άρχικώς ή μυτέρα Μου δέν τόν ήθελε διότι ήργάζετο ως οδηγός εις μίαν κρατικήν ύπηρεσίαν. Άλλ' όταν ο πατέρας μου μέ κίνδυνον τής ζωής του έσπασε μίαν μάραν τελωνείου και τής έφερε πολλά λαθραία, ή μητέρα μου τόν άγάπησεν μέ πάθος και τόν έννημέμη. Άπό την ένωσιν άφτήν προήλθα έγώ. Τόν πρώτον κερόν οι γονείς μου έζων έφτυχείς. Άργότερα τά μυαλά τής πήραν άερα και εις επήγκον όλης τής γειτονιάς

άρχισε νά λέγη ότι είναι ή Άσπασία και ό πατέρας μου την έχώρισεν διότι δέν ήθελεν νά λέγουν οι γείτονες ότι επήρε έταίρα.

Έγώ, μετά τόν χωρισμό τών γονέων μου, έμεινα εις την γιαγιά μου πού ήτο λεσβεία και όλα τά καλοκαίρια παραθέριζα εκεί. Έξη μόνη ως χήρα, διότι τόν άνδρα τής τόν είχαν σφάξή κάτι γείτονες εις μίαν λογομαχίαν διά τό παρκάρισμα. Καί έκτός από έναν άδελφόν πού ύπηρετεί εις την άστυνομίαν και είχε συληφθί διά ήρωίνην, δέν είχε άλλον συγγενή εις τόν κόσμον. Δι' άφτό ή άφιξίς μου τής έπροξένησε μεγάλην χαράν. Άλλά κι έγώ κοντά τής έμαθα πολλά πράγματα διότι ήτο σοφή. Μίαν φοράν πού είχε ξεσπάσθ ένα σκάνδαλον εις την Γαλλίαν και ή έφθύνη έβάρυνε πολλούς ύπουργούς την ήρότησα «διати γιαγιάκα δέν παρετείται ή κυβέρνησις;», και άφτή μού είπεν, «κάνεις δέν παραιτείται έφκολα όταν έχη την έξουσίαν». Καί διά νά τό καταλάβω καλήτερον, έκάθισεν μέ ύπομονήν και μού διηγήθθ μίαν παλαιάν ιστορίαν, τότε πού εις τό Βυζάντειον ήτο Άφτοκράτηρ ή Ειρήνη και την όποιαν Λαός και Στρατός άδελφωμένος μέ την άνεξάρτητον εκκλησίαν άνεκήρηξεν Άγίαν. Άφτή λοιπόν ή Άγία γυνέκα πού έκυβέρνα άφταρχικώς και άλαζονικώς μέ μίαν διεφθαρμένην άβλήν, όταν από τά διάφορα γκάλοπ και τάς σφηγιομετρήσεις έπληροφορήθθ ότι δέν είναι πλέον δημοφιλής και ότι ύπάρχει κίνδυνος εις τόν θρόνον νά άνέλθθ ό υίός τής, αντί νά παραιτηθί και νά του δώσθ την έξουσίαν έπροτίμησε νά τόν τυφλώσθ και νά τόν στείλθ έξόριστον εις την Πρίγκηπον, μίαν νήσον όπου έστέλοντο οι σκεβρωρόι κέ άλλοι τυφλοί Πατριάρχαι πού ίσχυρίζοντο ψευδώς ότι ύπάρχει πολιτική κρίσις.

Άφτά μου είπεν τότε ή γιαγιά Μου διά την Άγίαν Ειρήνην πού οι διάφοροι άργυρώνητοι ήθελον νά άποσταθεροποιήσουν. Καί τώρα πού έμεγάλωσα κατάλαβα διά ποίον λόγον δέν παραιτείται και ό Μιτεράν εις την Γαλίαν.

(άφταί είναι μερικά περικοπαί από τό βιβλίον Μου ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΓΕΡΟΝΤΟΣ πού προσεχώς θά κυκλοφορήσθ και τάς όποιας διά πρώτην φοράν φέρω εις φώς τής δημοσιότητος).

★ ★ ★

ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ

“Όλοι οι αναγνώσται του «ΑΝΤΙ», άσφαλώς θά έχουν άκουστά διά τόν θρυλικόν ΡΟΜΠΕΝ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ. Κατά τήν γνώμην Μου, υπήρξε ένας άληθής Σοσιαλιστής ήρωας πού τά έπαιρνε από τούς πλουσίους καί τά διεμοίραζεν εις τούς πτωχούς. Άφτά είναι πασίγνωστα καί άλλοστε υπάρχει πλουσία βιβλιογραφία δι’ άφτόν τόν Άγγλον περιφερόμενον εύπατρίδην πού έφημολογείτο ότι είχε προσωπικήν φιλίαν μέ τόν Βρετανόν Βασιλέα καί δι’ άφτό παρέμενεν άσύλητος.

Σήμερα εις τήν χώραν μας κυκλοφορεί ένας ανάλογος σπάνιος τύπος πού διά νά μήν τόν χάσομεν του άπαγορέβομεν τήν έξοδον από τήν επικράτειαν. Έχει προσωπικήν φιλίαν μέ ύψηλούς άρχοντας καί είναι γνωστός ως ΡΟΜΠΕΝ τών ΝΤΑΣΣΩ. Πέπλος μυστηρίου όμως καλύπτει τόν βίον καί πολιτείαν του. Κι ένώ είναι γνωστόν από πού τάχη πάρη, άγνωστον παραμένει εις ποίους τάχει μοιράσει.

★ ★ ★

Τά μέτρα διά τήν τρομοκρατείαν μέ έβρίσκουν άπολύτως σύνφονον. Μέ τήν παραγγελίαν τών δύο έλικοπτέρων καλήπτεται πλήρως ό έναερίός μας χώρος. Θά πρέπει όμως έπ’ έφεκρία νά παραγγείλομαι καί δύο ύποβρύχια. Τό θέρος πλησιάζει. Πολλοί δικασταί καί εισαγγελείς θά μεταβούν εις τās άκτάς διά νά ψαρέψουν ή νά άπολάψουν ένα λουτρόν. Κι άν έφνιδίως ένας τρομοκράτης άναδυθής από τήν θάλασαν χωρίς νά έχομαι έπαρκή θαλασίαν κάληψιν θά θρηνήσομεν θύματα.

Τώρα είνε έφεκρία νά τά παραγγείλομαι πού ύπάρχη ίσοτιμία Γαλλικού φράγκου καί τιμή δολαρίου εις φυσιολογικά έπίπεδα.

★ ★ ★

“Η πλέον έφχάριστος είδησις πού έδιάβασα εις τά όκτάστηλα τών έφημερίδων είναι ότι ή Συμμορία τών τεσσάρων απέκτησεν ΤΟΥΟΤΑ. Τώρα μέ σταθερήν ταχύτητα καί καταλλήλους έλιγμούς μπορούν νά προσπεράσουν τό τρένον τής άλλαγής καί νά εισέλθουν πρώτοι τόν Ιούνιον εις τόν σταθμόν τής Νέας Έποχής.

★ ★ ★

Διά τās 24 Φεβρουαρίου έχει όρισθής ή έπίσημος ήμερομηνία διά τήν ταφήν του Άφτοκράτορος Χιροχίτο. Σύμφωνα μέ τά Άιπωνικά έθιμα, τήν ήμέραν άφτήν, όλοι οι Άίπωνες συμμετέχοντες εις τό βαρύτατον πένθος πού έπληξε τήν χώραν άποστέλουν πρός τήν χήραν του ταριχεφθέντος μικρά ένδεκασύλλαβα ποιήματα μέ θλιβερόν περιεχόμενον τά γνωστά εκεί μέ τό όνομα Χάϊ-Κάϊ.

Ίδου δείγμα Χάϊ-Κάϊ μικράς μοθήςριας από τό Τόκιο.

«Όπως άκέφαλος γάτα δέν νιαουρίζει, έτσι καί άκέφαλον κράτος δέν προοδέβει».

Ίδου καί δύο άλλα πού έδημοσιέφθησαν πρωτοσέλιδα εις τās έφημερίδας.

«Τά δάκρυα πού έρριψα νύκτα, μου τά στέγνωσεν ό Άνατέλων “Ηλιος».

(άφτό τό έγγραφεν εργάτης θέλων νά δικαιολογήση τήν άδιαφορίαν του)

Τό κατωτέρω εγράφη από τήν ιδιαιτέραν του Χιροχίτο πασίγνωστον διά τήν κολακείαν της.

«Καί τό άηδόνι έσώπασεν μαγεμένον από τόν θρήνον τής συζύγου σου».

“Όπως ήτο φυσικόν έστειλα κι εγώ ένα Χάϊ-Κάϊ ένδεκασύλλαβον μέ μελαγχολικόν περιεχόμενον κατάλληλον διά τήν περίστασιν, έπιστρατέβων όλας μου τās ποιητικές δυνάμεις τό όποιον έχει ως έξης:

“Αρχισαν αι έκπτώσεις.
Τά ταιγάρα τών 100 δραχμών
προσφέρονται πρός 110».

ΜΑΝΟΛΗΣ Γ. ΔΡΕΤΤΑΚΗΣ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΚΑΙ Η ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ

GUTENBERG

ΜΠΕΛΙΝΣΚΙ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

GUTENBERG

ΝΙΚΟΣ Ε. ΣΚΙΑΔΑΣ

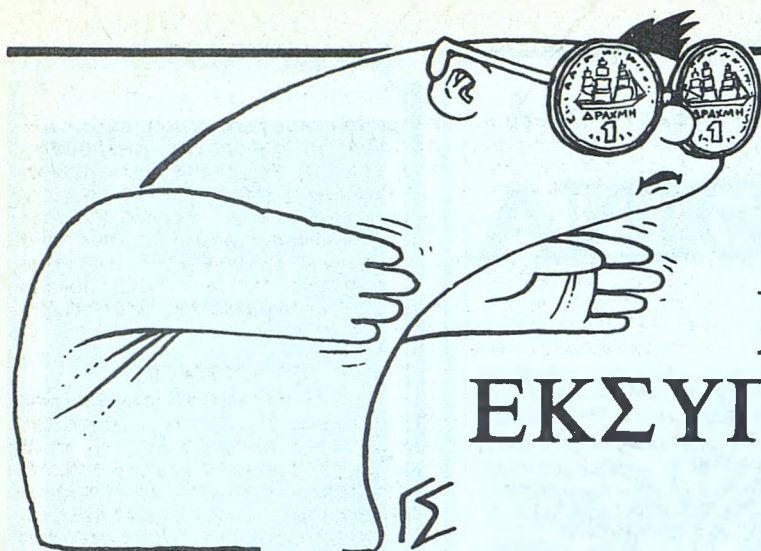
ο Χουσιιάδας

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΙΚΗ
ΤΡΙΑΟΓΓΙΑ

GUTENBERG

GUTENBERG

ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

του Στέλιου Αλεξανδρόπουλου

Για πολλούς η καινούργια διάσταση που ανεδείχθη μέσα απ' αυτό το σκάνδαλο ήταν η συστατική συμμετοχή των «πολιτικών αναγκών» στο κύκλωμα παράνομης ιδιοποίησης της ροής του δημοσίου χρήματος. Ήδη έχει επισημανθεί ο ρόλος που έπαιξε το «στενό πλέγμα ανάμεσα σε κεφαλαιούχους ιδιοκτήτες μαζικών μέσων ενημέρωσης, πολιτικούς, διοικητές δημοσίων επιχειρήσεων και μεσάζοντες στη χρηματοδότηση κομματικών δραστηριοτήτων». (Κ. Σημίτης, ΤΟ ΒΗΜΑ 18.12.1988).

Ακόμη, ο Κ. Τσουκαλάς, σε ένα κατά τη γνώμη μου πολύ σημαντικό άρθρο που δεν έτυχε ωστόσο της ανάλογης προσοχής, αναφέρθηκε στο διογκούμενο φαινόμενο και το ρόλο του «πολιτικού χρήματος», (ΤΟ ΒΗΜΑ 6.11.1988). Τόνισε ότι «η χρήση του ρέοντος πολιτικού χρήματος, που μετασχηματίζεται σε ροές πληροφοριών και σε συνακόλουθες ροές εξουσίας» απειλεί «να μετατοπίσει αποφασιστικά τις πολιτικές συντεταγμένες» και να οδηγήσει σε πλήρη ολιγαρχοποίηση της πολιτικής ζωής.

Το ερώτημα που τίθεται είναι αν παρόμοιοι μηχανισμοί είναι άγνωστοι και στις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές κοινωνίες της δύσης. Ασφαλώς όχι. Θα πρέπει συνεπώς να αναρωτηθούμε για την ιδιοσυστασία της ελληνικής περίπτωσης. Η δραματική διαφορά είναι, μου φαίνεται, ότι εκεί παρόμοιοι μηχανισμοί περιορίζονται από ισχυρά θεσμικά πλαίσια, επαρκώς εσωτερικευμένα στα κοινωνικά άτομα και συνεπώς δύσκολα οδηγούν σε συνολική αναιρέση ή αμφισβήτηση των κανόνων αρχών και κυρώσεων που προσδιορίζουν με τρόπο γενικό και απρόσωπο τις συμπεριφορές έναντι του δημόσιου χρήματος.

Στην Ελλάδα αντιθέτως, η ανεπαρκής εσωτερικευση των θεσμών από τα κοινωνικά άτομα αναδεικνύει τη δυνατότητα των πολιτικοοικονομικών ομάδων της εξουσίας να ελέγχουν την κατεύθυνση, την ενεργοποίηση ή την αναστολή θεσμικών λειτουργιών ανάλογα με τα συγκυριακά και οπωσδήποτε ιδιότελη συμφέροντά τους. Μια τέτοια διφορούμενη στάση των προσώπων και των ομάδων απέναντι στους θεσμούς και κανόνες εδραϊώνει συνολικά την πεποίθηση ότι η νομιμότητα και απονομή δικαιοσύνης εί-

ναι περισσότερο θέμα προσωπικών προνομίων, συγκυρίας και συσχετισμού δύναμης παρά αποτέλεσμα καθολικοποιημένης ισότητας δικαίου.

Η διπλή κοινωνία

Αυτή η στάση των προσώπων και ομάδων της εξουσίας απέναντι στους θεσμούς και αξίες θα ήταν φυσικά αδύνατη αν δεν εύρισκε ισχυρά κοινωνικά ερείσματα σε αντίστοιχες μαζικές πρακτικές που αναπτύσσονται στο κοινωνικό σώμα.

Αν κοιτάξουμε γύρω μας διαπιστώνουμε ότι ένα ευάριθμο σύνολο οικονομικών, κοινωνικών στρωμάτων, ένα σημαντικό τμήμα της κοινωνίας, δρα και αναπαράγεται έξω από τη θεσμισμένη λογική των κρατικών νομικών ρυθμίσεων. Στοιχειοθετείται έτσι η εικόνα μιας *διπλής κοινωνίας*, της επίσημης και ανεπίσημης, αυτής που προσδιορίζουν οι επίσημοι θεσμοί το Σύνταγμα και οι νόμοι, και αυτής που επιβάλλεται με τη λογική της κοινωνικής, οικονομικής πραγματικότητας και των συσχετισμών δύναμης. Ως αποτέλεσμα αυτής της διπλής κοινωνικής βίωσης προκύπτει η γνωστή διπλή γλώσσα, μια διπλή ηθική, μια διπλή στατιστική, μια διπλή και κατά συνέπεια δύσκολα προβλέψιμη ή ρυθμίσιμη συμπεριφορά: Πλάι στην θεσμικά αναγνωρισμένη οικονομία αναπτύσσεται η παρα-οικονομία, πλάι στην παιδεία η παραπαιδεία, πλάι στο κράτος το —εκάστοτε κομματικό— παρακράτος, πλάι στην κυβέρνηση η παρακυβέρνηση.

Πρέπει συνεπώς να σκεφθούμε σοβαρά μήπως η διαφθορά και η ιδιοποίηση δημοσίας προελεύσεως χρήματος —είτε για ιδιωτικο-οικονομικούς είτε για πολιτικούς σκοπούς— οφείλονται όχι μόνο στα υπάρχοντα θεσμικά κενά, όσο κυρίως στην ειδική στάση και συμπεριφορές των κοινωνικών ατόμων και ομάδων απέναντι στους υπάρχοντες θεσμούς. Παρόμοιες συμπεριφορές —που, όπως είναι γνωστό, έχουν τις ρίζες τους στο μεταπολεμικό μοντέλο ανάπτυξης και στις αξίες που αυτό καλλιέργησε— πιστοποιούν την ύπαρξη *μιας κρίσης κινήτρων* στην ελληνική κοινωνία, που, κατά τη γνώμη μου, αποτελεί τη βασική αιχμή των προβλημάτων που αυτή αντιμετωπίζει.

Κρίση κινήτρων

Με τον όρο κρίση κινήτρων (κατά τρόπο ανάλογο με την έννοια που έχει στον Habermas) εννοώ ότι σήμερα δεν παράγονται νοήματα και αξίες που θα μπορούσαν να παρακινήσουν τις θεσμικές δράσεις των κοινωνικών ατόμων και ομάδων προς μια επιθυμητή κατεύθυνση προστασίας του δημοσίου χρήματος, κοινωνικής αναδιοργάνωσης, εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης του περιβάλλοντος ζωής τους. Είναι αυτονόητο ότι χωρίς μια τέτοια παραγωγή κινήτρων οποιοδήποτε πολιτικό σχέδιο ή πρόγραμμα εκσυγχρονισμού δεν μπορεί παρά να έχει τη μορφή απλής «άσκησης επί χάρτου».

Στο παρελθόν πολυάριθμα πολιτικά προγράμματα και ο ιδεολογικός λόγος που κατέκλυσε μεταδικτατορικά την ελληνική κοινωνία αποτέλεσαν παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο ένα μεγαλείο σχέδιο μπορεί να αποτύχει ακριβώς γιατί παραμελεί τη λειτουργικά αναγκαία παροχή κινήτρων στις κοινωνικές δράσεις με θεσμικό χαρακτήρα. Μεγάλες ιδεολογίες «εξευρωπαϊσμού» «εθνικής ανεξαρτησίας», ή «ριζικής αλλαγής» βοήθησαν να παραβλεφθεί τεχνητά η κρίση κινήτρων και αξιών στην εργασία, στην παραγωγή, στην εκπαίδευση, στις προσωπικές σχέσεις, στις συναλλαγές. Τεράστιες μάζες κινητοποιήθηκαν, μεγάλα προγράμματα καταρτίστηκαν, αντιφατικά συμφέροντα συνενώθηκαν αλλά πίσω από τις πλάτες όλων αυτών, το ίδιο μοντέλο ανάπτυξης, η ίδια κοινωνική πραγματικότητα αναπαράγονταν «χαμογελώντας κοροϊδευτικά».

Εξορθολογισμός της πολιτικής

Η υποχώρηση του κύματος πολιτικής κινητοποίησης επέτρεψε να διαφανεί ότι απολύτως τίποτα δεν έχει μεταβληθεί στα κρίσιμα για την κοινωνική ανάπτυξη θεσμικά πεδία, πράγμα που καθιστά αυτονόητη την ανάγκη να αντιστραφεί η λογική με την οποία σχεδιάζονταν και εφαρμόζονταν στο παρελθόν οι πολιτικές λύσεις. Μια τέτοια στροφή είναι κατά τη γνώμη μου επιβεβλημένη γιατί η πολιτική δεν μπορεί πλέον να αναπαράγεται με τους ιδεολογικούς όρους της δεκαετίας του '70, αλλά χρειάζεται να οργανωθεί γύρω από την αναζήτηση τρόπων διεξό-

Μπροστά στην αβεβαιότητα που οι εξελίξεις του σκανδάλου Κοσκωτά δημιουργούν στην πολιτική ζωή, η προσπάθεια συναγωγής ορισμένων πολιτικών και θεωρητικών συμπερασμάτων εκφράζει μια σταθερά που επιβάλλεται να κερδίσει έδαφος στον Τύπο και τις συζητήσεις της κοινής γνώμης.

δου από την σημερινή κρίση κινήτρων της ελληνικής κοινωνίας. Αυτή η «στροφή της πολιτικής προς την κοινωνία» προϋποθέτει τον εξορθολογισμό της. Τούτο έχει, πρώτα απ' όλα, την έννοια της υπέρβασης της «ιδεαλιστικής» πλάνης σύμφωνα με την οποία η διάδοση ιδεολογιών και «οραμάτων» είναι ο μόνος τρόπος επίδρασης στην ηθική και τις στάσεις των κοινωνικών ατόμων και ομάδων. Οι αρνητικές συνέπειες που αυτή η πλάνη είχε κατά το παρελθόν αναδεικνύουν σήμερα ως βασικό τρόπο επίδρασης της πολιτικής πάνω στις κοινωνικές συμπεριφορές αυτόν που στηρίζεται κυρίως στην κατανομή ορθολογικών κινήτρων δράσης. Ένας παρόμοιος εξορθολογισμός του τρόπου πολιτικής παρέμβασης μέσα στην κοινωνία δεν σημαίνει φυσικά απεμπόληση του ρόλου των ιδεολογιών. Αντιθέτως είναι λειτουργικά αναγκαίος για την αποκατάσταση των κλονισμένων κοινωνικών αξιών, ενώ παράλληλα θα μπορούσε να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για το ξεπέρασμα της δυσπιστίας με την οποία αντιμετωπίζονται σήμερα τα συνολικά κοινωνικά σχέδια και ιδεολογικά οράματα.

Η ανάγκη εξορθολογισμού του ιδεολογικού και πολιτικού λόγου συμβαδίζει με τη διαπιστούμενη ευρύτερα σήμερα παракμή ή εξαφάνιση προ-σύγχρονων και παραδοσιακών αξιών και συμπεριφορών που απετέλεσαν στο παρελθόν στοιχεία ηθικής αναφοράς αλλά και τμήμα της πολιτικής κουλτούρας. Το πάλοι ποτέ φιλότιμο, το μεράκι, ο αυτοσχεδιασμός, μας τελείωσαν μαζί με ό,τι απέμεινε από τις αισθητικές και ηθικές όψεις του '50 και του '60.

Ένας από τους μύθους που γκρέμισε η 7ετία του ΠΑΣΟΚ είναι ότι κάθε τι δημοκρατικοφανές και «πολιτικοποιημένο» είναι και αυτομάτως σωστό. *Χρειάζεται συνεπώς να επαναξιολογηθεί το περιεχόμενο του πολιτικού και προοδευτικού. Περισσότερο από κάθε τι άλλο η ελληνική κοινωνία χρειάζεται σήμερα αξιοκρατία και κίνητρα. Κίνητρα που να αποκαθιστούν πρώτα απ' όλα την ανταλλακτική αξία της εργασίας σε όλα τα πεδία προσφοράς της, στην παραγωγή, στις υπηρεσίες, στο κράτος. Που να εγκαθιστούν την αξιοκρατία και να θέτουν κανόνες και στάσεις τόσο έναντι της εργασίας όσο και έναντι του πλούτου.*

Η κατανομή κινήτρων και αξιοκρατικός αρχών αποτελεί κατά τη γνώμη μου τον πυρήνα ενός ουσιαστικού εκσυγχρονισμού των κοινωνικών συμπεριφορών, χωρίς τον οποίο ο μέχρι σήμερα τυπικός εκδημοκρατισμός και η ανάπτυξη των συλλογικών διαδικασιών αποδεικνύονται ανεπαρκείς προκειμένου να τεθούν φραγμοί στην διαφθορά και σε κάθε λογής αντιπαραγωγικές συμπεριφορές.

Ένας τέτοιος εξορθολογισμός δεν αναστέλει αλλά συμπληρώνει το περιεχόμενο ενός βαθύτατου εκδημοκρατισμού που θα εκτείνεται πέραν των τυπικών πολιτικών μορφών σε ολόκληρο το θεσμικό πλαίσιο που προσδιορίζει τη σφαίρα διανομής, αλλά και το πεδίο των παραγωγικών σχέσεων, την πληροφόρηση κ.λπ. Από αυτή την άποψη υπερβαίνει εξ ορισμού την «στενή» λογική της αστικής ολοκλήρωσης και εγγράφεται σε μια προοδευτική κοινωνικά κατεύθυνση. Είναι γνωστό εξάλλου ότι σε κοινωνίες που οι αστικοί μετασχηματισμοί καθυστερούν η πραγματοποίησή τους συσχετίζεται με ευρύτερα εθνικά, κοινωνικά προβλήματα που τους υπερβαίνουν, γεγονός που επιτρέπει παρεμβάσεις που θα ήταν δυνατόν να τους στρέψουν προς μια προοδευτική κοινωνικά κατεύθυνση.

Ο συνδυασμός αυτός ορθολογικών κινήτρων και δημοκρατικών στόχων συνεπάγεται παράλληλα την ανάγκη ιεράρχησης των προτεραιοτήτων με βάση τα διατεθειμένα κάθε φορά μέσα. Η εφαρμογή των αρχών τυπικής ορθολογικότητας που εμπεριέχεται στη σχέση σκοπού-μέσων είναι αναγκαία δεδομένου ότι η αγνόησή της κατά το παρελθόν οδήγησε διάφορες εκσυγχρονιστικές προσπάθειες σε άτακτη υποχώρηση, πράγμα που φαίνεται χαρακτηριστικά στην αποτυχία των θεσμικών μεταρρυθμίσεων του ΠΑΣΟΚ.

Επιλεκτική πολιτική

Για παράδειγμα, από αυτήν την άποψη, καθίσταται προφανές σήμερα ότι ο εκσυγχρονισμός δεν μπορεί να αναφέρεται εξίσου σε όλες τις κοινωνικές ομάδες και στρώματα. *Χρειάζεται επομένως μια επιλεκτική πολιτική προς όφελος εκείνων των κοινωνικών ομάδων, η υποστήριξη των οποίων κρίνεται αναγκαία για την επίτευξη των τιθέμενων εκσυγχρονιστικών στόχων.* Αυτό βεβαίως προϋποθέτει την εγκατάλειψη της λαϊκιστικής γλώσσας που θεωρεί κάθε αίτημα εμφανιζόμενο με το μανδύα του «λαϊκού» εξορισμού δεκτικό υποστήριξης. Το ίδιο ισχύει και με την προώθηση τεχνιτών «λαϊκών συμμαχιών» με μόνο το «αντιμονοπωλιακό» κριτήριο, στα πλαίσια των οποίων τα όρια ανάμεσα σε εργατικές, παραγωγικές και παρασιτικές ή αναχρονιστικές συμπεριφορές και ομάδες καθίστανται ασαφείς και αδιευκρίνιστες.

Ένα δεύτερο παράδειγμα αφορά στη σημασία των διατιθέμενων οικονομικών μέσων, πράγμα που υποδηλώνει τη σπουδαιότητα βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων οικονομικών αποδόσεων για την παροχή κινήτρων, θέσεων εργασίας εξασφάλιση συναινεύσεων κ.λπ. Πρόκειται για κεντρικό στρατηγικό πρό-

βλημα του εκσυγχρονισμού, αλλά και οποιασδήποτε προοπτικής «μετάβασης» που, κατά τη γνώμη μου, προϋποθέτει μια αποσαφηνισμένη «λογική διαχείρισης» απέναντι στην ιδιωτικο-καπιταλιστική συσσώρευση, στο πεδίο της οποίας διακυβεύονται συχνά όλες οι ισορροπίες από τις οποίες, σε πρώτη φάση τουλάχιστον, εξαρτάται μια κοινωνική εκσυγχρονιστική προοπτική.

Ο ρόλος της Αριστεράς

Αν είναι αλήθεια ότι τα σημερινά φαινόμενα απασύνθεσης στην κορυφή του κράτους και η παρούσα θεσμική κρίση μπορούν να ξεπεραστούν μόνο στην κατεύθυνση ενός κοινωνικά προοδευτικού εκσυγχρονισμού, είναι εξίσου σαφές ότι η προοπτική αυτή εγγράφεται στον κοινωνικό και πολιτικό ορίζοντα της Αριστεράς. Η υλοποίησή της όμως δεν εξασφαλίζεται από την κατοχή οραμάτων και στόχων, αλλά *διέρχεται αφεύκτως από τον εξορθολογισμό της αριστερής πολιτικής πράξης και ιδιαίτερα την ύπαρξη επεξεργασμένης θεσμικής πολιτικής.* Είναι τουλάχιστον παράδοξο, σε πεδία που αναφέρονται εξ ορισμού στον ηγεμονικό ρόλο της Αριστεράς, όπως αυτό των σχέσεων πολίτη-κράτους, της πληροφόρησης ή της διαχείρισης δημοσίου χρήματος, να εμφανίζεται αυτή ουραγός της συντηρητικής παράταξης εξαιτίας της παρούσας έλλειψης επεξεργασμένης θεσμικής πολιτικής.

Σε κάθε περίπτωση, θα αποτελούσε παρανόηση να νομισθεί ότι ο εκσυγχρονισμός «θα κινείται σε μια κοινωνικά προοδευτική κατεύθυνση ή δεν θα υπάρξει καθόλου». Αντιθέτως, αυτός συνιστά ένα ανοικτό πεδίο παρέμβασης διαφορετικών κοινωνικών τάξεων και συμφερόντων, πράγμα που σημαίνει ότι συντηρητικές, νεοφιλελεύθερες ή τεχνοκρατικές λογικές δεν στερούνται τη δυνατότητα λύσεων, ασχέτως αν αυτές υφίστανται των αρχών της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Ένα τέτοιο ενδεχόμενο ενέχει τον κίνδυνο αποτυχίας της Αριστεράς να συνεισφέρει με τη δική της λογική στην προοπτική του εκσυγχρονισμού, κατά τον ίδιο τρόπο που στο παρελθόν απέτυχε να συμβάλει στη μεταπολεμική εκβιομηχάνιση και συσσώρευση. Αυτό κατά τη γνώμη μου καθιστά επιτακτικότερη την ανάγκη εξορθολογισμού και εκσυγχρονισμού της πολιτικής της πράξης.

Μια παρόμοια προοπτική, είναι φανερό, δεν μπορεί να έχει βεβαίως σχέση με τις «ιστορίες καθημερινής τρέλας» του ΠΑΣΟΚ ή να καθηλωθεί στα σημειωτέον βήματα προόδου αλλά και οπισθοδρόμησης που περιέχει η «συμπαράταξη». Ωστόσο, επί του παρόντος, προβλέψεις ή σενάρια για τον τρόπο υλοποίησής της λόγω της ρευστότητας των εξελίξεων, ανάγονται στο χώρο της επιστημονικής φαντασίας. Είναι ωστόσο βέβαιο ότι η συντομότερη έλευση της λεγόμενης «μετα-ανδρεϊκής» (ίσως και μετα-πασοκικής εποχής) θα έλυνε πολλά από τα ερωτήματα και τους γρίφους που καθιστούν σήμερα αβέβαιη την «επιστροφή στο μέλλον» της Αριστεράς και της ελληνικής κοινωνίας. □

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

Ο συνασπισμός της Αριστεράς ξεκίνησε και επίσημα. Η Αριστερά δοκιμάζεται σε πολλά μέτωπα και ταυτόχρονα «προκαλεί» και «προσκαλεί» τις κοινωνικές δυνάμεις που θέλει να εκφράσει.

Απέναντι στη σημερινή πολιτική και κοινωνική κρίση αυτή η «πρόσκληση» επιτρέπει στην Αριστερά να μιλήσει ανοιχτά και καθαρά με τις δικές της ιδέες και το δικό της όραμα για την κοινωνία.

Τα πρώτα βήματα του Συνασπισμού έγιναν. Μένει να δούμε στη συνέχεια και το είδος της «πρόσκλησης» που η Αριστερά σήμερα απευθύνει στις δυνάμεις της εργασίας και του πολιτισμού. Και η ανοιχτή εκδήλωση στις 20 Φεβρουαρίου αναμένεται να δώσει και ένα τέτοιο «στίγμα».

του Γιάννη Φλώρου

Η πρώτη κοινή σύσκεψη στελεχών του Συνασπισμού της Αριστεράς στην Αθήνα γίνεται σήμερα. Πρόκειται και για την πρώτη ουσιαστική κοινή μαζική συζήτηση του Συνασπισμού μετά το επίσημο ξεκίνημά του την περασμένη Παρασκευή. Θέματα της σύσκεψης η προετοιμασία της ανοικτής εκδήλωσης στις 20 Φεβρουαρίου στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας και η διαμόρφωση των Επιτροπών που αποφασίσθηκαν.

Την προσωρινή πολιτική επιτροπή του Συνασπισμού που ανακοινώθηκε στη συνέντευξη της Παρασκευής αποτελούν οι: Μ. Ανδρουλάκης (ΚΚΕ), Γρ. Γιάνναρος

(ΕΑΡ), Στ. Γιώτας, Μ. Δρεττάκης, Μαρία Δαμανάκη (ΚΚΕ), Αν. Λεντάκης (ΕΔΑ) και Στ. Νέστωρ (Ομάδα των «18»).

Στην πρώτη εμφάνισή του ο Συνασπισμός ξεκαθάρισε δυο κυρίως πράγματα: ● Την πολιτική θέση απέναντι στο ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ. Οι εκπρόσωποι του Συνασπισμού απέκλεισαν «τη μετεκλογική συνεργασία με τον πρωθυπουργό και την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ» και υπογράμμισαν ότι ο «Συνασπισμός αποτελεί ασυμφιλίωτο αντίπαλο της Δεξιάς και κάθε δεξιάς πολιτικής ανεξάρτητα ποιος την ασκεί».

● Τις αρχές στις οποίες συγκροτείται. Προσδιορίζεται ως «ένας συνασπισμός πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων της Αριστεράς και της προόδου με προοπτική εξουσίας για την πραγματοποίηση του προγράμματός του» που «δεν θα λήξει την επόμενη της εκλογικής αναμέτρησης». Στις αρχές περιλαμβάνονται «η ιδεολογική και γενικότερη πολιτική αυτοτέλεια των εταίρων του» και η δέσμευση ότι «θα βασίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό των ιδεών και στην ισοτιμία».

Η πρώτη ανοικτή εκδήλωση της 20ης Φεβρουαρίου με κύριους ομιλητές το Χ. Φλωράκη και το Α. Κύρκο αναμένεται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί σε αυτή την εκδήλωση θα φανούν αφ' ενός τα στοιχεία της πολιτικής παρέμβασης και στρατηγικής του Συνασπισμού και αφ' ετέρου τα πρώτα αποτελέσματα των συζητήσεων που γίνονται για τη διεύρυνσή του.

Μέχρι τώρα η πρόταση για το Συνασπισμό συναντά την αντίθεση από το ΚΚΕ εσ. Αν.Αρ., ενώ από την πλευρά του κ. Γ. Αρσένη γίνεται μια προσπάθεια συγκρότησης του «σοσιαλιστικού χώρου» με πρώτο βήμα το διήμερο που διοργάνωσε το ΕΣΚ στην Πάντειο. Σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες ο κ. Αρσένης επιμένει στη συγκρότηση του «σοσιαλιστικού χώρου» συνεργαζόμενος με πασοκογενείς δυνάμεις, ενώ ταυτόχρονα θέτει το θέμα της διεύρυνσης του Συνασπισμού με αυτό το «τρίτο ρεύμα» από το οποίο, όπως εκτιμά ο ίδιος θα κριθεί και η διεύρυνση.

Γεγονός πάντως είναι ότι παρ' όλο που οι συζητήσεις προχωρούν (με Απ. Λάζαρη κ.ά.) υπάρχει καθυστέρηση και «μπλοκάρισμα» το οποίο δεν είναι ανεξάρτητο από τις διαφορετικές εκτιμήσεις του συνασπισμού από τη μια και δυνάμεις όπως το Ε.Σ.Κ.

Από αυτή την άποψη πολλοί περιμένουν ποιους θα δουν στην ανοικτή εκδήλωση του Συνασπισμού στις 20 Φεβρουαρίου και όχι ποια πολιτική και ποιες θέσεις θα διαμορφωθούν.

Ο Συνασπισμός από την πλευρά του έ-

χει ήδη μπει σε μια διαδικασία συγκρότησης μετά την προσωρινή πολιτική επιτροπή και άλλων επιτροπών.

Έχουν συγκροτηθεί επιτροπή προγράμματος η οποία ετοιμάζει και το σχέδιο του εκλογικού προγράμματος, γραφείο τύπου του Συνασπισμού και επιτροπή για οργανωτικά θέματα (εκδηλώσεις, ομιλίες, συζητήσεις, κ.λπ.). Ήδη αναμένεται εντός των ημερών να λειτουργήσουν και τα γραφεία του Συνασπισμού στην Ομόνοια που θα είναι στο κτίριο του παλιού ξενοδοχείου «Μέγας Αλέξανδρος».

Στελέχη τόσο του ΚΚΕ όσο και της ΕΑΡ εκτιμούν ότι στις μέχρι τώρα εκδηλώσεις ο Συνασπισμός έχει θετική ανταπόκριση και θεωρούν ότι αυτό αποτελεί και πρόκριμα για τη δυναμική που θα έχει.

Ωστόσο είναι πολύ νωρίς να κριθεί η πορεία του Συνασπισμού και αυτό γιατί εκεί όπου κυρίως θα φανεί η δυνατότητα πολιτικής δυναμικής και πνοής είναι στους χώρους παραγωγής και διαμόρφωσης πολιτικής.

Κάι σε αυτά τα θέματα και όχι μόνον σε όσα αποτελούσαν και αποτελούν ακόμα πολιτικά ζητήματα «ήσσονος σημασίας» όπως είναι η ΕΟΚ, η Δημοκρατία, η πολιτική γραμμή σε κεντρικά και επιμέρους ζητήματα, επικεντρώνονται οι αναζητήσεις και το ενδιαφέρον στελεχών τόσο από το ΚΚΕ, όσο και από την ΕΑΡ, με διαφορετικές ή και παραπλήσιες προσεγγίσεις.

Ζητήματα π.χ. όπως το εργατικό κίνημα, το κίνημα της νεολαίας σε σχέση μάλιστα με την κατάσταση των οργανωμένων νεολαίων και την κρίση στο χώρο της νεολαίας, τα νέα κοινωνικά κινήματα, την παρέμβαση στις πόλεις και τις αγροτικές περιοχές φαίνεται να απασχολούν και να προβληματίζουν.

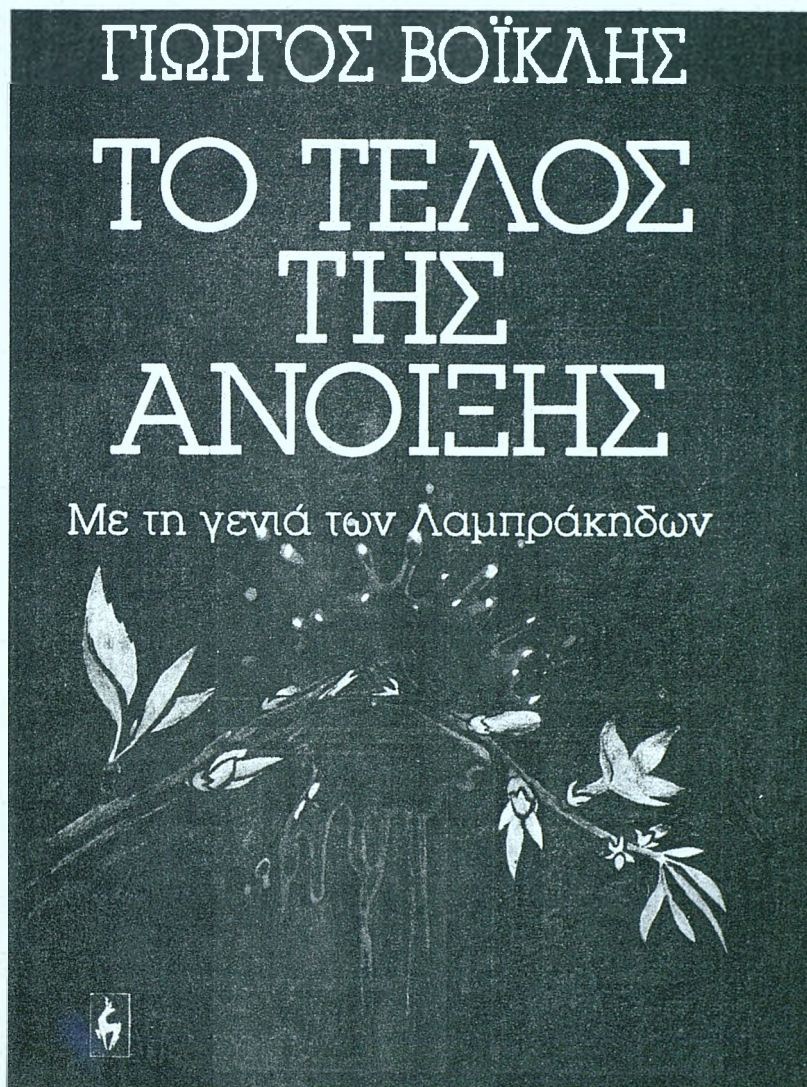
Απέναντι στις κοινωνικές αντιθέσεις όπως εκφράζονται σήμερα στις πολιτικές συγκρούσεις και την παρέμβαση της Αριστεράς η μέχρι τώρα στάση των κομμάτων της δεν συνετέλεσε στο να διαμορφώσει προϋποθέσεις μιας διαφορετικής αντιμετώπισης που θα της επέτρεπε να προωθήσει μια ανατρεπτική πολιτική και ένα ριζοσπαστικό λόγο.

Πιθανόν το άνοιγμα του διαλόγου και για θέματα τέτοιου ή παρόμοιου χαρακτήρα μεταξύ —και μέσα— στις δυνάμεις του Συνασπισμού να βοηθούσε και να επέτρεπε νέες προσεγγίσεις της Αριστεράς σε κοινωνικούς και πολιτικούς χώρους που έως τώρα βρίσκονται σε μια σχέση «τριβής» ή και αδιαφορίας απέναντι σε κομματικούς ή άλλους οργανωτικούς σχηματισμούς της Αριστεράς.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΪΚΛΗΣ

Η μαρτυρία ενός ανθρώπου που έζησε και πάλεψε με τη «γενιά των Λαμπράκηδων». Ενός από τους άγνωστους σαραντάρηδες που περπατάνε δίπλα μας... «μέσα στη φοβερή ερημιά του πλήθους».

Ένα ξάφνιασμα αποτελεί «Το Τέλος της Άνοιξης». Ξάφνιασμα απ την πρωτότυπη μορφή του, που συνδυάζει: Προσωπική αφήγηση - μαρτυρία απ' την πολυκύμαντη ζωή του συγγραφέα. Ποίηση - εμπνευσμένη από τις αφετηρίες αυτής της ζωής. Κοινωνικό και πολιτικό δοκίμιο. Αναφορές στη λογοτεχνία, σε μια προσπάθεια σύνδεσής της με το κοινωνικό πλαίσιο... Κι ανάμεσα σ' όλα, κάποια άγνωστα κείμενα και ντοκουμέντα γνωστών καλλιτεχνών: Ένα ποίημα και μια «συνέντευξη» του Γιάννη Ρίτου, ένα χαρακτηριστικό περιστατικό με τον Κώστα Βάρναλη, η συνεργασία του συγγραφέα με τον Μίκη Θεοδωράκη, η γνωριμία του με τον Δημήτρη Χατζή, ένα άγνωστο πεζογράφημα του Γιώργου Ιωάννου, ένα σπάνιο κείμενο του Διονύση Σαββόπουλου για την Ποπ μουσική, όλα αυτά αρμονικά συνδεδεμένα.

ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΤΗΣ Ι

Όπως προκύπτει από όλες τις πληροφορίες που μετέδιδε η ελληνική τηλεόραση η Ελλάδα είχε την προεδρία της ΕΟΚ το δεύτερο εξάμηνο του 1988.

Οι παρακάτω εκ των υστέρων διευκρινίσεις, εν έτει 1989 πλέον, αποσκοπούν στο να παράσχουν ορισμένα απλά μεθοδολογικά εργαλεία για τυχόν μελλοντικές προεδρίες μας.

Υπολογίζεται ότι μας χωρίζουν από το 2.000 —χρόνο ιδιαίτερως προσφιλή στον τώως «πρόεδρο της ΕΟΚ» Ανδρέα Παπανδρέου— λιγότερα χρόνια απ' ό,τι από τη μεταπολίτευση του 1974. Όσο απίστευτο και αν φαίνεται, ο χρόνος κυλάει γρήγορα.

Δεκατέσσερα χρόνια πέρασαν από το 1974, δώδεκα μόνο απομένουν για το 2.000.

1. Η ανά εξάμηνο αλλαγή Προεδρίας Συμβουλίων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας απαντάει στην εξής απλή διαδικαστική ανάγκη: Στις συνεδριάσεις καλόν είναι κάποιος να προεδρεύει και καλόν είναι να μην προεδρεύει πάντα ο ίδιος —διότι όλα τα κράτη μέλη συμμετέχουν ισότιμα στην ΕΟΚ. Εξ ου και η εκ περιτροπής προεδρία, που μάλιστα δημιουργεί και κάποιαν άμιλλα μεταξύ κρατών - μελών με ευεργετικές για τον μηχανισμό συνέπειες. Συνεπώς δεν μας «κάνανε» πρόεδρους, ούτε «εξελέγη» πρόεδρος της ΕΟΚ ο κ. Παπανδρέου όπως ί-

σως ακόμα νομίζει κάποια μερίδα της κοινής γνώμης.

2. Είπαμε προηγουμένως ότι τα κράτη - μέλη συμμετέχουν τυπικά ισότιμα. Βεβαίως. Όλοι είναι τυπικά ίσοι μέσα στην ΕΟΚ, αλλά, κακά τα ψέματα, μερικοί είναι πιο ίσοι από τους άλλους. Άλλο λ.χ. γερμανική ή γαλλική προεδρία και άλλο ελληνική ή πορτογαλική: όχι μόνο επειδή οι δυο χώρες έχουν μεγαλύτερη οικονομική - πολιτική σημασία και καλύτερη διοικητική υποδομή αλλά και επειδή είναι «παλιές караβά-

νες» μέσα στην Κοινότητα: περισσότερο εξοικειωμένες, «μπασμένες» μέσα στους μηχανισμούς της βρυξελλώτικης γραφειοκρατίας. Άρα και από πλευράς πολιτικού ειδικού βάρους (εντός και εκτός ΕΟΚ) αλλά και από πλευράς γνώσης των διαδικαστικών - λειτουργικών τερτιπιών μπορούν πιο εύκολα οι Γάλλοι ή οι Γερμανοί να προωθήσουν - λύσουν κατά τη διάρκεια της προεδρίας τους μερικά μεγάλα θέματα από ότι οι Έλληνες ή Πορτογάλοι ομόλογοί τους.

3. Γενικότερα, οι δυνατότητες, τα αντικειμενικά όρια μέσα στα οποία κινείται η κάθε προεδρία προσδιορίζονται από: α) το μέγεθος - ειδικό βάρος του προεδρεύοντος κράτους μέλους· β) τα τρέχοντα θέματα που παραμένουν ανοικτά ή όσα αναγκαστικά έρχονται να συζητηθούν. Βέβαια η γραφειοκρατική μηχανή παραγωγής προτάσεων κανονισμών - οδηγιών δύναται κάπως να ενισχυθεί - επιβραδυνθεί έτσι ώστε κάποιο φλέγον θέμα να συζητηθεί στην τωρινή - επόμενη περίοδο (βλ. σημείο 2). Αλλά όπως και να το κάνουμε, υπάρχουν αντικειμενικά, από αδράνεια, κάποια θέματα που είτε ήδη εκκρεμούν, είτε κατ' ανάγκην θα τεθούν προς συζήτηση κατά τη διάρκεια του εξαμήνου της προεδρίας· γ) διάφορα διεθνή γεγονότα - εξελίξεις που τυχαίνουν μέσα στο εξάμηνο και που δίνουν την ευκαιρία ορισμένων χειρισμών στο προεδρεύον κράτος μέλος (λ.χ. άμεση ή μη σύγκληση του Συμβουλίου για διαμόρφωση κοινής θέσης των 12).

Αυτές οι τρεις βασικές παράμετροι καθορίζουν, σε γενικές γραμμές, την τύχη κάποιας προεδρίας: μέσα σε αυτά τα αντικειμενικά όρια κινείται η προεδρεύουσα κυβέρνηση περισσότερο ή λιγότερο αποτελεσματικά. Φοβούμαι ότι τα παραπάνω αντικειμενικά όρια συχνά αγνοούνται - αποσιωπούνται από τους υμνητές ή επικριτές της ελληνικής προεδρίας.

4. Αλλά ας μην ξεχνάμε ότι προεδρία δεν σημαίνει απλώς ότι ο πρωθυπουργός μας έγινε «πρόεδρος της ΕΟΚ» και ότι οι υπουργοί μας προεδρεύουν σε κάποια Συμβούλια. Σημαίνει —όπερ σημαντικότερο— ότι σε μια σειρά ομάδες εργασίας, επιτροπές, υποεπιτροπές κ.λπ. που καταπιάνονται με δεκάδες συγκεκριμένα θέματα κανονισμών - οδηγιών προεδρεύουν Έλληνες υπάλληλοι κάποιων υπουργείων (Εξωτερικών, Εμπορίου, Οικονομικών, Μεταφορών, Ε-

ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

του Π. Βήτα

νέργειας κ.λπ.). Αυτοί μπορούν να είναι από εξαιρετικούς (γνώση του θέματος, διαπραγματευτικό ταλέντο, ξένες γλώσσες, εν γένει παρουσία) μέχρι ανεπαρκέστατοι. Άλλοτε μεν τοποθετούνται ad hoc σαν προεδρεύοντες σε κάποια Επιτροπή που δεν γνωρίζουν, άλλοτε δε την παρακολουθούν ήδη από καιρό σαν εθνικοί εκπρόσωποι της Ελλάδος. Και αυτή η αθέατη αλλά τόσο πραγματική προεδρία παίζει ρόλο και για την προώθηση (ή μη) ελληνικών συμφερόντων και για την εικόνα μας προς τα έξω: για τους συμμετέχοντες ξένους τεχνοκράτες περισσότερο σημαντικός είναι ο Έλληνας προεδρεύων της τάδε ομάδας εργασίας παρά ο κ. πρωθυπουργός μας. Επ' αυτού του ομολογουμένως δύσκολου θέματος, όμως, ουδεμίαν ανάλυση είδα. Κατά τα φαινόμενα πάντως πολλοί από τους προεδρεύοντες συμπατριώτες μας εργάστηκαν σκληρά (καθελώνοντας με το ζήλο τους διερμηνείς στην καμπίνα για περισσότερη του συνήθους ώρα).

5. Και ερχόμαστε έτσι στο εξής: η συμμετοχή μας στην ΕΟΚ προϋπάρχει και έπεται της περιήγησης προεδρίας. Η μανία μας καλλωπισμού για το εξάμηνο της προεδρίας συγκαλύπτει μίαν ελλειπή καθημερινή συμμετοχή μέσα στην Κοινότητα (με λαμπρές εξαιρέσεις που κυριολεκτικά επαφίονται στον πατριωτισμό των Ελλήνων εκπροσώπων). Μετά την προεδρία οι δεκάδες αυτές των συγκεκριμένων Επιτροπών - Ομάδων Εργασίας *θα συνεχίσουν* τη λειτουργία τους και θα υπάρχει πάντα κάποια (ευπρόσωπη, απρόσωπη ή κακοπρόσωπη) ελληνική παρουσία. Και για να πάρουμε ένα μόνο παράδειγμα, το πρόβλημα της ελλειπέστατης άντλησης των πόρων που δικαιούμαστε από τα Κοινοτικά Ταμεία και της κακής χρησιμοποίησης όσων αντλούμε ΠΡΟΫΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ. Η αυλαία δεν κλείνει με τη λήξη της Προεδρίας διότι κατ' ουσίαν δεν κλείνει ποτέ.

6. Αλλά κυρίως σαν αυλαία, σαν χρήσιμο πυροτέχνημα εσωτερικής κατανάλωσης αντιμετωπίστηκε και πάλι από την κυβέρνηση η υπόθεση της προεδρίας. Όμως, για να μην είμαστε άδικοι, πρέπει να πούμε ότι όλες οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις λίγο-πολύ χρησιμοποιούν την προεδρία τους (και ιδίως τη Διάσκεψη Κορυφής) σαν μέσα προβολής. Ναι, αλλά σε σαφώς μικρότερη κλίμακα, με ουσιαστικότερη προϊστορία συμμετοχής τους στην Κοινότητα και συνήθως ό-

χι με τόσον αέρα κοπανιστό. Διότι, βέβαια ο περίφημος «Ενιαίος Κοινωνικός Χώρος», που τάχα εισήγαγε η κυβέρνηση στην προβληματική της Κοινότητας είναι λόγια. Πρόκειται για εύχες, αριστερόχες (λόγω του «κοινωνικού») κουβέντες. Η Επιτροπή της ΕΟΚ προωθεί βέβαια διάφορους κανονισμούς για κοινωνικά θέματα. Αλλά αυτό γινόταν και θα συνεχίσει να γίνεται ανεξάρτητα από τον «Ενιαίο Κοινωνικό Χώρο» που έγινε, για ένα εξάμηνο, καθημερινή ενδοελλαδική ευρωπιπίλα της ελληνικής κυβέρνησης. Πιπίλα που βόλευε, βέβαια, τον Ντελόρ στους δικούς του πλέον χειρισμούς σαν Πρόεδρος της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που αποσκοπούσαν σε κάποια προώθηση και άλλων πιο κοινωνικών θεμάτων παράλληλα με το κατ' εξοχήν εμπόριο —επιχειρηματικό— κεντρικό εγχείρημα «1992».

7. Και μια και μιλήσαμε για τον Πρόεδρο Ντελόρ, τα «καλά λόγια» που είπε για την κυβέρνηση και που τόσο προβλήθηκαν από τα ελληνικά μαζικά μέσα ενημέρωσης δεν ήταν παρά συμπαθείς στρογγυλές κοινοτυπίες που συνηθίζονται στις Βρυξέλλες επί τη λήξει κάθε προεδρίας. Επίσημα αρνητικά σχόλια ισοδυναμούν με διπλωματικό επείσοδιο και είναι προς αποφυγήν - πλην ακραίων εξαιρέσεων. Άλλωστε, η Ελλάδα παρέλαβε τη σκυτάλη της προεδρίας και την παρέδωσε σώα και αβλαβή, χωρίς κανένα παρατράγουδο (που ίσως, ενδόμυχα, μερικοί στις Βρυξέλλες να φοβόντουσαν). Τα λόγια του Προέδρου Ντελόρ είναι λόγια δασκάλου που λέει ότι ο μαθητής παρευρέθη στο μάθημα με το τετράδιο υπό μάλλης και δεν έκανε αταξίες. Ενδιαφέρον (και τόσο θλιβερό) είναι ότι η «εθνικά υπερήφανη» πασοκική κυβέρνηση κρέμεται από το αναγκαστικά κοινοτικό στόμα του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (όπως περιμένει ανυπόμονα τα ευνοϊκά σχόλια της ΜΟΝΔΕ ή αποσπάσματα της οικονομικής έκθεσης του ΟΟΣΑ για να τα προβάλλει στον ελληνικό λαό). «Να τι λέν οι ξένοι για μας». Τα κομπλεξικά αυτά συμπτώματα να μεν προϋπήρχαν του ΠΑΣΟΚ (π.χ. επί χούντας) αλλά εντάθηκαν τα τελευταία χρόνια και δεν είναι άσχετα με την όλη αντιμετώπιση της Προεδρίας.

8. Για να πούμε όμως και του στραβού το δίκιο, η κυβέρνηση είχε —κατ' ανάγκην— και μια πρακτική, ρεαλιστική, διεκπεραιωτική προσέγγιση

στην υπόθεση της προεδρίας. Αυτή εκφράστηκε όταν ήταν πλέον σαφές ότι τα πυροτεχνήματα της Ρόδου δεν πιάνουν ή δεν επαρκούν: «Τι τα θέλετε; διεκπεραιώσαμε διάφορες υποθέσεις της ΕΟΚ. Αυτή είναι η δουλειά μας». Μια στο καρφί και μια στο πέταλο. Η αντιπολίτευση, με τη σειρά της, είχε και αυτή την τάση να λέει «κοτζάμ προεδρία και δεν την εκμεταλλευτήκαμε! πήγε χαμένη». Στην ουσία όμως τι ήθελε;

Τι θα έκανε σαν Προεδρία, η ΝΔ ή η Αριστερά, σημείο προς σημείο; Το σωστό ερώτημα είναι «Τι κάνατε, τόσα χρόνια, με τη συμμετοχή μας στην ΕΟΚ, κύριοι του ΠΑΣΟΚ;». Διότι το θέμα δεν είναι η προεδρία αλλά ευρύτερα η ΕΟΚ: η πληρέστερη, ουσιαστικότερη, ορθολογικότερη αξιοποίηση (οικονομικά - πολιτικά) της συμμετοχής. Και, ακόμα, πιο γενικά, η πορεία της οικονομίας και της δημόσιας ζωής έτσι που να μεγιστοποιούνται τα ωφέλη της συμμετοχής μας και να αυξάνει το διαπραγματευτικό μας βάρος. Εκεί υστερούσε —υστερεί— η παρούσα κυβέρνηση. Όχι ειδικά στην Προεδρία. (Και δεν αναφερόμαι στην εκκρεμούσα, για όσους έχουν μνήμη, αυτοκριτική των όσων είχαν ειπωθεί παλαιότερα από το ΠΑΣΟΚ περί ΕΟΚ: η μνήμη είναι πολυτέλεια την σήμεραν ημέρα).

9. Νομίζω ότι δεν συνηθίσαμε ακόμα στην ιδέα ότι είμαστε μέσα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και ότι ως εκ τούτου απλούστατα, κάθε έξι χρόνια, θα έχουμε προεδρία για έξι μήνες. Στην τρίτη ή τέταρτη προεδρία θα το έχουμε χωνέψει, ελπίζω πιο καλά: θα είμαστε, πλέον, μεγάλα παιδιά και δεν θα ζηπαζόμαστε και αναστατωνόμαστε τόσο πολύ. Θα έχει, υποθέτω, βελτιωθεί και η καθημερινή, ρουτινιάρικη συμμετοχή μας στις ΕΟΚικές διαδικασίες και έτσι δεν θα χρειάζεται τέτοιο ανασκουμπωμα - καλλωπισμός. Μπορεί κιόλας, (ποιος ξέρει, είθε) να έχουν βελτιωθεί και οι όροι του πολιτικού παιχνιδιού μέσα στην Ελλάδα έτσι ώστε η «Ελληνική Προεδρία 1994», η «Ελληνική Προεδρία 2000» να αντιμετωπισθούν όχι πυροτεχνηματικά αλλά στις σωστές διαστάσεις. Αλλά μέχρι τότε...

10. Αν τα παραπάνω είναι εντελώς προφανή ζητάω ειλικρινά από τον αναγνώστη να με συγχωρέσει. Επιστρατεύω σαν μόνη, και, θα συμφωνήσω, ανεπαρκή δικαιολογία ότι δεν είμαι ούτε ο πρώτος ούτε ο τελευταίος που γράφει βαρετές κοινοτυπίες — ιδίως πάνω στην ΕΟΚ. □

Διπλό «γενέθλιο δώρο» πρόσφερε πριν λίγες μέρες στη χώρα μας, το καθεστώς Εβρέν-Οζάλ, στην πρώτη επέτειο από τη συνάντηση Παπανδρέου-Οζάλ στο Νταβός το Γενάρη του 1988. Η «φιλοφρόνηση» αυτή περιλάμβανε το διχοτομικό χάρτη του Αιγαίου και της Κύπρου, μαζί με την παρασπονδία σχετικά με την υπόθεση του λιμανιού της Μερσίνης. Δεν θα ήταν υπερβολή αν χαρακτήριζε κανείς την τουρκική αυτή χειρονομία, σαν «χαριστική βολή» στο «πνεύμα του Νταβός», που σε τόσο υψηλούς προπαγανδιστικούς τόνους παρουσίαζαν ένα χρόνο πριν, οι πρωθυπουργοί της Ελλάδας και της Τουρκίας, σαν μια «νέα εποχή» στις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

υπαρκτή η ευχέρεια της Τουρκίας να εξαπολύσει ένα πόλεμο σε βάρος της Ελλάδας στο Αιγαίο, σε μια περίοδο που ούτε τη δυνατότητα είχε για μια τέτοια απειροσκεψία, πιεζόμενη στο εσωτερικό από την εξέγερση των Κούρδων και το τουρκικό δημοκρατικό κίνημα, καθώς και την στρατιωτική υπερπροσπάθεια κάλυψης των αχάνων της συνόρων απέναντι σε μη φιλικούς, εξαιτίας των επεκτατικών της βλέψεων, γείτονες. Αλλά και που ούτε της επιτρεπόταν, αν κρίνει κανείς από τις ζωηρότατες παρεμβάσεις του ξένου παράγοντα, ακριβώς για να προωθηθεί η γραμμή Νταβός, και να μπορέσει έτσι, απερίσπαστα, η Άγκυρα να ανταποκριθεί στα νέα στρατηγικά της καθήκοντα του ΝΑΤΟϊκού χωροφύλακα στον ευρύτερο μεσανατολικό χώρο και στην περιοχή του Κόλπου.

«Κάποιοι μας χρησιμοποιούν, η αντίθεσή μας είναι αντικείμενο εκμετάλλευσης από ξένες δυνάμεις», είχε δηλώσει με έμφαση ο κ. Παπανδρέου στο Νταβός, για να συγκαλύψει, όμως, τη φιλοατλαντική αναδίπλωση της πολιτικής του, που πρόσφερε στους ίδιους «κάποιους» τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν την κατευθυνόμενη ελληνοτουρκική επαναπροσέγγιση και τις δυο χώρες, Ελλάδα και Τουρκία σαν στήριγμα των δικών τους σχεδίων ιμπεριαλιστικού ελέγχου σε ολόκληρη την περιοχή.

3. Διότι το μόνο θέμα που υποτίθεται ότι επρόκειτο να συζητηθεί στο Νταβός, το ζήτημα της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου, μπήκε αμέσως στο «ράφι» (μαζί με το Κυπριακό), μόλις ο κ. Οζάλ δήλωσε «ανέτοιμος» να ικανοποιηθεί με το 8% υφαλοκρηπίδας που αντιστοιχεί στην Τουρκία.

ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΝΤΑΒΟΣ

Η κατάληξη αυτή δεν αποτέλεσε έκπληξη για όσους δημοσιογράφους, διπλωματικούς, ειδικούς μελετητές και πολιτικούς κύκλους στην Αθήνα και στη Λευκωσία, παρακολουθούσαν με προσοχή τις εξελίξεις γύρω από τα εθνικά μας θέματα. Έγκαιρα διέκριναν τον ανεδαφικό και θνησιγενή χαρακτήρα μιας ελληνοτουρκικής επαναπροσέγγισης, που αναζητούσε στηρίγματα σε λάθος «φίλους», δηλαδή στο στρατοκρατικό και ρατσιστικό καθεστώς Εβρέν-Οζάλ.

Δύσκολα ακούγονταν οι φωνές όσων συνιστούσαν «νηφαλιότητα και περίσκεψη» μετά τη συνάντηση του Νταβός, τον πρώτο εκείνο καιρό, της αδικαιολόγητης όσο και αστήρικτης ευφορίας των κρατούντων και πολύ εύκολα οι όποιες επιπλάξεις κατακεραυνώνονταν σαν «πο-

λεμοχαρής» εκδήλωση «σωβινιστών» ή «τουρκοφάγων».

Αλλά οι ανησυχίες, αντί να εξαλείφονται αυξάνονταν, καθώς τα επιχειρήματα που προβάλλονταν για να στηρίξουν τη νέα γραμμή δεν ήταν στη θέση να καλύψουν τα κάθε λογής κενά των χειρισμών.

1. Διότι η εκφοβιστική προβολή της ελεγχόμενης «κρίσης του Μάρτη» για να γίνει με ανακούφιση αποδεκτός ο όρος «Μη πόλεμος», που μόνον ο κ. Παπανδρέου πρόφερε, δεν ήταν δυνατό να συγκαλύψει και την ανατροπή της προγενέστερης σωστής γραμμής, που κιόλας δεν ομολογούνταν ανοικτά: δηλαδή, μη αποδοχή διαλόγου με την Τουρκία στο Αιγαίο ενόσω η Κύπρος θα βρίσκεται υπό την ομηρία του Αττίλα.

2. Διότι εμφανιζόταν ανατιολόγητα σαν

Παράλληλα, με την αποδοχή της θέσης στο σημείο 7 του «κοινού ανακοινωθέντος» περί «καταγραφής των προβλημάτων», χωρίς την παραμικρή αναφορά σε συγκεκριμένους κανόνες διεθνούς δικαίου, άνοιγε ο δρόμος στην Άγκυρα για να προωθησει το σύνολο των αυθαίρετων και παράνομων διεκδικήσεων της σε βάρος της χώρας μας.

4. Διότι η απόφαση για στροφή 180° σε βασικούς άξονες της εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής της χώρας στο Νταβός, πράξη που ας σημειωθεί, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη λαϊκή εντολή των εκλογών του '81 και του '85, πάρθηκε από τον ίδιο τον κ. Α. Παπανδρέου και μόνο, σε συνεργασία με ένα στενό επιτελείο συμβούλων του, με την παρασκήνια παρέμβαση ξένων παραγόντων, και

την προσχεδιασμένη παράκαμψη όλων των συνταγματικών εξουσιών της χώρας (κυβέρνηση, πρόεδρος της δημοκρατίας, βουλή, ηγεσία ενόπλων δυνάμεων) που ενημερώθηκαν μόνο εκ των υστέρων! Ας επισημανθεί, επίσης, η πλήρης έλλειψη ενημέρωσης της κυπριακής ηγεσίας για το όλο θέμα η οποία εισπράττει το «Νταβός» σαν αναπάντεχο κεραυνό.

5. Διότι, τέλος, ο απίθανος αυτός ακροβατισμός αποκάλυπτε την πλήρη ανυπαρξία μιας ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, από τη στιγμή που ο κ. Παπανδρέου εγκατέλειπε από την μια μέρα στην άλλη τις όποιες θέσεις του ΠΑΣΟΚ για να προσχωρήσει σε εκείνες της Δεξιάς, που είχαν καταψηφισθεί σαν αποτυχημένες και το 1981 και το 1985.

Με αυτά τα δεδομένα, η πολιτική του Νταβός είχε όλες τις προϋποθέσεις για να καταλήξει εκεί που κατέληξε: στην πλήρη αποτυχία.

Το περίφημο «*mea culpa*» που αναγκάστηκε να προφέρει ο Έλληνας πρωθυπουργός, από το βήμα της Βουλής, ούτε από τις ευθύνες του τον απαλλάσσει, στο βαθμό που δεν επήλθε καμιά ουσιαστική μεταβολή στην πολιτική Νταβός μέχρι σήμερα ούτε αρκεί για να επανορθώσει τις ζημιές που έχουν ήδη γίνει.

Αλλά άμοιρα ευθυνών δεν είναι ούτε τα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Είναι δυνατό να λησμονηθεί ότι τις ίδιες μέρες που ο κ. Παπανδρέου συναντιόταν με τον κ. Οζάλ στο Νταβός, ο κ. Μητσοτάκης βρισκόταν στο Λονδίνο προσκεκλημένος της κ. Θάτσερ (όπου εκστόμισε και το περίφημο «ανφέαρ»), από όπου εκάλυπτε, και αυτός έξω από οποιονδήποτε έλεγχο των οργάνων του κόμματός του, μέρα με την ημέρα με δικές του δηλώσεις, τις ενέργειες του κ. Παπανδρέου στο Νταβός;

Ή είναι δυνατό να ξεχαστεί ότι, η μόνη κριτική που είχε να απευθύνει στο ΠΑΣΟΚ ο κ. Μητσοτάκης, ήταν, γιατί δεν είχε ξεκινήσει το «Νταβός» πολύ νωρίτερα, ενώ και σήμερα δεν έχει να αντιπροτείνει καμιά άλλη πολιτική;

Μήπως, όμως, μπορεί να λησμονηθεί η στάση ανοχής προς την πολιτική Νταβός, που επέδειξαν τα κόμματα της παραδοσιακής αριστεράς;

Ή μήπως μπορεί να περάσει απαρατήρητο ότι η ηγεσία του ΚΚΕ δεν έχει ακόμα ξεκαθαρίσει εάν η πολιτική Νταβός είναι εντός ή εκτός «πλασίου ΝΑΤΟ» προκειμένου να αποφασίσει ποια θα είναι η τελική της στάση, απέναντί της; Ούτε τέλος είναι δυνατόν να παραμείνει ασχολίαστο το γεγονός ότι στο «πόρισμα εργασίας» ΚΚΕ-ΕΑΡ, όσο και αν ψάξει κανείς, δεν πρόκειται να βρει τη λέξη «Νταβός», και φυσικά κάποια σχετική θέση για την πολιτική αυτή;

Από τη στιγμή λοιπόν, που στο Νταβός

τέθηκαν τα θεμέλια μιας συνολικής ελληνικής αναδιπλώσης απέναντι στις τουρκικές πιέσεις, άνοιγε και ο δρόμος στην Άγκυρα να προωθήσει «ειρηνικά» τις θέσεις της σε όλα τα ζητήματα.

Ας παρακολουθήσουμε τις κινήσεις της στα επί μέρους θέματα.

● **Περιουσίες** της ελληνικής ομογένειας στην Τουρκία. Στο Νταβός ο Τούρκος πρωθυπουργός υπόσχεται την άρση του παράνομου και μυστικού νομοθετικού διατάγματος του '64 με το οποίο είχαν μπλοκαρισθεί οι περιουσίες όλων των Ελλήνων νεοπροσφύγων, που αναγκάστηκαν να καταφύγουν στην Ελλάδα μετά τους διωγμούς του '55, του '64 αλλά και μετά το '74.

Κατορθώνει μάλιστα να πλασάρει την ενέργεια αυτή, που έτσι κι αλλιώς όφειλε στην ΕΟΚ προκειμένου να αρθούν τα εμπόδια για μια πλήρη ένταξη της στην Κοινότητα, σαν «παραχώρηση» προς την Ελλάδα, από την οποία παίρνει σαν αντάλλαγμα την υπογραφή του πρωτοκόλλου σύνδεσης της Τουρκίας με την ΕΟΚ. Και ενώ η υπογραφή του πρωτοκόλλου από την Ελλάδα είναι άμεση και συγκεκριμένη, η Άγκυρα, μετά την άρση του μυστικού διατάγματος του '64, ενεργοποιεί όλο το «νομότυπο» και διδαλώςδες νομικό πλέγμα της τουρκικής «δικαιοσύνης» με αποτέλεσμα να μην έχει διευθετηθεί έως σήμερα ούτε μια περίπτωση, από τις χιλιάδες, που αφορούν τις περιουσίες της ελληνικής ομογένειας. (Στο ζήτημα αυτό, θα υπάρξει ειδικό άρθρο στο επόμενο τεύχος).

● **Αιγιαλίτιδα ζώνη.** Η Άγκυρα, κατά παράβαση των κανόνων της διεθνούς νομιμότητας, που απαγορεύουν την «χρήση βίας» αλλά και την «απειλή χρήσης βίας», έχει διακηρύξει δημόσια από το 1976 ότι η άσκηση εκ μέρους της Ελλάδας του αναφαίρετου κυριαρχικού της δικαιώματος με βάση τη Σύμβαση του '82 για το «Διεθνές Δίκαιο της θάλασσας», να επεκτείνεται τα χωρικά της ύδατα στα 12 μίλια, θα θεωρηθεί από την πλευρά της ως «αίτια πολέμου» («*casus belli*»).

Η επίσημη ελληνική θέση στο θέμα αυτό αν και δεν ακούγεται συχνά μετά το Νταβός είναι ότι «εναπόκειται στην κρίση της ελληνικής κυβέρνησης το πότε θα ασκήσει το δικαίωμα αυτό».

● **Υφαλοκρηπίδα.** Η Τουρκία είναι η μόνη χώρα στον κόσμο, που δεν αναγνωρίζει το διεθνώς κατοχυρωμένο δικαίωμα στα νησιά να έχουν δική τους υφαλοκρηπίδα. Προβάλλει, αντίθετα, τη μοναδική θεωρία που δεν έγινε αποδεκτή από τη Σύμβαση του '82 που προαναφέρθηκε, ότι η υφαλοκρηπίδα των ελληνικών νησιών του ανατολικού Αιγαίου αποτελεί προέκταση (!) της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας των μικρασιατικών ακτών της, που εκτείνεται περίπου μέχρι τα μισά

του Αιγαίου. Σχετικοί χάρτες έχουν ήδη δημοσιευθεί από το 1973. Μετά μάλιστα την κρίση του Μάρτη του 1987, κατόρθωσε να πετύχει την αναβίωση του μυστικού «πρωτοκόλλου της Βέρνης» που είχε συναφθεί επί κυβερνήσεων ΝΔ, και να δεσμεύει και το ΠΑΣΟΚ, στην αναστολή ερευνών στην εκτός των χωρικών υδάτων υφαλοκρηπίδα, έως ότου ρυθμιστεί τελικά το ζήτημα.

Η ελληνική κυβέρνηση έχει προτείνει ως γνωστό την παραπομπή του ζητήματος της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στο διεθνές δικαστήριο της Χάγης. Ας σημειωθεί εδώ, ότι η πρόταση αυτή εμπεριέχει μια ΕΜΜΕΣΗ ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ από το δικαίωμα επέκτασης των ελληνικών χωρικών υδάτων στα 12 μίλια, στο βαθμό που η προτεινόμενη προσφυγή στη Χάγη νοείται σιωπηρά με βάση τα ισχύοντα 6 μίλια χωρικών υδάτων (!).

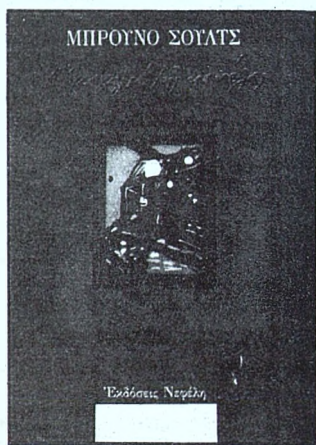
Η Άγκυρα δεν αποδέχεται ούτε αυτή την προσφορά και το θέμα μπήκε στο «ράφι» όπως είδαμε, γιατί οι βλέψεις της πάνε πολύ παραπέρα από αυτά που μια ρύθμιση μέσω Χάγης θα μπορούσε να της αναγνωρίσει. Επιδιώκει στην ουσία τη «συνεκμετάλλευση» συνολικά του Αιγαίου. Γι' αυτό ζητά τη διμερή ρύθμιση του ζητήματος με βάση την αξίωση περί «ευθιδικίας» («*equité*»), που προϋποθέτει την πλήρη παράκαμψη του σχετικού διεθνούς δικαίου και άρα την επιβολή του «δικαίου» του ισχυρότερου. Τη θέση αυτή επανέλαβε ανοιχτά και ο Οζάλ, στην Αθήνα.

● **Εναέριος χώρος.** Η Τουρκία μετά την κρίση του '74 έπαψε να αναγνωρίζει τον ελληνικό εναέριο χώρο 10 μιλίων του Αιγαίου, και έκτοτε συστηματικά τον παραβιάζει. Δεν περιορίζεται όμως μόνο σε αυτό. Παραβιάζει κατά καιρούς και τα 6 μίλια, συχνά φθάνει και μέχρι τα 3 μίλια! Αμφισβητεί το FIR Αθηνών και δεν υποβάλλει τα απαιτούμενα σχέδια πτήσεων των αεροσκαφών της στο Αιγαίο. Το θέμα των παραβιάσεων και των παραβάσεων της Άγκυρας στο Αιγαίο είναι μια μόνη πλέον κατάσταση η οποία δεν έχει ουσιαστικά αλλάξει μετά το Νταβός.

Μάλιστα με το «μνημόνιο» Παπούλια-Γιλμάζ της Βουλιαγμένης η Τουρκία, αφού κατόρθωσε να απαλειφθεί η έννοια του «σεβασμού των κυριαρχικών δικαιωμάτων» (που αφορά όλο το πλέγμα εναέριος χώρος, αιγιαλίτιδα ζώνη, δηλαδή τα σύνορα της χώρας, και υφαλοκρηπίδα), πέτυχε την κατοχύρωση του δικαιώματος διεξαγωγής εθνικών στρατιωτικών ασκήσεων στον «διεθνή εναέριο και θαλάσσιο χώρο του Αιγαίου», ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΥΤΟΥ, μιας και απουσιάζει οποιαδήποτε σαφής δέσμευση από την πλευρά της για την αναγνώριση και το σεβασμό των δε-

Μπροῦνο ΣΟΥΛΤΣ

ΤΑ ΜΑΓΑΖΙΑ ΤΗΣ ΚΑΝΕΛΑΣ

Μ' αυτό τό βιβλίο ή ΝΕΦΕΛΗ αίσθάνεται περήφανη γιατί προσφέρει στους Έλληνες αναγνώστες έναν μεγάλο καί άδικαιολόγητα άγνωστο συγγραφέα. Όπου κι αν εκδόθηκε —καθυστερημένα πάντα— δημιούργησε αίσθηση. Όλη ή χαμένη γοητεία τής λογοτεχνίας αναβλύζει μέσα από τά γραπτά του μεγάλου αυτού πολωνού συγγραφέα.

Μή χάσετε αυτό τό βιβλίο.

ΝΕΦΕΛΗ

δομένων ελληνικών συνόρων στο Αιγαίο.

Η επιτυχία ακριβώς αυτή ήταν που έκανε τον κ. Γιλμάζ να αναφωνήσει, επιστρέφοντας στην Άγκυρα θριαμβευτικά, ότι «βάλαμε νομικά πόδι στο Αιγαίο» (!).

Εάν αναλογισθούμε *ENANTION ΤΙΝΟΣ ΕΧΘΡΟΥ* μπορεί να διεξάγονται αυτές οι εθνικές τουρκικές ασκήσεις *ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ*, τότε μπορεί να συμπεράνουμε και το μέγεθος του κινδύνου και της σχεδόν *ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΕΛΕΙΑΣ* που επέδειξε στο χειρισμό του θέματος αυτού η ελληνική κυβέρνηση, όταν με τα σημερινά τεχνολογικά δεδομένα των πολεμικών αεροπλάνων, είναι δυνατόν, μέσα σε ελάχιστα λεπτά, τουρκικά αεροπλάνα «εν ασκήσει» (!) να προσβάλουν κάποιο ελληνικό νησί ή στόχους στην ηπειρωτική Ελλάδα, ακόμα και την ίδια την Αθήνα ή τον Πειραιά.

Ας σημειωθεί, τέλος, ότι στο ζήτημα του εναέριου χώρου, σε ότι αφορά το ΝΑΤΟ η Άγκυρα απαιτεί το *διαμοιρασμό της επιχειρησιακής ευθύνης*, που προβλέπει η «ανενεργός» για την ώρα «συμφωνία Ρότζερς».

● **Θέματα ΝΑΤΟ.** Στη Βουλιαγμένη συμφωνήθηκε επίσης η άρση των αμοιβαίων «βέτο» για έργα υποδομής του ΝΑΤΟ στις δυο χώρες. Το σοβαρότερο όμως είναι ότι συμφωνήθηκε επίσης η «*συνεργασία σε θέματα τρομοκρατίας*» (!) που σημαίνει κυρίως, *ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΚΟΥΡΔΩΝ*. Μάλιστα, διεξάχθηκαν ήδη ασκήσεις «*επί χάρτου*» στα πλαίσια του ΝΑΤΟ για τον προσδιορισμό του αμοιβαίου ρόλου των δυο χωρών ενόσω η Τουρκία θα διεξάγει στρατιωτικές επιχειρήσεις κατά των Κούρδων (!) στις ανατολικές της επαρχίες και στα σύνορα με το Ιράν, το Ιράκ και τη Συρία.

Ας μην ξεχάσουμε επίσης ότι η Άγκυρα εγείρει αξίωση μη εξοπλισμού της Λήμνου, της Σαμοθράκης και των νησιών του Αν. Αιγαίου καθώς επίσης και αποστρατιωτικοποίησης της Δωδεκανήσου. Και ενώ με τον πρόσφατο διχοτομικό χάρτη περί «ερευνών και διάσωσης» πρόσθεσε ακόμη ένα ζήτημα για «διαπραγμάτευση», δεν παραλείπει σε κάθε ευκαιρία να προβάλει και το λεγόμενο «μειονοτικό», των μουσουλμάνων της Δ. Θράκης.

● **Κυπριακό.** Στο κεφάλαιο αυτό, ας σημειωθεί μονάχα ότι μετά το «πνεύμα Νταβός», είχαμε το δίδυμο αδελφάκι του στην Κύπρο. Το λεγόμενο «πνεύμα της Γενεύης», όπου μετά τη συνάντηση Βασιλείου - Κουεγιάρ - Ντενκτάς τον Αύγουστο άρχισε ξανά από τον Σεπτέμβρη στη Λευκωσία ο ενδοκυπριακός διάλογος, σε επίπεδο κορυφής, Βασιλείου-Ντενκτάς με την παρουσία του ειδικού απεσταλμένου του Γ.Γ. του ΟΗΕ, Όσκαρ Καμιλιόν.

Στο διάλογο αυτό, που συνεχίζεται για

πέμπτο μήνα, δεν έχει σημειωθεί η παραμικρή πρόοδος. Για τους αγνοούμενους δεν υπάρχει καμιά εξέλιξη. Πρόσφατα ο Ντενκτάς, στηριγμένος στις λόγχες του Αττίλα, παρουσίασε γραπτή «φόρμουλα» με νέες σκληρότερες θέσεις. Αρνείται ανοιχτά την αποδοχή των «3 ελευθεριών» (διακίνηση, εγκατάσταση, κτήση περιουσίας) και άρα την επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους. Μιλά για «δυο λαούς» για «*δυο ξεχωριστά κράτη*» με «*σύνορα*» μεταξύ τους και δικαίωμα σύναψης ξεχωριστών «διακρατικών» συμφωνιών με τρίτες χώρες κ.λπ. Αυτά τα σχέδια ο Ντενκτάς τα ονομάζει «ομοσπονδία» (!). Ο διάλογος έχει οδηγηθεί σε αδιέξοδο και έχει εμφανώς αποτύχει, αλλά... συνεχίζεται. Οι χειρισμοί του κ. Βασιλείου, επικρίνονται και αμφισβητούνται ανοιχτά στην Κύπρο ολόένα και περισσότερο, αλλά ο κ. Παπανδρέου τους θεωρεί «έξοχους»!

Για την αποφυγή της διακοπής του διαλόγου εκδηλώθηκε πρόσφατα συντονισμένη παρέμβαση της Αγγλίας, της Γαλλίας, της Δ. Γερμανίας και της Ιταλίας, η οποία έγινε σιωπηρά δεκτή τόσο από την Αθήνα όσο και από τη Λευκωσία.

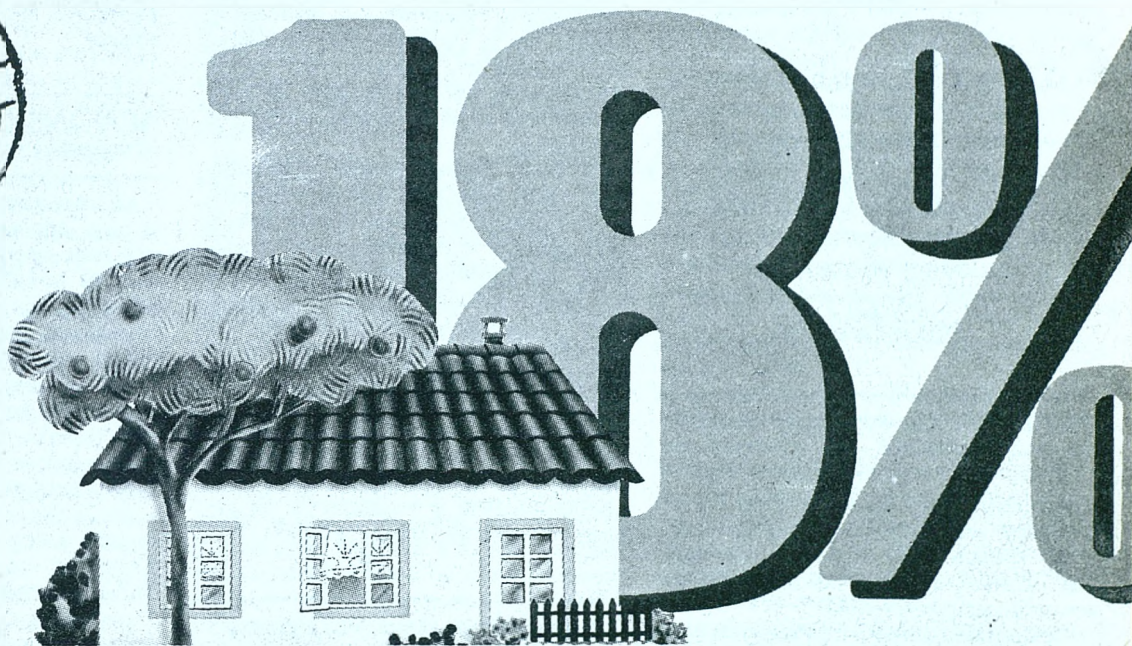
Αυτό είναι το εξαιρετικά αρνητικό και ανησυχητικό πανόραμα ενός χρόνου πολιτικής «Νταβός» για την Ελλάδα και την Κύπρο.

Αντίθετα, ο κ. Παπανδρέου ακόμη και μετά τη δημοσίευση εκ μέρους της Τουρκίας του χάρτη, που εκχωρεί στον εαυτό της το μισό Αιγαίο βρίσκει ότι «το Νταβός πρόσφερε τη μείωση της καθημερινής τριβής στο Αιγαίο» (!).

Αν ενταχθούμε στη λογική του κ. Παπανδρέου θα πρέπει να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι, όταν οι τουρκοί στρατοκράτες καταλάβουν ολόκληρο το Αιγαίο, τότε σίγουρα «οι καθημερινές τριβές»... θα εκλείψουν εντελώς!

Εκείνο που μπορεί να ληχθεί σαν συμπέρασμα είναι ότι η πολιτική του κατευνασμού απέναντι σε επιθετικές δυνάμεις, ουδέποτε στάθηκε, ικανή στην ιστορία, να ανακόψει τις επεκτατικές τους ορέξεις. Στο σημερινό κόσμο, όπου η υποκριτική πολυλογία περί σεβασμού του διεθνούς δικαίου περισσεύει ακριβώς σε εκείνους που στην πράξη το παραβιάζουν, μια μικρή χώρα σαν τη δική μας δεν μπορεί να επαναπαυθεί μονάχα στη διεθνή κατοχύρωση των δικαιωμάτων της, διότι θα τα δει να ανατρέπονται όπως συμβαίνει εδώ και καιρό στην Κύπρο αλλά και στην Ελλάδα, εάν δεν είναι έτοιμη και αποφασισμένη να τα υπερασπίσει με όλα τα μέσα, ιδιαίτερα μάλιστα απέναντι σε γείτονες που έχουν σαφείς και δηλωμένες προθέσεις και σχέδια για μια τέτοια ανατροπή.

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ

ΝΕΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ 3,5% ΠΙΟ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΟ ΑΠΛΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ

**ΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΣΑΣ ΣΤΟ
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ
ΠΡΙΜΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ.**

Τώρα, το Στεγαστικό Ταμειτήριο της Κτηματικής Τράπεζας αυξάνει τη δύναμη του περισσότερο από κάθε άλλο απλό ταμειτήριο. Γιατί σας προσφέρει:

☐ Επιτόκιο καταθέσεων 18% (επιτόκιο απλού ταμειυτηρίου 14,5% + κρατική πριμοδότηση 3,5%) εφόσον θέλετε να αποκτήσετε πρώτη κατοικία.

☐ Ανατοκισμό στους τόκους και την κρατική πριμοδότηση κάθε εξαμήνου, που αυξάνει ακόμη περισσότερο το κεφάλαιό σας.

☐ Δικαίωμα να πάρετε μακροπρόθεσμο στεγαστικό δάνειο, ίσο με τις καταθέσεις σας και τους τόκους σας, μετά από δύο χρόνια. Το ποσό του δανείου ανεβαίνει στο 125% μετά από τρία χρόνια και στο 150% μετά από τέσσερα χρόνια.

☐ Ενισχυμένη χρηματοδότηση, που φθάνει στο 75% της αξίας του ακινήτου.

**...ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΟΥ
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟΥ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ
ΕΠΙΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ**

Τα χαμηλότοκα μακροπρόθεσμα δάνεια του Στεγαστικού Ταμειυτηρίου για την απόκτηση πρώτης κατοικίας, χάρη στην κρατική επιδότηση του επιτοκίου, σας συμφέρουν ακόμη περισσότερο. Χορηγούνται με επιτόκιο 12% έως 14,5% (μετά την επιδότηση) και εξοφλούνται σε 15 χρόνια.

ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

κτίζει το αύριο σήμερα

Και μην ξεχνάτε, οι τόκοι των δανείων σας εκπίπτουν από το φορολογητέο εισόδημά σας. Έτσι τα δάνεια γίνονται ακόμη πιο χαμηλότοκα.

Για σας που θέλετε να αποκτήσετε πρώτη επαγγελματική στέγη – με επιδότηση του στεγαστικού δανείου σας – δεύτερη κατοικία, εξοχικό, ή να γίνετε καταθέτης του προγράμματος μακρόχρονης αποταμίευσης, ισχύουν οι παλιοί συμφέροντες όροι του Στεγαστικού Ταμειυτηρίου της Κτηματικής Τράπεζας.

Ανοίξτε και σεις ένα λογαριασμό καταθέσεων στο Στεγαστικό Ταμειυτήριο της Κτηματικής Τράπεζας και δώστε στα χρήματά σας πολλαπλή δύναμη.

Επισκεφθείτε τώρα αμέσως τα Καταστήματα της Κτηματικής Τράπεζας και ζητήστε περισσότερες πληροφορίες.

ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΒΑ

Ο «υπαρκτός σοσιαλισμός» διανύει το τέταρτο γκορμπατσοφικό έτος της ιστορίας του, ενώ οι ηγεσίες στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (της ουγγρικής εξαιρουμένης) νοσταλγούν την παλιά καλή εποχή του Λεονίντ Μπρέζνιεφ.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ: Όχι στην περεστρόικα, να στις Βερσαλλίες

Η εχθρικήτερη προς τον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ «αδελφή» χώρα. Για το καθεστώς Τσαουσέσκου ακόμα και η χρήση των λέξεων γκλασνόστ και περεστρόικα συνιστά παράνομη πράξη.

Κοινό μυστικό είναι ότι η Ρουμανία βρίσκεται στα πρόθυρα της οικονομικής κατάρρευσης. Οι Ρουμάνοι διεκδικούν τον άρτο τον επιούσιο. Βασικά είδη διατροφής —λάδι, ζάχαρη, αλεύρι— διανέμονται με δελτίο. Μέχρι και τα αυγά έχουν εξαφανισθεί από την αγορά. Δελτίο υπάρχει και στα καύσιμα. Αυστηροί οι περιορισμοί στις ώρες λειτουργίας της κεντρικής θέρμανσης των πολυκατοικιών. Ανάλογοι περιορισμοί υπάρχουν και για την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος. Στα υποφωτισμένα και παγωμένα διαμερίσματα τους οι Ρουμάνοι ... ξεσκάνε τα βράδια παρακολουθώντας με πάθος τα ρωσικά κανάλια.

Και μέσα σε όλη αυτή τη μιζέρια, στη λεωφόρο της «Νίκης του Σοσιαλισμού», προβάλλουν οι κομμουνιστικές Βερσαλλίες, το νεοανεγερθέν τεράστιο ανάκτορο του Νικολάε Τσαουσέσκου. Για να χτισθεί χρειάστηκε να ισοπεδωθεί τμήμα του ...ιστορικού κέντρου του Βουκουρεστίου. Εδώ θα εγκατασταθεί σύντομα ο Δούναβης της σκέψης, η μεγαλοφυΐα των Καρπαθίων (έτσι τον αποκαλεί ο επίσημος ρουμανικός τύπος) μαζί με τη σύντροφό του, στη ζωή και την εξουσία, Έλενα.

Στη χώρα του Νικολάε Τσαουσέσκου η ζωή δεν είναι δύσκολη μόνο για τους Ρουμάνους αλλά επίσης για τα ... ρουμανικά χωριά και τους ξένους δημοσιογράφους.

Επτά χιλιάδες χωριά της Τρανσυλβανίας απειλούνται με κατεδάφιση! Η μεγαλοφυΐα των Καρπαθίων αποφάσισε να αλλάξει και τη χωροταξική φυσιογνωμία της Ρουμανίας! Συμπτωματικά άραγε διάλεξε αυτή την περιοχή όπου σε υψηλό ποσοστό οι κάτοικοι είναι ουγγρικής καταγωγής;

Οι ξένοι δημοσιογράφοι συλλαμβάνονται και οδηγούνται αμέσως στο αεροδρόμιο μόλις η αστυνομία διαπιστώσει ότι επιχειρούν να συναντήσουν εκπροσώπους της αντιπολίτευσης. Πρόσφατα απελάθηκαν οι απεσταλμένοι της εφημερίδας *Le Monde* και του περιοδικού *Nouvel Observateur* γιατί προσπάθησαν να συναντήσουν την καθηγήτρια της γαλλικής φιλολογίας Ντόινα Κορνέα, σημερινό μέλος της αντιπολίτευσης. Λεπτομέρεια: οι αρχές εκδίωξαν την Ντόινα Κορνέα από το πανεπιστήμιο Cluj, επειδή χρησιμοποιούσε στα μαθήματά της κείμενα του Ιονέσκο, Σιοράν, Ελιάντ...

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ: Γκλασνόστ αλά Ζίβκοφ

Στις σχέσεις της με την ΕΣΣΔ η «σοσιαλιστική» Βουλγαρία υπήρξε πάντα βασιλικότερη του βασιλέως. Ήταν το καλό παιδί που ποτέ δεν δημιουργεί προβλήματα. Όμως ο γκορμπατσοφικός άνεμος έχει διαταράξει την ισορροπία Σόφιας-Μόσχας. Ο Τόντωρ Ζίβκοφ διαβεβαιώνει μεν τον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ για την ολόψυχη αφοσίωσή του στην γκλασνόστ και την περεστρόικα. Άλλο όμως τι λέει στους Ρώσους συντρόφους και άλλο τι επιτρέπει στους συντρόφους της... επικρατείας του.

Οι περιπέτειες των μελών της Ανεξάρτητης Ένωσης για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Βουλγαρία είναι ενδεικτικές για το πως εννοείται η γκλασνόστ αλά Ζίβκοφ. Η ένωση αυτή δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο 1988 από μια ομάδα Βουλγάρων αποφασισμένων να εργασθούν για την τήρηση στη χώρα τους, των συμφωνιών του Ελσίνκι. Τα μέλη της υπολογίζονται σε εκατό. Πρόεδρος της Ένωσης είναι ο Ίλιγα Μίνεβ, ο οποίος έχει περάσει τρεις δεκαετίες στις φυλακές.

Πώς αντέδρασαν οι αρχές σε αυτές τις «επικίνδυνες» και «αντιβουλγαρικές» ενέργειες; Με συλλήψεις, κατ' οίκον περιορισμούς και απελάσεις. Σε κατ' οίκον περιορισμό βρίσκονται πέντε μέλη μεταξύ των οποίων και ο Ίλιγα Μίνεβ, ενώ α-

πελάθησαν στις 19 Οκτωβρίου, ο Έντουαρντ Γκένωφ και στις 11 Νοεμβρίου η Εκατερίνα Μάρκοβα και ο Κρίστο Σβατόφκι.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ: Η «διαγραφή» του ...Σπούτνικ

Εδώ η αντιγκορμπατσοφική ψύχωση όχι μόνο δεν κρύβεται, αλλά δεν τηρούνται ούτε τα προσχήματα. Η κατάσχεση στις 19 Νοεμβρίου και η απαγόρευση, στο εξής, του εβδομαδιαίου σοβιετικού περιοδικού *Σπούτνικ* είναι απλώς μια από τις κραυγαλέες αντιγκλασνόστ ενέργειες του ανατολικογερμανικού κόμματος. Πρώτη φορά πάντως σοβιετικό έντυπο υφίσταται τέτοια μεταχείριση σε «αδελφή» χώρα. Ήρθαν τα πόδια να χτυπήσουν το κεφάλι...

Το *Σπούτνικ* ...τιμωρήθηκε γιατί δημοσίευσε άρθρο το οποίο συνέκρινε τον Στάλιν με τον Χίτλερ. Μεταξύ πολλών άλλων στο άρθρο αυτό αναφερόταν ότι ο Πατερούλης άνοιξε στον Χίτλερ το δρόμο προς την εξουσία όταν απαγόρευσε στους Γερμανούς κομμουνιστές να συνασπισθούν με τους σοσιαλδημοκράτες πράγμα που θα απέτρεπε τη νίκη των ναζι στις εκλογές του 1933. Μετά την απαγόρευση του *Σπούτνικ* το επόμενο βήμα θα είναι η απαγόρευση της... Πράβδα οπότε θα γελάσει κάθε πικραμένος.

Εκτός όμως από τα σοβιετικά έντυπα οι Ανατολικογερμανοί θεματοφύλακες της ορθοδοξίας λογοκρίνουν και τα σοβιετικά φιλμ. Σε φεστιβάλ αφιερωμένο στο σοβιετικό κινηματογράφο, που έγινε τον Οκτώβριο στο Ανατολικό Βερολίνο, «κόπηκαν», με εντολές άνωθεν, πέντε προγραμματισμένες για να προβληθούν ταινίες («Η επίτροπος», «Το ψυχρό καλοκαίρι του '53», «Παιχνίδια για μαθητές», «Το ερώτημα», «Αύριο, ο Πόλεμος»).

Η λογοκρισία επενέβη και στο πρόγραμμα του καμπαρέ *Die Distel* του Ανατολικού Βερολίνου. Οι λογοκριτές θεώρησαν ότι ορισμένα σκετς —εννοείται, τα φιλογκορμπατσοφικά— έπρεπε να αντικατασταθούν γιατί δεν «έβγαζαν» πολύ γέλιο...

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ: Η αντιπολίτευση βγήκε από την απομόνωση

Από τον περασμένο Αύγουστο, εικοστή επέτειο της ρωσικής εισβολής στην

ΡΣΟΒΙΑΣ... ΔΙΑΦΩΝΕΙ

της Τέτας Παπαδοπούλου

Τσεχοσλοβακία, δεν περνά εβδομάδα χωρίς συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις της αντιπολίτευσης στο κέντρο της Πράγας οι οποίες καταλήγουν σε σφοδρές συγκρούσεις με την αστυνομία. Κάθε φορά συλλαμβάνονται δεκάδες διαδηλωτές και αρκετοί παραπέμπονται σε δική κατηγορούμενοι για ...χουλιγκανισμό, όπερ σημαίνει ότι αντιμετωπίζουν ποινή φυλάκισης μέχρι δυο ετών. Με την κατηγορία αυτή πρόκειται να δικάσθει και ο διεθνώς γνωστός θεατρικός συγγραφέας *Βάταβ Χάβελ*.

Παρά τη βία των δυνάμεων καταστολής οι διαδηλώσεις πολλαπλασιάζονται. Επιπλέον τους τελευταίους μήνες παρατηρείται ένα εντελώς νέο φαινόμενο. Η αντιπολίτευση η οποία περιοριζόταν σε ένα σχετικά μικρό κύκλο διανοομένων, γύρω από τη *Χάρτα 77*, συνδέθηκε τώρα με πλατύτερα κοινωνικά στρώματα και κυρίως με τη νεολαία. Στις διαδηλώσεις συμμετέχουν, πλέον, όχι μερικές εκατοντάδες, αλλά χιλιάδες κόσμου. Αιτήματα: *αποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων κατοχής, εκδημοκρατισμός, μεταρρυθμίσεις παρόμοιες με αυτές που προωθεί ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ*.

Αλλά οι Τσεχοσλοβάκοι ιθύνοντες στο άκουσμα και μόνο του ονόματος του *Μιχαήλ Γκορμπατσόφ* αισθάνονται ότι κάποιος τραβάει το χαλί κάτω από τα πόδια τους...

Η «δυσφορία» τους για συμβαίνοντα στην ΕΣΣΔ αγγίζει μερικές φορές τα όρια του γελοίου. Χαρακτηριστικό είναι αυτό που συνέβη στο δημοσιογράφο *Μίλοβαν Φίλιπ*. Οι αρχές του απαγόρευαν να ταξιδέψει στην ...Μόσχα, όπου ήταν προσκεκλημένος, χωρίς φυσικά να του δώσουν εξηγήσεις. Ο *Μίλοβαν Φίλιπ*, ο οποίος δουλεύει στη μηνιαία εφημερίδα της αντιπολίτευσης *Lidove Noviny*, δήλωσε ειρωνικά, *έτσι όπως πάμε σε λίγο καιρό θα είναι πιο εύκολο να ταξιδέψουμε στη Δύση παρά στην ΕΣΣΔ...*

ΠΟΛΩΝΙΑ: Η επιστροφή της Αλληλεγγύης

Θα υποχρεωθείτε να συνομιλήσετε πάλι μαζί μας. Χωρίς την Αλληλεγγύη, η ανασυγκρότηση και οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις σας θα αποτύχουν οπωσδήποτε. Έτσι έλεγε ο *Λεχ Βαλέσα* στους απάρατς της Βαρσοβίας. Έτσι κι έγινε.

Η Αλληλεγγύη είναι το πρώτο —αν και εν μέρει ακόμα αναγνωρισμένο— ανε-

ξάρτητο συνδικάτο σε χώρα της Ανατολικής Ευρώπης. Χρειάστηκε όμως να περάσουν έξι χρόνια με την Αλληλεγγύη στην παρανομία, τον *Λεχ Βαλέσα* παροπλισμένο και για μεγάλο διάστημα σε κατ'οίκον περιορισμό, τα μέλη του συνδικάτου κυνηγημένα.

Το καθεστώς, προς στιγμήν, νόμισε πως είχε εξουδετερώσει την αντίσταση της Αλληλεγγύης. Μέχρι που ήρθαν τα δυο τεράστια απεργιακά κύματα, τον Μάιο και τον Αύγουστο του 1988. Και τότε ο στρατηγός *Βούτσεκ Γιαρουζέλσκι* υποχρεώθηκε να βγάλε τα μαύρα γυαλιά του. Αναγκάστηκε να δεχθεί ότι με την καταστολή δεν μπορούσε να αντιμετωπισθεί η σοβαρότατη κοινωνική και οικονομική κρίση, ο καλπάζων πληθωρισμός, η εντυπωσιακή πώση του επιπέδου ζωής. Αναγκάστηκε να δεχθεί το διάλογο που στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν ο διάλογος με την Αλληλεγγύη.

Λυσσαλέα αντέδρασε μεγάλη μερίδα της κεντρικής επιτροπής του πολωνικού κόμματος στο ενδεχόμενο νομιμοποίησης της Αλληλεγγύης. Οι αδιάλλακτοι κάμφθηκαν μόνον όταν ο στρατηγός *Γιαρουζέλσκι* και ο πρωθυπουργός *Μιέτσισλαβ Ρακόφσκι* απείλησαν πως θα παραιτηθούν.

Επιθυμούμε μαζί με τα επίσημα συνδικάτα και μαζί με τους ηγέτες της Αλληλεγγύης να καθορίσουμε ένα νέο μοντέλο στο συνδικαλισμό, διαφορετικό από αυτό που ισχύει σήμερα, δήλωνε στις 22 Δεκεμβρίου ο *Μιέτσισλαβ Ρακόφσκι*. Λίγες ημέρες πριν όλοι οι Πολωνοί είχαν ακινητοποιηθεί μπροστά στις τηλεοράσεις τους παρακολουθώντας τη ζωντανή συζήτηση ανάμεσα στον *Λεχ Βαλέσα* και τον Άλφρεντ Μιόντοβιτς, πρόεδρο των επίσημων κρατικών συνδικάτων ΟΡΖΖ. Ο *Λεχ Βαλέσα* αντιμετώπισε με μεγάλη άνεση τον «αντίπαλο» του και βρήκε την ευκαιρία να εκφράσει απόψεις όπως π.χ. *Η πορεία της Πολωνίας είναι πολύ αργή. Θα χρειασθούν διακόσια ή τριακόσια χρόνια για να φθάσουμε εκεί που βρίσκονται τώρα οι πολιτισμένες χώρες (...)* χωρίς πλουραλισμό δεν υπάρχει δημοκρατία. Ο Στάλιν δεν θα μπορούσε σε καμιά περίπτωση να πράξει όσα έπραξε, εάν η ΕΣΣΔ ήταν πλουραλιστική κοινωνία.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ: Η έκρηξη του πλουραλισμού

Στις 11 Ιανουαρίου «αναγνωρίστηκε» στους Ούγγρους το ...δικαίωμα του συ-

νέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι με την υπερψήφιση στη Βουλή των δυο σχετικών νομοσχεδίων. Έτσι είναι πλέον καθ' όλα νόμιμες οι δεκάδες ανεξάρτητες πολιτικές οργανώσεις οι οποίες ξεφύτρωσαν κυριολεκτικά σαν μανιτάρια τον τελευταίο χρόνο στην Ουγγαρία.

Ποιο θα είναι το επόμενο βήμα; Ο πολυκομματισμός υποστηρίζει —και θέλει να πιστευτεί— η αντιπολίτευση. Εξάλλου τον προσεχή Αύγουστο θα συζητηθούν στη Βουλή οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία και άλλων πολιτικών κομμάτων πλην του κομμουνιστικού (*Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα*, η επίσημη ονομασία του).

Οι εξελίξεις στην Ουγγαρία άρχισαν πέραν την άνοιξη. Αφετηρία τους ήταν η απομάκρυνση του 76ετούς *Γιάνους Κάνταρ*, ο οποίος «ανέλαβε» τη διακυβέρνηση της χώρας αμέσως μετά την καταστολή της εξέγερσης του '56, αλλά κατόρθωσε, όπως λέγεται, να κάνει την Ουγγαρία τον πιο χαρούμενο στρατώνα του σοσιαλιστικού στρατοπέδου.

Η νέα, υπό τον *Κάρολυ Γκρος*, ηγεσία έδειξε από την πρώτη στιγμή ότι είναι διατεθειμένη να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις. Και πράγματι μέσα σε λίγους μήνες το κλίμα άλλαξε. Η λογοκρισία στον τύπο έχει αρθεί. Μπορεί να διαβάσει κανείς άρθρα που θίγουν και τα πιο «ευαίσθητα» θέματα. Πρόσφατα το περιοδικό *Reform* (200.000 κυκλοφορία) δημοσίευσε τον κατάλογο των τουφεκισθέντων κατά την εξέγερση του '56. Στις διαδηλώσεις η αστυνομία δεν διανοείται να επέμβει ακόμα και όταν η νεολαία της ανεξάρτητης οργάνωσης *Fidesz* ζητά να πάψει να... εορτάζεται στην Ουγγαρία η επέτειος της Οκτωβριανής Επανάστασης.

Μέχρι πού μπορούν να φθάσουν οι μεταρρυθμίσεις; Είναι δυνατόν να υπάρξει πολυκομματισμός σε μια χώρα - μέλος του Συμφώνου της Βαρσοβίας; Ποιος θα είναι ο ρόλος των άλλων κομμάτων; Θα μπορούν να λάβουν μέρος σε εκλογές αντιμετωπίζοντας το κομμουνιστικό κόμμα; Και στην περίπτωση που πλειοψηφίσουν, τι θα γίνει;

Σε συνέντευξή του στην εφημερίδα *Le Monde* ο *Κάρολυ Γκρος* διευκρίνισε:

Η ύπαρξη πολλών κομμάτων στην Ουγγαρία δεν έχει νόημα αν ο ρόλος τους θα είναι διακοσμητικός. Όμως δύσκολα μπορεί να φανταστεί κανείς κόμματα τα οποία θα επεδίωκαν να μεταβάλλουν τις παρούσες κοινωνικές και διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας.

ΕΠΙ
σημαί
νουμε

Μια διάρρηξη, ο τελευταίος αντιπερισπασμός

Λαυράκι, φαίνεται ότι έψαχναν «κάποιοι» τα ξημερώματα της περασμένης Τετάρτης, στα συρτάρια του εκδοτικού οίκου «Γνώσεις». Στα χνάρια των ΚΥΠίτικων πρακτικών των αυριανικών «Αντιεξουσιαστικών μαζών» (sic), οι «άγνωστοι διαρρήκτες» ήταν προφανές ότι δεν ενδιαφέρονταν για τα φραγκοδιφραγκα των εισπράξεων της προηγούμενης μέρας. Άλλα έψαχναν να βρουν στα συρτάρια του πολίτη που έγινε «οχτάστηλο» πλειστάκις, τις τελευταίες μέρες, από το γεγονός και μόνο ότι υπήρξε ο εκδότης του βιβλίου που αναφερόταν στη συνωμοσία των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών κατά του ηγέτη του Παναμά Τορίχος —στην περίπτωση του οποίου προσέφυγαν τα έντυπα του Ταύρου για να αποδείξουν ανάλογη συνωμοσία κατά του Παπανδρέου-Αντρίχως. Τελικά, απεκόμισαν την άνευ ενδιαφέροντος, μάλλον, ισπανόφωνη αλληλογραφία του εκδότη.

Τέτοιες σκοτεινές και προβοκατόρικες μέθοδοι ιδεολογικής τρομοκρατίας, με σκοπό την ενοχοποίηση του λόγου και τη χρήση του ως μέσον επιβολής μηχανισμών που συντηρεί το παρακράτος, είναι πρωτοφανείς για δημοκρατία —αποτελούσαν, ωστόσο, προσφιλή πρακτική τέτοιων κύκλων σε άλλες εποχές, με αποκορύφωμα την εποχή του εφιάλτη της δικτατορίας.

Μετά την καθιέρωση της, γκαϊμπελικής εμπνεύσεως, συκοφαντίας και της χυδαιότητας ως πολιτικού όπλου από μερίδα του φιλοκυβερνητικού Τύπου, τη θεσμοθετημένη επιβολή υπέρογκων προστίμων για τη φήμωση όσων τολμούν να αντιδρούν στον προκλητικό εκφασισμό του πολιτικού, κοινωνικού και πολιτιστικού μας βίου, την αποδεκτή πρόσκληση για κάψιμο των εφημερίδων που γράφουν «ό,τι δεν συμφέρει τον αρχηγό», κατά τη μεσαιωνική μέθοδο, στο κέντρο των πλατειών, προς παραδειγματισμό και συμμόρφωση, τώρα δίνεται το πάνω χέρι στο παρακράτος να επιβάλει τη σκοταδιστική του προοπτική: τη χειραγώγηση, τη σπίλωση, την εξόντωση. Σε τέτοιους μηχανισμούς έχει ανατεθεί ο αντιπερισπασμός, που θα επιχειρήσει να στρέψει το βλέμμα από το προσκήνιο της πολιτικής σήψης στην ανάπηρη αίγλη των μεγάλων αρχηγών.

Ο εφιάλτης αρχίζει πλέον να διαγράφει σκοτεινό το σκηνικό του και οι μορφές του να μας ακολουθούν σε κάθε μας βήμα.

ΚΙΝΗ
ΜΑΤΟ
ΓΡΑΦΟΣ

Τζων Κασσαβέτης: «Κανείς δεν είναι τέλειος, αντίο για πάντα»

«Δεν σκηνοθετώ με τον τρόπο που σκηνοθετούν άλλοι. Δεν έχω υπογραφή. Ξέρω ότι μια φωτογραφία είναι πάντα ωραία. Δεν εντυπωσιάζομαι όταν βλέπω κάτι αρμονικό. Η σκηνή μπορεί να παιχτεί και σε ένα άλλο κάδρο και να λει-

Επαναστάτης για σοβαρές αιτίες, σκηνοθετώντας το «Shadows» στα 1958.

τουργήσει εξίσου καλά, με το πρώτο, που ήταν τέλειο. Τριάντα πέντε χιλιάδες φωτογράφοι μπορούν να φωτογραφίσουν την τελειότητα, δεν με ενδιαφέρει», δήλωνε το 1981 ο Τζων Κασσαβέτης στο «Σύγχρονο Κινηματογράφο»¹. Αποδεδειγμένα αντίπαλος του καλλιγραφημένου κενού και του ναρκισσιστικού περφεξιονισμού, ο γιος των Ελλήνων μεταναστών που δημιούργησε, κόντρα στο μοντέλο του χολιγουντιανού κινηματογράφου, πέθανε από κίρωση του ήπατος πριν από μερικές μέρες σε αμερικανικό νοσοκομείο. Ο θάνατός του ήταν η τελευταία πράξη αγωνίας και έμπρακτης αντίθεσης στην απάθεια που περικυκλώνει τις κοινωνίες μας. Γιατί ο Κασσαβέτης έζησε —και εκφράστηκε για— το πάθος.

Σκηνοθέτης μιας κοινωνίας που παράγει τη νευρώση, που πνίγει τις απόπειρες επικοινωνίας των ανθρώπων στη σιωπή, καταγράφει με ρεαλιστική ακρίβεια τις δομές, διεισδύοντας με το φακό στις πραγματικότητες που παράγουν. Χωρίς, φαινομενικά, προσωπικό στυλ, διαλέγοντας έναν τρόπο που εξισώνει τον πραγματικό και το φιλμικό χρόνο, δίνοντας έμφαση στους ηθοποιούς, που του αρέσει να τους κινηματογραφεί με ευκίνητη μηχανή σε πλήρη δραματικής έντασης πλάνα-σεκάνς, επιλέγοντας άλλοτε τη φόρμα του ψυχολογικού δράματος κι άλλοτε πάλι του θρίλλερ ή της αστυνομικής κωμωδίας, στην ουσία κάνει ένα κινηματογράφο που ενσωματώνει στη μυθοπλασία ακριβέστατα στοιχεία ντοκουμανταίρ: κυρίως ό,τι αναφέρεται στην οικογένεια, ως κοινωνικό κύτταρο, όπου η συμβατικότητα και οι νευρώσεις που παράγονται στο πλαίσιο της ορίζουν μια κοι-

νωνία, που οι βασικοί συνεκτικοί της ιστοί στηρίζονται σε μια «πολιτιστική νευρώση».

Ωστόσο η πρότασή του έχει να κάνει περισσότερο με τον κινηματογράφο ως δημιουργικό πάθος. Απ' την αρχή (απ' το «Shadows», ταινία του 1958) ο Κασσαβέτης διαλέγει το δρόμο της ανοιχτής αντιπαράθεσης με το κινηματογραφικό σύστημα, με τους τρόπους παραγωγής που επιβάλλει, με τις αισθητικές που προτείνει. Δουλεύει ανεξάρτητος κι όσες φορές αποφασίζει να σκηνοθετήσει μια παραγωγή κάποιας απ' τις μεγάλες κινηματογραφικές εταιρείες, δυναμιτίζει τη συνεργασία του, αρνούμενος τους επιβεβλημένους κανόνες του παιχνιδιού. Αποκορύφωμα: η τελευταία δουλειά του, η ταινία «Μεγάλος μπελάς» (1986), παρωδία φιλμ νουάρ, με τον Πήτερ Φωλκ και τον Άλαν Άρκιν, που δεν κυκλοφόρησε στις αίθουσες επειδή κρίθηκε από την εταιρεία παραγωγής ως αντιεμπορική.

Σκηνοθέτησε 12 ταινίες (ανάμεσά τους «Όταν ο πόθος προσπάζει», «Πρόσωπα», «Σύζυγοι», «Μίνι και Μόσκοβιτς», «Μια γυναίκα εξομολογείται», «Ερωτική θύελλα», «Ρεύματα αγάπης», «Γκλόρια»), ορισμένες από τις οποίες στο φερέ των 16 χιλιοστών, προτιμώντας την πράξη από την αδράνεια και την υποταγή στις επιταγές της αγοράς. Συνεργάστηκε ως ηθοποιός με πολλούς σκηνοθέτες —ήταν ένας τρόπος να κερδίζει χρήματα, για να μπορεί να παραμείνει ενεργός σε μια τόσο πολυέξοδη ενασχόληση όσο ο κινηματογράφος. Έπαιξε και σε πολλές από τις δικές του ταινίες, δίπλα σε ηθοποιούς όπως ο Μπεν Γκαζάρ, ο Πήτερ Φωλκ και η σύζυγός του, Τζίνα Ρόουλαντς. Έζησε για τον κινηματογράφο και πέθα-

νε όπως οι θετικοί ήρωες των κινηματογραφικών ταινιών: χωρίς μεμψιμοιρίες ενέδωσε στη φθορά συμβάλλοντας στον ερχομό της. Σκηνοθετώντας τη ζωή όπως την αντιλαμβάνονταν ο ίδιος, στο τέλος, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι σκηνοθέτησε αποκλειστικά για τον εαυτό του μια σιωπηλή αποχώρηση.

H.K.

1. Η συνέντευξη είχε δοθεί στην Αθήνα, τον Αύγουστο του 1981 στους Χρήστο Βακαλόπουλο, Κώστα Θεοφιλόπουλο, Μαρία Νικολακοπούλου και Μαρία Παπαγεωργίου

Δυο ταινίες καλών προθέσεων.

Άλλες δυο ελληνικές ταινίες αναμετρούνται με το κοινό, αυτές τις μέρες: το «Μ' αγαπάς;» του Γιώργου Πανουσόπουλου και η δεύτερη ταινία του Γιώργου Καρυπίδη «Στη σκιά του φόβου». Ταινίες καλών προθέσεων, πάνω απ' όλα, ωστόσο μένουν απόπειρες ανολοκλήρωτες, ακριβώς επειδή υποκύπτουν στην πληθωρικότητα των δημιουργικών επιθυμιών αυτών που τις σκηνοθέτησαν.

Ι. Το «Μ' αγαπάς;», τέταρτη ταινία του Γιώργου Πανουσό-

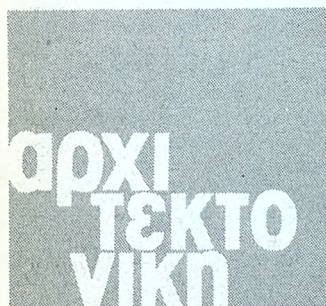

Η Μυρτώ Παράσχη και η Μπέτυ Λιβανού στο «Μ' αγαπάς;» του Γιώργου Πανουσόπουλου.

πουλου, είναι μια σπουδή πάνω στον έρωτα και στις... ε-φαρμογές του. Διαρθρωμένη αποσπασματικά, χρειάζεται ένα συνεκτικό αφηγηματικό ιστό, που τον προσφέρει ο Ανδρέας Μπάρκουλης («Κορίτσια, ο Μπάρκουλης», μια φράση παροιμιώδης που υποδηλώνει την ερωτική στόφα του ηθοποιού, ήδη απ' την περίοδο του εμπορικού κινηματογράφου) και η Μπέτυ Λιβανού (μεταγενέστερη παρου-

σία, με ανάλογο εύρος), όπου ο Μπάρκουλης, ερωτύλος μεσόκοπος, γκρεμίζεται από τα κεραμείδια ενός εξοχικού σπιτιού, στην προσπάθειά του να δει το... ανεξιχνίαστο σκοτεινό αντικείμενο του πόθου μιας γυναίκας, μένει κλινικά νεκρός και λειτουργεί μόνο η... καρδιά του —στο τέλος θα μεταμοσχευθεί σ' έναν καρδιοπαθή με διεγερτικά αποτελέσματα για το ερωτικό του ταμπεραμέντο.

Η ταινία διαρθρώνεται από ανεκδοτολογικού τύπου μικρές αφηγήσεις στις οποίες μεταφέρονται ορισμένες από τις πιο μύχιες ή τις πιο άπιαστες φαντασιώσεις: π.χ. να κάνει κανείς έρωτα με ένα άγνωστο ταίρι στο λεωφορείο, να λιποτακτεί από το στρατό, καταφεύγοντας σε μια απομονωμένη ερωτική φωλιά κ.ο.κ. Η ανεκδοτολογική παράθεση, όμως, όλων αυτών των ιστοριών και το γεγονός ότι ο στόχος της ταινίας εξαντλείται στη σκωπτική πλευρά του θέματος αποδυναμώνει την αίσθηση που αφήνει αποκλείοντας τη συγκίνηση. Η σύγκριση με τους «Απέναντι» του Πανουσόπουλου αποβαίνει μοιραία. Εκεί η ρεαλιστική καταγραφή του αδιόχετετου ερωτικού πάθους και η αναζήτηση της πλήρωσης μέσα από την υπέρβαση των συμβάσεων και της ευκοσμίας οδηγεί στην άρθρωση ενός λόγου τολμηρού και απελευθερωτικού. Εδώ, η επιδεξιότητα και η γνώση των εκφραστικών μέσων, συμπλεκόμενη με μια επιφανειακή καταγραφή ερωτικών συμπεριφορών ή ερωτικών φαντασιώσεων με μικροαστική καταγωγή οδηγούν στην κατασκευή μιας άνισης ερωτικής φάρσας. Το αποτέ-

Άρης Κωνσταντινίδης

Τη Δευτέρα 30 Γενάρη εγκαινιάστηκε στην Εθνική Πινακοθήκη η μεγάλη αναδρομική έκθεση του έργου του Άρη Κωνσταντινίδη, που θα κρατήσει ως τα τέλη Φεβρουαρίου. Οργανωμένη από τον ίδιο, η έκθεση για πρώτη φορά συγκεντρώνει αντιπροσωπευτικά δείγματα ολόκληρης της δουλειάς του μεγάλου σύγχρονου αρχιτέκτονα. Παρ' όλο που ο Α. Κωνσταντινίδης, εδώ και αρκετά χρόνια, φρόντιζε να δημοσιεύει με μεγάλη μεθοδικότητα έργα και κείμενα του σε διαδοχικές εκδόσεις, η τωρινή έκθεση επιφυλάσσει πολλές εκπλήξεις για όσους νόμιζαν πως τα ήξεραν όλα.

Έτσι, προσφέρεται η μοναδική ευκαιρία να συνεκτιμηθούν παλιότερες και νεότερες αναζητήσεις του, «αρχιτεκτονικές» και «ζωγραφικές», με τέτοιο τρόπο ώστε να αρχίσουν να διαφαίνονται έντονα οι μεγάλες συγγένειες που μπορεί να υπάρχουν π.χ. ανάμεσα στη σπουδή ενός προσφυγικού σπιτιού του '39 και μιας εξοχικής κατοικίας του '70.

Το χρώμα του Α. Κωνσταντινίδη μπορεί να το γνωρίζαμε ως τώρα από τις έγχρωμες φωτογραφίες του και τα ξενοδοχεία, αλλά δεν φανταζόμασταν ποτέ την ευρύτητα της χρήσης του σε κατεξοχήν αρχιτεκτονικά σχέδια. Μπορεί

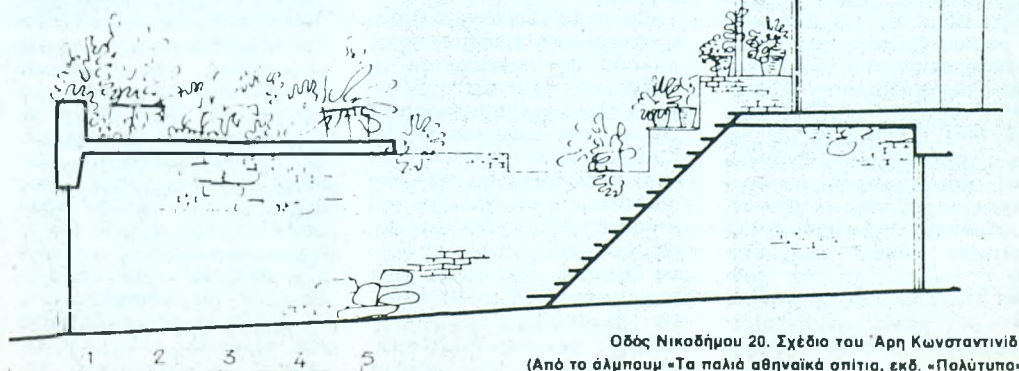
πάλι να είδαμε πριν χρόνια τη μακέτα μιάς πολυκατοικίας του, αλλά ποτέ δε φανταζόμασταν πως υπήρχαν μακέτες για τόσα πολλά από τα έργα του, όλες δουλεμένες εξίσου με την ίδια προσοχή στη λεπτομέρεια. Και για να φέρουμε ένα ακόμα παράδειγμα, υποψιαζόμασταν τη μεθοδικότητα που χαρακτήριζε κάθε μελέτη που έβγαине από τα χέρια του, αλλά μόλις τώρα έχουμε την ευκαιρία να μελετήσουμε την πλήρη σειρά σχεδίων για ορισμένα έργα του.

Ο ίδιος ο Α. Κωνσταντινίδης θα βρίσκεται κάθε Τετάρτη, Σάββατο και Κυριακή, δώδεκα με μία το μεσημέρι, στην

έκθεση για προβολές διαφανειών και συζήτηση: ο Ν. Χολέβας έχει ήδη οργανώσει γκρουπ σπουδαστών (οι δηλώσεις έφτασαν τις...200) για ξενάγηση και το ANTI (για να μη μείνει απ' έξω) θα προσφέρει ένα αφιέρωμα στο έργο του τιμώμενου αρχιτέκτονα στο επόμενο τεύχος.

Μη χάσετε αυτή την έκθεση —τέτοιες ευκαιρίες δεν παρουσιάζονται ούτε μια στα δέκα χρόνια!

Δημήτρης Φιλίππιδης

Οδός Νικοδήμου 20. Σχέδιο του Άρη Κωνσταντινίδη (Από το άλμπουμ «Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια, εκδ. «Πολύτυπο»).

Ο Γιώργος Κώστας, σε χιτασκοπικό πλάνο (θυμάστε τον Κάρρυ Γκραντ στη «Σκιά των τεσσάρων γιγάντων») από τη «Σκιά του φόβου» του Γιώργου Καρυπίδη.

λεσμα, δείγμα εφησυχασμού και αδιαφορίας να προσεγγιστεί η άνευ όρων παράδοση στο ερωτικό πάθος, αδικεί καταφανώς τον σκηνοθέτη, ο οποίος, αν όχι τίποτε άλλο, έχει αποδείξει ότι διαθέτει τα εφόδια για κάτι σαφώς πιο άρτιο.

II. Ικανότητες συνθετικές έχει και ο σκηνοθέτης Γιώργος Καρυπίδης. Οπαδός του φιλμ νουάρ, έχει ήδη στο ενεργητικό του μια αρκετά επιδεξια ταινία (το «Επικίνδυνο παιχνίδι»), ενώ η δεύτερη ταινία του, «Στη σκιά του φόβου», που είχαμε πρωτοδεί στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, ένα υπαρκτικό θρίλερ καταδίωξης, όπως το χαρακτηρίζει ο ίδιος, επιβεβαιώνει με το παραπάνω αυτές του τις ικανότητες. Η ταινία αφηγείται την ιστορία ενός ανθρώπου, ενός μουσικού, που προσπαθεί να βρει το νόημα της ζωής μέσα από τους φόβους του, τους οποίους βιώνει σε ένα φιλικό παιχνίδι με ρευστά τα όρια πραγματικότητας και ονείρου.

Η ταινία ακροβατεί προσπαθώντας να συγκεράσει κινηματογραφικές μνήμες, υπαρκτά αναζητήσεις και φιλοσοφίζουσες σκέψεις, που απολήγουν σε μια καφκική προβληματική όπου επικρέμαται πάνω απ' τον άνθρωπο ο αόριστος εφιάλτης της μοναξιάς, απότοκος του κοινωνικού περιβάλλοντος. Η μετάθεση, ωστόσο, των θεμάτων που θίγει η ταινία σε «δευτερο ή τρίτο επίπεδο» ανάγνωσης, εξαιτίας και της καταϊγιστικής παράθεσης συμβόλων, η αδυναμία δημιουργίας συνεκτικών δομών αφήγησης και η χαλαρότητα των ρυθμών, λόγω και μιας αδυναμίας στην οργάνωση του μονταζακού υλικού, ακυρώνει την καθαρότητα που θα περίμενε

κανείς από μια τέτοια ταινία. Ποιος είπε ότι η ασάφεια στις διατυπώσεις δεν είναι μειονέκτημα για την προσέλαση ενός προσωπικού έργου;

Ηλίας Κανέλλης

Δuo ομαδικές του Γενάρη

Τα πενήντάχρονα του Γαλλικού Ινστιτούτου

Το Γαλλικό Ινστιτούτο, γιορτάζοντας τα 50 χρόνια του, οργάνωσε διάφορες εκδηλώσεις, ανάμεσα στις οποίες και έκθεση έργων 22 Ελλήνων καλλιτεχνών, παλιών υποτρόφων της Γαλλικής Κυβέρνησης στο κτίριο «Κωστής Παλαμάς» του Πανεπιστημίου Αθηνών (19.12.88-20.1.89).

Ός το 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο η γαλλική παιδεία στην Ελλάδα συναγωνίζονταν τη γερμανική στις προτιμήσεις των Ελλήνων. Ο πρωταρχικός ρόλος στις ελληνογαλλικές παιδευσιακές σχέσεις και στην προώθηση της γαλλικής παιδείας στην Ελλάδα παήχτηκε, κοντά στη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή (και σε άμεση χωρική γειτνίαση μαζί της), από το Γαλλικό Ινστιτούτο. Ενισχύθηκε μετά τις Ελληνο-Γαλλικές Παιδευσιακές - Μορφωτικές Συμβάσεις

του 1937, για τις οποίες είχε έρθει στην Ελλάδα ο Γάλλος υπουργός Παιδείας Ζαν Ζαι. Τότε ο Οκτάβιος Μερλιέ ανέλαβε τη διεύθυνσή του και, με βοηθό το Ροζέ Μιλλιέξ, κατέστησε το Ινστιτούτο κέντρο ακτινοβολίας, και ύστερα, στην Κατοχή, καταφύγιο της γαλλικής παιδείας και των Ελλήνων διανοουμένων και καλλιτεχνών που γαλουχήθηκαν από αυτήν. Ο Μερλιέ διεύθυνε το Ινστιτούτο ως το 1961. Ίσως το πιο σημαντικό του κατόρθωμα να ήταν η αποστολή το Δεκέμβρη του 1945, λίγους μήνες μετά το τέλος του πολέμου, 180 υποτρόφων επιστημόνων, διανοουμένων, λογοτεχνών, καλλιτεχνών, αρκετοί από τους οποίους έμελλε να διακριθούν αργότερα στη Γαλλία και στην Ελλάδα. Ανάμεσά τους ήταν και μερικοί εικαστικοί που άρχιζαν τότε τη σταδιοδρομία τους όπως η Γιάννα Περασάκη, η Ελένη Σταθοπούλου, ο Αγαμέμνων Μακρής, ο Κώστας Κουλεντιανός. Έκτοτε, κατά διαστήματα, με κάθε ανανέωση της Ελληνο-Γαλλικής Παιδευσιακής Σύμβασης, έφευγαν για τη Γαλλία δυο-τρεις καλλιτέχνες επιλεγόμενοι από μικτή επιτροπή. Θα πρέπει ως σήμερα να έχουν πάει έτσι στη Γαλλία πάνω από 100 εικαστικοί. Από αυτούς το Γαλλικό Ινστιτούτο εμφανίζει σήμερα 22, διαλεγμένους χωρίς «αξιοκρατικά» (υποθέτω: αξιολογικά) κριτήρια σε μια έκθεση που δείχνει σημεία βιαστικής και πρόχειρης συναρμολόγησης, ίσως μόνο από άμεσα διαθέσιμα στην Αθήνα έργα. Έτσι μερικοί καλλιτέχνες παρουσιάζονται με έξι έργα, ενώ άλλοι, αξιολογότεροι, με ένα μόνο ή δυο.

Μερικοί υπότροφοι που σήμερα διακρίνονται, παραλείπονται ολωσδιόλου, ενώ άλλοι αντιπροσωπεύονται λειψά, με αποτέλεσμα να εξαιρείται μάλλον ο αριθμός, το πλήθος των υποτρόφων, και όχι τόσο η επίδοση των καλύτερων, που αυτοί κυρίως τιμούν και εικονογραφούν την ψηλή ποιότητα της τέχνης που γονιμοποιήθηκε με τις γαλλικές υποτροφίες, και αποτελούν το καλύτερο επιχείρημα για τη συνέχισή τους. Άνιση σε αριθμό έργων κατά καλλιτέχνη όσο και σε ποιότητα, η έκθεση αποτελεί ένα ελλιπές δειγματολόγιο μάλλον παρά συνολική παρουσίαση (ας ήταν και περιληπτική) των καρπών ενός πολυτίμου θεσμού. Θα ήταν πιο ενδιαφέρον για το μελετητή της ανάπτυξης της σημερινής ελληνικής τέχνης σε συνάρτηση με τα διε-

θνή κέντρα τέχνης, και ειδικότερα σε συνάρτηση με τη γαλλική παιδεία και τέχνη, να παρείχε ο κατάλογος της έκθεσης στοιχεία και χρονολογικούς πίνακες των καλλιτεχνών που πήγαν στη Γαλλία με υποτροφίες του Ινστιτούτου από το 1937 ως σήμερα, που θα συνοδεύονταν ενδεχόμενα από μια δειγματοληπτική-υπομνηστική έκθεση της δουλειάς όλων (έστω και με φωτογραφίες έργων δυσμετακόμιστων) με μεγαλύτερη έμφαση στους παλιότερους, δόκιμους και αναγνωρισμένους και στη Γαλλία. Με την έκθεση όπως οργανώθηκε δεν εικονογραφείται τόσο εύγλωττα ο μοναδικός ρόλος που έπαιξε το Γαλλικό Ινστιτούτο, ιδίως αμέσως μετά τον πόλεμο.

Απόφοιτοι Α' Εργαστηρίου Ζωγραφικής ΑΣΚΤ

Για τρίτη φορά οι απόφοιτοι του Α' Εργαστηρίου Ζωγραφικής της ΑΣΚΤ, στο τέλος των σπουδών τους, εκθέτουν έργα τους (Τιτάνιου και Ωδείο Αθηνών Δεκ. 88-23.1.89). Υποθέτω έργα ακόμα φοιτητικά φτιαγμένα τα περισσότερα στη Σχολή ή για αυτήν. Είχα διατυπώσει παλιότερα τις αμφιβολίες μου για τη σκοπιμότητα τέτοιων εκθέσεων που πάνε, ως φαίνεται, να γίνουν θεσμός. Αναρωτιέμαι δηλαδή σε ποιους απευθύνεται και για ποιο σκοπό η ομάδα των δασκάλων γύρω από τον Δ. Μυταρά, οι ίδιοι οι νέοι που «δημοσιεύουν» τη δουλειά τους; Για να γιορτάσουν την αποφοίτησή τους, σα να ήταν σχολική γιορτή; Σε ένα κοινό από συγγενείς και φίλους, σε φιλότεχνους και υποψήφιους αγοραστές; (υπάρχει και «τιμοκατάλογος»). Πάντως προεξοφλώ ότι απευθύνονται και στους τεχνοκρίτες, ελπίζοντας σε κρίσεις... ευνοϊκές.

Σαν τέτοιος λοιπόν θα λειτούργησω, με επιείκεια, με το γνωστό επιχείρημα: είναι νέοι, πρωτοβαίνουν στην κοινωνία, μη τους αποπαίρνεις, κατά το λόγο του καθηγητή τους «σε δύσκολη ώρα, στην αρχή της μεγάλης περιπέτειας». Ομολογώ πως προτιμούσα το παλιό σύστημα, όπου βράβευαν υπεύθυνα οι καθηγητές της Σχολής τους «καλύτερους», και ανάμεσα στα βραβεία ήταν και διάφορες υποτροφίες για παραπέρα σπουδές στο εξωτερικό. Έτσι γίνονταν μια πρώτη επιλογή μέσα στο σώμα της Σχολής, πιο εξειδικευμένη, και δεν εμφανίζονταν όλοι στην κρίση ενός κοινού, πληροφο-

ρμένους ή όχι, και μάθαιναμε εμείς οι εξωτικοί της Σχολής τις κρίσεις της ως σώμα —μπορούσες να μαντέψεις και τα κριτήριά της. Τώρα όλοι ρίχνονται στη δημοσιότητα φύρδην-μίγδην μπρος στο κοινό —με κάποιο νίψιμο των χειρών των δασκάλων τους— μάλιστα φέτος σε δυο διαφορετικούς χώρους, που ο ένας είναι κάπως προνομιακός. Διαπίστωσα, όπως και τις προηγούμενες φορές, μιαν αρετή του Καθηγητή Μυταρά, και των βοηθών του - ότι αληθεια έχουν μάθει στα «παιδιά» τις βάσεις της ζωγραφικής, δίχως να τους έχουν επιβάλει τον προσωπικό τους τρόπο. Από και και πέρα, κρίνοντας από τα ίδια τα έργα, διαπι-

στα δημοτικά ή στα γυμνάσια, ποιοι θα συνεχίσουν το δύσκολο και μοναχικό δρόμο του καλλιτέχνη, πόσοι θα χαθούν από το καλλιτεχνικό προσκήνιο ανεπιστρεπτί, ένας θεός το ξέρει. Άραγε η Σχολή παρακολουθεί την κατοπινή τους εξέλιξη και κρατάει καμιά στατιστική που θα ήταν πολύ διδακτική; Η εξίσωση όλων μέσα σε μια δημόσια εμφάνιση, όπου αναγκαστικά λειτουργεί ο κατώτερος κοινός παρανομαστής, δεν είναι για τον καλλιτέχνη.

Το ξέρω —είναι ελιτίστική, «αριστοκρατική» η θέση μου, μη-δημοκρατική, μη-λαϊκιστική κ.τ.λ. Όμως η τέχνη ποτέ δεν λειτουργεί «δημοκρατικά».

«καλλιτεχνικά μαθήματα» αλλά ικανούς και καταρτισμένους δασκάλους, ίσως με λίγες γνώσεις παιδαγωγικής, που θα τους εμψυχήσουν λίγη αγάπη και σεβασμό για την τέχνη, και ότι οι μεγάλοι καλλιτέχνες σπάνια είναι καλοί εκπαιδευτικοί.

30.1.88

Αλέξανδρος Ξύδης

ΥΓ. Η πληθώρα ύλης του ΑΝΤΙ και μια απουσία μου στο εξωτερικό επιβράδυνε κάπως την παρακολούθηση των εκθέσεων του Γενάρη και τη δημοσίευση των συμπερασμάτων της. Σε προσεχές σημείωμα θα αναφερθώ στις εκθέσεις των Τίνας Καραγεώργη, Γιώργου Ιωάννου, Κώστα Τσόκλη.

Ο αναντικατάστατος

Στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» της 7ης τρέχοντος δημοσιεύτηκε η είδηση ότι το υπουργείο Πολιτισμού, με εισήγηση του αποχωρήσαντος γενικού γραμματέα κ. Κωνσταντίνου Αλαβάνου, άγεται στην απόφαση να διατηρήσει επί πενταετία στη θέση του το διευθυντή της Εθνικής Πινακοθήκης κ. Δημήτρη Παπαστάμο, που κανονικά έπρεπε να έχει βγει στη σύνταξη από τον περασμένο Δεκέμβριο. Κατά τον ισχύοντα νόμο περί οργανισμού και λειτουργίας της Εθνικής Πινακοθήκης επί Προεδρίας της Δημοκρατίας Κωνσταντίνου Καραμανλή (1079/11.10.1980), του οποίου άτυπος συντάκτης φέρεται ο κ. Παπαστάμος, τη θέση του διευθυντή καταλαμβάνει με προαγωγή ο αρχαιότερος και επαρκέστερος έφορος. Για να παραμείνει λοιπόν ο κ. Παπαστάμος στο πόστο αυτό, αναθεωρείται ο οργανισμός στα μέτρα του. Νέος νόμος - φωτογραφία, πάνω στον προηγούμενο νόμο - φωτογραφία.

Ο διευθυντής ενός τόσο σπουδαίου και του μόνου εικαστικού ιδρύματος δεν θα αναδεικνύεται από το υπάρχον επιστημονικό προσωπικό, αλλά θα διορίζεται από την κυβέρνηση. Πολιτικοποίηση και κομματικοποίηση ενός πόστου ακόμη.

Και γιατί καταπατείται ο προηγούμενος νόμος; Γιατί ο κ. Παπαστάμος θεωρείται άριστος και αναντικατάστατος, πράγμα άκρως μειοτικό για τους εντός και εκτός του ιδρύματος επιστήμονες. Και αν ακόμα δεχτούμε ότι είναι άριστος, πράγμα πολύ αμφίβολο —πολλοί πιστεύουν το άκρως αντίθετο—, εφ' όσον «ουδείς αναντικατάστατος», ποιος είπε ότι οι άριστοι πα-

ραμένουν δια βίου και πέραν του εξηκοστού πέμπτου έτους της ηλικίας τους, σε μια διευθυντική θέση; Εκατοντάδες άριστοι αποχωρούν καθημερινά από τους δημόσιους οργανισμούς και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Μόνο έτσι προωθείται και ανανεώνεται το διοικητικό δυναμικό.

Επιπλέον, όταν τα ίδια πρόσωπα εξασφαλίζουν με νομικά τεχνάσματα την ισόβια παραμονή τους και ο φόβος ελέγχου από τη διάδοχη κατάσταση αμβλύνεται και ο αυταρχισμός και η αυθαίρεσία καλλιεργούνται.

Η διεύθυνση της Εθνικής Πινακοθήκης είναι πολύ σοβαρό πνευματικό, πολιτιστικό αλλά και οικονομικό ζήτημα, για να συγχωρείς αδιαφάνειες και λαθροχειρίες.

Ανδρέας Μπελεζίνης

Ο Αγαμέμνων Μακρής, ενώ εργάζεται. Έργα του εκτέθηκαν πρόσφατα στο ραζκτίριο του Πανεπιστημίου Αθηνών.

στών ότι ελάχιστοι από τους 23 αποφοίτους (15 κοπέλες, 8 νέοι) ξεχωρίζουν κάπως για την ωριμότητα και γνησιότητά τους. Μερικών δυστυχώς τα έργα δεν έχουν κερδίσει το προνόμιο της έκθεσης, και των υπόλοιπων δείχνουν τεχνικήν ικανότητα και ζωγραφική κατάρτιση, όχι όμως και ιδιαίτερο ταλέντο. Ποιοι θα πάνε για δάσκαλοι τέχνης

Τι τα θέλουμε όμως... η ΑΣΚΤ υπάρχει για να βγάξει δασκάλους της τέχνης (της ιχνογραφίας λέγαμε εμείς παλιά) για τα σχολεία της χώρας, όχι δασκάλους Μιχαήλ Αγγέλους ή Πικάσσο. Το μόνο που γνωρίζω είναι ότι οι μαθητές των δημοτικών και των γυμνασίων δεν χρειάζονται μεγάλους καλλιτέχνες να τους διδάξουν τα στοιχειώδη

- Πορτραίτα του Γιώργου Σεφέρη, ζωγραφισμένα από τον Αρχιμήδη Κυριακίδη, εκτίθενται στο παράρτημα Πειραιά του Γαλλικού Ινστιτούτου (13-28.2.).
- Ομαδική έκθεση ζωγραφικής με έργα των Διαμαντή Αϊδίνη, Ελένης Ζούνη, Δημήτρη Νικολιάνου, Ρενάτας Πισσούλη, Salim Mouline, Έρσης Χατζηπαργουρού εκτίθενται στον Εύμαρο, Φωκίδος 26, Αμπελόκηποι (6-22.2.).
- Έκθεση με έργα του Νίκου Κληρονόμου λειτουργεί στον Ερωδό, Π. Μελά 21, στη Θεσσαλονίκη (διάρκεια ως 25.2.).
- Στη γκαλερί Κρεωνίδης εκθέτει ταπισερί η Καίτη Σταυρούδη, (13.2-1.3.).
- Ο Άρης Παπάζογλου, επιθετικός και ειρωνικός, εκθέτει στις Νέες Μορφές την καινούργια του δουλειά (13.2-1.3.).
- Αναδρομική έκθεση του ζωγράφου Όμηρου Γεωργιάδη (1912-1976) λειτουργεί στην Εθνική Πινακοθήκη, Βασ. Κωνσταντίνου 50 (διάρκεια ως 19.3.).
- Στο Κέντρο Συλλογικής Καλλιτεχνικής Δραστηριότητας «Συν», Τοσίτσα 17, η Κωνσταντίνα Δασκαλάκη παρουσιάζει την πρώτη ατομική της έκθεση (12.2-3.3.).
- Οι Κύπριοι εικαστικοί καλλιτέχνες Κίκος Λανίτης και Κυριάκος Μορταράκος, εκθέτουν επιλεγμένα έργα τους στο Σπίτι της Κύπρου, Ηρακλείτου 10, Κολωνάκι (διάρκεια ως 24.2.).
- Ο Γάλλος ζωγράφος Denis Laget, υποκινούμενος από την ιδέα της ευθραυστότητας της τέχνης απέναντι στο χρόνο, εκθέτει χαρακτηριστικά έργα του στις αίθουσες του Γαλλικού Ινστιτούτου (διάρκεια ως 24.2.).
- Ογδόντα δύο έργα μεγάλων Ελλήνων ζωγράφων του 19ου και του 20ού αι. είναι το αντικείμενο της δημοπρασίας που οργανώνει ο Σταύρος Μιχαλαριάς στις αίθουσες του ξενοδοχείου Μεγάλη Βρεταννία, στις 28.2., ώρα 9.00 μ.μ.

Σχολή χορού: Το βαλς του αποχαιρετισμού

Η Κρατική Σχολή Χορού, η μοναδική ανώτερη σχολή εκπαίδευσης στην Ελλάδα, φαίνεται να απονεκρώνεται κάτω από την καταπιεστική επέμβαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Κ.Σ.Ο.Τ. υπό την προεδρία —τύποις— της κ. Σοφίας Παπανδρέου Κατσάνεβα.

Μετά την επισημοποίηση της παράνομης απόλυσης σύσσωμου του διδακτικού προσωπικού στις 13.1.89 —μία και έγινε χωρίς να προηγηθεί πρόσκληση των καθηγητών σε απολογία— η σχολή υπολείπεται με άτομα που δεν διαθέτουν καν το τυπικό προσόν της προϋπηρεσίας των 5 ετών που απαιτείται για την πρόσληψή τους ως καθηγητές.

Η πρόσληψη έγινε υπό το καθεστώς της «έκτακτης ανάγκης» όπως δήλωσε η κ. Παπανδρέου - Κατσάνεβα, με κριτήριο ως επί το πλείστον τις «προσωπικές γνωριμίες» των κ. Μπογκνέβα και Γρηγοριάδη (διευθύντρια της γνωστής σχολής Γρηγοριάδη) —καθεστώς που φυσικό ήταν να δημιουργηθεί με την απόλυση όλων των διορισθέντων καθηγητών και την άρνηση της πλειοψηφίας του κλάδου να εργασθεί υπό τιαυτές συνθήκες.

Τα μαθήματα, όσα εξ' αυτών γίνονται —ελλείψει διδακτικού προσωπικού—, λαμβάνουν χώρα υπό την επίβλεψη αστυνομικών δυνάμεων που φροντίζουν να κρατούν τη σχολή ερμητικά «κλειστή» έτσι ώστε να μην είναι δυνατή η παρακολούθησή τους από «τρίτους» ακόμα και από τους ίδιους τους γονείς.

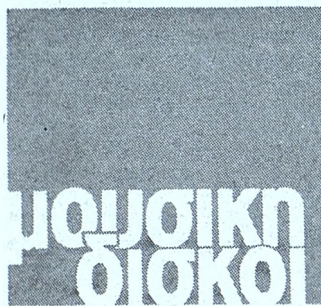
Η έλλειψη διδακτικού προσωπικού οδηγεί σε τραγελαφικές καταστάσεις όπως εκείνη του μαθήματος του Σύγχρονου Χορού στο Γ' έτος, όπου οι μαθητές αναγκάστηκαν να προσφύγουν στη λύση της αυτοδιδασχίας, λύση που α-

ποδέχθηκε με ανακούφιση η κ. Μίληση!

Και εδώ δημιουργείται εύλογα το ερώτημα: ως πού είναι διατεθειμένοι να φθάσει το ΔΣ για να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα ενός μικρού αριθμού κυριών και μέχρι πόσο θα μπορέσει να κρατήσει τους τρεις Βούλγαρους καθηγητές μακράν των εποπτών του Υπουργείου Εργασίας, μια και η απασχόλησή τους δεν είναι θεσμοθετημένη.

Ας σημειωθεί ότι ένας απ' αυτούς ο κ. Μίχωφ, ήδη αποχώρησε μετά από έλεγχο του Υπουργείου Εργασίας ενώ και η σύμβαση της κ. Μπογκνέβα έληξε στις 31.12.88.

Λήδα Καζαντζάκη

Λεωνίδας Ζώρας (1905-1987): In memoriam

Τα λόγια δεν έχουν τη δύναμη να αντικαταστήσουν τη μουσική. Κι όμως είναι το μόνο μας μέσον, από αυτές τις σελίδες, να αποτίσουμε ένα μικρό φόρο σεβασμού —σκιαγραφώντας την προσωπικότητά του— στον αρχιμουσικό και μουσουργό Λεωνίδα Ζώρα.

Ανήκοντας στη γενιά της ποιότητας, έζησε τις «δυσκολίες» που το «κατεστημένο» της μετριότητας «προσφέρει» σε αυτούς που βάζοντας ένα έργο σκοπό της ζωής τους, ζητούν να δώσουν όλα όσα οι ίδιοι οραματίζονται για την τέχνη.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήθους, η απόφασή του να επιστρέψει στην Ελλάδα για να αφιερώσει στην Εθνική Λυρική Σκηνή τις γνώσεις και το ταλέντο του, αρνούμενος τη σταδιοδρομία που του προτάθηκε —μετά το τέλος των σπουδών του— στη Γερμανία.

Οι εκτελέσεις του, σημαντικές, ακόμα δεν έχουν ξεπεραστεί. Παρουσιάζει σε «πρώτη» την όπερα «Μηνάς ο Ρέμπελος» του Καλομοίρη (1941) και μετέπειτα «Καβαλερία» του Μασκάνι, «Πρωτομάστορα» του Καλομοίρη, «Κουρέα της

Σεβίλλης», «Χορό Μεταμφιεσμένων», τον «Κάμπο» του Ντ' Άλμπερ (πρώτη εκτέλεση στην Ελλάδα), «Τόσκα», «Παλιάτσους», «Φιντέλιο», «Δύναμη του πεπρωμένου».

Το 1950 αποτολμά και παρουσιάζει με επιτυχία το εξαιρετικών απαιτήσεων «Ρέκβιεμ» του Βέρντι, ενώ το 1954 το ανέβασμα του «Ιπτάμενου Ολλανδού» είναι η πρώτη ιστορική μελοδραματική εκτέλεση Βάγκνερ με Έλληνες εκτελεστές.

Όλα αυτά τα χρόνια με την αμέριστη συμπαράσταση προς τους νέους καλλιτέχνες αναδείχτηκε το ταλέντο πολλών μουσικών που δέσποσαν ή και δεσποζουν ακόμα στην καλλιτεχνική μας ζωή (Πασχάλης, Ρεμούνδου, Κουρουσόπουλος, Γκάγκα, Μούτσιος).

Και σε ανταμοιβή όλων αυτών, επειδή εξέφρασε δημόσια τη δυσφορία του προς το διοικητικό συμβούλιο της Ε.Λ.Σ. το αποτελούμενο από «αξιοεβαστα καθ' όλα, με κύρος πρόσωπα, μα σε περιοχές ξένες προς την όπερα» για τον απαράδεκτο τρόπο με τον οποίο λειτουργούσε, δέχτηκε βαρύτατη πολεμική, με αποκορύφωμα τη σκανδαλώδη αφαίρεση της διευθύνσεως της πρεμιέρας της όπερας «Τουραντό» (Πουτσίνι) που είχε διδάξει και ετοιμάσει, και την παραχώρησή της σε αμφισβητούμενου «κύρους» μαέστρο.

Ο Λεωνίδας Ζώρας

«Στην καλλιτεχνική ζωή, όπως και στην πολιτική οικονομία ισχύει ο νόμος του Γκρέσχαμ: Το κακό νόμιμο εκδιώκει το καλό. Και φαίνεται πως μάλλον είμαι «καλό νόμισμα» για να μου γίνει και μένα, όπως σε τόσους άλλους καλλιτέχνες που εκπαιτρίστηκαν, ο βίος αβίωτος πια εδώ...».

Αυτά είχε δηλώσει πριν φύγει ξανά για τη Γερμανία το 1958, όπου με χαρά υποδέχονταν και αναγνωρίζουν το έργο του μεγάλου μουσικού.

Ο ξένος τύπος αναφέρεται σε αυτόν με σχόλια που λίγιοι μαέστροι κατορθώνουν να αποσπασούν: «Στέκεται κυρίαρχος όχι μόνο στην τεχνική, αλλά και στην τέχνη, ανα-

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Το 1919 αρχίζει τις μουσικές του σπουδές στο βιολί και αργότερα στο τραγούδι και τα ανώτερα θεωρητικά.

Μαθητής του Μ. Καλομοίρη, αριστεύει στα πτυχία αρμονίας, αντιστοίχης και φούγκας, ενορχήστρωσης και διεύθυνσης ορχήστρας και μελοδράματος.

Ήδη από το 1928 διδάσκει θεωρητικά στο Εθνικό Ωδείο, και αναλαμβάνει τη μουσική διεύθυνση της σκηνής —του ίδιου Ωδείου— στις μελοδραματικές παραστάσεις του, καθώς και την προγύμναση των σολιστών τραγουδιστών.

Το 1931 πρωτοεκτελούνται έργα του για ορχήστρα στην Αθήνα.

Την περίοδο 1938-40 και ενώ, με υποτροφία, σπουδάζει στην Ανώτατη Κρατική Μουσική Ακαδημία του Βερολίνου όλα τα είδη διευθύνσεως (συμφωνική μουσική, χορωδιακή, μελοδραματική) και σύνθεση, διευθύνει συμφωνικά έργα στο Ραδιοφωνικό Σταθμό του Βερολίνου, καθώς και την ορχήστρα της Κρατικής Μουσικής Ακαδημίας όπου και παρουσιάζει συνθέσεις Ελλήνων μουσουργών.

Το 1940, ενώ του έχει προταθεί, από τον Κιούνλντ η θέση του αρχιμουσικού στην όπερα του

Μονάχου, κρίνει υποχρεώσή του να γυρίσει στην Ελλάδα για να αναλάβει την ανάλογη θέση στη νεοιδρυθείσα Εθνική Λυρική Σκηνή, όπου μέχρι το 1958 διευθύνει σε αυτή όλα τα είδη ρεπερτορίου.

Το 1958 εγκαταστάθηκε στο Δυτ. Βερολίνο και διηύθυνε όπερες και ορχήστρες σε Ανατ. και Δυτ. Βερολίνο, Λειψία, Δρέσδη, Παρίσι και αλλού.

Το 1968 γύρισε οριστικά στην Αθήνα και ανέλαβε τη διεύθυνση του Εθνικού Ωδείου μέχρι το 1980.

Διετέλεσε μέλος της καλλιτεχνικής επιτροπής της Ε.Λ.Σ. και του γνωμοδοτικού συμβουλίου του Φεστιβάλ Αθηνών.

Μαζί με τον Μ. Καλομοίρη ίδρυσε το 1936 την «Ένωση Ελλήνων Μουσουργών» και αργότερα την «Ένωση Ελλήνων Συνθετών».

Ο Λεωνίδας Ζώρας έγραφε έργα για συμφωνική ορχήστρα, μουσική δωματίου, κύκλους τραγουδιών σε ποίηση παλιότερων και σύγχρονων ποιητών. Επίσης έγραφε έργα για πιάνο, βιολί, σάλπιγγα και έκανε μεταφράσεις λιμπρέτων μελοδραματικών έργων. Πέθανε στις 22 Δεκεμβρίου 1987.

δεικνύοντας πολυποικιλίες, λεπτότατες αποχρώσεις».

Διευθύνοντας την περίφημη ορχήστρα της Γκεβαντχάους «δημιουργεί δέος», ενώ οι ερμηνείες του στον Βέρντι «είναι γεμάτες από μεσογειακό πάθος, και συγχρόνως αίσθησης του λιτού μοντέρνου τρόπου έκφρασης».

Ύστερα από το θρίαμβο 10 χρόνων —που στην Ελλάδα είχε έρθει με την παρουσίαση έργων του— το 1968 επιστρέφει μόνιμα και αναλαμβάνει τη διεύθυνση του Εθνικού Ωδείου.

Παρ' όλη τη διεθνή αναγνώρισή του ως μαέστρου και συνθέτη η αντιμετώπιση που του γίνεται δεν είναι αντάξια του έργου που πρόσφερε.

Κυριότερα έργα του: **Συμφωνικά:** «Νυχτιάτικο τραγούδι» (1927), «Ελληνικός χορός» (1931), «Χορός κλέφτικος» (1934), «Θρύλος» (συμφωνικό ποίημα 1936), «Μικρό αρχαϊκό πρελούδιο» (1947), «Συμφωνία αρ. 1» (1947-51), «Συμφωνία αρ. 2» (1968). **Μουσική δωματίου:** «Φαντασία» για 2 βιολιά, πιάνο (1928 πάνω σε δημοτική μελωδία), «Σονάτες» για πιάνο, «Κουαρτέτο» για έγχορδα (1968). **Κύκλοι τραγουδιών.** Σε ποίηση Μαλακάση, Μωραΐτη, Καρυωτάκη και, αργότερα, μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, σε ποίηση νεότερων Ελλήνων ποιητών: Σεφέρη, Καβάφη Βαφόπουλου, Καραπάνου, Κρασά.

Το συνθετικό του έργο αν και αρχικά ακολούθησε το πνεύμα και την τεχνολογία της «Εθνικής Μουσικής Σχολής» που θεμελίωσε η γενιά Καλομοίρη, σύντομα στρέφεται προς τις νεότερες μουσικές τάσεις (κύρια μετά τον παγκόσμιο πόλεμο) αποκτώντας ένα ολότελα προσωπικό ύφος που δεν τον εντάσσει σε καμία «σχολή». «Τα έργα του χαρακτηρίζονται από αρμονική και μελωδική ελευθερία που αγγίζει τα όρια της ατονικής μουσικής».

Το συνθετικό έργο του Λεωνίδα Ζώρα, ένα χρόνο τώρα μετά το θάνατό του παραμένει ανεκμεταλλεμένο, «θαμμένο» για τους ακροατές, γιατί τον Λ. Ζώρα τον «θάψαμε» πολύ πριν πεθάνει, όπως ο ίδιος είχε πει το 1950 απαντώντας στους επικριτές του έργου του Ν. Σκαλκώτα:

«Άδολος και άκακος ο Σκαλκώτας ποτέ δεν ζήτησε τίποτα, δεν παραπονέθηκε. Πέθανε ξαφνικά. Εμείς όμως, αφήνοντας τα έργα του στην αφάνεια, τον είχαμε θάψει πολύ πριν. Το κρίμα πέφτει σε όλους μας και τόσο πιο βαρύ στον καθένα όσο πιο ψηλά

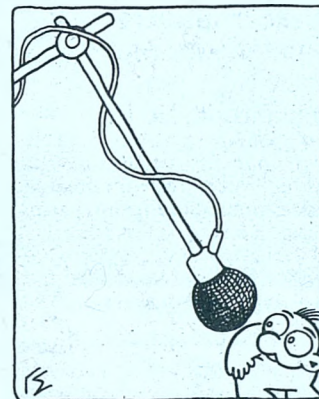
και υπεύθυνα στέκεται».

Ίσως αυτό να ήταν και μια προφητεία για τον εαυτό του.

Νεκτάριος Μητρόπουλος

Ελεύθερη ραδιοφωνία ή ραδιοφωνία - μαϊμού;

Η ελεύθερη ραδιοφωνία είναι εδώ και ενάμιση χρόνο μια νέα πραγματικότητα που έχει κατακτήσει τη θέση της στην καθημερινή μας ζωή.

Ήρθε όμως να καλύψει τα κενά που άφηνε η κρατική ραδιοφωνία και οι διάφοροι πειρατικοί ραδιοσταθμοί από πλευράς σωστής ενημέρωσης και ψυχαγωγίας και να ανοίξει τις πόρτες της σε όλους όσους ήθελαν να εκφραστούν και ασφυκτιούσαν από την πίεση των διαφόρων κυκλωμάτων; Ή απλά να δώσει χώρο ύπαρξης σε όσους κατεστημένους δεν έβρισκαν πρόσβαση στα κομματικοκρατικά μέσα;

Είχα ειδοποιήσει τον κ. Τζανετάκο, διευθυντή του πρώτου ραδιοσταθμού (9,84) με άρθρο στον Τύπο και με επιστολή για «πολλά και διάφορα» κι εκείνος δεν απήντησε... Αρκέστηκε στις θριαμβολογίες ότι ο 9,84 ήταν και παραμένει πρώτος σταθμός σε ακροαματικότητα. Παρασιώπησε βέβαια το γεγονός ότι η πρωτιά του αυτή αριθμούσε πλέον μόνο το 1/10 των ακροατών που είχε πριν λειτουργήσουν οι άλλοι σταθμοί. Ότι

δηλαδή έχασε τα 9/10 από την πολυδιάσπαση και τη φυγή τόσων πολλών ακροατών. Δεν έλαβε υπόψη του δε, ότι στις εκπομπές της «πρωινής ζώνης» έρχεται τέταρτος ή πέμπτος με πρώτους τους ΑΝΤΕΝΑ, TOP (πρώτο τον TOP την Κυριακή 11-12) και SKY, ξεχωρά από την άριστη θέση του «διαύλου» και του σταθμού του Περισσού.

Τα πρόσωπα

Στα προγράμματα των νέων ραδιοσταθμών βρήκαν στέγη μερικές κατηγορίες ανθρώπων που πρέπει να κάνουν σκεπτικό το σημερινό ακροατή ως προς το νέο είδος αξιοκρατίας και «ίσων ευκαιριών».

Αντί να ανοίξουν οι πόρτες των υποτιθέμενα ανανεωτικών καναλιών σε νέα πρόσωπα ταλαντούχα και άφθαρτα, —ο λαός μας ασφαλώς διαθέτει τέτοια— είδαμε και πάλι «πολυφορεμένες» βεντέτες, που το μαύρο το σκέπασαν με μπλε, με πράσινο και με γαλάζιο εκ νέου μόλις είδαν ότι το πράσινο δεν πάει άλλο! Δηλαδή και πάλι έλαμψαν οι συνεργάτες - «μαϊμούδες». Μερικοί από αυτούς εμφανίζονται και στα κρατικά και στα ελεύθερα κανάλια, διπλό ή τριπλοθεσίτες με 600 και 800 χιλιάδες δραχμές συνολικές αποδοχές, σαν επιβράβευση χαμαιλεοντισμού. Αυτοί θα ανασύρουν τα ποδοπατημένα ιδανικά; Ή απλά έχουν σφετεριστεί με επιτηδειότητα όλες τις θέσεις ρίχνοντας αφανείς νέες αξίες στην ανυπαρξία και στην απόγνωση; Και καλά ο ΑΝΤΕΝΑ, ο SKY και ο TOP που διαθέτουν σαν βασικά στελέχη τους, καλλιεργημένα, εύστοφα και ταλαντούχα άτομα (έστω και με τριπλό ρόλο τα τελευταία χρόνια μερικοί από αυτούς...) αλλά ο σταθμός του Δήμου με τον γνωστής ανεπάρκειας σταμπρισμένο χουντοκοσκωτικό πρωινό ατλάντο και ο Πειραιάς με την παράβαση κάθε κανόνα ορθοφωνίας των δοτών του, δεν καταλαβαίνουν ότι είναι εξώφθαλμοι το παιχνίδι κυκλωμάτων που παίζεται;

Και ποιους διαλέγουν σαν καλεσμένους τους όλοι αυτοί κάθε τόσο για τη συνέχιση της φιλοσοφίας «κύκλωμα, συγκοινωνούντα δοχεία, είδωλα, πλύση εγκεφάλου»;

Τα προγράμματα

Η συνέχιση της φιλοσοφίας ενός συστήματος που επιμένει στο πρόγραμμα του με την πρόφαση και τη χαλαρότητα που ο τίτλος «ελεύθερη ραδιοφωνία» επιτρέπει, κάνει όλο και πιο αχαλίνωτη την προ-

βολή παλιών ή την προσπάθεια επιβολής νέων ειδώλων και τίποτα άλλο. «Η Πωλίνα για τον νέο της δίσκο». (Πουλάει Πωλίνα; Μπράβο). Σφυροκόπημα συνεχές επί μία ώρα από Πειραιά και TOP, για να τρέξουμε όλοι στο κέντρο του Σαββόπουλου... Η Βίσση για να μας πει αν χιονίζει στη συμπρωτεύουσα και αν δουλεύει το κέντρο της. Η μεγάλη Μαρινέλα με την «νέα προσωπικότητα». (Σχόλια για τον δίσκο, για το σκυλάκι και το παιδάκι τους). Συνέντευξη με τον τραγουδιστή Μαρίνο (ότι ξαφνικά ερωτεύτηκε γυναίκα...).

Η Γαλάνη να κάνει δηλώσεις για τα πολιτικά μας πράγματα! Και ξανά σχόλια ανάμεσα στους δίσκους για το ποιος συνοδεύει στο μπουζούκι, ποιος έκανε τη μουσική, τι άλλο γράφει τώρα και που είχε πάει βόλτα εχθές. Ότι «ο Πασχάλης έχει ανεξίτηλο χρώμα φωνής όπως οι κλασικοί πίνακες».

Μετά από αυτά ο αυριανισμός λοιπόν μόνο παράγει την καφρίλα η οποία έχει πάρει τις γνωστές επικίνδυνες διαστάσεις της;

Κ. Χατζιδάκης

ΝΙΚΟΣ ΣΙΔΕΡΗΣ

Κλείνουν κιόλας τρία χρόνια από την ημέρα που χάσαμε τον σκιτσογράφο **Νίκο Σιδέρη**. Δρώσα πολιτική συνείδηση, άξιος σκιτσογράφος και γελοιογράφος, επιστρέφοντας το 1982 στην Ελλάδα από την Αυστρία, όπου ζούσε και εργαζόταν, συνεργάστηκε με την *Αυγή*, το *Βήμα*, τα *Νέα* και το *Αντί*, σατιρίζοντας και καυτηριάζοντας δημοτικά την ελληνική πραγματικότητα, το διάστημα 1982-1986. Πολύτιμος φίλος, άνθρωπος που έδωσε νόημα σε έννοιες όπως ήθος, υπευθυνότητα και ευσυνειδησία, συνεχίζει να ζει στη μνήμη μας και στην καρδιά μας.

Θα θέλαμε να 'σουν εδώ, Νίκο, τούτες τις μέρες. Θα 'χες πολύ υλικό για να χλευάσεις. Κρίμα που λείπεις.

ΑΥΤΑΡΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

του Νίκου Μουζέλη

Μια παρόμοια ολοκληρωτική μανία ισοπέδωσης, εξομώωσης και απο-διαφοροποίησης χαρακτηρίζει, κατά πολύ πιο ήπιο τρόπο βέβαια, τη συντηρητική κυβέρνηση της Μάργκαρετ Θάτσερ στην προσπάθειά της να επιβάλει, όχι τόσο τη λογική της πολιτικής κυριαρχίας, αλλά τη λογική της αγοράς και της οικονομικής παραγωγικότητας σ' όλους τους τομείς της αγγλικής κοινωνίας. Έτσι με το καινούργιο σχέδιο νόμου για την παιδεία που σύντομα θα συζητηθεί στη Βουλή, οι Συντηρητικοί κάνουν μια συστηματική προσπάθεια «εκλογίκευσης» του εκπαιδευτικού συστήματος ακολουθώντας όσο πιο αυστηρά γίνεται τους κανόνες της προσφοράς και της ζήτησης.

Ας πάρουμε σαν παράδειγμα την Ανωτάτη Παιδεία, Τρία είναι τα βασικά μέτρα που προτείνονται στον τομέα αυτό:

Πρώτον, η κατάργηση της μονιμότητας όλων των πανεπιστημιακών δασκάλων, από τον λέκτορα μέχρι τον καθηγητή —με το σκεπτικό ότι οι λιγότερο παραγωγικοί απ' αυτούς δεν θα μπορούν πια να επαναπαύονται στη μονιμότητά τους. (Πιο συγκεκριμένα η κατάργηση της μονιμότητας θα αφορά αυτούς που αρχίζουν τώρα ακαδημαϊκή καριέρα, καθώς επίσης και ακαδημαϊκούς που, έχοντας ήδη μονιμότητα, προαχθούν ή αποφασίσουν ν' αλλάξουν πανεπιστήμιο!).

Δεύτερο, η δημιουργία ενός καινούργιου οργανισμού (The funding council) που θα αποφασίζει πώς θα κατανέμονται οι οικονομικοί πόροι στα διάφορα πανεπιστήμια και που θα αποτελείται κατά μεγάλο μέρος από μη ακαδημαϊκούς (π.χ. επιχειρηματίες).

Τρίτο, η δημιουργία ενός πιο γενικού πλαισίου μέσα στο οποίο τα διάφορα πανεπιστήμια θα συναγωνίζονται μεταξύ τους για την εξασφάλιση πόρων απ' την κυβέρνηση. Μ' άλλα λόγια κατά τον ίδιο τρόπο που διάφορες επιχειρήσεις κάνουν διάφορες προσφορές απ' τις οποίες το κράτος τελικά διαλέγει την οικονομικά πιο συμφέρουσα, έτσι και τα πανεπιστήμια, σαν επιχειρήσεις παραγωγής υπηρεσιών, θα υπόκεινται σε παρόμοιες διαδικασίες ανταγωνισμού. Σε τελική ανάλυση φυσικά αυτό σημαίνει πως το κράτος θ' αποφασίζει, όχι μόνο για το συνολικό ποσοστό πόρων που θα πηγαινει στους βασικούς κλάδους της Ανωτάτης Παιδείας, αλλά και θα μπορεί να καθορίζει με λεπτομέρεια το βάρος που θα πρέπει να δίνεται σε κάθε γνωστικό πεδίο. Στην πράξη, αυτό θα σημαίνει πως οι Γενικοί Γραμματείς διαφόρων υπουργείων θα αποφασίζουν τελικά πόσοι φυσικοί, μικροβιολόγοι, μαθηματικοί, φιλόσοφοι, ιστορικοί, κοινωνιολόγοι, κτλ., χρειάζε-

Ενας τρόπος ορισμού του ολοκληρωτισμού σαν κοινωνικού φαινομένου είναι να το δει κανείς σαν μια συστηματική προσπάθεια ισοπέδωσης ή μάλλον επιβολής μιας πρωτόγονης ομοιομορφίας σε κοινωνικά συστήματα που είναι ήδη εξαιρετικά πολύπλοκα και διαφοροποιημένα. Για παράδειγμα και στη Σταλινική Ρωσία και στη Ναζιστική Γερμανία οι πολίτες επιβίωσαν μια δραματική υποβάθμιση του τρόπου ζωής των όταν μια πολιτική ελίτ κατάφερε, με τρομακτική επιτυχία, να επιβάλει μια λογική που απέρριε απ' τη σφαίρα της πολιτικής κυριαρχίας σ' όλες τις άλλες σφαίρες της κοινωνικής ζωής: στην τέχνη, τη θρησκεία, την παιδεία, την οικονομία κτλ.

ται η Ανωτάτη Παιδεία σ' ένα ορισμένο χρονικό διάστημα.

Δεν χρειάζεται πολύ σκέψη για να αντιληφθεί κανείς πως τα παραπάνω μέτρα, αν τελικά επιβληθούν, θα υπονομεύσουν την αυτονομία του πανεπιστημίου και θα καταργήσουν το βασικό δικαίωμα του πανεπιστημιακού δασκάλου να καθοδηγείται στη δουλειά του από κριτήρια που δεν είναι κατ' εξοχήν ούτε πολιτικά, ούτε οικονομικά —να καθοδηγείται δηλαδή από κριτήρια που απορρέουν πρωταρχικά απ' την ιδιαίτερη λογική της επιστημονικής έρευνας και της ακαδημαϊκής διδασκαλίας. Μ' άλλα λόγια τα μέτρα αυτά καταργούν το προστατευτικό τείχος που, εμποδίζοντας την οποιαδήποτε κυβέρνηση ν' αναμειγνύεται άμεσα στον πανεπιστημιακό χώρο, αποτελεί μια από τις βασικές προϋποθέσεις της ακαδημαϊκής ελευθερίας.

Έτσι ο επιχειρηματικός ζήλος της συντηρητικής κυβέρνησης, αν τελικά επικρατήσει, θα έχει σαν αποτέλεσμα την υποβάθμιση δύο θεσμών που προκαλούν το θαυμασμό όλου του πολιτισμένου κόσμου, θεσμών που μέχρι τώρα έχουν ξεφύγει από τις διαδικασίες παρακμής και μαρasmus που χαρακτηρίζουν την υπόλοιπη βρετανική κοινωνία —ένα πανεπιστημιακό σύστημα που προσφέρει, με

σχετικά μικρό οικονομικό κόστος, μια μαζική διδασκαλία και πρωτοποριακή έρευνα· και ένα δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης που προστατεύει με αποτελεσματικό τρόπο την αυτονομία της κοινωνίας πολιτών απέναντι στον κρατικό αυταρχισμό.

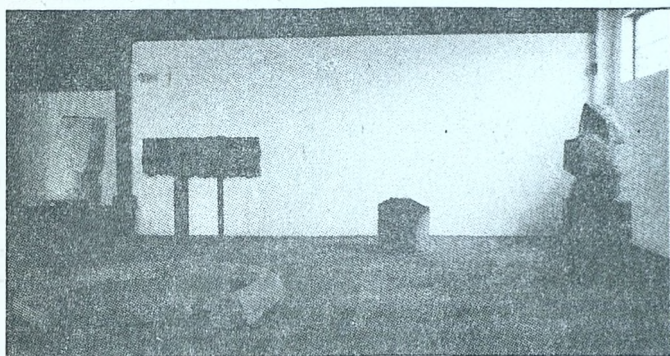
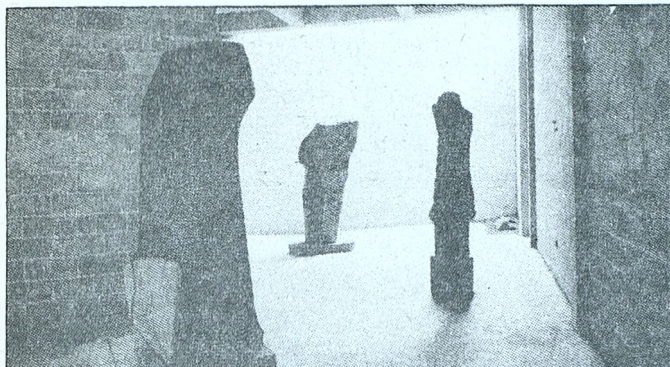
Με μια διαιρεμένη αντιπολίτευση που δεν έχει ακόμα συνέλθει από την τρίτη κατά σειρά συντριπτική νίκη των συντηρητικών και με την έλλειψη δυναμικής οργάνωσης και αντίστασης μέσα στα πανεπιστήμια, δεν είναι καθόλου απίθανο η «Σιδηρά Κυρία» να κατορθώσει να επιβάλει τη «φιλιστίνια», νοικοκυριστική νοοτροπία της και στον πανεπιστημιακό χώρο, καταστρέφοντας έτσι ένα θεσμό που πήρε αιώνες να δημιουργηθεί και που σε μερικούς τομείς, παραμένει ακόμα ασυναγώνιστος σε διεθνή κλίμακα.

Τελειώνοντας δεν θα ήταν άσκοπο να συγκρίνει κανείς την κρίση του βρετανικού με την κρίση του ελληνικού πανεπιστημίου. Και στις δύο περιπτώσεις έχουμε φαινόμενα ισοπέδωσης και αποδιαφοροποίησης, δηλαδή φαινόμενα που υπονομεύουν την αυτονομία και την ιδιαίτερη λογική του πανεπιστημιακού χώρου. Αν στην πρώτη περίπτωση η ισοπεδωτική τάση εστιάζεται στην ιδεολογία του μονεταρισμού και πιο γενικά στην «αγοροκρατία», στην ελληνική περίπτωση εστιάζεται κυρίως στην «κομματικοκρατία». Στο ότι κατά συστηματικό και εξαιρετικά αποτελεσματικό τρόπο τα μακροχρόνια συμφέροντα της Ανωτάτης Παιδείας παραγκωνίζονται απ' τα βραχυπρόθεσμα συμφέροντα των κομματικών μαγαζιών, μικρών και μεγάλων.

Το πρόβλημα είναι τόσο γνωστό που δεν χρειάζεται παραπέρα ανάπτυξη. Το μόνο που θέλω να τονίσω εδώ είναι πως και στην περίπτωση της Αγγλίας και στην περίπτωση της Ελλάδας η προσπάθεια επιβολής μιας λογικής που απορρέει από ένα κεντρικό θεσμικό πλαίσιο (την αγορά στην Αγγλία, το κομματικό σύστημα στην Ελλάδα) σ' όλους τους άλλους κοινωνικούς τομείς έχει σαν αποτέλεσμα όχι μόνο την υποβάθμιση ζωτικών θεσμικών χώρων, όπως των πανεπιστημιακών, αλλά και την υπονόμηση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Γιατί οι δημοκρατικοί θεσμοί δεν βασίζονται μόνο στον πολιτικό πλουραλισμό (δηλαδή στην ύπαρξη πλέον του ενός κέντρου πολιτικής δύναμης), βασίζονται εξίσου και στον κοινωνικό πλουραλισμό: δηλαδή στη συνύπαρξη αυτόνομων θεσμικών χώρων που, χωρίς να είναι τελείως ξεκομμένοι απ' την υπόλοιπη κοινωνία, έχουν μια ιδιαίτερη δυναμική και λογική λειτουργίας.

Ιανουάριος 1989

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΓΛΥΠΤΗΣ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ

Δυο από τα τελευταία έργα του Νογκούτσι

Γεννημένος στο Λος Άντζελες το 1904, από Γιαπωνέζο πατέρα και Αμερικανο-Ιρλανδέζα μητέρα, ο γλύπτης Ισάμου Νογκούτσι πέθανε στη Νέα Υόρκη στις 30 του Δεκέμβρη 1988.

Στις 30 του Νοέμβρη, είχα την τύχη να κουβεντιάσω μαζί του, στο σπίτι-κήπο-μουσείο όπου ζει από το 1985, στο Λονγκ Άιλαντ Σίτυ σε μια συνοικία διώροφων το πολύ κτιρίων και αποθηκών που θυμίζει προάστιο του Πειραιά. Τον είχα γνωρίσει στην Αθήνα πριν πολλά χρόνια, σε ένα από τα συχνά περάσματά του για να αποκτήσει μερικούς όγκους πεντελικού μαρμάρου που το κατεργαζόταν στην Αμερική.

Γλυκομίλητος, γεμάτος κέφι, μας μιλούσε για τα πολλά και μεγάλα σχέδιά του: να διαμορφώσει σε κήπο μια τεράστια έκταση στο νησί Χοκ-κάνιτο της Ιαπωνίας, να τελειώσει έναν άλλο κήπο-περιβάλλον που ετοιμάζε στο Μαϊάμι, από όπου είχε μόλις γυρίσει. Μας έδειξε στο μουσείο έργα από όλες τις περιόδους του, από την εποχή ακόμα (1927-28) που δούλευε στο Παρίσι σαν βοηθός του Μπρανκούσι, τις μακέτες για περιβάλλοντα και μνημεία, τα σκηνικά για τη Μάρθα Γκρά-

χαμ. Θαυμάσαμε τα έργα σε απόφια πέτρα, από βράχους ολόκληρους, τα πιο πρόσφατα - έγιναν τώρα τα τελευταία του. Λίγο δύσκολο να πιστέψει κανείς πως ένας άνθρωπος τόσο ζωντανός δεν ζει πια.

Δεν μου επιτρέπουν τώρα ούτε χώρος ούτε χρόνος περισσότερο από μίαν ελάχιστη ανάκληση στη μνήμη για όσους γνώρισαν το έργο του, μια στιγμιαία προβολή για όσους δεν το ξέρουν — κι είναι φοβάμαι πολλοί στην Ελλάδα — με μερικές σκέψεις του για τη γλυπτική και μερικές εικόνες από το μουσείο-κήπο του Ισάμου Νογκούτσι, τελευταίου μεγάλου γλύπτη του αιώνα μας:

«Το μουσείο δείχνει ειδικότερα το ρόλο μου στο πλάσμα των αντιλήψεων για το περιβάλλον από το 1933· την πειραματική μου προσέγγιση στη δομή (της φύσης) και στο θέατρο κατά τα χρόνια '40, και αργότερα την αναζήτησή μου μιας γλυπτικής έξω από τα σύνορα του εργαστηρίου...».

«Συχνά λαχταρούσα να φέρω τη γλυπτική σε πιο άμεση εμπλοκή με την κοινή εμπειρία του ζειν. Ένοιωθα σε τέτοιες στιγμές πως θα πρέπει να υπάρχει κάποιος πιο άμε-

σος τρόπος επαφής παρά ο κάπως απόμακρος της τέχνης...».

«Στόχος μου ήταν πάντα η τέχνη σε σχέση με τη ζωή...».

«Η πεποίθησή μου ως γλύπτη με οδήγησε τελικά να συγκεντρωθώ στη μοναδική αναμέτρηση με την ύλη που συνεπάγεται η εργασία απ' ευθείας σε φυσικούς βράχους. Η έγνοια μου να διατηρηθούν τα τεκμήρια αυτής της συνεχιζόμενης πειραματικής εξέλιξης με ώθησε στην ίδρυση ενός μουσείου. Σε ένα μουσείο - κήπος θα δέονταν και οι άλλες πλευρές της εμπλοκής μου με το περιβάλλον: σκηνικά, κήποι, γλυπτική με φως...».

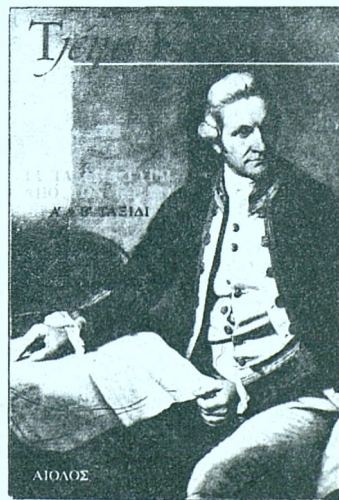
«Μου αρέσει να σκέφτομαι κήπους σαν γλυπτική χώρου· ένα ξεκίνημα ένα ψαχούλεμα προς ένα άλλο επίπεδο γλυπτικής εμπειρίας και χρήσης· προς ένα βίωμα συνολικού γλυπτικού χώρου πέρα από επιμέρους γλυπτά. Ένας άνθρωπος μπορεί να μπει σε ένα τέτοιο χώρο — είναι στην κλίμακά του, είναι πραγματι-

κός. Ένας χώρος άδειος δεν έχει οπτική διάσταση ή νόημα. Η κλίμακα και το νόημα εμφανίζονται όταν εισάγεται υπολογισμένα κάποιο αντικείμενο, κάποια γραμμή. Αυτός είναι ο λόγος που η γλυπτική, ή μάλλον τα γλυπτικά αντικείμενα, δημιουργούν χώρο. Λειτουργούν παράγοντας ψευδαισθήσεις. Μέγεθος και σχήμα του κάθε στοιχείου συναρτίζονται ολόκληρα με όλα τα άλλα, και με το δοσμένο χώρο. Κάτι που μόνο του μπορεί να μην είναι άρτια γλυπτική οντότητα έχει νόημα για το σύνολο... Τέτοια γλυπτά σχηματίζουν αυτό που ονομάζω κήπο — για την έλλειψη καλύτερου όρου... Η θέασή του γίνεται από πολλές κατευθύνσεις... Με τη συμμετοχή του κινούμενου ανθρώπου όλα τα σημεία γίνονται κεντρικά. Δίχως σταθερό προοπτικό σημείο όλες οι όψεις είναι ίσες, συνεχής κίνηση με συνεχή μεταβολή. Η φαντασία τα μετατρέπει σε διάσταση του απείρου».

Αλέξανδρος Ξύδης

ΑΙΟΛΟΣ

Τρέις ΚΟΥΚ

ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΓΥΡΩ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα, ☎ 363.02.14

ΒΙΒΛΙΟ

Η περιπέτεια ενός βιβλίου

Ο Κωστής Λιόντης γράφει για το βιβλίο του Σάββα Τσερκεζή «Ημερολόγιον του βίου μου», που με επιμέλεια και σημειώσεις του Φοίβου Σταυρίδη, εκδόθηκε από το Συγκρότημα Λαϊκής Τράπεζας της Κύπρου

Όταν ο Οδυσσέας με βαρύ κρίμα και το θυμό των θεών στην πλάτη για την άλωση της Τροίας, θαλασσοδρομούσε χρόνια στη Μεσόγειο για να καταλήξει γέρος σχεδόν στο νησί του την Ιθάκη, δεν φανταζόταν ότι θα κληρονομούσε στους απογόνους του, ανάμεσα στα άλλα και το «σύνδρομο του Οδυσσέα».

Από τότε, συγκαταλέγοντας και τους πρώτους γεωγράφους: Ηρόδοτο και Στράβωνα, μακρύς είναι ο κατάλογος των πολυπλόκων Ελλήνων. Λόγοι κυρίως κοινωνικοί, οικονομικοί και λιγότερο περιήγησης όπως οι Άγγλοι ευγενείς τον περασμένο αιώνα, τους έριχναν στην περιπλάνηση ανά την υδρόγειο. Αναφέρεται χωρίς να έχει επιβεβαιωθεί ότι ο Κολόμβος ακολούθησε οδηγίες Χιωτών καραβοκύρηδων, όταν επιχείρησε το παρθενικό του ταξίδι στη νέα ήπειρο, την Αμερική. Ακόμη —αυτό εξακριβωμένο— στο ημερολόγιο του πλοίου με το οποίο ο Μαγγελάνος πραγματοποίησε τον περίπλου της γης, αναφέρονται και τρεις Έλληνες που τους συνάντησε στα στενά της Παταγωνίας, όταν το σκάφος αγκυροβόλησε εκεί. Άγνωστο ποιο κύμα τους ξέβρασε σε κείνα τα μέρη.

Η ίδρυση του νεοελληνικού κράτους μετά την απελευθέρωση, βρίσκει πολλές ανθούσες οικονομικά ελληνικές παροικίες στη λεκάνη της Μεσογείου. (Αίγυπτος, Μασσαλία, παράλια Μ. Ασίας και Μαύρης Θάλασσας, βορειο-ανατολικές πόλεις της ιταλικής χερσονήσου και την ενδοχώρα των Βαλκανίων).

Ο Σάββας Τσερκεζής στη Σμύρνη (αρχές του αιώνα).

Η μάλλον κακή διαχείριση των κοινών που πηγάζει κατά κανόνα από τη διχόνοια, υποχρεώνει πολλούς συμπατριώτες μας να μεταναστεύσουν στις ήδη υπάρχουσες παροικίες. Όμως τις δυο τελευταίες δεκαετίες του περασμένου αιώνα, αλλά κυρίως τις πρώτες του εικοστού που «ανοίγει η Αμερική», η ανέχεια και το κυνηγητό για «καλύτερη μοίρα» οδηγεί πλήθος Ελλήνων στις ΗΠΑ. Αποστάλαγμα αυτού του μεταναστευτικού ρεύματος, το ισχυρό σήμερα ελληνικό λόμπι (ισχυρότερο μετά το εβραϊκό) στις ΗΠΑ και καρπός, την προεδρία στις πρόσφατες αμερικάνικες εκλογές να τη διεκδικεί Ελληνο-αμερικανός της δεύτερης γενιάς. Στη συνέχεια, μετά τον εμφύλιο, «ανοίγει» η Αυστραλία και η Δ. Γερμανία που απορρόφησαν το πιο ρωμαλέο εργατικό μας δυναμικό. Στη Β. Ελλάδα στη δεκαετία του '60 ήταν επιδημικό φαινόμενο.

Στη λογοτεχνία μας —ας μην τσιγγουνεύουμε τις λέξεις— αριστουργηματική εγγραφή της πρώτης μεταναστευτικής περιόδου στις ΗΠΑ έχουμε στο βιβλίο του Θ. Βαλτινίου *Συναξάρι Αντρέα Κορδοπάτη*. Είναι ο πρώτος τόμος (μάλλον πρόκειται για τριλογία), με υπότιτλο *Αμερική*, και καλύπτει την περίοδο μέχρι το 1910. Εδώ και ένα χρόνο έχει εξαγγελθεί από

τις εκδόσεις «Άγρα» η έκδοση του δεύτερου τόμου. (Γεύση του πήραμε από προδημοσίευση αποσπάσματος στο περιοδικό «Το Τέταρτο» Τεύχ. 13).

Μπορούμε να υπολογίσουμε σε «ελληνική λογοτεχνία της περιπλάνησης» όπως υπογραμμίζει ο καθηγητής Γ.Π. Σαββίδης σε άρθρο του στο ΒΗΜΑ οριοθετώντας την με τον: *Λουκή Λάρα* (1879) του Δ. Βικέλα, *Συναξάρι Αντρέα Κορδοπάτη* (1972) του Θ. Βαλτινίου, *Ευτυχισμένος που έκανε το ταξίδι του Οδυσσέα* (1988) της Μ. Κορομηλά (αφήγηση του Γ. Δανιηλόπουλου, από τους τελευταίους της γενιάς των Ελλήνων που έζησαν στις παράλιες πόλεις του Εύξεινου Πόντου). Και το *Ημερολόγιον του βίου μου* με υπότιτλο *Αρχόμενος από του 1886* — επιμέλεια και σημειώσεις Φ. Σταυρίδη, Λευκωσία 1988 που στάθηκε η αφορμή γι' αυτό το σημείωμα.

Το αυτοβιογράφημα του πολυταξιδεμένου Σ. Τσερκεζή — 1874 χωριό Μάζωτος της επαρχίας Λάρνακος, Καλογρέζα 1963 — καλύπτει το χρονικό διάστημα 1880-1924, περίοδος με τεράστιο ιστορικό και κοινωνικό ενδιαφέρον, αλλά με ελάχιστες προσωπικές μαρτυρίες. Ο Σ.Τ. παρακολουθεί τρεις τάξεις του σχολείου (!), η φτώχεια της οικογένειας όμως, μαζί με την «ορφάνια» τον αναγκάζουν α-

Θ ή λέξη

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΨΥΧΑΡΙΣ: *Η δάσκα τής αγάπης* • *Εκεί πάνω* • *Ο θάνατος*
ΘΡΑΣΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ: *Ο Κύριος Ψυχάρης*
ΡΟΥΣΑ ΚΑΚΑΛΑΜΑΝΑΚΗ: *Τα Ταξίδια συνεχίζονται...*
ΔΑΚΗΣΤΗΣ ΣΟΥΛΟΥΓΙΑΝΝΗΣ: *«Νά μην ξεχνάτε τον κύριο Ψυχάρη...»*
ΦΡΗΝΤΙΝΣ ΝΤΥΡΡΕΝΜΑΤ (μετ.: Άγαθολής Άλκίνας): *Πενήνταπέντε προτάσεις για τήν Τέχνη και τήν πραγματικότητα*
ΛΑΕΚΟΣ ΦΑΣΙΑΝΟΣ: *Η γνωριμία μου με τον Άραχίν*
ΤΟΜΑΣ ΜΑΝΝ (μετ.: Αλέξανδρος Τσαρής): *Αίσι (από τήν Ημερολόγια 1918-1921)*
ΜΑΡΙΟΣ ΠΑΡΩΤΗΣ: *Οι ελληνικές ρίζες τής σκέψης του Περαντίλλο*
ΡΟΜΗΕΤ ΛΟΥΥΕΛΛΑ (μετ.: Χρήστος Τσιμάρης): *Marcus Caio • Μπετόν • Άθραυ Λινκούλ*
ΜΑΝΟΣ ΕΛΥΘΕΡΙΟΥ: *Το μάτι τής δελόνας*
ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ: *«Μόνον διά ζωγράφους»*
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΥΤΑΡΑΣ: *Προσωπικές εντυπώσεις από τόν Σπίρο Παπαλουκά*
ΘΩΔΩΡΗΣ ΔΑΣΚΑΡΟΠΟΥΛΟΣ: *Babies in trouble*
ΝΙΚΟΣ Π. ΑΛΛΑΣ: *Μέτα στις χώρες τού μυαλού • Τα κοπάδια τών νεκρών • Νυχτερινές φωνές*
ΘΑΝΑΣΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ: *Λευκή χλωρομένη ή σελήνη* • *Σχεμίν όρσου • Μνημόνιο εξορίας ή σκληρές πλήθους I • Σκληρές πλήθους II*

ή κλεψύδρα

Δημήτρης Πουτρίνης, Νίκος Γ. Δαββέτας, Έρρικος Μπελέης
Η κρίση τού θεάτρου (από τόν Γέννην Χαλδάρη)
Η κρίση τού κινηματογράφου (από τόν Νίκο Κιόλδη)
Η κρίση τού βιβλίου (από τόν Σπύρο Κ. Τσιβί)
Εξ όψεως: Κώστας Στεργιάννης, Θ.Α. Φραγκοπούλου, Γιάννης Κωνσταντινίδης, Δέσποινα Πρινα, Τάκης Κεζαντζής, Λευτέρης Σανθούκας, Άννα Σανθούκ, Φ.Α. Αρναουτακίδης
Σχεδία και ζωγραφική τού Σπίρου Παπαλουκά

γενάρης '89

πό παιδί ακόμη, να ριχτεί στην περιπέτεια αναζήτησης καλύτερης τύχης. Δεκαεσάρων χρόνων (1888) φεύγει παράνομα για τη Σμύρνη. Από τότε, ως το 1924 που σταματά η αφήγηση, αλωνίζει: Μ. Ασία, Κύπρο, Μ. Ανατολή, Ελλάδα (ελληνο-τουρκικός πόλεμος του 1897), Μ. Ανατολή, Κύπρο, Σμύρνη, Αθήνα, Μασσαλία, Λατίν, Αμερική, Αγγλία, Αμβέρσα, Νορβηγία, Βραζιλία, Αγγλία, Φιλαδέλφεια, Ν. Υόρκη, Λος Άντζελες, Ελλάδα (πόλεμος 1912-13), Αυστραλία, ΗΠΑ, ως τον Οκτώβριο του 1923 που επιστρέφει στην Αθήνα και μετά στη Λάρνακα, όπου παντρεύεται τον εφηβικό του έρωτα από τη Σμύρνη ύστερα από δέκαεπτά χρόνια! Ο νεαρός μετανάστης - συγγραφέας κινείται διαρκώς αναζητώντας σε αυτούς τους τόπους εργασία ή τρόπους να «περάσει στην Αμερική» — ως σημειωθεί ότι ήταν και τραυματικός. Μέσα από τις προσωπικές εμπειρίες του αναπλάθεται ο παλμός της ζωής των μεγάλων αστικών κέντρων της ανατολικής Μεσογείου με τις πολυπληθείς ελληνικές κοινότητες (Σμύρνη, Αλεξάνδρεια). Περιγράφονται επίσης οι δύσκολες συνθήκες ζωής και εργασίας των Ελλήνων μεταναστών στην Αμερική κατά την περίοδο 1908-1923, χρονικό διάστημα που συμπίπτει με τη διόγκωση του μεταναστευτικού ρεύματος. Και λεπτομερείς πτυχές των ελληνικών πολέμων 1897 και 1912-13, όπου ο Τσερκεζής συμμετείχε ως εθελοντής. Ιδιαίτερα λεπτολόγες αυτές οι ημερολογιακές σημειώσεις αποτελούν αξιό-

λογη προσωπική μαρτυρία ισορροπώντας επιδέξια ανάμεσα στο γενικό και το προσωπικό. Ο Τσερκεζής πλούσιος σε εμπειρίες, αποδεικνύεται προικισμένος λαϊκός αφηγητής χωρίς να υστερεί σε τίποτα από τους έντεχνους.

Ο τίτλος *Ημερολόγιο* είναι μάλλον άστοχος, αφού ημερολογιακός οδηγός υπάρχει μόνον στη συμμετοχή του στον πόλεμο του 1897. Στο υπόλοιπο σώμα του αφηγήματος, ακολουθεί ευθύγραμμη χρονικά αφήγηση με εξαιρετική άνεση χωρίς στοιχεία επανάληψης, δυσκαμψίας ή χαλαρότητας, μάλιστα με υφολογική συνοχή. Επιβεβαιώνοντας έτσι το χάρισμα του λαού μας να κρύβει δεινούς αφηγητές.

Τα χειρόγραφα του βιβλίου είχαν και κείνα τη μικρή τους περιπέτεια. Στον Φ. Σταυρίδη (γνωστή φυσιογνωμία των κυπριακών γραμμάτων) ανέθεσε πριν από λίγα χρόνια η κυπριακή τηλεόραση την παρουσίαση κάποιων βιβλίων. Την επομένη της παρουσίασης ένας πελάτης του (διατηρεί φαρμακείο στη Λάρνακα), ο Σάββας Χαΐλης, ανηψιός του συγγραφέα που χάρη στην φροντίδα του διασώθηκε το χειρόγραφο ημερολόγιο, του το εμπιστεύτηκε. Κατά διαβολεμένη σύμπτωση το έδωσε στον πιο κατάλληλο. Σε συνέδριο σχετικό με τη μετανάστευση που έγινε στην Κύπρο, ο Φ.Σ. διάβασε αποσπάσματα του ημερολογίου. Τότε ο μορφωτικός υπεύθυνος του Συγκροτήματος Λαϊκής Τράπεζας πρότεινε να αναλάβει την παραγωγή της έκδοσης με ελεύθερο διαχειριστή τον επιμελητή. Επακό-

λουθα ένα καλαίσθητο τυπογραφικά βιβλίο, από τα πλέον σημαντικά.

Όμως η περιπέτεια του βιβλίου για τους Ελλαδίτες αναγνώστες δεν έφτασε στο τέλος της. Η διακίνηση βιβλίων από την Ελλάδα προς την Κύπρο και αντίστροφα, διέπεται από τελωνιακούς κανονισμούς, όπως λ.χ. γίνεται με τα αιρ κοντίσιον. Αντίτυπά του εγκλωβίστηκαν από τον περσινό Μάη —πάνω από οκτώ μήνες— σε αποθήκη του ελληνικού τελωνείου βορά της άμετρης γραφειοκρατίας. Κι ως ερίζουν μερικοί «στραβοκέφαλοι» πως η μακραίωνη ελληνική ταυτότητα της Κύπρου ορίζεται μόνο με βάση την πολιτισμική της συνδιαλλαγή με την Ελλάδα... □

Μ.Α. ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ

Ο Ύλας

Εκδόσεις Δρόμους, Αθήνα 1988

Η φανταστική ιστορία ενός «θαύματος» που συμβαίνει αθόρυβα στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα και αλλάζει τη ζωή μιας χούφτας ανθρώπων, παρουσιάζεται στο βιβλίο αυτό της Μ.Α. Σεφεριάδη.

Ο Ύλας εμφανίζεται ξαφνικά στον κόσμο μας και υποστηρίζει ότι τα άτομα είναι ηλιακά συστήματα, πως οι κόσμοι αλληλοπεριέχονται, και

πως το δικό μας ηλιακό σύστημα είναι ένα άτομο ύλης. Μας βλέπει με τα μάτια του ξένου και μας μιλάει για τον κόσμο του. Προτρέποντάς μας στο να μην πιστεύουμε τίποτα και όλα να τα ψάχνουμε, είναι ταυτόχρονα βαθύτατα θρησκευτικός, αυτός, ένας άνθρωπος που ταξιδεύει χωρίς μηχανές, αφήνοντας τον εαυτό του στα κύματα, στις κοσμικές ακτίνες και στο έλεος των φίλων του.

Όπως φαίνεται αποκτά και το ελληνικό προσκήνιο ντόπιους θιασώτες της επιστημονικής φαντασίας.

Π.Κ. ΕΝΕΠΕΚΙΔΗ

Τραπεζούντα

Κωνσταντινούπολη - Σμύρνη
Τρία κέντρα του Μικρασιατικού ελληνοισμού 1800-1923

Εκδόσεις Ωκεανίδα, Αθήνα 1989

Τρεις πρωτεύουσες του μικρασιατικού ελληνοισμού αποτελούν το στόχο της έρευνας γερμανόφωνων ερευνητών που δημοσιεύεται σε αυτόν τον τόμο. Μιλούν για την περίοδο 1800-1923 ταξιδιώτες και ταξιδιάρηδες της Ανατολής, διάσημοι συγγραφείς αλλά και ταπεινοί λόγιοι, βασιλιάδες και πριγκίπισσες, ρεπόρτερ, επιστήμονες και διπλωμάτες από τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ελβετία.

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Μετά την «Μπόρα», η συγγραφέας επιστρέφει στο γνώριμο χώρο της —την ελληνική επαρχία— και με το προσωπικό, απaráμιλλο ύφος της, αφηγείται όσα συμβαίνουν σ' ένα σπίτι στα 1940, σ' ένα χωριό της Κρήτης και στη συνέχεια, την περίοδο της γερμανικής κατοχής —ένα σπίτι βαμμένο κόκκινο, που, σε κάθε γωνιά του, όλο και κάτι κρύβεται. Η πέννα της Αλκυόνης Παπαδάκη ζωντανεύει πρόσωπα συμφιλωμένα με όλες τις όψεις της ζωής, αντιμετωπίζει τα πιο σοβαρά προβλήματα (την υποδούλωση, τη δυστυχία, ως και το θάνατο) με μια παιγνιώδη ελαφρότητα, προβάλλει την κοινωνική εγρήγορση ως προϋπόθεση εξοικείωσης

με τη ζωή. Άλλοτε σαρκαστικά, άλλοτε με κάποια πίκρα κι άλλοτε με λυρισμό εφηνείται μικρά επεισόδια που όλα μαζί, συνθέτουν τη μεγάλη αφήγηση της ζωής.

Ξεκινά απ' την ηθογραφία, αλλά δεν μένει σ' αυτή. Αντίθετα, ολοκληρώνει τη σύνθεσή της, προτείνοντας τη συμφιλίωση με τα καθμερινά και τα οικεία, την εξοικείωση με όσα προκύπτουν στη ζωή. Συναισθηματική και στοχαστική, γνωρίζει στον αναγνώστη έναν κόσμο που ακτινοβολεί πρωτόγνωρα χρώματα της φύσης και λαμπερό, μυστικό φως. Μια συγγραφέας, που θα την ανακαλύψουμε, σίγουρα, κάποτε.

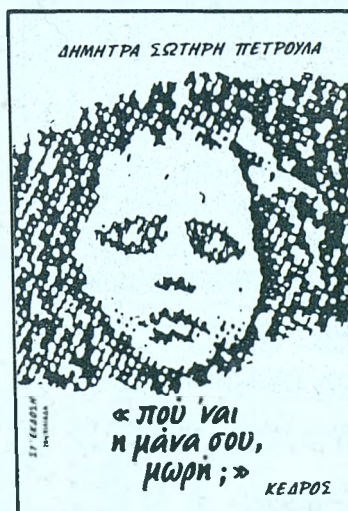
(Αλκυόνη Παπαδάκη:
ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΠΙΤΙ
Εκδ. Καλέντης, Αθήνα 1988)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 - τηλ. 36.02.007

«ΠΟΥ ΉΝΑΙ Η ΜΑΝΑ ΣΟΥ, ΜΩΡΗ;»

Δήμητρα Σωτήρη Πέτρουλα

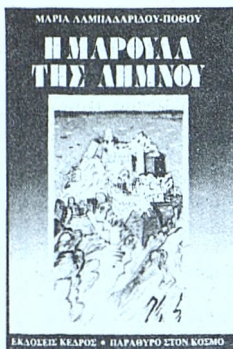

6η έκδοση 30η χιλιάδα

Η φοβερή εποχή της προετοιμασίας ενός εμφύλιου πόλεμου, όπως ακριβώς την έζησε ένα παιδί τριάντα χρόνων. Το παιδί αυτό δεν είχε συνείδηση της πραγματικότητας. Για χρόνια κρατούσε τις εικόνες χωριστά από τις έννοιες. Όσπου

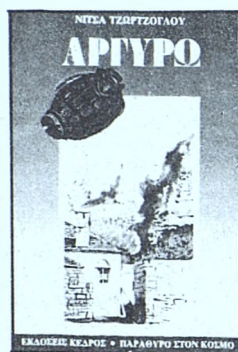
κάποτε τις ένωσε για να συνειδητοποιήσει με φρίκη πως ήτανε αυτόπτης μάρτυρας της δολοφονίας της ίδιας του της μάνας, των αδερφάδων του και άλλων συγγενών του.

ANNA ΓΚΕΡΤΣΟΥ-
ΣΑΡΡΗ
Το λέγαν Ξάστερο
(Α' ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΕΚΤΣΙ)

ΜΑΡΙΑ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ-
ΠΟΘΟΥ
Η Μαρούλα της Λήμνου

ΝΙΤΣΑ
ΤΖΩΡΤΖΟΓΛΟΥ
Αργυρώ

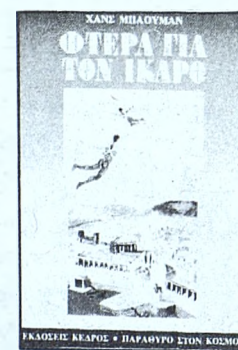
ΛΙΛΗ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΥ
Το άλλο

ΚΙΡΑ ΣΙΝΟΥ
Μια χαραμάδα φως
ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ, ΒΡΑΒΕΙΟ
«ΜΙΧΑΗΛΑΣ ΑΒΕΡΩΦ»

ΑΡΓΥΡΩ ΚΟΚΟΡΕΛΗ
Η ζωή με τον πατέρα

ΧΑΝΣ ΜΠΑΟΥΜΑΝ
Φτερά για τον
Ίκαρο

ΓΚΟΥΝΤΡΟΥΝ
ΠΑΟΥΖΕΒΑΝΓΚ
Τα τελευταία παιδιά του
Σέβενμπορν

ΜΠΕΡΝΑΡΝΤ
ΑΣΛΕΪ
Ο Τέρι στο φράχτη

βιβλία
για νέους
σειρά:
παράθυρο
στον κόσμο

δια λογος

ΜΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

● Στο «μήνυμα» που περνά η διαφήμιση μιας κρατικής επιχείρησης, αναφέρεται η επιστολή που ακολουθεί:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,
Είναι βέβαιο ότι στόχος της κάθε διαφήμισης είναι να αυξηθούν οι πωλήσεις του προϊόντος ή της υπηρεσίας που διαφημίζεται.

Από την ποιότητα της διαφήμισης και ιδίως του μηνύματος που περνά είναι σίγουρο ότι μπορεί κανείς να κρίνει με ποιο τρόπο ο προσφέρων εκτιμά το επίπεδο και την υποδομή του κοινού στο οποίο απευθύνεται, τους στόχους και τα «πιστεύω» του.

Από την τελευταία διαφήμιση της Αγροτικής Ζωής δια-

φαίνεται ότι η εταιρεία το μόνο που πιστεύει ότι μετράει στον ελληνικό λαό, αστικό και αγροτικό, και ιδίως με αυτό που γαλουχείται η νέα γενιά μας είναι το χρήμα. Και όχι μόνο το χρήμα το απαραίτητο ώστε να ζήσει ένα παιδί και να εξασφαλίσει ένας γονιός τη μόρφωσή του άρα το μέλλον του παιδιού του, ακόμη και αν πεθάνει αλλά το χρήμα που θα τον κάνει εκατομμυριοστόχο...

Λέξη ηχηρή, λέξη μαγική ιδίως σήμερα που πραγματικά στη χώρα μας έχουν πλέον ισοπεδωθεί όλες οι αξίες όλα τα ιδανικά αυτού του λαού που έχουν πια εξευτελιστεί σπουδές, πτυχία, ταλέντα, ήθη, και το μόνο που μετράει είναι πως θα γίνει κάποιος εκατομμυριούχος.

Επιβεβαίωση αυτού η διαφήμιση της εταιρίας θυγατρικής κρατικής Τράπεζας που περνάει σε 10.000.000 άλλων αστούς και αγρότες έτσι απλά: «Θέλετε το παιδί σας να γίνει εκατομμυριούχος χωρίς κανένα προβληματισμό της. Τι μήνυμα τι ιδέα. Θα σχίσουνε από συμβόλαια.

Όχι δεν θέλω να γίνει το παιδί μου εκατομμυριούχος.

Όχι δεν θέλω το παιδί μου να μεγαλώσει με αυτόν τον στόχο. Όχι δεν θέλω το παιδί μου να μάθει να εκτιμά τους εκατομμυριούχους όχι δεν θέλω να βάλει όραμα να γίνει Κοσκωτάς, Λούβαρης, Μιμή, Σαλιαρέλης.

Θέλω το παιδί μου να μεγαλώσει σε μια κοινωνία με άλλες αξίες, άλλα ιδανικά να μάθει να δουλεύει για να ζήσει, να μάθει ότι πρέπει να κοπιάσει έστω και στα 25... του χρόνι (τι ειρωνεία!).

Και όσο και να προσπαθώ και μοχθήσω μόνη μου και αν ακόμη το καταφέρω εγώ, τα περισσότερα παιδιά οι αυριανοί άνδρες και γυναίκες θα έχουν πάρει το μήνυμα της αγροτικής Ζωής, του Κοσκωτά, του Λούβαρη του επιχειρηματία χωρίς έδρα εργασίας και φορολογική δήλωση, και τότε το δικό μου παιδί θα είναι διαφορετικό και από τα λιγοστά που θα πιστεύουν στις δικές τους αξίες και στα δικά τους ιδανικά που με κόπο και μόχθο των γονιών τους απέκτησαν μέσα σε αυτή την σαθρή και σάπια κοινωνία μας.

Επιτέλους έλεος
Γ.Μ.

Ο ΧΑΡΤΗΣ

● Ο χάρτης των Τούρκων που διχοτομεί το Αιγαίο, καταρρίπτει τις εκτιμήσεις του Μίκη Θεοδωράκη:

Κύριε Διευθυντά,
Αφού πρώτα σας απευθύνω τον φιλικό μου χαιρετισμό, θα ήθελα να σας υπενθυμίσω ένα απόσπασμα από το άρθρο μου στο τεύχος 336, σελ. 23:

«Ακόμη ο Μίκης υποστηρίζει ότι οι Τούρκοι δεν έχουν επεκτατικές διαθέσεις, επειδή "Μου έφεραν χάρτες και εγχειρίδια γεωγραφίας και ιστορίας για να δω με τα μάτια μου ότι δεν διεκδικούν τα ελληνικά νησιά. Πράγματι στο χάρτη η Τουρκία ήταν άσπρη και όλα τα νησιά μας μαύρα"».

«Όποιος τα πιστεύει αυτά είναι ή παιδί ή τρελός ή χαφίς του Εβρέν. Εγώ πιστεύω ότι δεν είναι χαφίς του Ε-

ΚΡΗΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΤΟΜΟΙ ΔΥΟ

■ Μια έκδοση του Συνδέσμου Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης, που δεν πρέπει να λείπει από κανένα σπίτι ■

ΣΥΝΕΡΓΑΣΘΗΚΑΝ
ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ
ΑΝΘΡΩΠΟΙ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
«ΔΩΡΙΚΟΣ»

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 64 - ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 36.29.675

βρέν».

Νομίζω ότι τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή να παραβάλετε το παραπάνω απόσπασμα με τον χάρτη που τύπωσαν οι Τούρκοι — και να τα τυπώσετε και τα δύο μαζί στο «Αντί».

Με σεβασμό
Κ. Αλή

«ΤΟ ΔΗΜΑΓΓΕΛΕΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΝΗΣ»

Διευκρινιστική, αν και καθυστερημένη, η απάντηση του υπουργείου Πολιτισμού στα ερωτήματα που είχαμε θέσει στο τεύχος 385, αναφορικά με τα ιδιωτικά μουσεία.

Κύριε Διευθυντά,
Σχετικά με το «Δημαγγέλειο Μουσείο» Μάνης, θέμα στο οποίο αναφέρεται ρεπορτάζ

που δημοσιεύτηκε στο «ΑΝΤΙ», ύστερα από διερεύνηση, θέλουμε να σας πληροφορήσουμε τα παρακάτω:

Η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟ, σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει, μεταξύ άλλων, έχει την ευθύνη για τον έλεγχο, την εποπτεία και την ενίσχυση των ιστορικών και των λαογραφικών μουσείων της χώρας. Στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση, για το «Δημαγγέλειο Μουσείο» Μάνης, η διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού του ΥΠΠΟ, γνωρίζει από καιρό την ύπαρξή του, πλην όμως σύμφωνα με τον οργανισμό του υπουργείου, έχει την δυνατότητα να ασκεί εποπτεία και έλεγχο στα μουσεία και στις συλλογές που είναι Ν.Π.Ι.Δ. και έχουν κοινωφελή μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και όχι στα ιδιωτικά, όπως είναι το παραπάνω μουσείο. Στα ιδιωτικά μουσεία και τις συλλογές το θέμα του καθορισμού της τιμής εισόδου σε αυτά ανήκει στην αρμοδιότητα της τοπικής οικονομικής επιμερικής. Η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟ θα μελετήσει τη δυνατότητα για μια νέα ρύθμιση και σε αυτόν τον τομέα.

Φιλικά

Μελίνα Μερκούρη

«ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ»

Ειρωνεία και σαρκασμός για τα «μαγειρέματα» περί εκλογικού νόμου, από αναγνώστη μας.

Κύριε Διευθυντά,
Επειδή δεν είναι μικρή η πιθανότητα, το κυβερνών κόμμα να μην έλθει πρώτο σε ψήφους, γίνεται επιταγή η ανάγκη να εφαρμοσθεί το εκλογικό σύστημα που προτείνω και το οποίο ονομάζεται «Απλή —πλην Δεύτερου— Αναλογική».

Και εξηγούμαι αμέσως:

Μετά την καταμέτρηση των ψήφων σε μια εκλογική περιφέρεια, το δεύτερο σε ψήφους κόμμα θα εκλέγει αυτόματα τους μισούς συν ένα

βουλευτές της περιφέρειας και τους υπόλοιπους θα τους μοιράζονται τα άλλα κόμματα αναλογικά και άδοξα. Τυχόν ψήφοι που θα περισσεύουν θα βοηθούν το δεύτερο κόμμα να μπει στη δεύτερη κατηγορία. Σε περιφέρειες που εκλέγεται μόνο ένας ή δυο βουλευτές, αυτούς βέβαια θα τους παίρνει πάντα το δεύτερο κόμμα. Και οπωσδήποτε το δεύτερο στην επικράτεια κόμμα θα εκλέγει όλους τους βουλευτές επικρατείας.

Αυτό το εκλογικό σύστημα προτείνω στο Μάγειρα, το οποίο είναι πέρα ως πέρα δίκαιο, βασισμένο στην απλή και άδολη αναλογική και αν ποτέ κατηγορηθεί από κάποιους για ληστεία ψήφων μπορεί να απαντήσει: «Φροντίστε να επιτύχετε τη “δευτεριά” ώστε να κυβερνήσετε τη χώρα».

Άλλο ένα μεγάλο πλεονέκτημα της «Απλής —πλην δευτέρου— Αναλογικής» είναι ότι ανάλογα με τις περιστάσεις μπορεί να γίνει και «Απλή —πλην τρίτου— Αναλογική» κ.ο.κ.

Και βέβαια ο προεκλογικός αγώνας θα αποκτήσει σουρεαλιστικό ενδιαφέρον, αφού κάθε ένας θα προσπαθεί να

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Σολωμού 58, Αθήνα 106 82
Τηλ. 3606305

DANY COHN-BENDIT

Την αγαπήσαμε τόσο την επανάσταση

ADAM MICHNIC - DANY COHN-BENDIT

Πολωνία: από την KOR στην Αλληλεγγύη

*

THEODOR ADORNO

Σύνοψη της πολιτιστικής βιομηχανίας

THEODOR ADORNO

Θεωρία της ημιμόρφωσης

*

HANIEL LONG

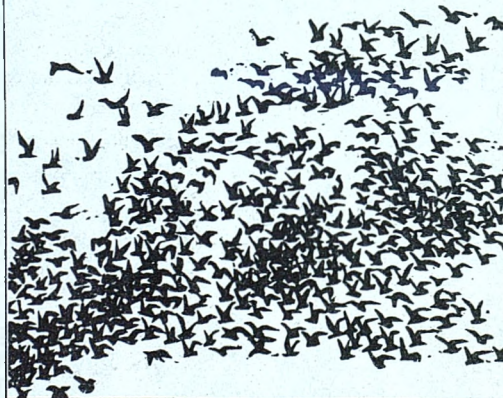
*Η θαυμαστή περιπέτεια
του Γκαμπέθα ντε Βάκα*

Μαλίντσε

ΧΡΟΝΗΣ ΜΙΣΣΙΟΣ

Χαμογέλα; ρε...Τι σου ζιτάνε;

γραμματά

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: Γραβιάς 7, Αθήνα 106 78, τηλ. 360.76.89
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ, Λεωφ. Νίκης 3, τηλ. 226.190

φέρει τον αντίπαλό του πρώτο και τον εαυτό του δεύτερο.

Και ίσως κι εμείς ο λαός, που τόσα χρόνια κυβερνηθήκαμε από τον «πρώτο», να δούμε πραγματικά καλύτερες μέρες με τον «δεύτερο» στην εξουσία και να γίνουμε δεύτεροι σε ευημερία —αν όχι στον κόσμο— τουλάχιστον στην Ευρώπη.

Και δεν είναι και μικρό πράγμα να είσαι δεύτερος, ε;!

Μετά τιμής
Νίκος Μεγάλος
Αθήνα

ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΤΑΚΕΡΑΥΝΩΣΙΣ

Το χρονικό της περιπέτειάς του, εξαιτίας της ελλιπούς λειτουργίας της γραμματείας του Πανεπιστημίου Ρεθύμνου, περιγράφει αναγνώστης μας (τα στοιχεία του γνωστά στο περιοδικό).

Ο γιος μου, φοιτητής στο

Ρέθυμνο, πήρε μεταγραφή για τα Γιάννενα. Στις 28 Δεκεμβρίου κατέβηκε από τη Θεσσαλονίκη στο Ρέθυμνο για να πάρει τα σχετικά έγγραφα και να πάει στα Γιάννενα για την εγγραφή που η προθεσμία της έληγε στις 9/1/89.

Σε μέρες εργάσιμες όμως η δημόσια διοίκηση στο Ρέθυμνο είχε παραλύσει, οι γραμματείες ήταν όλες κλειστές.

Κατά την πληροφορία φύλακα των πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων ο πρύτανης είχε δώσει σε όλους άδεια και θα ξαναγύριζαν στις θέσεις τους στις 3-1-89.

Πήγε στα γραφεία της πρυτανείας, που τα βρήκε πολύ αραιοκατοικημένα επίσης, και το μόνο που κατάφερε ήταν να του δώσουν τα τηλέφωνα των υπαλλήλων της γραμματείας. Επικοινωνήσε με τον γραμματέα της σχολής του ο

οποίος όμως του είπε ότι είχε άδεια ως τις 20-1-89 και δεν ήταν διατεθειμένος να πάει στο γραφείο να τον εξυπηρετήσει. Ούτε βέβαια και η άλλη υπάλληλος έδειξε την κατανόηση που επιβαλλόταν και παρέπεμψε το φοιτητή για τις 3-1-89.

Του τηλεφώνησα να επιστρέψει στη Θεσ/νίκη και στις 28 το βράδυ πήκε στο πλοίο αλλά ο απόπλους απαγορεύτηκε. Έμεινε άλλες δυο βραδιές στη Σούδα κι έφτασε στη Θεσ/νίκη αργά στις 31 Δεκεμβρίου.

Επειδή τα μετεωρολογικά δελτία προανέγγελναν νέα επιδείνωση του καιρού και άρχισα να φοβάμαι για τις προθεσμίες έφυγα εγώ το πρωί της πρωτοχρονιάς για τον Πειραιά από όπου τα πλοία δεν ξεκίνησαν το βράδυ εκείνο ούτε και τα δυο άλλα και ευτυχώς βρήκα αεροπλάνο και έφτασα στο Ρέθυμνο το βράδυ στις 2 Ιανουαρίου.

Στις 3 Ιανουαρίου πήγα στη γραμματεία όπου εξέφρασα το παράπονό μου για την ταλαιπωρία και η απάντηση που πήρα από την υπάλληλο ήταν ότι «αφού ο πρύτανης της χάρισε», ναι της χάρισε. Φαίνεται ότι η υπάλληλος είχε ε-

ξαντλήσει την άδεια αλλά για το ομοιόμορφο της λειτουργίας των πανεπιστημιακών υπηρεσιών άρχισαν τα χαρίσματα - πέντε μέρες άδεια αυτή δεν ήταν διατεθειμένη να τη διακόψει. Αυτή δεν κάνει χαρίσματα δηλαδή.

Πήρα τα έγγραφα και άρχισε η οδύσσεια της επιστροφής καθώς ο καιρός δεν επέτρεπε στα πλοία να αποπλεύσουν και αεροπλάνο δεν υπήρχε νωρίτερα από τις 5 Ιανουαρίου, που εγώ υπολόγιζα να είμαι στα Γιάννενα να τακτοποιήσω το θέμα, έστω κι αν δεν έληγε η προθεσμία, γιατί με την ελληνική διοίκηση δεν ξέρεις τι σου βγαίνει.

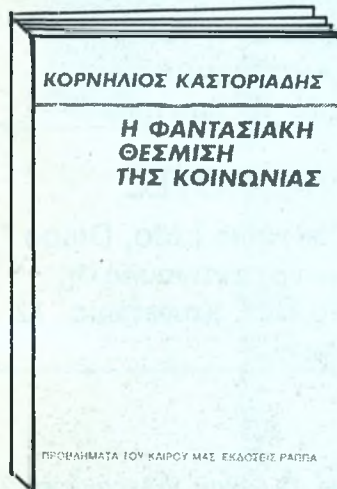
«Αξιοποιώντας» το χρόνο που κατ' ανάγκην έπρεπε να σπαταλήσω αποκλεισμένος στο Ρέθυμνο πήγα και στην πρυτανεία και μίλησα για τη φοβερή και απaráδεκτη αυτή κατάσταση στο Γεν. Γραμματέα απ' όπου τουλάχιστον απέσπασα την πανεπιστημιακή συγγνώμη - ευτυχώς.

Εξουθενωμένος από την εντελώς αδικαιολόγητη αυτή ταλαιπωρία ακόμα ψάχνω να βρω ποιος φταίει.

Ευχαριστώ
Α.Σ.
Θεσσαλονίκη

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

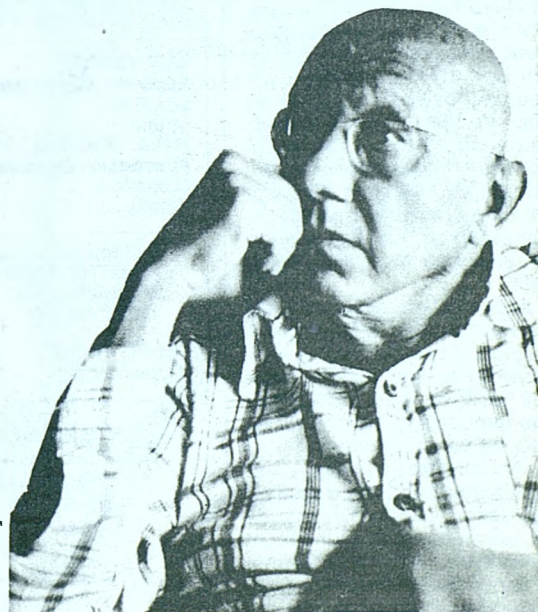
Η ΦΑΝΤΑΣΙΑΚΗ ΘΕΣΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Τό διβλίό όπου αναλύεται η κοινωνικοφιλοσοφική σκέψη του Κ. Καστοριάδη. Όπως λέει ο ίδιος «πρέπει νά δοῦμε τήν ιστορία ὡς δημιουργία, τή θεσμιζουσα κοινωνία ἢ τό κοινωνικό φαντασιακό ἐν δράσει μέσα στή θεσμισμένη κοινωνία, καί τό κοινωνικο-ιστορικό ὡς τρόπο τοῦ εἶναι ἄγνωστο γιά τήν κληρονομημένη σκέψη».

Κυκλοφορεῖ
Κ. ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ
ΝΤΑΝΙΕΛ ΚΟΝ-ΜΠΕΝΤΙΤ

- Ἀπό τήν οἰκολογία
στήν αὐτονομία

Εκδόσεις Κέδρος Γ. Γενναδίου 3 – Τηλ. 36.02.007

ΟΡΕΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

• Την ευθύνη των ανθρώπων του πνεύματος απέναντι στη νομιμοποίηση της αυριανικής λάσπης (και ως επίσημου κυβερνητικού λόγου) θίγει αναγνώστης μας, ο οποίος, επιπλέον, κάνει έκκληση στον Μίκη Θεοδωράκη να απαγορεύσει τη μετάδοση των τραγουδιών του από το σταθμό της Αυριανής.

Κύριε Διευθυντά, Αδιόρθωτος περιεργος, πήγα και κάρφωσα τη βελόνα του ραδιοφώνου στο κέντρο του οχετού του Ταύρου. Έπιασα λαυράκι. «Κάρφωσα» κάποιον Αντώνη Σιμιτζή να συνομιλεί με ακροατή. Ακολούθησαν τα παρακάτω:

«Σιμιτζής: Έλα παιδί μου, φουκαρά ανυποψίαστε αγωνιστή, πενήντα χρόνια το κόμμα σε τραβολογά από φυλακή σε φυλακή κι από εξορία σε εξορία, δεν θα βάλεις μυαλό;

Ακροατής: Έσφαλα, δεν βρέθηκε κι ένας άνθρωπος να μου πει την αλήθεια. Η ηγεσία με παρέσυρε...

Σ.: Η ηγεσία... Η ηγεσία... Μια ζωή από γκάφα σε γκάφα και από προδοσία σε προδοσία. Ακόμη θα τους ακολουθείς;

Α.: Όχι, προς θεού, φτάνει. Τώρα ξύπνησα, είδα την αλήθεια».

Ο διάλογος δεν ήταν από το Μακρονήσι, από τη Γιούρα, δεν ήταν από την Μπουμπουλίνας ούτε από το ΕΑΤ-ΕΣΑ. Ήταν από το «Ράδιο Αυριανή» που μπέρδεψε το αύριο με το χθες, που θέλει την Ελλάδα ένα απέραντο στρατόπεδο βασανισμού της ανθρωπίνης συνείδησης. Μέθοδος μοντέρνα: Ο κομμουνιστής κλαίει μετανιωμένος με υπόκρουση μουσική του Μίκη Θεοδωράκη!

Αλήθεια, συναγωνιστή και συγκρατούμενε Μίκη, υιοθετείς μια τέτοια πρακτική; Αναλογίστηκες την ευθύνη σου, την ευθύνη του ανθρώπου του πνεύματος, τούτες τις ώρες; Αν ναι, τι θα κάνεις;

«Η οπισθοχώρηση είναι πράξη βίας κατά της ανθρωπίνης γενιάς», λέει ο Ουγκώ. Εσύ, μια ζωή ανυποχώρητος θα συνεχίσεις να νομιμοποιείς τέτοιους ανίερους σκοπούς επιτρέποντας τη συνέχιση μετάδοσης της μουσικής σου από αυτό το σταθμό;

Γιάννης Κλινάκης
Οικοδόμος
Αθήνα

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819
72.49.300 — 72.48.240

- Συντακτική επιτροπή:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ
ΧΡ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ
- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Σύμβουλος έκδοσης:
ΔΗΜ. ΚΑΚΑΒΕΛΑΚΗΣ
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ» Α.Ε.
Λ. Ηρακλείου 145
Τηλ. 25.15.340
- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο
εκφράζει τις απόψεις του
συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέ-
φονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 1.650 δρχ. -
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:

εξάμηνη: δολ. 25
ετήσια: δολ. 50
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αφρ. - Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 28
ετήσια: δολ. 57

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λασσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

Ξενοδοχεία ΚΑΡΑΒΕΛ

ΑΘΗΝΑ - ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Για κάθε εκδήλωση και με την καλύτερη περιποίηση.

CARAVEL HOTEL

Για Συνέδρια, Δεξιώσεις, Εκθέσεις, Τσάγια, Χορούς, Επιδείξεις, Γάμους, κ.λ.π. για εξυπηρέτηση 10 έως 2000 ατόμων, με ασυναγώνιστες τιμές και ποιότητα.

CARAVEL HOTEL

Για Γυμναστική γυναικών και ανδρών, κολύμπι στην κλειστή θερμαινόμενη πισίνα, σάουνα, μασάζ, τζόκινγκ, αισθητική, υδρομασάζ, υδροθεραπεία.

CARAVEL HOTEL

Για φιλοξενία στα 520 δωμάτια και σουίτες, με κλιματισμό, Έγχρωμη Δορυφορική τηλεόραση, 24 ώρες υπεραυτόματο τηλέφωνο, 100% πυρασφαλές και αντισεισμικό, με πάρκινγκ, έξω από το δακτύλιο.

CARAVEL HOTEL

Ρουμ Σέρβις, Εστιατόριο Lido, Disco Αμαλία, Μπαρ Κωνσταντινούπολη, Lord Byron Piano Bar, Καφετέρια, 12 Αίθουσες Δεξιώσεων.

ΚΑΡΑΒΕΛ

Βασ. Αλεξάνδρου 2Α
ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 7290721-9
7290731-9
Telex 214401 CHGR
Fax 7236683

Γρήγορα θα δέσει καρπούς...

η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ πραγματοποιώνει τα όνειρα και τις ελπίδες σας

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

με ανθρώπινο πρόσωπο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΣΕΙΡΑ: ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΠΟΥ ΧΟΡΕΥΟΥΝ

Γ. Γενναδίου 3 – τηλ. 36.02.007

βιβλία
με κασέτα

Διασκευή **Ειρήνη Μάρρα**

- **Η λίμνη των κύκνων**

Παραμύθι: Μπέργκνιτσεφ-Γκέλτσερ
Μουσική: Π. Τσαϊκόφσκι

- **Κοπέλια**

Παραμύθια του Όφμαν. Μουσική Ντελίμπ

- **Ο Καρυοθραύστης και ο Βασιλιάς των Ποντικιών**

Παραμύθια: Όφμαν. Μουσική: Π. Τσαϊκόφσκι

- **Ο μαθητευόμενος μάγος**

Παραμύθι: Γκαίτε
Μουσική: Πολ Ντυκά

- **Τιλ Ήιλενσπίγκελ**

Λαϊκός φλαμανδικός μύθος. Μουσική: Ρ. Στράους

- **Σεχραζάντ – Σεβάχ ο Θαλασσινός**

Από τις Χίλιες και μία Νύχτες.
Μουσική: Ρίμσκι Κόρσακοφ

- **Ζιζέλ**

Μουσική: Αντόλφ Αντάμ

- **Ο τσάρος Σαλτάν**

Παραμύθι: Αλέξανδρος Πούσκιν
Μουσική: Ρίμσκι Κόρσακοφ